مۆئمن ئبادتی

ئەمرۆ خالد

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مۇقەددىمە

پۈتۈن ھەمدۇ ـ سانا اللەقا مەنسۇپتۇر، اللەقا ھەمدە ئېيتىمىز، اللەتىن ياردەم، ھىدايەت ۋە مەغپىرەت سورايمىز. اللەقا سېغىنىپ نەپسىمىزنىڭ شەررىدىن، ئەمەللىمىزنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمىز. اللە ھىدايەت قىلغان ئادەم ـ توغرا يولغا ئېرىشكەن ئادەمدۇر، اللە كىمنى ھەقتىن يىراقلاشتۇرۇۋەتسە، سىز ئۇنىڭ ئۈچۈن ھەرگىز ئىگە بولغۇچى ۋە توغرا يولغا باشلىغۇچىنى تاپالمايسىز.

مەن سىلەرگە « مۆمىنلەرنىڭ ئىبادىتى » ناملىق تۇنجى كىتابىمنى تەقدىم قىلماقتىمەن.

بۇكىتابنىڭ كىتاب بولۇپ چىقىشى: بۇكىتابنىڭ تېكىستى ئەسلىدە مېنىڭ قاھىرەدىكى شەيخ مەھمۇد خەلىل ئەلھەسرى مەسجىدىدە سۆزلىگەن لېكسىيلىرىمنىڭ تويلامى ئىدى. شۇنداقلا بۇ مىنىڭ مەسجىدلەردە سۆزلىگەن تۇنجى لېكسىيلىرىم ئىدى، شىرىكتىن خالى، يەككە ـ يىگانە اللە تەئەلانىڭ پەزلى ـ مەرھەمىتى بىلەن مۇسۇلمان ياشلار بۇ نوتۇقلىرىمغا ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى. بۇ لېكسىيلەرنى سۆزلىشىمدىكى ئاساسلىق نىشان مۇنداق ئىدى: مىنىڭ ھىس قىلىشىمچە، ئىبادەت مۇسۇلمانلار ھاياتىدا، بولۇپمۇ ياشلارنىڭ ھاياتىدا بىر تۈرلۈك مەنىۋى يۈك بولۇپ قېلىپ، ئۇلار بۇ ئىبادەتلەرنى خۇددى قىلمىسا بولمايدىغان مەجبۇرىيەتلىرىنى ئادا قىلىۋاتقاندەك. ياكى بولمىسا بۇ ئىبادەتلەرنىڭ مۇسۇلمانلارغا بېرىدىغان ھوزۇر ـ ھالاۋىتىنى، اللە تەئەلانىڭ بۇئىبادەتلەرگە بېرىدىغان ئەجىر ـ مۇكاپاتىنى بىلمەي، پەقەت اللەنىڭ ئازابىدىن قورقۇپلا ئادا قىلىۋاتقاندەك ئىدى. مۇسۇلمانلار بۇ نوقتىنى تونۇپ يەتكەن بولسا، بۇ، ئۇلارنىڭ ئىبادەتلەرنى اللەنى رازى قىلىدىغان، شۇ ئىبادەتلەردىن ھوزۇر ھىس قىلالايدىغان ھالەتتە ئادا قىلىشىغا تۈرتكە بولغان بولاتتى. مەن يەنە

شۇنى ھىس قىلدىمكى، بۇنداق بولىشىدىكى ئەيىب ئادەملەرنىڭ دىلىنىڭ قىيتىپ كەتكەنلىكىدە، ياكى اللە تەئەلا تەرەپكە يۈزلىنىشىنىڭ ئېغىر كەلگەنلىكىدە ئەمەس، بەلكى ئەيىپ بىر تەرەپتىن ئۇلارنىڭ بۇئىبادەتلەرنىڭ پەزىلىتى ۋەئەجىرـ مۇكاپاتىنى ئۇمىد قىلمىغانلىقتىن بولسا، يەنە بىر سەۋەپ بۇئىبادەتلەرنىڭ ئومۇمى رەۋىشتە ئۇلارنىڭ روھىنى يۈكسەلدۈرۈپ، خاتىرجەملىك بېغىشلىيالايدىغانلىقى ۋە بەخىت ـ سائادەتكە ئېرىشتۈرۈشتىكى رولىنى بىلەلمىگەنلىكىدىن ئىدى.

مەن ئۆزـ ئۆزۈمگە دەيتتىم: ئەگەر بىز ئىبادەت دىگەن بۇ چۈشەنچىنى ۋە ئۇنىڭ ئەجىر مۇكاپاتىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تۇنجى ئەۋلات مۇسۇلمانلارغا بايان قىلىپ بەرگەندەك، چۈشۈنۈشلۈك قىلىپ تونۇشتۇرالىغان بولساق، مۇسۇلمانلار بولۇپمۇ ياشلار شەك ـ شۈبھىسىز بۇئىبادەتلەرگە يۈزلىنەلەيتتى. اللە تەئەلاغا ھەمدە ـ سانالار بولسۇنكى ئەمەلىيەت ئويلىغىنىمدەك بولدى، مەن بۇ بىر يۈرۈش نۇتۇقلارنى سۆزلەشنى باشلا ـ باشلىمايلا ھەر قېتىملىق سۆزلەنگەن ئىبادەت تۈرىگە نىسبەتەن چوڭ تەسىرنىڭ بولىۋاتقانلىقىنى ھىس قىلدىم. نەتىجىدە ھەرقېتىملىق لىكسىيە ئاخىرلاشقاندا سۆزلەنگەن ئىبادەتنى كېيىنكى قېتىم ئۇچراشقۇچە ئۆزىمىزدە ئەمىلىلەشتۈرىدىغان ھەپتىلىك تاپشۇرۇق قىلىپ كىلىشىۋالىدىغان بولدۇق.

ياخشىلىقنىڭ ھەممىمىزگە ئورتاق بولىشى ئۈچۈن، اللە بىزنى مەزكۇر لىكسىيەلەرنى كىتاپچە قىلىپ، بارلىق ئۈممەتنىڭ كۆرۈپ پايدىلىنىشىغا مۇۋەپپەق قىلدى. اللە تەئەلانىڭ بۇ ئازغىنە تىرىشچانلىقىمىزغا ئەجىر بېرىشىنى ۋە ئۇنىڭ بىزلەرگە ئىبادەتلىرىمىزدە ئىخلاسمەن بولۇشقا، ئەمەللىرىمىزنىڭ مەقبۇل بولۇشىغا تۈرتكە بولۇشىنى ئۈمىد قىلىمىز.

بۇرادىرىڭلار:

ئەمرۇ خالىد

ھىجرىيە: 1422 ـ يىلى، شەۋۋالنىڭ 2 ـ كۈنى.

بىرىنچى لېكسىيە:

نامازنىڭ پەزىلىتى

سالات كەلىمىسىنىڭ مەنىسى نىمە؟ بۇ كەلىمە ئۈچ خىل مەنىگە ئىگە: 1 ـ مۇناسىۋەت، 2 ـ دۇئا: بۇھەقتە اللە تەئەلا مۇنداق دېگەن: « ھەقىقەتەن اللە ۋە اللەنىڭ پەرىشتىلىرى بۇپەيغەمبەر (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام) گە دۇئا قىلىدۇ » (سۈرە ئەھزاب، 56 ـ ئايەت). 3 ـ رەھمەت: بۇمەنا اللە تەئەلانىڭ تۆۋەندىكى سۆزىدە ئىپادىلىنىدۇ: « اللە سىلەرنى قاراڭغۇلۇقتىن نۇرغا (يەنى گۇمراھلىقتىن ھىدايەتكە) چىقىرىش ئۈچۈن، سىلەرگە رەھمەت قىلىپ تۇرىدۇ، ئۇنىڭ پەرىشتىلىرى سىلەرگە مەغپىرەت تەلەپ قىلىپ تۇرىدۇ، اللە مۆمىنلەرگە ناھايىتى مېھرىباندۇر » (سۈرە ئەھزاب، 43 ـ ئايەت).

ئەپسۇسكى، نامازمەيلى ئۇنىڭ ۋاقتى ۋەتەئدىل ـ ئەركان بىلەن ئاداقىلىنىشى جەھەتتىن بولسۇن ياكى شەرئى جەھەتتىن سەۋەپسىزلا نامازلارنى جەملەپ ئوقۇش ۋەياكى ئۆز ۋاقتىدىن كېچىكتۈرۈپ ئوقۇش بولسۇن، نامازغا سەل قاراش ئىنتايىن خەتەرلىك بولسىمۇ، نۇرغۇن كىشىلەر نامازغا ئەھمىيەت بەرمەيۋاتىدۇ.

نامازنىڭ پەزىلىتى توغرىسىدا اللە تەئەلا مۇنداق دەيدۇ: «ھەقىقەتەن ناماز مۆمىنلەرگە ۋاقتى بەلگىلەنگەن پەرىز قىلىندى» (سۈرە نىسائ، 103 ـ ئايەت). نامازنى بەلگىلەنگەن ۋاقتىدا، تەئدىل ـ ئەركانلىرىغا رىئايە قىلغان ئاساستا ئادا قىلىش تولىمۇ مۇھىم.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « ئىسلام دىنى ـ اللەدىن باشقا ھەقىقى مەبۇد يوق، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام اللەنىڭ بەرھەق پەيغەمبىرى دەپ گۇۋاھلىق بېرىش، نامازنى تەئدىل ـ ئەركان بىلەن ئوقۇش، زاكات بېرىش، ھەج قىلىش ۋە رامىزان روزىسى تۇتۇشتىن ئىبارەت بەش ئاساس ئۈستىگە قۇرۇلغان ».

گەرچە بۇھەدىس ئىسلامىيەتنىڭ ئاساسى دەپ قارالسىمۇ، بىز بۇ ھەدىسنى مەكتەپ - مەدرىسلەردە ئوقۇپ تەتقىق قىلغان بولساقمۇ، بىراق بىر قىسىم ئادەملەر مەزكۇر ھەدىس شەرپىنى خاتا چۈشۈنۈپ: بۇلار پەقەت ئىسلامىيەتنىڭ قىسمەن ئاساسلىرىدۇر، دىن بۇنىڭلىق بىلەنلا تاكامۇللاشمايدۇ، زىكرى - تەسبىھ ئېيتىش ۋە ھىجاپلىنىشلار قېنى؟ دېيىشمەكتە. لېكىن بۇھەدىس ئىنتايىن ئوچۇق، روشەن بولۇپ ئىسلامىيەتنىڭ يۇقارقى بەش ئاساس ئۈستىگە قۇرۇلغانلىقى تەكىتلەيدۇ.

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مانا بۇ ھەدىسىمۇ بۇ نوقتىنى تەكىتلەيدۇ. « ناماز دىنىنىڭ تۈۋرۈكى، كىمكى نامازنى تەئدىل - ئەركان بىلەن ئوقۇسا دىننى بەرپا قىلغان بولىدۇ، كىمكى نامازنى تەرىك ئەتسە دىننى پاچاقلاپ تاشلىغان بولىدۇ » (ھىندى «كەنزۇل ئوممال» دىگەن ئەسىرىدە رىۋايەت قىلغان، نومۇرى 18890. سۇيۇتى « دۇررۇر ئەلمۇنتەشىر» ئەسىرىدە رىۋايەت قىلغان، نومۇرى 104) .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دىگەن: « ئىشنىڭ بېشى ئىسلام ۋە ئۇ(ئىسلام)نىڭ ئاساسى ناماز » (ئىمام ئەھمەد « مۇسنەد» 5\ 231) .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرىگە مۇنداق دىگەن: « ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ! بىرەرسىڭلارنىڭ ئىشىكى ئالدىدا بىر ئۆستەڭ بولسا، ئۇ شۇ ئۆستەڭدە ھەركۈنى بەش قېتىم يۇيۇنسا، ئۇنىڭ بەدىنىدە كىر قالامدۇ؟ ئەنە شۇ ، بەش ۋاقىت نامازنىڭ مىسالىدۇر، الله شۇ ناماز سەۋەپلىك گۇناھلارنى ئۆچۈرۈپ تۇرىدۇ» (بۇخارى 528، مۇسلىم 1520، ئىمام ئەھمەد 2\ 379).

نامازنى تەئدىل - ئەركان بىلەن ئوقۇش كىچە - كۈندۈز تەرەپلەردە قىلىپ سالغان گۇناھلارنى ئۆچۈرىدۇ. مۇسۇلمان ئادەم نامازنى تەئدىل - ئەركان بىلەن ۋاقىتلىرىغا رىئايە قىلغان ئاساستا ئوقۇشى لازىم. (ئەزان

ئىيتىلىپ يىرىم سائەت ئىچىدە ئوقۇش، ئاخىرقى ئۈچتىن بىرىگىچە كىچىكلىتىۋىرىش ياخشى ئەمەس).

پەيغەمبەر پەلەيھىسسالام يەنە بىر ھەدىسىدە ھەم نامازنىڭ كەبىرە(چوڭ) گۇناھلاردىن باشقا ھەممە گۇناھلارنى ئۆچۈرىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ بىرىدۇ: « (كىشى) چوڭ گۇناھلاردىن ساقلانغانلا بولسا، بەش ۋاقىت ناماز، جۈمە نامىزى يەنە بىر جۈمە نامىزىغىچە، رامىزان يەنە بىر رامىزانغىچە بولغان ئارلىقتىكى گۇناھلارغا كاپارەت بولىدۇ» (مۇسلىم 359. تىرمىزى 214. ئىمام ئەھمەد، 2\ 359) .

بۇھەدىستىن كۆرۈنۈپ تۇرۇپتىكى، بەش ۋاقىت ناماز ئۆچۈرۈپ تاشلايدىغان سەغىرە(كىچىك) گۇناھلارمۇ، جۈمە نامىزىنىڭ ئۆچۈرۈشىگە ئىھتىياجلىق خاتالىق ياكى گۇناھلارمۇ ۋە رامىزان روزىسى تۇتۇش، رامىزان كىچىلىرى نەپلە ناماز ئوقۇش، قۇرئان تىلاۋەت قىلىش ئارقىلىق ئۆچۈرۈلىدىغان چوڭ گۇناھ- مەسىيەتلەرمۇبار. ئەمما چوڭ گۇناھلارنىڭ كاپارىتى ئۈچۈن چوقۇم ئۆمرە ھەج قىلىش لازىم.

رىۋايەت قىلىنىشىچە، ئەبۇ يەئقۇپ ئىسىملىك بىر ئادەم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كىلىپ: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! ئىيتىپ باقسىلىچۇ، بەش ۋاقىت ناماز ئوقۇسام ، اللە هارام قىلغاننى هارام دەپ بىلسەم، اللە ھالال دىگەننى ھالال دەپ بىلسەم... جەننەتكە كىرەلەمدىمەن؟ دىگەندە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « ھەئە » دىگەن، يەنە مۇنداق دىگەن: « ناماز جەننەتنىڭ ئاچقۇچىدۇر ». (تىرمىزى 4. ئىمام ئەھمەد 3\340).

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرىگە: «ناماز ئوقۇ، چۈنكى ناماز شىپادۇر»دەپ ئەمىر قىلغان(ئىمام ئەھمەد 390/2).

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋاپات بولۇشتىن ئىلگىرى ۋەسىيەت قىلىپ: «ناماز، ناماز (يەنى نامازغا كۆڭۈل بولۇڭلار) ۋەچۆرىلىرىڭلارغا ياخشى مۇئامىلە قىلىڭلار» دىگەن(ئەبى داۋۇت 2698، ئىمام ئەھمەد 1\ 78). بۇ ھەدىسنى رىۋايەت قىلغان ساھابە: پەيغەمبەر

ئەلەيھىسسالامنىڭ تىلى بۇ سۆزلەر بىلەن غەر- غەر قىلاتتى ، قەلبى تەكرارلايتتى! دەيدۇ. ئەنە قاراڭ! نامازنىڭ مۇھىملىقى ۋە ئۇلۇغلۇقىغا ! پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سەكراتتىكى ھالىتىدە ساھابىلىرىنىڭ نامازغا تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، ئۇلارغا ئاخىرقى بىر تەبەسسۇم بىلەن باقڤانلىقىنى بىلگىنىڭىز، ئەلۋەتتە نامازنىڭ نەقەدەر مۇھىملىقىنى چۈشۈنىشىڭىزگە كۇپايە قىلىدۇ.

يەنەبىر ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: بىركۈنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋەز- نەسىھەت قىلىپ : « جىنىم ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەمكى. . . . . جىنىم ئۇنىڭ ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەمكى » دەپ بېشىنى تۆۋەن قىلدى،بىزمۇ پەيغەمبىرىمىزنىڭ نېمىگە مۇنداق قەسەم قىلغانلىقىنى بىلەلمەي باشلىرىمىزنى تۆۋەن سېلىپ يىغلاشقا باشلىدۇق، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سەل ئۆتكەندىن كېيىن بېشىنى كۆتۈردى، ئۇنىڭ چېھرىدە بىشارەت جىلۋىلىنەتتى، ئۇ بىز ئۈچۈن قىزىل تۆگىدىنمۇ سۆيۈملۈكراق بىلىندى، ئۇ مۇنداق دېدى: « كىمكى بەش ۋاقىت ناماز ئوقۇسا، زاكات بەرسە، رامىزان روزىسىنى تۇتسا ۋە ھەج قىلسا، ھەمدە يەتتە تۈرلۈك چوڭ گۇناھتىن ساقلانغانلا بولسا قىيامەت كۈنى ئۇنىڭغا: جەننەتكە خاتىرجەم كىرگىن دېيىلىدۇ » (نەسەئى 8\5) .

ھەدىستە كېلىشىچە، بىر ئادەم بىر ئايالنى سۆيۈپ سالغاندىن كېيىن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كېلىپ ئەھۋالنى ئېيتتقان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭدىن يۈزنى ئېلىپ قاچقان، شۇچاغدا اللە تەئەلا مانا بۇ ئايەتنى نازىل قىلغان: « كۈندۈزنىڭ ئىككى تەرىپىدە (ئەتىگەن ۋە كەچتە) كېچىنىڭ دەسلەپكى ۋاقىتلىرىدا ناماز ئۆتىگىن، شۈبھىسىزكى ياخشى ئىشلار ئارقىلىق يامان ئىشلار يۇيۇلىدۇ » (سۈرە ھۇد، 114- ئايەت) . ھېلىقى كىشى : ئى رەسۇلۇللا! بۇ مەن ئۈچۈنلىمۇ؟ دېگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: ياق، پۈتۈن ئۈممىتىمگە

شـۇنداق » دـېگەن. (بۇخـارى4687). ئەي بـۇرادەر! نامازنـىڭ ياماـان ئىشلارغا قانداق كاپارەت بولىدىغانلىقىنى بىلدىڭىزمۇ؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئەڭ پەزىلەتلىك ئەمەل قايسى؟ دەپ سورالغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « ئۆز ۋاقتىـدا ئوقۇلغـان نامـاز » دەپ جاۋاپ بەرگەن، ئۇنىڭدىن قالسىچۇ؟ دەپ قايتىلاپ سـورالغاندا : « ئاتـا ـ ئانىغـا ياخـشىلىق قىلـىش » دەپ جـاۋاپ بەرگەن. ئۇنىڭـدىن قالـسىچۇ؟ دېيىلگەنـدە « الـلـه يولـىدا جىھـاد قىلـىش » دەپ جـاۋاپ بەرگەن (بۇخارى 2630،504، مۇسلىم 248، ئىمام ئەھمەد1\451) .

ئەڭ پەزىلەتلىك ئەمەل ئۆز ۋاقتىدا ئـادا قىلىنغـان نامـاز بولغـان ئىـكەن، ئۇنـداقتا سـىز نامـازنى ئـۆز ۋاقتىـدا ئوقـۇڭ، ھەرگىـز كېچىكتـۈرمەڭ، ۋاقتىـدا ئوقۇلغـان نامازنـىڭ سـاۋابىغا ئېرىشىـشكە ھەرۋاقىت ھېرىسمەن بولۇڭ. بىلىشىڭىز كېرەككى نامـازنى كەيـنىگە سـۈرۈش، كـېچىكتـۈرۈش، نامازغـا ھورۇنلـۇق قىلـىش شـەيتاننىڭ ئازدۇرىشىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

بۇيەردە مۇنداق بىر ھەدىس بار، بىـر كـۈنى بىرئەرابـى مەسـجىدكە كىرىپ: قايسىڭلار مۇھەممەد (ئەلەيھىسسالام) بولىسىلەر؟ دەپ سوراپتۇ، سـاھابىلەر : ئەنە ئـاۋۇ ئـاق كىيىملىـك كىـشى شـۇ، دەپتـۇ، ئۇكىـشى پەيغەمبىرىمىزنىڭ قېشىغا كېلىپ: سـەن مـۇھەممەد (ئەلەيھىـسسالام) مۇ؟ دەپ سوراپتۇ، پەيغەمبىرىمىز: « ھەئە، مەن شۇ » دەپتـۇ، ئۇكىـشى مەن سـەندىن بىـر ئـىشنى سـورىماقچى، سـوراش جەريانىـدا قوپـاللىراق تىگىپ قالسام ئاچچىقلانما، دەپتـۇ، پەيغەمبىرىمـىز: « سـوراۋەرگىن » دەپتۇ، ھېلىقى ئەرابى: زېمىننى كىم ياراتتى؟

ـ « الـلـه».

ـ ئاسماننى كىم كۆتۈردى؟

ـ « الـلـه» .

ـ تاغلارنى كىم تىكلىدى؟

ـ « الـلـه».

ـ سىنىڭ ، سەندىن ئىلگىرىكىلەرنىڭ ، ئاسماننى كۆتۈرۈپ تۇرغان، تاغلارنى تىكلىگەن ۋە زېمىننى ياراتقان پەرۋەردىگارىڭنىڭ نامى بىلەن سورايمەنكى، ئۇ سېنى ئادەملەرگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتىمۇ؟

ـ « ھەئە ».

ـ سىنىڭ ۋە سەندىن ئىلگىرىكىلەرنىڭ پەرۋەردىگارىنىڭ نامى بىلەن سورايمەنكى، اللہ بىزنى بىر كېچە ـ كۈندۈزدە بەش ۋاقىت ناماز ئوقۇشقا بۇيرىدىمۇ؟

ـ « شۇنداق ».

ـ پەرۋەردىگارىڭنىڭ نامى بىلەن سورايمەنكى، اللہ بىزنى رامىزاندا روزا تۇتۇشقا بۇيرىدىمۇ؟

ـ « شۇنداق ».

ـ پەرۋەردىگارىڭنىڭ نامى بىلەن سورايمەنكى، پەرۋەردىگارىڭ سېنى بايلىرىمىزدىن زاكات ئېلىپ كەمبەغەل كىشىلىرىمىزگە تارقىتىپ بېرىشكە بۇيرىدىمۇ؟

ـ «ھەئە ».

ـ سېنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن اللہنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىپ ئېيتىمەنكى، ئېيتقانلىرىڭغا ئىشەندىم، مەن بولسام قەۋمىمنىڭ ساڭا ئەۋەتكەن ئەلچىسى ئىبنى نەزىر ئىبنى شاھىد بولىمەن، دەپتۇ (بۇخارى 62، ئەبى داۋۇد 486، ئىمام ئەھمەد، 1\264) .

قاراڭ، بۇ ئەرابىگە، ئۇ بۇندىن 1400 ئىلگىرىلا بۇ ئىشقا قانداق جىددى پوزىتسىيە تۇتقان ـ ھە! ئەي بۇرادىرىم! سىز ئۆزىڭىزنى: مەن مۇسۇلمان، دېمىگەنمىدىڭىز؟ ياكى بىراۋ سىزنى شۇنداق دېيىشكە مەجبۇرلىغانمۇ؟ ئۇنداق بولسا نامازنى بولۇپمۇ بامدات نامىزىنى ۋاقتىدا ئادا قىلىڭ. ئەگەر ئىچىمىزدىن بىرەيلەن بىر شىركەتتە ئىشلىمەكچى بولسا، شىركەت ئۇنىڭغا ئېيىغا بەش مىڭ يۈەن بەرمەكچى، ئۇنىڭ بەدىلىگە شىركەت دىرېكتورى ئۇنىڭ ئەتىگەن سائەت 5 تە ئىشقا كېلىشنى شەرت قىلغان بولسا، ئۇئادەم بۇ شەرتنى قوبۇل قىلامدۇ ياكى

رەت قىلامدۇ؟ مۇبادا ئۇ قوشۇلسا , سەھەر ئىشقا بىرىشتىن ئىبارەت بۇ شەرتنى قالدۇرۇۋېتىشكە قادىر بولالامدۇ؟!

رىۋايەت قىلىنىشىچە، بىرقېتىم ئوسمان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ تاھارەت ئېلىپ بولغاندىن كېيىن مۇنداق دېدى: مەن سىلەرگە رەسۇلۇللانىڭ ھەدىسلىرىدىن بىرنى سۆزلەپ بېرەي، اللە بىلەن قەسەم قىلىپ ئېيتىمەنكى، قۇرئان كەرىمدىكى: اللە كىشىلەرگە چوقۇم بايان قىلىپ بېرىشكە ۋە يوشۇرماسلىققا ئەھدە ئالدى (سۈرە ئال ئىمران 187ـ ئايەت) دېگەن ئايەت بولمىغان بولسا ئىدى، بۇھەدىسنى سىلەرگە ئېيتىپ بەرمىگەن بولاتتىم، ئوسماننىڭ ئەتراپىدىكىلەر: ئۇ قايسى ھەدىس ئىدى؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ : پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە ھەدىس بايان قىلىپ: « بىر ئادەم تاھارەتنى كامىل ئېلىپ ناماز ئوقۇسا، شۇقېتىملىق ناماز بىلەن يەنە بىرقېتىملىق ناماز ئارىسىدىكى گۇناھلار مەغپىرەت قىلىنىدۇ » دېگەن دەپ جاۋاپ بەرگەن (بۇخارى 160، مۇسلىم 541) .

رىۋايەت قىلىنىشىچە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: «قىيامەت كۈنى بەندىلەردىن تۇنجى قىلىپ ھىساپ ئېلىنىدىغان ئىش نامازدۇر، ئەگەر نامازنىڭ ھىسابى ياخشى بولسا باشقا بارچە ئىشلىرى ئاسان بولىدۇ، ئەگەر ئۇ بۇزۇلسا، باشقا بارچە ئەمەللىرى بۇزۇلىدۇ (ئىمام ئەھمەد 4\65) .

دېمەك، نامازنىڭ دۇرۇس بۇلۇشى ئەمەللەرنىڭ مەقبۇل بولىشىنىڭ شەرتىدۇر. بامدات نامىزى بىلەن ئەسىر نامىزىنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە مەخسۇس ھەدىسلەر كەلگەن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « كىمكى ئىككى سالقىننى (يەنى بامدات بىلەن ئەسىر نامىزىنى) ئوقۇسا جەننەتكە كىرىدۇ» (بۇخارى 574، مۇسلىم 1436، ئىمام ئەھمەد 4\80) .

ئەي مۇسۇلمان بۇرادەر! سىزدىن شۇنى سورىغۇم كېلىۋاتىدۇ، سىز ياش ھەم كۈچلۈك تۇرۇپ، بامدات نامىزىنى ئۆز ۋاقتىدا ئوقۇمىسىڭىز، ئۇنى قاچان ئوقارسىز؟!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « كىمكى بامدات نامىزىنى جامائەت بىلەن ئوقۇسا، ئۇ اللەنىڭ ھىمايىسىدە بولىدۇ» (مۇسلىم 1492، ئىبنى ماجىھ 3946) .

قېنى بامدات نامىزىنى جامائەت بىلەن ئوقۇغان بولسىڭىز، پۈتۈن بىر كۈن اللەنىڭ ھىمايىسى ۋە مۇھاپىزىتى ئاستىدا بولىدىغانلىقىڭىزنى تەسەۋۋۇر قىلىپ بېقىڭچۇ؟!

تىرمىزى يۇقارقى ھەدىسنى « جامائەت بىلەن »دىگەن سۆز يوق پېتى رىۋايەت قىلغان.

بامدات نامىزى بىلەن ئەسىر نامىزىنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « سىلەرنىڭ يېنىڭلاردىكى كېچە پەرىشتىلىرى بىلەن كۈندۈز پەرىشتىلىرى ئالمىشىپ تۇرىدۇ، ئۇلار بامدات نامىزى بىلەن ئەسىر نامىزىدا يەر يۈزىدە بىرگە ھازىر بولىدۇ، ئاندىن كېچىنى سىلەر بىلەن ئۆتكۈزگەن پەرىشتىلەر ئاسمانغا ئۆرلەيدۇ، ئۇلاردىن پەرۋەردىگارى: (سىلەرنىڭ نېمە قىلىۋاتقىنىڭلارنى بىلىپ تۇرسىمۇ) بەندىلىرىم نېمە ئىش بىلەن قالدى؟ دەپ سورايدۇ، پەرىشتىلەر دەيدۇ: بىز ئۇلارنىڭ قېشىدىن ئايرىلغاندا، ئۇلار ناماز ئوقۇۋاتقان، ئۇلارنىڭ قېشىغا بارغاندىمۇ ئۇلار ناماز ئوقۇشىۋاتقان ئىكەن» (بۇخارى 555، 7429، مۇسلىم 1430، نەسائى 484، ئىمام ئەھمەد 2\486) .

بۇ پەرىشتىلەر اللەنىڭ دەرگاھىدىن بامدات بىلەن ئەسىر ۋاقتىدا نېمە ئىش قىلىۋاتقانلىقىڭىزنى كۆرگىلى چۈشكەن پەرىشتىلەر بولۇپ، ئۇلار اللە تەرەپتىن ئادەملەرنى مۇھاپىزەت قىلىشقا بەلگىلەنگەن مۇھاپىزەتچىلەر ئەمەس، ئۇلار ئاسمانغا چىققاندىن كېيىن چوقۇم كۆرگەنلىرىنى اللەقا ئەينەن مەلۇم قىلىدۇ، پەرىشتىلەر ئاسمانغا

چىقىپ سىزنىڭ بامدات ۋاقتىدا ئۇخلاپ قالغانلىقىڭىزنى مەلۇم قىلسا! ئەي بۇرادەر! شۇ كۆرۈنۈشىڭىزنى كۆز ئالدىڭىزغا بىر كەلتۈرۈپ بېقىڭچۇ؟! بامدات ۋاقتىدا ئۇخلاپ قالسىڭىز، ئەسىر ۋاقتىدا باشقا بىر ئىشلارغا مەشغۇل بولۇپ يۈرسىڭىز، ھېلىقى پەرىشتىلەر سىزنى اللەقا نىمە دەپ مەلۇم قىلار؟ ئى اللە! سىنىڭ پالانچى بەندەڭ بىز بارغاندا ئۇخلاۋاتقانكەن، ئەمدى بولسا تاماق يەپ قالدى، ياكى بولمىسا دوست-يارانلىرى بىلەن ئويناپ قالدى ۋەياكى تېلېۋىزور كۆرۈپ قالدى دېسۇنمۇ؟ ئۇلار نىمىنى كۆرگەن بولسا اللەقا شۇنى ئەينەن مەلۇم قىلىدۇ، ئەلۋەتتە.

ئەي مۇسۇلمان بۇرادەر! پەرىشتىلەر اللەنىڭ دەرگاھىغا چىققاندىن كېيىن، سىزنىڭ 15 ياشتىن بىرى بامدات نامىزى بىلەن ئەسىر نامىزىنى ئىزچىل ئادا قىلىپ كېلىۋاتقانلىقىڭىزدىن خەۋەر بەرگەن چاغدىكى ئورنىڭىز ۋە خۇرسەنلىكىڭىزنى ئويلاپ كۆرۈڭچۇ؟!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « كۈن چىقىشتىن ئىلگىرى ۋە كۈن پېتىشتىن ئىلگىرى ناماز ئوقۇغان ئادەم دوزاخقا كىرمەيدۇ » (مۇسلىم 1439 ، ئەبۇ داۋۇت 427 ، نەسائى 470 ، ئىمام ئەھمەد 4\136).

كۈن چىقىشتىن ئىلگىرى ئوقۇلىدىغان ناماز قايسى؟ ئەلۋەتتە بامدات نامىزى، كۈن پېتىشتىن ئىلگىرى ئوقۇلىدىغىنىچۇ؟ ئەسىر نامىزى. بۇ ئىككى نامازنى ئۆز ۋاقتىدا ئوقۇغانلارغا مەرھابا!

بامدات نامىزىنى كۈن چىقىشتىن ئىلگىرى ئوقۇپ بولسىڭىز ۋاقتىدا ئوقۇغان بولىسىز، مۇبادا كۈن چىقىپ بىر مىنۇتتىن كېيىن ئوقۇغان بولسىڭىزمۇ بامداتنى قازا قىلغان بولىسىز، نامازنىڭ ۋاقتى ئۆتۈپ كەتمىسۇن، دەپ سائەتنىڭ قوڭغۇرىقىنى توغرىلاپ قويغانغا ئوخشاش كىچىككىنە سەۋەبنى قىلغان ئادەممۇ (نامازغا تۇرالماي ئۇخلاپ قېلىش بىلەن) ئەيىپلەنمەيدۇ، چۈنكى ئۈچ تۈرلۈك ئادەمدىن قەلەم كۆتۈرۈلگەن بولۇپ، ئۇنىڭ بىرسى ئۇخلاپ قالغان ئادەم (ئۇ تاكى

ئويغانغىچە ئۇنىڭدىن قەلەم كۆتۈرۈلىدۇ، يەنى گۇناھ يېزىلمايدۇ). ئەمما ۋاقتىنى توغۇرلاپ قويمىغان ياكى بىرەر سىدىن ئويغۇتۇپ قويۇشنى تەلەپ قىلمىغان، قىسقىسى نامازغا ۋاقتىدا تۇرۇشقا ھەركەت قىلمىغان ئادەم ئەيىپلىنىدۇ.

رىۋايەت قىلىنىشچە، بىر كۈنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرى بىلەن ئەسىر نامىزىنى ئوقۇغان، نامازدىن كىيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام : « بۇ ناماز (ئەسىر نامىزى) سىلەردىن ئىلگىركى ئۇممەتلەرگىمۇ پەرز قىلىنغان، ئۇلار بۇنامازنى زايا قىلىشقان. كىمكى ئەسىر نامىزنى مۇھاپىزەت قىلىدىكەن ئىككى ئەجىرگە ئېرىشىدۇ » دېگەن (ئىمام ئەھمەد 397\6) .(يەنى كىم ئە سىرنامىزنى ۋاقتىغا رىئايە قىلىپ ئوبدان ئادا قىلسا، ئىلگىركىلەرمەھرۇم قالغان ۋە ئۆز ئېرىشىدىغان ئەجىرگە ئېرىشىدۇ).

نامازغا كۆڭۈل بۆلەمسىز؟! ياكى يۇقاردا تىلغا ئېلىنغان ھەدىسلەرنى كۆرۈپ تۇرۇپمۇ يەنە نامازغا سەل قارامسىز؟!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام : « كۈن چىقىشتىن ۋە كۈن پېتىشتىن ئىلگىرى ناماز ئوقۇغان كىشى دوزاخقا كىرمەيدۇ » دېگەن (مۇسلىم 1424 ، ئەبۇ داۋۇت 427) .

ئۆزرىسىز نامازنى كېچىكتۈرۈشتىن ھەزەر ئەيلەڭ. بەزىلەرنىڭ ئۆزرىسى گۇناھتىمۇ قەبىھتۇر. كۆپلىگەن ئادەملەر باركى ئۇلار بىرەر مۇسابىقە ياكى بىرەر تېلېۋىزيە تىياتىرنى دەپ بىر نامازنىڭ ۋاقتى ئۆتۈپ يەنە بىر نامازنىڭ ۋاقتى كىرگۈچە تېلېۋىزور ئالدىدىن سىلجىمايدۇ، كىيىن ناماز ۋاقتىنى ئۆتكۈزۋەتكەنلىكىدىن قاتتىق پۇشايمان قىلىدۇ- يۇ، پۇشايمىنى پايدا بەرمەيدۇ.

نامازنىڭ نەقەدەر مۇھىملىقىنى تەكىتلەيدىغان ئىشلارنىڭ يەنە بىرى شۇكى، ناماز باشقا ئەمەللەرگە ئوخشاش جىبرىئىلنىڭ ۋاستىسى بىلەن ئەمەس، بەلكى ئىسرا كېچىسى اللەنىڭ ئالاھىدە تەكلىپى بىلەن بىۋاستە پەرىز قىلىنغانلىقىدۇر. دەسلەپتە 50 ۋاخ ناماز پەرز

قىلىنغان، كېيىن مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبىرىمىزگە، اللەنىڭ ھۇزۇرىغا قايتىپ يەڭگىللىتىشنى تەلەپ قىلىشقا نەسىھەت قىلىشى ۋە پەيغەمبىرىمىزنىڭ اللەنىڭ دەرگاھى بىلەن مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ ھۇزۇرى ئارىسىدا بىرقانچە قېتىم قاترىشى بىلەن ناماز بەش ۋاخقا قالدۇرۇلغان. پەيغەمبىرىمىز اللەنىڭ ھۇزۇرىغا يەنە قايتىپ بېرىپ، يەڭگىللىتىشنى تەلەپ قىلىشتىن ھايا قىلغان، اللە تەئەلا مۇنداق دەيدۇ: « بۇ ناماز ساندا بەش ۋاخ، ئەمما ئۇنىڭغا 50 ۋاخ نامازنىڭ ئەجرى بېرىلىدۇ، مېنىڭ ھۇزۇرۇمدا سۆز ئالماشتۇرۇلمايدۇ » (ئەبۇ داۋۇت «مۇسنەد» 1\134) .

ئەي مۇسۇلمان بۇرادەر، ئويلاپ كۆرەيلى، ئەگەر ناماز 50ۋاخ بولغان بولسا، ناماز بىلەن نامازنىڭ ئارلىقىدا قانچىلىك ۋاقىت ئۆتەر ئىدى؟ ئەڭ كۆپ بولغاندا يېرىم سائەت، بۇنىڭغا كىممۇ بەرداشلىق بېرەلەيدۇ؟!

اللە بىزگە نېمىدېگەن مېھرىبان، نېمىدېگەن شەپقەتلىك ـ ھە! شۇنداق بولسىمۇ بەزىلەر اللەدىن ئۇيالمايدۇ، ھايا قىلمايدۇ. اللە بۈيۈكتۇر، ئۇنىڭ ياردىمىسىز نۇسرەت بولمايدۇ.

نامازنى تەرك قىلغۇچىنىڭ ئاقىۋىتى

بۇ سىلەرنىڭ بىرەرسىڭلارغا قارىتىپ ئېيتىلغان سۆز ئەمەس، مېنىڭچە سىلەر نامازنى ئوبدان مۇھاپىزەت قىلغۇچىلار. لېكىن مەن سىلەردىن بۇنەسىھەتلەرنى ئاتا ـ ئانائىڭلار، ئاكا ـ ئۇكا، ئاچا ـ سىڭىللىرىڭلارغا يەتكۈزۈپ قويۇشۇڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن، چۈنكى نامازنى تەرك قىلغان كىشىنىڭ ئاقىۋىتى ئىنتايىن خەتەرلىك.

بىلىشىڭىز كېرەككى، جەھەننەم بىر نەچچە دەرىجىگە بۆلۈنىدۇ، يەنە تېخى جەھەننەمنىڭ ئىشىكلىرىمۇ بىر ـ بىرىدىن پەرقلىق. اللە تەئەلا مۇنداق دەيدۇ: « شۈبھىسىزكى دوزاخ ئۇلار(يەنى ئىبلىس ۋەئۇنىڭ تەۋەلىرى)نىڭ ھەممىگە ۋەدە قىلىنغان جايدۇر. جەھەننەمنىڭ يەتتە

دەرۋازىسى بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەربىرىدىن كىرىدىغان مۇئەييەن بىربۆلۈك(ئادەم) بار»(سۈرە ھىجرى 43 ـ، 44 ـ ئايەت). دوزاخ ئىشىكلىرىنىڭ ئىچىدە ئازاپ جەھەتتە ئەڭ قاتتىقى سەقەردۇر. «سەقەرنىڭ نېمىلىكىنى قانداق بىلەلەيسەن؟ ئۇ ھېچ نەرسىنى قالدۇرمايدۇ، قويمايدۇ(بەلكى كۆيدۈرۈپ تاشلايدۇ)» (سۈرە مۇددەسسىر27 ـ ،28 ـ ئايەت) .

سەقەر ئەنە شۇنداق دوزاخ! بۇرادەر، مەسىلى ھالدا باش سۆڭىكىڭىزنىڭ سەقەردە ئېرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى تەسەۋۋۇر قىلالامسىز؟ ئەھلى دوزىخلار سەقەرگە تاشلانغاندا جەننەتكە كىرگەن مۆمىنلەر ئۇلاردىن: « سىلەرنى دوزاخقا كىرگۈزگەن نېمە؟ » (سۈرە مۇددەسسىر 42 ـ ئايەت) دەپ سورايدۇ، ئۇلار: « بىز ناماز ئوقۇغۇچىلاردىن بولماپتىكەنمىز،دەيدۇ» (سۈرە مۇددەسسىر 43 ـ ئايەت) دەپ جاۋاپ بېرىدۇ. نامازنى تەرك قىلغۇچىلاردىن باشقا گۇناھكارلارغا، اللەنىڭ رەھمەت قىلىشىدىن ئۈمىد بار. ئەمما نامازنى تەرك قىلغان ئادەم چوقۇم سەقەرگە تاشلىنىدۇ.

ئەي مۇسۇلمان بۇرادەر! تېز بولۇڭ، ئۆيىڭىزدىكى ئاتا ـ ئانا ياكى باشقا ناماز ئوقۇمايدىغان ئۇرۇق ـ تۇققانلىرىڭىزغا مۇلايىملىق بىلەن، ئىخلاس بىلەن نەسىھەت قىلىڭ. چۈنكى بۇ ئوينىشىدىغان ئىش ئەمەس. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « مۇسۇلمان كىشى بىلەن كۇپرى ئوتتۇرسىدىكى پەرق ـ نامازنى تەرك قىلىشتۇر» (مۇسلىم 224، تىرمىزى 2618، ئىمام ئەھمەد 3\389).

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دەيدۇ: « بىز بىلەن ئۇلار(كاپىرلار) ئوتتۇرسىدىكى ئەھدى نامازدۇر، كىمكى نامازنى تەرك قىلسا شەكسىز كاپىر بولغان بولىدۇ»(تىرمىزى2121، نەسائى 462، ئىبنى ماجە 1079، ئىمام ئەھمەد 6\346).

سىزنىڭ ئاياللىڭىز، ياكى بىرەر دوستىڭىز ناماز ئوقۇمىسا، كاپىر بولۇپ كېتەرمۇ؟ ياق...ئۇلىمالار: بۇ كۇپرى ئەمەللىرىدىن

ھىساپلىنىدۇ، دەيدۇ. كۇپرى بىلەن كۇپرى ئەمەل ئوتتۇرىسىدا ناھايىتى چوڭ پەرق بار.

ئەي قېرىنداشلار! بىرەر ئادەمنى كاپىر دەپ كاپىرلىققا نىسبەت بېرىشتىن ھەزەر ئەيلەيلى! چۈنكى كۇپرىلىققا نىسبەت بېرىش ئەھلى ئىلىملەرنىڭ، مۇجتەھىدلەرنىڭ مەسئۇلىيىتى.

بۇ ھەقتە ئىمامى شافىئى بىلەن ئىمامى ئەھمەد ئىبنى ھەنبەل ئوتتۇرىسىدا مۇنداق بىر مۇنازىرە بولۇپ ئۆتكەن. ئىمامى شافىئى: ناماز ئوقۇمىغان ئادەم كاپىرلارنىڭ ئەمەلىدىن بىر ئەمەلنى قىلغان بولىدۇ، لېكىن ئۇ كاپىر ئەمەس، دېگەندە، ئىمامى ئەھمەد ئىبنى ھەنبەل: ئۇ جەزمەن كاپىر، دېگەن. ئىمامى شافىئى ئۇنىڭدىن: ناماز ئوقۇمىغان ئادەمنى كاپىر دەپ قارامسىز؟ دەپ سورىغاندا ، ئۇ: ھەئە، دەپ جاۋاپ بەرگەن. ئىمامى شافىئى ئۇنىڭدىن: ئۇ قانداق قىلغاندا مۇسۇلمان بولىدۇ؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ: اللەتىن باشقا ھەقىقى مەئبۇد يوق، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ بەرھەق پەيغەمبىرى، دەپ گۇۋاھلىق بەرگەندە، دەپ جاۋاب بەرگەن. شافىئى ئۇنىڭغا: ئۇ بۇ شاھادەت كەلىمىسىنى ئېيتقان تۇرسا، دېگەندە، ئىمام ئەھمەد ئىبنى ھەنبەل: ئۇنداقتا ئۇ ناماز ئوقۇش بىلەن مۇسۇلمان بولىدۇ، دەپ جاۋاب قايتۇرغان. ئىمام شافىئى ئۇنىڭغا كاپىر ئادەمنىڭ نامىزى قوبۇل قىلىنامدۇ ئەمەسمۇ؟ دېگەن، بۇ چاغدا ئىمام ئەھمەد ئىبنى ھەنبەل سۈكۈت قىلىپ، شافىئىينىڭ ئېيتقانلىرىنىڭ توغرا ئىكەنلىكىنى، نامازنى تەرك قىلغۇچىنىڭ كاپىرلارنىڭ ئەمىلىنى قىلغانلاردىن سانىلىدىغانلىقىنى، ئەمما ئۇنىڭ كاپىر ئەمەسلىكىنى ئېتىراپ قىلغان.

نامازنى تەرك قىلغۇچىلارغا تەۋرات ۋە ئىنجىللاردىمۇ لەنەت ئېيتىلغان. ھەتتا، ئۇنىڭ ئۈستىدىكى كىيىملىرىمۇ ئۇنىڭغا لەنەت ئېيتىدۇ. ئۇيلاپ بېقىڭ، كىيىملىرىڭىز: ئى اللە ئۇنى رەسۋا قىلغۇەتكىن، دەۋاتىدۇ. ئۇ يەنە : ئى اللە، سەن مېنى ئۇنىڭغا

بويسۇندۇرۇپ بەرمىگەن بولساڭ، مەن ئۇنى تاشلاپ قېچىپ كېتەتتىم، دەۋاتىدۇ. ناماز ئوقۇمىغان كىشىنىڭ يەۋاتقان تائاملىرىمۇ ئۇلارغا لەنەت ئوقۇپ: ئاللاھ ساڭا لەنەت قىلسۇن! ئاللاھ بەرگەن رىزىقتىن يەۋاتىسەنۇ، ئۇ ساڭا پەرز قىلغان نامازنى تەرك قىلامسەن؟ دەيدۇ. نامازنى تەرك قىلغۇچى قىيامەت كۈنىدە فىرئەۋن ۋە هامانلار بىلەن ھەشىر قىلىنىدۇ. چۈنكى ئۇ بىر مۇتەكەببىر. ئۇنداق بولمىسا ئۇ نېمە ئۈچۈن پىشانىسىنى سەجدىگە قويمايدۇ؟ بۇرادەرلەر، ئالدىمىزدا كېلىۋاتقان قىيامەت كۈنىدىكى ئەھۋال تېخىمۇ قاتتىق!!! چۈنكى نامازنى تەرك قىلغۇچى پەيغەمبىرىمىزنىڭ شاپائىتىدىن مەھرۇم بولىدۇ. ئاللاھ پەيغەمبىرىمىزگە ئاتا قىلغان ھەۋزى كەۋسەردىن سۇ ئىچەلمەيدۇ.

ئۆزرىسىز ئىككى نامازنى جەمئى قىلىپ ئوقۇغۇچىنىڭ ئاقىۋىتى

ئىككى نامازنى جەمئى قىلىپ ئوقۇش دېگىنىمىز- بامدات بىلەن پېشىننى، ياكى پېشىن بىلەن ئەسىرنى، ياكى ئەسىر بىلەن شامنى، ۋە ياكى شام بىلەن خۇپتەننى بىرلەشتۈرۈپ ئوقۇشنى كۆرسىتىدۇ. بەزىلەر خىزمەتتىن قايتقاندىن كېيىن، قازا قىلغان نامازلىرىنى يىغىپ بىرگە ئوقۇيدۇ. ئۇنىڭ ناماز ئوقۇۋاتقان ھالىتىنى كۆرسىڭىز، ئۇنىڭ رۇكۇ ۋە سەجدە قىلىۋاتقانلىقىنى، ئەمما نېمە ئوقۇۋاتقانلىقىنى بىلمەستىن توخۇدەك چوقۇپ، چوقۇپ قويىۋاتقانلىقىنى كۆرىسىز. يەنە بەزىلەر بىر ۋاخ نامازنى ئوقۇپ، باشقىلىرىنى تەرك قىلىدۇ. ياكى ئۈچ- تۆت ۋاخ نامازنى ئوقۇپ، بىر- ئىككى ۋاخ نامازنى ئوقۇمايدۇ. مانا بۇ ھەقىقەتەن بىر بالايى- ئاپەت. نامازلارنى جەمئى قىلىپ ئوقۇپ قويۇپ، مەسجىدلەرگە ۋەز- تەبلىغ ئاڭلىغىلى كەلگەننىڭ نېمە پايدىسى؟! پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «نامازنى قەستەن تەرك قىلماڭلار، كىمكى نامازنى قەستەن تەرك قىلسا، ئۇ كىشىدىن ئاللاھنىڭ ھامىيلىقى يىراق

بولىدۇ»(ھىندى 16096). ئويلاپ بېقىڭ، ئۇنىڭدىن اللەنىڭ ھامىيلىقى يىراق بولىدۇ، الله ئۇنى ھىمايىسىگە ئالمايدۇ، مۇھاپىزەت قىلمايدۇ، قوغدىمايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «كىمكى ئۆزرىسىز ئىككى نامازنى جەمئى قىلىپ ئوقۇسا، گۇناھى كەبىرە دەرۋازىلىرىدىن بىر دەرۋازىغا كىرگەن بولىدۇ»(تىرمىزى 188).

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن بامدات نامىزىنى ئوقۇماي كۈن چىققۇچە ئۇخلىغان ئادەم توغرىلىق سورالغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئۇنداق ئادەم- شەيتان قۇلىقىغا سىيىپ قويغان ئادەمدۇر» دەپ جاۋاب بەرگەن(بۇخارى 1144، 3270، مۇسلىم 1814، نەسائى 160، ئىمام ئەھمەد 427/1).

شەيتان سۈيدۈكىنىڭ ئىنسانلارنىڭ سۈيدۈكىدىن پاسكىنىلىقىدا شەك بولمىسا كېرەك! ئويلاپ باقايلى، بامدات ئوقۇماي ئۇخلىغان ئادەمنىڭ يېنىغا شەيتان كېلىپ، ئۇنىڭ قۇلىقىغا سىيىپ قويسا، بۇ راستىنلا ئادەمنى يىرگەندۈرىدىغان، سەسكەندۈرىدىغان بىر ئىش ئەمەسمۇ؟!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆزىنىڭ ئىسرا كېچىسى ئاسماندا كۆرگەن ئەھۋاللىرىنى بايان قىلىپ بەرگەن ھەدىسىدە، بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن: «مەن ئىسرا كېچىسى ئۈممىتىمدىن بولغان بىر بۆلۈك كىشىلەرنىڭ باشلىرىنىڭ تاش بىلەن مىجىلىۋاتقانلىقىنى، ئۇلارنىڭ بېشىنىڭ ئەسلىگە كېلىۋاتقانلىقىنى، يەنە مىجىلىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم. مەن: ئى جىبرىئىل، بۇلار كىملەر؟ دەپ سورىدىم، جىبرىئىل ئېيتتى: ئۇلار باشلىرى نامازدىن ھورۇنلۇق قىلغان كىشىلەر» (خەتىپ بەغدادى 47/12).

ناماز ھەققىدە سۆزلەش بولسا، ئىسلام ئاساسلىرىدىن سۆزلەش دەپ قارىلىدۇ. بۇ ھەدىس «ۋەز- نەسىھەت قىلغىن، ۋەز- نەسىھەت مۆمىنلەرگە پايدىلىق» دېگەن ھەدىسنىڭ جۈملىسىدىندۇر.

اللە تائالاھ مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلار كەتكەندىن كېيىن، (ئۇلارنىڭ) ئورنىنى باسقان ئورۇنباسارلار نامازنى تەرك ئەتتى. نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشتى، ئۇلار (قىيامەتتە) گۇمراھلىقنىڭ جازاسىنى تارتىدۇ»(سۈرە مەريەم 59 ـ ئايەت).

ئىبنى ئاببباس بۇ ئايەتنى تەپسىر قىلىپ، : اللەنىڭ ئۇلارنى «نامازنى تەرك ئەتتى» دېگەنلىكى «ئۇلار نامازنى پۈتۈنلەي تەرك ئەتتى» دېگەنلىكى ئەمەس. بەلكى «ئۇلار نامازلارنى جەملەپ ئوقۇيتتى، يەنى پېشىن نامىزىنى ئەسىر نامىزىغا كېچىكتۈرۈپ، شام نامىزىنى خۇپتەن نامىزىغا كېچىكتۈرۈپ ئوقۇيتتى» دېگەنلىكتۇر، دېگەن.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «كىمكى ئەسىر نامىزىنى تەرك قىلسا، ئۇنىڭ ئەمىلى بىكار بولۇپ كېتىدۇ»(ئىمام ئەھمەد 350/5). ئەسىر نامىزىنى تەرك ئېتىشتىن قاتتىق ھەزەر ئەيلەڭ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «ئەسىر نامىزىنى يوقىتىپ قويغان ئادەم، ئۆز ئەمىلىنى ۋە مال ـ دۇنياسىنى يوقىتىپ قويغان ئادەم بىلەن ئوخشاشتۇر»(بۇخارى 552، مۇسلىم 1416).

ئەي مۇسۇلمان سىڭلىم! نامىاز ئوقۇمايدىغان بىر يىگىتنىڭ سىزگە تەلەپ قويۇشىدىن ۋە سىزنىڭ ئۇنىڭ تەلىۋىگە ماقۇل بولۇشىڭىزدىن پەخەس بولۇڭ!

پالانى ئاخۇن ياكى پالانچى خېنىم ناماز ئوقۇيدۇيۇ، يەنە مۇنداق، مۇنداق ئىشلارنى قىلىدىكەن، دېيىشتىن ساقلىنايلى، ئۇنىڭ بىلەن بىزنىڭ نېمە ئىشىمىز، مۇسۇلماندىن تەلەپ قىلىنىدىغىنى ئىسلامنىڭ ئەمىرلىرىگە ئومۇمىيۈزلۈك ئەمەل قىلىشتۇر، خالاس.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى نامازنى (ۋاقتىدا ۋە ئەدەپ ئەركانلىرىغا رىئايە قىلغان ئاساستا) مۇھاپىزەت قىلسا، ناماز ئۇ كىشى ئۈچۈن قىيامەت كۈنى نۇر، ھۆججەت ۋە نىجاتلىق بولىدۇ، كىمكى نامازنى مۇھاپىزەت قىلمىسا ناماز ئۇ ئادەم

ئۇچۇن قىيامەت كۈنىدە نۇرمۇ بولمايدۇ، ھۆججەتمۇ بولمايدۇ ۋە نىجاتلىنىقمۇ بېغىشلىنمايدۇ. ئۇ ئادەم قىيامەت كۈنىدە فىرئەۋن، ھامان، قارۇن ۋە ئۇبەي ئىبنى خەلەف بىلەن بىرگە ھەشىر قىلىنىدۇ» (ئىمام ئەھمەد 169/2، دارمىي 302/2).

ئۇ قانداقسىگە ئۇبەي ئىبنى خەلەف بىلەن ھەشىر قىلىنىدۇ؟ چۈنكى، ئۇبەي ئىبنى خەلەف ئىنسانلار ئىچىدىكى ئەڭ ئەسكى ئادەم. شۇڭلاشقا ئوھۇد غازىتىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى ئۆز قولى بىلەن ئۆلتۈرگەن. ئى نامازنى تەرك قىلغۇچى، ئۇبەي ئىبنى خەلەف بىلەن قىيامەت كۈنى بىر سەپتە تۇرۇشقا رازى بولامسىز؟!

اللە تەئەلا شەرئىي ئۆزرىسى يوق ھالەتتە نامازنى جەملەپ ئوقۇشتىن ئاگاھلاندۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: «شۇنداق ناماز ئوقۇغۇچىلارغا ۋايكى، ئۇلار نامازلىرىنى غەپلەت بىلەن ئوقۇيدۇ» (سۈرە مائۇن 4ـ، 5ـ ئايەت).

بۇ ئايەتتە تىلغا ئېلىنغان ۋاي بولسا ئۆلىمالارنىڭ ئېيتىشىچە، جەھەننەمدىكى يىلان ـ چايانلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر ۋادىدۇر. قېنى قايسىمىز بۇنىڭغا بەرداشلىق بېرەلەيمىز؟! شۇنداق تۇرۇپ، يەنە نېمىشقا نامازنى ۋاقتىدا ئوقۇمايمىز؟!

ئىبنى قەييۇم مۇنداق دەيدۇ: مەن ئۇستازىم ئىبنى تەيمىيەنى يوقلاپ زىندانغا باردىم. موڭغۇللار ئۇنى زىندانغا تاشلىغان ئىدى. ئۇنىڭ ئەھۋالىنى كۆرۈپ يىغلاپ كەتتىم. ئۇستازىم ئىبنى تەيمىيە ماڭا: يىغلىمىغىن، مەن مەھبۇس ئەمەس، ئەسىرگە ئېلىنغانمۇ ئەمەس، شەيتان چاڭگىلىغا ئېلىنۇۋالغان ئادەم ـ ھەقىقى مەھبۇستۇر، ھاۋايى ـ ھەۋەسىگە ئەسىر بولغان ئادەم ـ ھەقىقى ئەسىرگە ئېلىنغۇچىدۇر.

نامازنى ئۆز ۋاقتىدىن كېچىكتۈرۈپ ئوقۇش بولسا، مۇناپىقلارنىڭ بىر سۈپىتى. اللە بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: «شۈبھىسىزكى مۇناپىقلار اللەنى ئالدىماقچى بولۇشىدۇ، اللە ئۇلارنىڭ ئالدامچىلىقىغا يارىشا جازا

بېرىدۇ. ئۇلار نامازغا تۇرغاندا خۇش ياقماسلىق بىلەن تۇرىدۇ (ساۋاب ئۈمىد قىلمايدۇ). نامازنى كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈن ئوقۇيدۇ (رىياكارلىق قىلىدۇ). اللەنى پەقەت ئازغىنا ياد ئېتىدۇ» (سۈرە نىسائ 142 ـ ئايەت).

مەن سىلەرنى نامازنىڭ ۋاقتىغا رىئايە قىلىشقىلارغا تەۋسىيە قىلىمەن. ئەمدى نۆۋەتتىكى سەھىپىدە نامازدىكى خۇشۇئ ھەققىدە سۆزلەيمىز. بىز يۇقىرىدىكى ئايەت ۋە ھەدىسلەردىن نامازنىڭ ۋاقتىغا كۆڭۈل بۆلۈشنىڭ نەقەدەر مۇھىملىقىنى ھېس قىلدۇق. مەن سىلەرنىڭ يۇقىرىدا سۆزلەنگەن مەزمۇنلارنى ئۆزەڭلار ياخشى كۆرىدىغان كىشىلەرگە تەۋسىيە قىلىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن. مەن مۇسۇلمان ھەدە ـ سىڭىللىرىمغا شۇنى ئاگاھلاندۇرۇپ قويىمەنكى، تاھارەتتىن ئىلگىرى تىرناقلارنى بوياش نامازنى بىكار قىلىۋېتىدۇ. ئەي ھەدە ـ سىڭىللار، سىلەر تىرناقنى بوياشتىن ئىبارەت شۇنچىلىك ئاددى بىر ئىش بىلەن نامىزىڭلارنىڭ بىكار بولۇپ كېتىشىگە رازىمۇ سىلەر؟ ئۆز كۆڭلۈڭلارنى رازى قىلىشنى ئويلاپ، بۇ كاتتا ئىبادەتنى زايا قىلىۋېتەمسىلەر؟!

ئەي كىتابخان بۇرادەر، قېنى بۇرۇن نامازنى كىچىكتۈرۈپ ئوقۇغانلىقىمىزغا نادامەت چېكىپ، تەۋبە قىلايلى! چۈنكى تەۋبە ئىلگىرىكى گۇناھلارنى يۇيىۋېتىدۇ ئەمەسمۇ؟! اللە مۇنداق دەيدۇ: «پەقەت (ئۇلارنىڭ ئىچىدىن بۇدۇنيادىكى چېغىدا) تەۋبە قىلغان، ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارلا بۇ ھالدا قالمايدۇ، اللە ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى ياخشىلىقلا ئالماشتۇرىدۇ. اللە تولىمۇ مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر ۋە مەرھەمەت قىلغۇچىدۇر» (سۈرە فۇرقان 70 ـ ئايەت).

اللە ئەكبەر! ھەقىقى تەۋبە نەقەدەر شېرىن ـ ھە! اللە يولىدا مېڭىش نىمىدىگەن گۈزەل! اللەنىڭ رەھمىتىنىڭ كەڭرىلىكىگە قاراڭلار، كېلىڭلار، بارچە گۇناھلىرىمىزغا، كەمچىلىكلىرىمىزگە تەۋبە

قىلالايلى، ئۇرۇق - تۇققان، قولۇم - قوشنا ۋە دوست - بۇرادەرلىرىمىزنىڭ نامازنى ۋاقىدا، ئەدەپ - ئەركانلىرى بىلەن ئوقۇشىغا دۇئا قىلالايلى، ئەخلاقىمىزنىڭ گۈزەل بولۇشىنى تىلەيلى، «شەك - شۈبھىسىزكى، ناماز قەبىھ ئىشلاردىن ۋە گۇناھلاردىن توسىدۇ» (سۈرە ئەنكەبۇت 45 - ئايەت).

نامازنى خۇشۇئ بىلەن ئوقۇش

ھازىرقى تىمىمىز نامازدىكى خۇشۇئ ھەققىدە بولۇپ، بۇ بىر ئىنتايىن مۇھىم تېما. چۈنكى خۇشۇئ نامازنىڭ جېنى. خۇشۇئسىز ئوقۇلغان ناماز خۇددى جانسىز جەسەتكە ئوخشايدۇ. مەلۇمكى، ناماز، نامازنى خۇشۇئ بىلەن ئوقۇمىغۇچىلارغا تولىمۇ تەس كېلىدۇ، ئېغىر بىلىنىدۇ. اللە مۇنداق دەيدۇ: «سەۋر قىلىش، ناماز ئوقۇش ئارقىلىق (اللەتىن) ياردەم تىلەڭلار. ناماز اللەتىن قورققۇچىلار (يەنى كەمتەرلىك بىلەن اللەقا بويسۇنغۇچىلار) دىن باشقىلارغا ھەقىقەتەن مۇشەققەتلىك ئىشتۇر» (سۈرە بەقەرە 45 - ئايەت).

نامازلارنى اللەتىن قورقۇپ، خۇشۇئ بىلەن ئوقۇمايدىغان كىشىلەرگە ناماز مۇشەققەتلىك ۋە ئېغىر ئىشتۇر. گەرچە ئۇ ناماز تېز ئوقۇلغان بولسىمۇ. ئەكسىچە نامازلىرىنى اللەتىن قورقۇپ، خۇشۇئ بىلەن ئوقۇيدىغان كىشىلەرگە نىسبەتەن، ئۇ ناماز قانچىكى ئۇزۇن بولۇپ كەتسۇن، شۇنداق ئاسان، قىسقا ۋە يەڭگىل بىلىنىدۇ. بىر سۇئال سوراپ باقاي: ئەي ئوقۇرمەن بۇرادەر، سىز نامازنى نېمە دەپ بىلىسىز؟ ناماز، مۇنداقچە ئېيتقاندا سىزنىڭ اللە بىلەن ئۇچراشقانلىقىڭىز، نامازغا كىرگەنلىكىڭىز - اللەنىڭ ھۇزۇرىغا قەدەم تەشرىپ قىلغانلىقىڭىزدۇر. بۇ ھەقتە ئويلىنىپ باققانمىدىڭىز؟ «اللە اكبر» دېگەن ۋاقتىڭىزدا اللەنىڭ سىزگە يۈزلەنگەنلىكىنى، سىزگە قاراپ تۇرىدىغانلىقىنى خىيالىڭىزغا كەلتۈرگەنمىدىڭىز؟ نامازدىكى بۇ

يۈكسەك مەنالارنى ۋە اللەنىڭ «مەن نامازنى بەندەم بىلەن ئۆزەم ئوتتۇرىسىدا ئىككىگە تەقسىم قىلدىم، بەندەم مەندىن سورىغان نەرسىسىنى بېرىمەن» (تىرمىزى 2953)دېگەن ھەدىس قۇددۇسىيدىكى اللەنىڭ نىئمىتىنى ئەسلەپ تۇرامسىز؟

نامازنىڭ قىممىتى ـ نامازنىڭ پەرۋەردىگارىمىز اللە بىلەن تونۇشىشىمىزدىكى ئاساسلىق يول بولغانلىقىدادۇر. ناماز ئوقۇماي تۇرۇپ پەرۋەردىگارىمىز بىلەن تونۇشالمايمىز. سىزنىڭ ناماز ئوقۇمىغانلىقىڭىز سىزنىڭ اللە بىلەن مۇناسىۋىتىڭىزنىڭ يوقلۇقىدۇر.

ناماز- ھەقىقەتەنمۇ مەۋجۇتلۇقنىڭ سىرى. نېمە ئۈچۈن يارىتىلدىڭىز؟ سىزنىڭ يارىتىلىشىڭىز اللەنى تونۇش ئۈچۈندۇر. بۇ تۆۋەندىكى ئايەتتە ئېيتىلغان: «جىنلارنى ۋە ئىنسانلارنى پەقەت ماڭا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈنلا ياراتتىم» (سۈرە زارىيات 56ـ ئايەت). بىزنىڭ يارىتىلىشىمىز يېمەك ـ ئىچمەك، توي، بالا، خىزمەت ۋە ئۆلۈم ئۈچۈن ئەمەس.

دېمەك، اللەنى تونۇش، اللەقا مۇھەببەت باغلاش ۋە ئۇنىڭ ئەمرلىرىگە ئىتائەت قىلىش يارىتىلىشىمىزدىكى ئاساسى نىشاندۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ھەربىر ئادەم ئۆزىنى اللەنىڭ ئازابىدىن ئازات قىلغۇچى ياكى ھالاك قىلغۇچىغا ساتقان ھالەتتە تاڭ ئاتقۇزىدۇ» (مۇسلىم 533، تىرمىزى 3517، ئىبنى ماجە 280، ئىمام ئەھمەد 342/5).

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ پەيغەمبىرىمىزنىڭ مۇبارەك تېنىدىكى شېغىل تاشلارنىڭ ئىزىنى كۆرگەندىن كېيىن، پەيغەمبىرىمىزدىن ئۇنىڭغا بىر سېلىنچا قىلىپ بېرىشنى سورىغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ماڭا دۇنيانىڭ نېمە كېرىكى، ماڭا دۇنيانىڭ نېمە كېرىكى؟ مەن بىلەن دۇنيانىڭ مىسالى خۇددى قاتتىق ئىسسىق كۈندە يولدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، دەرەخنىڭ سايىسىدا بىر دەم سايداپ ئارام

ئالغاندىن كېيىن، دەرەخ سايىسىنى تاشلاپ كېتىپ قالغان ئادەمگە ئوخشاشتۇر» دېگەن (ھىندىي 6142).

ئۆزىڭىزدە خۇشۇئ ھاسىل قىلىشقا تىرىشىڭ

ئاللەنى ياخشى كۆرىدىغان كىشىلەردىن باشقا ئادەملەر ئۆز نامازلىرىدا ئاللەدىن قورقمايدۇ. ئاللاھقا چىن ۋە ھەقىقىي ئاشىق كىشىلەردىن ئىبنى قەييۇم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: قەلبىمدە جاراھەت بار، ئۇنى ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا چىقىشتىن باشقا نەرسە ساقايتالمايدۇ. قەلبىمدە تەنھالىق بار، ئۇنىڭغا ئاللاھنىڭ ئۇنسى ـ ئۈلپىتىلا بەرھەم بېرەلەيدۇ. قەلبىمدە قورقۇنچ ۋە ئەنسىزلىك بار، ئۇنى ئاللاھ تەرەپكە قايتىشتىن باشقا نەرسە كەتكۈزۈۋېتەلمەيدۇ.

سىزمۇ بىرەر قېتىم شۇنداق ھىس قىلىپ باققانمىدىڭىز؟! ئاللاھ تەرەپكە قايتىشنى ئىرادە قىلغانمۇ؟ ئى رەببىم، مەن سېنىڭ دىنىڭغا مۇھتاج! ئى رەببىم، مەن سېنىڭ ئۇنسى ـ ئۈلپەتچىلىكىڭگە مۇھتاج! دەپ ئۆز ھالىڭىزنى بايان قىلغانمۇ؟ قەلبىڭىزدىكى ئاشىنالىق ۋە ئىنتىزارلىقلا پەقەت ۋە پەقەت ئاللاھنىڭ رازىلىقىلا دورا بولالايدىغانلىقىنى ھىس قىلىپ باقتىڭىزمۇ؟

ئىبنى قەييۇم يەنە مۇنداق دېگەن: ئادەملەر مال ـ دۇنيالىرى ئارقىلىق بىھاجەت بولغان بولسا، سەن ئاللاھ بىلەن بىھاجەت بولغىن. ئادەملەر مال ـ مۈلكى بىلەن پەخىرلەنسە، سەن ئاللاھ بىلەن پەخىرلەنگىن. ئادەملەر ئۆز مەھبۇبلىرى بىلەن ھەمسۆھبەت بولسا، سەن ئاللاھ بىلەن ھەمسۆھبەت بول. ئادەملەر نەرسە تىلەپ، ئۆز مۇھەببەتلىرىنى ئىزھار قىلىشىپ پادىشاھلىرىنىڭ، ئاقساقاللىرىنىڭ يېنىغا بېرىشسا، سەن مۇھەببىتىڭنى ئاللاھقا ئىزھار قىل.

ئەي بۇرادەر! مانا بۇ ئاللاھقا چىن كۆڭلىدىن ئاشىق بولغان بىر بەندىنىڭ سۆزى. سىز ئاللاھنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىڭىزنى، ئۇنىڭغا

ئاشىق ئىكەنلىكىڭىزنى ھېس قىلغانمىدىڭىز؟ سىز ئۆزىڭىزدىن سوراپ بېقىڭچۇ، سىز نېمىنى خالايسىز، دۇنيانىمۇ ياكى جەننەتنىمۇ؟ نېمە ئۈچۈن ياشايسىز؟ غايىڭىزنى بەلگىلەڭ. بۇ سىز ئۈچۈن ئىنتايىن مۇھىم.

مەن سەلەرگە يەنە ئىبنى قەييۇمنىڭ تۆۋەندىكى سۆزىنى ئەسلىتىش بىلەن نامازدىكى خۇشۇئ توغرىسىدىكى سۆزۈمنى داۋاملاشتۇرىمەن: پەرۋەردىگارىڭنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا تۇرۇشتىن زېرىكىپ قالما، سەن قوغلانغان تەقدىردىمۇ!

يەنە سەن ھەق تەئەلانىڭ ھوزۇرىدا تۇرۇشتىن مالال بولما، گەرچە دەسلەپتە ساڭا خۇشۇئ ھاسىل بولمىغان بولسىمۇ. ئۆزىڭىزدە خۇشۇئ ھاسىل قىلىشقا ئالدىراپ كەتمەڭ، خۇشۇئ ھاسىل قىلىش ئۈچۈن نەپسىڭىزدىكى تىرىشچانلىقنى تاشلىماڭ، بەلكى كۆپ يىغلاش، يالۋۇرۇش ئارقىلىق پادىشاھىڭىز بولغان ئاللاھنىڭ دەرۋازىسىنى چېكىشنى داۋاملاشتۇرۇڭ. شۇنداق قىلسىڭىز ئۇ سىزگە ئىشىكىنى شەكسىز ئاچىدۇ. ئاللاھتىن قورقۇڭ، ئۇنىڭغا يىلىنىڭ، ئۇنىڭغا ئۆزرىڭىزنى، ئاجىزلىقىڭىزنى بايان قىلىپ تۇرۇڭ. ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىپ يامان ئىش قىلىپ سالغان بولسىڭىز، دەرھال ئۇنىڭ ھوزۇرىغا قايتىپ، تەۋبە ئىستىغپار ئېيتىپ گۇناھىڭىزدىن ئۆتۈشنى تىلەڭ.

بىر ئالىم مۇنداق دېگەن: قاچانكى دەرۋازا قوبۇل قىلمىغۇچىلار ئۈچۈن ئېچىلسا، سەن لۇتفى تەلەپ قىلغۇچىلاردەك دەرھال ئىچىگە كىرىۋالغىن. يەنى ئاللە ئۆزىنىڭ ئىشىكىنى ياخشى كۆرىدىغان بەندىلىرى ئۈچۈن ئاچسا، سەن ئۇلارنىڭ ئارىسىغا قېتىلىۋال. مەسىلەن: مەسجىد ياكى بىرەر سورۇندا ئىلىم (ۋەز- تەبلىغ) يەتكۈزۈلسە، سەن بىرىپ شۇ سورۇندىكىلەر بىلەن بىرگە ئولتۇرغىن. بەلكىم سەن ئاللە رەھمەت قىلغان قەۋم ئىچىدە تۇرغان بولۇشۇڭ مۇمكىن. ئىتتىكاپقا كىتىۋاتقان مۇسۇلمان قېرىنداشلار بىلەن بىرگە بىرىپ ئىتتىكاپقا كىرگىن، ئۇلار بىلەن كېچىلىرى ناماز ئوقۇغىن.

ياخشى ھەمراھىنىڭ مىسالى خۇددى ئىپار ئېلىپ ماڭغان ئادەمنىڭ مىسالىغا ئوخشاشكى يا ئۇ ساڭا ئىپار ھەدىيە قىلىدۇ ياكى سەن ئۇنىڭدىن ئىپار سېتىۋالىسەن، سېتىۋالمىغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ خۇشبۇي پۇرىقىنى پۇرايسەن.

مېھرىبان ئىگىمىز الله سەھەر ۋاقىتلىرىدا سەجدە قىلغۇچىلار ۋە باشقا ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولغۇچىلارنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىش ئۈچۈن ئىشىكىنى ئاچقاندا، سىز تىز بېرىپ ئۇلارنىڭ قاتارىغا كىرىپ، قولىڭىزنى كۆتۈرۈپ: ئى رەببىم! مەن سېنىڭ شەپقىتىڭگە مۇھتاج، ماڭا شەپقەت قىلغىن، دەپ ئىلتىجا قىلىڭ. ئەنە شۇ چاغدا اللەقا مۇناجات قىلىشنىڭ، الله بىلەن خالى مۇڭدىشىشنىڭ ھۇزۇرىنى، شىرىنلىكىنى ھىس قىلىسىز.

بۇرادەر! سىزدىن سوراپ باقاي، سىز ئاخىرقى قېتىم قاچان نامىزىڭىزدا اللەتىن قورقۇپ باقتىڭىز؟ مەڭگۈ سەجدىدىن باش كۆتۈرۈپ باقماسلىقنى ئارزۇ قىلدىڭىزمۇ؟ ئاخىرقى قېتىم قاچان نامىزىڭىزدا اللەنىڭ ئالدىدا تۇرغان ۋاقتىڭىزدا ئەزالىرىڭىز سىز بىلەن بىرگە اللەتىن قورقۇپ، قەلبلىرىڭىز ئىزتىراپ چەكتى؟

مەن بۇ سۆزلەرنىڭ مۇھىملىقىنى ھىس قىلالماسلىقىڭىزدىن ئەنسىرەيمەن. چۈنكى قەلبىمىزدە قاتتىقلىق بار. بىز يەپ-ئىچىۋاتىمىز، توي قىلىپ، باللىق بولىۋاتىمىز. نېمە ئۈچۈن يارىتىلغانلىقىمىزنى ئۇنتۇغان ھالدا ئۆلۈپ كېتىۋاتىمىز. بىز قىلغان، قىلىپ كېلىۋاتقان، كۆڭۈل بۆلىۋاتقان ۋە ھېرىس بولغان بۇ نەرسىلەردىن تامامەن باشقا بىر غايە ئۈچۈن يارىتىلغان. اللەنىڭ ھىمايىسىگە كىرىش ۋە ئۇنىڭ خىزمىتىدە بولۇش ئۈچۈن يارىتىلغان. سىزنىڭ رەببىڭىز بار، بۇنىڭدىن ئىززەتلىك يەنە نېمە بار؟ سىز ئۇنىڭ بەندىسى، يەنە نېمە بىلەن پەخىرلىنىسىز؟

بىر قېتىم مەن بىر قىسىم ياشلار بىلەن ئولتۇرۇپ قالدىم. بىز اللەنىڭ نېمەتلىرى ھەققىدە سۆھبەتلەشتۇق. ئارىمىزدىكى بىرەيلەن:

سالامەتلىكىڭ ئاللاھنىڭ بىزگە ئاتا قىلغان نېمىتى، دېسە، يەنە بىرى: ئەۋلادلار، دېدى. بىرسى: ئاشلاش ۋە كۆرۈش، دېسە، يەنە بىرسى: ئانام، دېدى. مال ـ دۇنيا ئاللاھنىڭ بىزگە ئاتا قىلغان نېمىتى دىگۈچىلەرمۇ بولدى. ئاخىرىدا 18 ياشقا كىرگەن بىر ياش مۇنداق دېدى: ئاللاھنىڭ بىزگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرىنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ كاتتا، ئەڭ ئۇلۇغ نېمەت ـ رەببىمىزنىڭ بىزنىڭ رەببىمىز بولغانلىقىدۇر!!!

چۈشەندىڭىزمۇ؟ بۇ ياش شۇنى ھېس قىلىپ يەتكەنكى، كائىناتتىكى نېمەتلەرنىڭ ئەڭ ئۇلۇغى رەببىمىزنىڭ ئۆزى يالغۇز ئىشلىرىمىزنى باشقۇرۇپ تۇرىدىغانلىقىدۇر. ئەنە شۇ رەب بىزگە ھەرجەھەتتىن كۆپايە قىلالايدۇ. قەلبلىرىمىزنى، قول ـ پۇتلىرىمىزنى خەيرلىك ۋە ياخشىلىق يوللىرىغا يېتەكلەيدۇ. شۇنداق بولغان ئىكەن، ئەڭ كاتتا نېمەت ـ ئاللاھنىڭ، ئاشۇ ئۆزى يالغۇز يېگانە ئاللاھنىڭ سىزنىڭ رەببىڭىز ئىكەنلىكىدۇر.

ئەي قېرىندىشىم! سىز كىمنىڭ ئىگىدارچىلىقىدا؟ سىز كىمنىڭ بەندىسى؟ سىز ئۆزىڭىزنىڭ بەندىسىمۇ؟ ھاۋايى ـ ھەۋەسلىرىڭىزنىڭ بەندىسىمۇ ياكى مال ـ دۇنيايىڭىزمۇ؟ ياق، ئۇنداق بولۇپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلەش كېرەك. چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام دۇنيانىڭ، شەھۋەتنىڭ ۋە زىبۇ ـ زىننەتلەرنىڭ قۇلى بولۇپ قالغانلارغا بەددۇئا قىلغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «دەرھەم ۋە دىنارنىڭ قۇلى بەختسىز بوپ كەتسۇن!»

سىز نامازنىڭ ھالاۋىتىنى (شېرىنلىكىنى) تېتىدىڭىزمۇ؟

ئىبنى تەيمىييە مۇنداق دېگەن: دۇنيانىڭ مىسكىنلىرى شۇنداق كىشىلەركى، ئۇلار دۇنيادىكى ئەڭ شېرىن نەرسىنى تېتىماي تۇرۇپ ئۆلۈپ كەتكەنلەردۇر. ئىبنى تەيمىييەدىن: دۇنيادىكى ئەڭ شېرىن

نەرسە نېمە؟ دەپ سورالغاندا، ئۇ: اللە تەئەلانىڭ مۇھەببىتى، دەپ جاۋاب بەرگەن.

نامىزىڭىزدا، يەنى پەرۋەردىگارىڭىزنىڭ ئالدىدا تۇرىۋاتقان ۋاقتىڭىزدا كۆزىدىن ياش تۆكۈلۈپ باقمىغان ئەي ئىنسان! سىز ھەقىقى پېقىر- مىسكىنسىز!

پەقەت اللەتىن قورقۇپ، قىلىپ سالغان گۇناھلىرى ئۈچۈن قەلبىنىڭ تىترەپ تۇرغانلىقىنى ھىس قىلىپ باقمىغان ئەي ئىنسان! سىز ھەقىقى پېقىر- مىسكىنسىز!

ئەي بۇرادەر! سىز بىرەر قېتىم نامازغا كىرىۋېتىپ، اللەنىڭ ھۇزۇرىغا كىرگەنلىكىڭىزدىن پەخىرلىنىپ، چىن يۇرىكىڭىزدىن خۇرسەنلىك ھىس قىلىپ باقتىڭىزمۇ؟

نامازدا تۇرۇپ كۆپ ھەرىكەت قىلىش- قەلبىنىڭ نامازدا ئەمەسلىكى، شۇ كىشىنىڭ ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللەتىن قورقمىغانلىقىنىڭ دەلىلى. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بىر ئادەمنىڭ نامازدا ساقىلىنى ئويناۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ: ئەگەر بۇ كىشىنىڭ قەلبى اللەتىن قورققان بولسا، چوقۇمكى ئۇنىڭ باشقا ئەزالىرىمۇ اللەتىن قورققان بولاتتى، دېگەن. ئۇمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەقىقەتەن راست گەپ قىلىدىغان ئادەم، چۈنكى، ئادەم بەدىنىدىكى ئەزالار- قەلبىنىڭ ئەينىكىدۇر.

كىشىلەرنىڭ ناماز ئوقۇۋاتقان ھالىتىگە نەزەر تاشلايدىغان بولسىڭىز، ئاجايىپ ھەركەتلەرنى بايقايسىز. بەزى ئادەملەر ماشىنا ئادەم ياكى چىشلىق چاقىقا ئوخشاش تىز سۇرئەتتە پىشىن ۋە ئەسىر نامازلىرىنى ئىككى مىنۇت ياكى ئۇنىڭدىنمۇ قىسقا ۋاقىت ئىچىدە ئوقۇپ بولىدۇ. تېخى سىز ئۇنىڭ سۇرئىتىگە سۇرئەت قوشۇپ بىر مىنۇت ياكى بىر يېرىم مىنۇت ئىچىدە ئوقۇپ بولغانلىقىنى، رۇكۇ بىلەن سەجدىنى بىرگە قىلىۋاتقانلىقىنى، رۇكۇدىن كېيىن قامىتىنى كۆتۈرمىگەنلىكىنى بەلكى بىۋاستە سەجدىگە كەتكەنلىكىنى كۆرۈشىڭىز

مۇمكىن. بەزىلەر ئەينەكنىڭ يېنىدا ناماز ئوقۇۋېتىپ، ئۇنىڭغا قاراپ ئۆزىنىڭ ئەينەكتىكى سايىسى بىلەن مەشغۇل بولىدۇ. يەنە بەزىلەر مۇسابىقىگە چۈشكەن ئىككى گۇرۇپپا ئىچىدىن ئۆزى ياقتۇرغان گۇرۇپپىنىڭ نەتىجىسىنى بىلىش ياكى ئۆزى ياقتۇرغان پىروگراممىلارنىڭ ئۆتۈپ كېتىپ قالماسلىقى ئۈچۈن تېلېۋىزورنىڭ يېنىدا تۇرۇپ ناماز ئوقۇيدۇ. مانا بۇلار بىز كۆرۈشنى خالىمايدىغان مەسىلىلەر. بۇرادەرلەر، اللەتىن ئەيمىنەيلى، ئۇنىڭدىن قورقايلى!

سىز بىرەر مۇسۇلمان ھەدىمىز ياكى سىڭلىمىزنىڭ ناماز ئوقۇۋېتىپ كۆزلىرىنى ئۆينىڭ ئۇ يەر بۇيەرلىرىگە يۈگۈرتىۋاتقانلىقىنى، ئاندىن تام ياكى تۇرۇسلاردىكى بىرەر جاينىڭ مەيىنەت بولۇپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ، ئۆز- ئۆزىگە: نامازدىن پارىغ بولغاندىن كېيىن سۈرتىۋېتەيچۇ، دەپ پىچىرلىغانلىقىنى بايقىشىڭىز مۇمكىن. ئەنە شۇنداق ۋەسۋەسە بىلەن شەيتان ئۇنى نامىزىدىن، نامازدىكى خۇشۇئدىن چىقىرىۋېتىدۇ. يەنە سىز بىرەر بۇرادەرنىڭ ناماز ئوقۇۋېتىپ، بالىسى بىرەر خاتا ئىش قىلىپ سالسا، ئۇنى شۇ ئىشتىن توختىتىش ئۈچۈن ئاۋازىنى كۆتۈرۈپ، يۆتىلىپ قويغانلىقىنى كۆرۈشىڭىز مۇمكىن، بۇ توغرا بولامدۇ؟

يەنە بىرەيلەن كۆڭلىدە بىرئاز ۋاقىتتىن كېيىن باشلىنىدىغان بىرەر مۇسابىقە ياكى ئۇچرىشىشقا ئوخشاش ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولۇپ، نامازدىكى ۋاقتىدا قېپقالغان ۋاقتىنى ھېسابلاش ئۈچۈن سائىتىگە قاراپ قويىدۇ. سائىتىگە قاراش بىلەن نامىزىنى ئاخىرلاشتۇرىدۇ...

قايتىپ بېرىپ نامازنى قايتا ئوقۇغىن، چۈنكى سەن ناماز ئوقۇمىدىڭ

بىز كۆرۈۋاتقان بۇ خىل ھالەتلەر بىلەن پەيغەمبىرىمىز، ساھابە ـ تابىئىنلار ۋە سالىھ كىشىلەرنىڭ ناماز ئوقۇۋاتقان ھالىتىدىكى سۈپەتلەر تامامەن باشقا ـ باشقا بىر ھالەتتۇر. ناماز دېگەن قەلبىنى شۇ نامازغا ھازىر قىلماي ياكى اللەنىڭ كىتاۋىدىن تىلاۋەت قىلىنىۋاتقان ئايەتلەرنى چۈشەنمەي ئادا قىلىپ قويىدىغان ھەركەت ئەمەس.

بىر كۈنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەسجىدتە ئولتۇرۇۋاتقان ۋاقىتتا، بىر ئادەم كىرىپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا سالام بەردى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ سالىمىغا جاۋاب قايتۇردى. ئاندىن كېيىن ئۇ ئادەم بېرىپ ناماز ئوقۇدى. نامازنى ئوقۇپ بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا باردى ۋە پەيغەمبىرىمىزگە سالام قىلدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ سالامىغا جاۋاب قايتۇردى ۋە ئۇنىڭغا: «قايتىپ بېرىپ ناماز ئوقۇغىن، چۈنكى سەن ناماز ئوقۇمىدىڭ» دېدى. ئۇ كىشى قايتىپ بېرىپ يەنە ناماز ئوقۇدى. ناماز ئوقۇپ بولۇپ قايتىپ كەلدى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا سالام بەردى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ سالامىغا جاۋاب قايتۇرۇپ بولۇپ يەنە: «قايتىپ بېرىپ ناماز ئوقۇغىن، چۈنكى سەن ناماز ئوقۇمىدىڭ» دېدى. ئۇ ئادەم يەنە شۇنداق قىلدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا يەنە: «قايتىپ بېرىپ ناماز ئوقۇغىن، چۈنكى سەن ناماز ئوقۇمىدىڭ» دېدى. ئۇ ئادەم قايتىپ بېرىپ ناماز ئوقۇدى ۋە قايتىپ كېلىپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا سالام بەردى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ سالامىنى قايتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، ئۇنى يەنە نامازنى قايتا ئوقۇشقا بۇيرىدى. ئۇ كىشى: سىنى ھەق بىلەن ئەۋەتكەن زات بىلەن قەسەمكى، مەن نامازنى مۇشۇنداق ئوقۇيمەن، بۇنىڭدىن ياخشى ئوقۇيالمايمەن، ماڭا قانداق ئوقۇشنى ئۆگىتىپ قويغان بولساڭ، دېدى. پەيغەمبەر

ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا تەلىم بېرىپ: «نامازغا تۇرغان ۋاقتىڭدا اللە اكبر دەپ تەكبىر ئېيتقىن، ئاندىن قۇرئاندىن ئوقۇيالايدىغان ئايەتلەرنى ئوقۇغىن، ئاندىن رۇكۇ قىلغىن، رۇكۇ قىلغان ھالەتتە ئارام ئالغىن. ئاندىن رۇكۇدىن تۇرۇپ، تۈز تۇرغىن. ئاندىن سەجدە قىلغىن، ھەتتاكى سەجدە قىلغان ھالەتتە ئارام ئالغىن. ئاندىن سەجدىدىن بېشىڭنى كۆتۈرۈپ ئولتۇرغىن ۋە ئولتۇرغان ھالەتتە ئارام ئالغىن. ئاندىن يەنە سەجدە قىلغىن ۋە سەجدە قىلغان ھالەتتە ئارام ئالغىن. نامىزىڭنى مانا مۇشۇنداق ئوقۇغىن» دېدى (بۇخارى 6251، مۇسلىم 6667).

ساھابىلەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن نامازدا تۇرۇپ ئۇياق ـ بۇياققا قاراش ھەققىدە سورىغاندا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «مانا بۇ ـ شەيتاننىڭ بەندىلەرنىڭ نامىزىنى ئوغرىلىشى» دېگەن (بۇخارى 751).

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئادەملەرنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ ئەسكى ئوغرى ـ نامىزىنى ئوغرىلايدىغان ئادەمدۇر» دېگەندە، ساھابىلەر: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى، نامازنى قانداق ئوغرىلىغىلى بولىدۇ؟ دەپ سورىغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام جاۋاب بېرىپ: «ئۇ كىشى نامازنىڭ رۇكۇ ۋە سەجدىلىرىنى تولۇق ئادا قىلمايدۇ» دېگەن (ئىمام ئەھمەد 56/3، بەيھەقى 384/5، ھاكىم 229/1).

يەنە بىر ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: «بىر ئادەم ناماز ئوقۇپ، نامازنىڭ رۇكۇ ۋە سەجدىلىرىنى تولۇق ئادا قىلمىسا، ئۇ ناماز ئەسكى كىيىم قاتلانغاندەك قاتلىنىپ، شۇ ناماز ئوقۇغۇچىنىڭ يۈزىگە ئۇرۇلىدۇ ۋە: سەن مېنى زايا قىلىۋەتكەندەك اللەمۇ سېنى زايا قىلىۋەتسۇن! دەيدۇ. ئەگەر رۇكۇ ۋە سەجدىلىرىنى تولۇق ئادا قىلسا، پاكىزە، چىرايلىق كىيىم قاتلانغاندەك قاتلىنىپ، شۇ ناماز ئوقۇغۇچىغا: سەن مېنى مۇھاپىزەت قىلغاندەك اللە سېنى مۇھاپىزەت قىلسۇن! دەپ دۇئا قىلىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «قاچانكى بەندە ناماز ئوقۇغاندا ئۇياق ـ بۇياققا قارىمىسىلا اللە ئۇنىڭغا قاراپ تۇرىدۇ. ئەمما

ئۇ بەندە يۈزىنى شۇنداق بىر تەرەپكە ئۆرىسە اللەمۇ ئۇنىڭدىن يۈزىنى ئۆرۈيدۇ». ئاللا، ئەزىز بۇرادەر! نامىزىڭىزدا ئۇياق - بۇياققا قاراشتىن ساقلىنىڭ، ئاشۇ ھەركەتلىرىڭىز ئارقىلىق اللە نامىزىڭىزدا سىزدىن يۈزىنى ئۆرىۋالىدۇ! پەرۋەردىگارىڭىزنىڭ سىزدىن يۈزىنى ئۆرۈۋېلىشىنى تەسەۋۋۇر قىلالامسىز؟ ئۇنىڭغا بەرداشلىق بېرەلەمسىز؟ سىز باشقا يەرگە قاراپ تۇرىۋاتقاندا، اللەنىڭ سىزگە قارىماسلىقىدىن ھايا قىلمامسىز؟!

نامىزىڭىزدا اللەنىڭ سىزگە قارىماسلىقىدىن ھەزەر ئەيلەڭ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «رۇكۇ بىلەن سەجدە ئارىسىدا قامىتىنى تۈزلىمىگەن بەندىنىڭ نامىزىغا اللە نەزەر سالمايدۇ».
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «بىر بەندە نامازغا تۇرۇپ، ئۇياق - بۇياققا قارىسا، اللە ئۇ بەندىگە: < سەن قارىغان نەرسە مەندىن ياخشىمۇ؟ > دەيدۇ» (ئىمام ئەھمەد 525/2، ھەيسەمى 120/2).

نامازنىڭ قوبۇل بولۇش شەرتى نامازغا قەلبىنى ھازىر قىلىش ۋە تىلاۋەت قىلغان ئايەتلەرنى چۈشىنىشتۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بىر ئادەمنىڭ نامازدىن ئېرىشىدىغان ئەجرى شۇ نامازدىن چۈشەنگەن نەرسىسىنىڭ مىقدارى بويىچە بولىدۇ» (زۇبەيدى 112/3). دېمەك، بىر ئادەم نامازدىن بىرەر ياخشىلىققا ئېرىشەلمەي، ناماز ئوقۇشى مۇمكىن. ئۇ پەقەت زىممىسىدىكى پەرزنى ساقىت قىلغان بولىدۇ. يەنى نامازنى ئادا قىلغان، ئۇنىڭدىن نامازنى تەرك قىلغانلىقى توغرىسىدىكى ھېساب كۆتۈرۈلگەن بولىدۇ. ئۇ كىشىنىڭ نامازدىن ياخشىلىققا ئېرىشەلمىگەنلىكى نامازدا ئوقۇلغان ئايەتلەردە ئەقىل ئىشلەتمىگەنلىكى، دۇرۇد ئوقۇمىغانلىقى ۋە دۇئا قىلمىغانلىقىدىندۇر. ئۇنىڭ نامازنى بېپەرۋالىق ۋە غەپلەت بىلەن ئوقۇغانلىقىدىندۇر.

اللە ئىنتايىن ئادىل ھۆكۈم قىلغۇچى زات. اللەنىڭ بېرىدىغان ئەجرى بەندىلەرنىڭ اللە ئۈچۈن تارتقان ئەزىيىتىنىڭ مىقدارىچە بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ھەقىقەتەن بىر ئادەم ناماز ئوقۇيدۇ، ئۇ كىشىگە شۇ ئوقۇغان نامىزىنىڭ ئەجرىدىن ئۈچتىن بىرى،

تۆتتىن بىرى ياكى يېرىمى، ياكى ئالتىدىن بىرى، ياكى سەككىزدىن بىرى، ياكى ئوندىن بىرى يېزىلىدۇ» (ئىمام ئەھمەد 130/4).

بىزگە زادى ئوقۇغان نامىزىمىزدىن قانچىلىك ئەجىر يېزىلغاندۇ؟!

سىز دۇنياكى بىرەر زۇكتۇكنىڭ ياكى بىرەر ئورگان رەئىسىنىڭ ۋە ياكى بىرەر شىركەت دىرىكتورىنىڭ ئىشخانىسىغا كىرىپ، ئۇنىڭغا رەھمەت ئېيتىپ مەدھىيىلىسىڭىز، ئالدىدا بوينىڭىزنى ئىگىپ، ئىتائەتمەنلەرچە قول باغلاپ تۇرسىڭىز، ئۇ سىزگە قانداق مۇكاپات بېرەر؟ ئۇنىڭ سىزگە بەرگىنى پەقەت بىر ئىنساننىڭ يەنە بىر ئىنسانغا بەرگەن مۇكاپاتى. پۈتۈن ئىنسانلارنىڭ پەرۋەردىگارى اللەنىڭ سىزگە بېرىدىغان مۇكاپاتى قانداق بولار؟

ساھابە ۋە تابىئىنلارنىڭ نامازدىكى خۇشۇئلىرىدىن نەمۇنىلەر

رىۋايەت قىلىنىشىچە، بىر كۈنى ئەبۇ تەلھە بېغىدا ناماز ئوقۇۋاتاتتى. تۇيۇقسىز ئۇنىڭ كۆزىگە دەرەخلەر ئارىسىدىن چىقىۋاتقان بىر قۇش كۆرۈندى. ئۇنىڭ كۆزى قۇشقا باغلىنىپ قېلىپ، قانچە رەكئەت ناماز ئوقۇغانلىقىنى ئۇنتۇپ قالدى. ئۇ دەرھال قەلبلەرگە بەرھەم بەرگۈچى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كېلىپ، يىغلىغىنىچە: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! مەن باغدىكى قۇش بىلەن مەشغۇل بولۇپ قېلىپ، قانچە رەكئەت ناماز ئوقۇغۇنىمنى ئۇنتۇپ قاپتىمەن. مەن بۇ باغنى اللە يولىدا سەدىقە قىلىۋېتىمەن. ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى، سىلى باغنى خالىغانچە تەسەررۇپ قىلسىلا. اللە گۇناھىمنى مەغپىرەت قىلسا ئەجەب ئەمەس، دېدى.

بۇ ساھابە ئۆزىنىڭ كىچىككىنە كەمچىلىكى، نامازدا شۇنچىلىك بىر باشقا تەرەپكە قاراپ سالغانلىقىغا نېمە ئۈچۈن شۇنداق قىلىدۇ؟

جاۋاب شۇكى، ئۇنىڭغا، نامازدا كۆزىنى قويۇۋېتىپ باشقا تەرەپكە قاراپ سالغانلىقى مۇسىبەت بولۇپ تۇيۇلغان. مانا شۇنىڭدەك مۆمىن ئادەم ئۆزىنىڭ قىلىپ سالغان گۇناھى كىچىك بولسىمۇ، ئۇنى ئۆز ئۈستىگە غۇلاپ چۈشكىلى تۇرغان تاغقا ئوخشاش كۆرىدۇ. ئەمما مۇناپىق ئۆزىنىڭ گۇناھىنى يۈزىگە قونۇپ ئۇچۇپ كەتكەن چىۋىنچىلىكلا كۆرىدۇ. خۇددى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېيتقاندەك.

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: بىر ئادەم باركى، 60 يىل ناماز ئوقۇسىمۇ، ئۇنىڭ نامىزى قوبۇل بولمايدۇ. باشقىلار: نېمىشقا؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ جاۋاب بېرىپ: ئۇ نامازدا رۇكۇ، سەجدە ۋە قىيامنى كامىل قىلمايدۇ، نامازنى خۇشۇئ بىلەن ئوقۇمايدۇ، دېگەن (مۇنزىرى تەرغىب ۋە تەرھىب 337/1).

ئۇمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: بىر ئادەم اللە ئۈچۈن بىر قېتىممۇ جايىدا رۇكۇ قىلىپ باقماي، مۇسۇلمان پېتى قېرىپ كېتىدۇ. باشقىلار ئۇنىڭدىن: ئى مۇئمىنلەرنىڭ ئەمىرى، قانداقسىگە ئۇنداق بولىدۇ؟ دەپ سورىغاندا، ئۇمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: چۈنكى ئۇ نامازنىڭ رۇكۇ ۋە سەجدىلىرىنى جايىدا قىلمايدۇ، دەپ جاۋاب بەرگەن.

ئىمام ئەھمەد مۇنداق دېگەن: ئادەملەرگە بىر زامان كېلىدۇكى، ئۇلار ناماز ئوقۇمىغان ھالەتتە ناماز ئوقۇيدۇ. مەن شۇ زاماننىڭ ھازىرقى ۋاقىت بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرەۋاتىمەن.

ئەي ئىمام ئەھمەد! سەن 20 ـ ئەسىردىكى بىز مۇسۇلمانلارنىڭ يېنىمىزدا بولغان بولساڭ، ئەھۋالىمىزنى، ئوقۇۋاتقان نامازلىرىمىزنى كۆرگەن بولساڭ، نېمە دەر بولغىيتتىڭ؟!

ئىمام غەززالىي مۇنداق دېگەن: بىر ئادەم سەجدە قىلىدۇ، ئۇ: مەن بۇ سەجدەم بىلەن اللەقا يېقىنلاشتىم، دەپ ئويلايدۇ. اللە بىلەن قەسەمكى، ئاشۇ بىر سەجدىنىڭ گۇناھى ئۇ كىشى ياشاۋاتقان شەھەرگە چېچىلسا، شەھەردىكى بارچە ئادەم ھالاك بولغان بولاتتى. ئۇنىڭدىن

سورالدى: بۇ قانداق ئىش؟. ئىمام غەززالىي جاۋاب بېرىپ: ئۇ ياراتقۇچى ئىگىسىنىڭ ئالدىدا بېشى بىلەن سەجدە قىلىپ تۇرىدۇ، ھالبۇكى ئۇنىڭ كاللىسى ئويۇن ـ تاماشا، گۇناھ ـ مەئسىيەت، شەھۋەت ۋە دۇنيانىڭ مۇھەببىتى بىلەن مەشغۇل، بۇ قانداقمۇ اللەقا قىلىنغان سەجدە بولسۇن؟! دېگەن.

اللە مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۆمىنلەر! سىلەر مەس بولساڭلار نېمە دەۋاتقىنىڭلارنى بىلگىنىڭلارغىچە نامازغا يېقىنلاشماڭلار!» (سۈرە نىسائ 43 ـ ئايەت).

ئەپسۇسكى، بەزى كىشىلەر مەس ئەمەس، لېكىن ئۇلارنىڭ نامازدا تۇرغان چاغدىكى ئەھۋاللىرى مەسلەرنىڭكىدىن بەتتەر. ياق، ئۇلار مەستۇر! ھەئە، ئۇلار دۇنيانىڭ مەئىشەتلىرى بىلەن تولدۇرۇلغان جامدىن مەي ئىچىپ مەس بولغان. نەتىجىدە قەلبلىرىنى غەپلەت باسقان ۋە ئەقىللىرى غۇۋۋالاشقان كىشىلەردۇر. اللە ھاراقنى ھارام قىلىشتىن ئىلگىرى، ناماز ئوقۇغۇچىلارنىڭ نامازدا نېمە دەۋاتقانلىقىنى بىلىشى ئۈچۈن ناماز ئوقۇشتىن ئىلگىرى ھاراق ئىچىشنى ھارام قىلغان. شۇنداق بولغان ئىكەن، مۇسۇلمان ئادەم ناماز ئوقۇشتىن ئىلگىرى نامىزىدا نېمە ئوقۇغانلىقىنى بىلىپ تۇرۇشى ئۈچۈن ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن پۈتۈن مەشغۇلاتتىن ئۆزىنى تارتىپ قول ئۇزۇشى ئىنتايىن مۇھىم.

بىلىشىڭىز كېرەككى، اللە بىزنى ناماز ئوقۇش ئەمەس، نامازنى ئەدەپ ـ ئەركانلىرى بىلەن ئوقۇشقا ئەمىر قىلدى: «نامازنى (ئەدەپ ـ ئەركانلىرى بىلەن) ئوقۇڭلار» (سۈرە بەقەرە 43 ـ ئايەت). اللە «صلوا (ناماز ئوقۇڭلار)» دېمىدى، بەلكى «أقيموا الصلوة (نامازنى ئەدەپ ـ ئەركانلىرى بىلەن ئوقۇڭلار)» دېدى. ئەرەب تىلىدا «أقام» دېگەن پېئىل «چىرايلىق قىلدى، مۇكەممەل قىلدى، تۇرغۇزدى» دېگەن مەنالارنى ئۇقتۇرىدۇ. ئادا قىلىش مەنىسىدىكى «صلى» ئىبارىسى قۇرئان كەرىمدە بىرلا ئورۇندا تىلغا ئېلىنغان بولۇپ، بۇ دەل سۈرە مائۇندىكى

«شۇنداق ناماز ئوقۇغۇچىلارغا ۋايكى، ئۇلار نامازنى غەپلەت بىلەن ئوقۇيدۇ» دەپ نامازنى غەپلەت بىلەن ئوقۇغۇچىلار سۆكۈلگەن ئايەتتىكى كەلمەيدۇر.

خۇشۇئ ۋە قەلبىنىڭ ھازىرلىقى بىلەن ئوقۇلغان كامىل ناماز قەلبىنىڭ ئارامى ۋە خۇرسەنلىكىدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلالغا مۇنداق دېگەن: «ئى بىلال، بىزنى ناماز بىلەن راھەتلەندۈرگىن» (تەبرانى6/340).

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «مېنىڭ خۇشاللىقىم نامازدا» (ئىمام ئەھمەد 3/128).

دېمەك، پەيغەمبەرنىڭ خوشاللىقى، ھەقىقى راھىتى نامازدىن كېلىدۇ. بىزنىڭچۇ؟ تىلىۋىزوردىن، ياكى ياخشى كۆرگەن بىرەر ساھىپجامالدىن ياكى مال- دۇنيالىرىمىزدىن، ئۆيلىرىمىزدىن، ياكى ئايالىرىمىزدىن ۋەياكى خىزمەتلىرىمىزدىن!

سىز قاچان ئىككى رەكئەت نامىزىڭىزدىن ھەقىقى خۇشاللىقنا ئېرىشىپ باقتىڭىز؟ ئۆيىڭىزگە تېز قايتىپ، اللەقا ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇشقا مۇشتاق بولۇپ باققانمىدىڭىز؟ اللە بىلەن خالى مۇڭدىشىش ئۈچۈن كېچىنىڭ كېلىشىنى تۆت كۆزىڭىز بىلەن كۈتكەنمىدىڭىز؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىرەر قىيىنچىلىققا دۇچ كەلسە، دەرھال نامازغا تۇراتتى. ھازىر بىز قىيىنچىلىققا دۇچ كەلسەك، ئادەملەرنىڭ قېشىغا بېرىپ، دەرت- ئەھۋال ئېيتىمىز. بۇ خاتا، ئۇلار سىزدىن قىيىنچىلىقنى كۆتۈرۈپ، غەم- قايغۇلىرىڭىزنى كەتكۈزۈشكە قادىر ئەمەس. سىز يەنىلا اللەنىڭ قىيىنچىلىقىڭىزنى كۆتۈرۈشكە ئېھتىياجلىق. شۇڭلاشقا دەرھال اللە تەرەپكە قايتىپ ئۇنىڭغا يېلىنىڭ.

ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ كېچىلىرى ئۇخلىماي، كۈندۈزلىرى توختىماي اللەقا دۇئا قىلىپ، ناماز

ئوقۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! ئۇخلىمامدىلا؟ دەپ سورىغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام جاۋابەن: «ئۇخلايدىغان ۋاقىت ئۆتۈپ كەتتى» دەيتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كۈنى ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا بىلەن بىر تۆشەكتە يېتىۋېتىپ، بەدىنىنىڭ ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ بەدىنىگە تېگىۋاتقانلىقىنى سېزىپ، شۇ زامانلا ئورنىدىن تۇرۇپ كەتكەن ۋە ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن ئىجازەت سوراپ: «ئى ئائىشە! مېنى ئارامىمدا قويۇ، پەرۋەردىگارىمغا ئىبادەت قىلىۋالاي» دېگەن. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا: اللە بىلەن قەسەمكى، سېنىڭ ماڭا يېقىنلىشىشىڭنى ياخشى كۆرىمەن، ئەمما سېنىڭ ئويۇڭنى (ئارزۇيۇڭنى) ھەممىدىن چوڭ بىلىمەن، دېگەن.

ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇد پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ نامىزىنى تەسۋىرلەپ مۇنداق دەيدۇ: بىر كېچىسى مەسجىدكە كىردىم. مەسجىدنىڭ ئوتتۇرىسىدا خورما دەرىخى تۇراتتى. بۇنىڭدىن ھەيران قالدىم، چۈنكى ئۇ يەردە ئەزەلدىن خورما دەرىخى بولۇپ باقمىغان ئىدى. مەن ئۇ تەرەپكە يېقىنلاشتىم. ئەسلى ئۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىكەن. ئۇ ناماز ئوقۇۋاتاتتى. مەن پەيغەمبىرىم تەرەپكە يېقىن باردىم ۋە ئۆزۈمگە: بۇ ماڭا نىسبەتەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن خالى يالغۇز ناماز ئوقۇشۇم ئۈچۈن بىر ياخشى پۇرسەت، دېدىم ـ دە، ئۇنىڭ يېنىدا تۇرۇپ نامازغا كىردىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سۈرە بەقەرەنى ئوقۇشقا باشلىدى. مەن: ئۇ 100 ئايەت ئوقۇپ بولۇپ سەجدە قىلار، دەپ ئويلىدىم. سۈرە تامام بولدى، ئەمدى رۇكۇ قىلىمىزغۇ، دەپ ئويلىدىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سۈرە ئال ئىمراننى ئوقۇشقا باشلىدى. مەن يەنە: 100 ئايەت ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن سەجدە قىلىمىزغۇ، دەپ ئويلىدىم، بۇ سۈرىمۇ تامام بولدى. مەن: ئەمدىغۇ رۇكۇغا بارارمىز، دەپ ئويلىدىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سۈرە نىسائنى ئوقۇشقا باشلىدى. مەن ئۇنى يەنە: 100 ئايەت ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن سەجدە قىلار، دەپ ئويلىدىم،ئەمما بۇ سۈرىمۇ تامام بولدى. شۇنىڭ بىلەن مەن:

ئولتۇرىۋالايچۇ، ئۇ ئوقۇۋەرسۇن، دېگەن يامان ئويدا بولۇپ قالدىم. ئاندىن كېيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام رۇكۇغا باردى، ئۇنىڭ رۇكۇسى قىيامغا يېقىن داۋاملاشتى. ئۇ قىيامدا سۈرىلەرنى بىر- بىرىگە ئۇلاپ ئوقۇدى. جەننەت زىكرى قىلىنسا، اللەنىڭ جەننەت ئاتا قىلىشىنى تىلىدى. دوزاخ زىكرى قىلىنغان ئايەتلەرنى ئوقۇسا، اللەتىن دوزاختىن يىراق قىلىشىنى تىلىدى. ئۇ رۇكۇدا «سبحان ربي العظيم» دېدى. رۇكۇ قىيامغا يېقىن داۋاملاشتى. ئاندىن رۇكۇدىن باش كۆتۈردى، بۇ ۋاقىتمۇ رۇكۇدەك داۋاملاشتى. مەن ئۇنىڭ: «ئى رەببىم! ساڭا ئاسمانلار ۋە زېمىننىڭ ۋەزنىچە، ئاسمانلار ۋە زېمىن ئارىسىدىكى شەيئىلەرنىڭ ۋەزنىچە كۆپ، پاك ۋە مۇبارەك ھەمدىلەر بولسۇن» دەۋاتقانلىقىنى ئاڭلايتتىم. ئاندىن ئۇ سەجدىگە باردى، ئۇنىڭ سەجدىسى قىيامدەك ئۇزۇن بولدى.

ساھابىلەر مۇنداق دېگەن: بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام نامار ئوقۇۋاتقان چېغىدا قورسىقىدىن خۇددى قازان قايناۋاتقاندەك يىغا ئاۋازىنىڭ چىقىۋاتقانلىقىنى ئاڭلايتتۇق.

قاچان سىزنىڭ قورسىقىڭىزدىن شۇنداق ئاۋاز چىقىپ باققان؟! سىناپ باقمامسىز؟ اللە بىلەن قەسەمكى، مانا بۇ دۇنيادىكى ئەڭ شېرىن، ئەڭ لەززەتلىك ئىش! سەن پەرۋەردىگارىڭنىڭ ئالدىدا تۇردۇڭ، ئۇ سەندىن رازى، سەن ئۇنىڭ ئۆزۈڭگە شۇ قەدەر يېقىن ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىسەن. بولۇپمۇ سەن كۆز ئالدىدا سەجدە قىلىپ تۇرغان ۋاقتىڭدا تېخىمۇ شۇنداق. سەن بۇلارنى بىلەلمىسەڭ، اللە بىلەن قەسەمكى، دۇنيادىكى ئەڭ مىسكىن، بىچارە ئادەمگە ئايلىنىپ قالىسەن. قولاق سال ئىبنى تەيمىييەنىڭ مۇنۇ سۆزىگە: بۇ دۇنيادا بىر جەننەت بار، بۇ دۇنيادا، ھايات چېغىڭدا ئۇنىڭغا كىرمىسەڭ، ئاخىرەتنىڭ جەننىتىگە كىرەلمەيسەن.

رەبىيئە ئىبنى كەئب ئەسلەمي مۇنداق دەيدۇ: مەن كۈندۈزلىرى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ خىزمىتىنى قىلاتتىم. كېچىلىرى ئۇنىڭ ئىشىكى ئالدىدا ياتاتتىم. مەن ھەركېچىسى پەيغەمبەر

ئەلەيھىسسالامنىڭ ناماز ئوقۇپ تۇرۇپ: «سبحان ربي (ئى رەببىم! سەن پاك ـ مۇنەززەھتۇرسەن)» دەۋاتقانلىقىنى ئاڭلايتتىم. ئاڭلاۋېرىپ ماڭا بىر ئاز مالاللىق يېتەتتى. ياكى ئۇيقۇ تۇتاتتى ـ دە، ئۇخلاپ قالاتتىم. ئۇيقۇمدىن ئويغانسام يەنە ئۇنىڭ « سبحان ربي » دەۋاتقانلىقىنى ئاڭلايتتىم.

كۆردىڭىزمۇ ماۋۇ راھەتنى؟! سىز ئىلگىرى بۇنداق راھەتتىن ھۇزۇرلانغانمۇ؟!

14ياشلىق بۇ ساھەبە سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: بىر كۈنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ماڭا: «ئى رەببىئە، بۇ ياققا كەل!» دېدى. مەن: خوش، دەپ ئۇنىڭ يېنىغا باردىم. ئۇ ماڭا: «مەندىن بىر نەرسە سورىغىن، ساڭا بېرەي» دېدى. مەن: ئى رەسۇلۇللاھ، ماڭا قارىسىلا، سىلىنى قېنىپ كۆرۈۋالاي، دېدىم. مەن ئۆزۈمگە پىچىرلاپ: ئى رەببىئە، دۇنيالىق نەرسە تىلەشتىن ساقلان، اللە بىلەن قەسەمكى، دۇنيا يوقىلىدۇ، دەيتتىم. ئاندىن مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قاراپ: ئى رەسۇلۇللاھ، مەن سىلىدىن جەننەتتە سىلى بىلەن بىرگە بولۇشنى سورايمەن، دېدىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ماڭا: «باشقا نەرسە سورىمامسەن؟» دېدى. مەن: ياق، سىلىنى ھەق بىلەن ئەۋەتكەن زات بىلەن قەسەمكى، مەن ئۇندىن باشقا ھېچنەرسە سورىمايمەن، دېدىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام؛ «ئۇنداقتا كۆپ سەجدە قىلىش ئارقىلىق ماڭا (سېنىڭ جەننەتتە مەن بىلەن بىرگە بولۇشۇڭ ئۈچۈن) ياردەم بەرگىن» دېدى (تەبرانى 52/5).

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام رۇكۇغا بارغاندا: «ئى رەببىم! قۇلىقىم، كۆزۈم، مېڭەم، ئۇستىخىنىم ۋە نېرۋام سەندىن قورقۇپ تۇرىۋاتىدۇ» دەيتتى (تەبرانى 87/2).

مانا بۇ دۇئا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ پەرۋەردىگارىنىڭ ئىبادىتىگە شۇ قەدەر بېرىلىدىغانلىقىنى، ھەتتاكى ئۇنىڭ ئىبادەتتە اللەنىڭ كالامىدىن باشقا نەرسىنى ئاڭلىمايدىغانلىقىنى، اللەدىن

باشقىنى كۆرمەيدىغانلىقىنى ۋە ئۇنىڭ مېڭىسىنى اللەتىن غەيرى نەرسە بىلەن مەشغۇل بولمايدىغانلىقىنى دەلىللەپ بېرىدۇ. اللە بىلەن قەسەمكى، نامازدا خۇشۇئنىڭ تەمىنى تېتىمىغان ئادەم ھەقىقى مىسكىن ئادەمدۇر.

سۇفيان سەۋرىنىڭ زاماندا شلىرى مۇنداق دېگەن: ئەگەر سىز سۇفيان سەۋرىنىڭ ناماز ئوقۇغان ھالىتىنى كۆرگەن بولسىڭىز، ئۇنىڭ نامازدىكى خۇشۇئنىڭ كۆپلىكىدىن « ئۇھازىر ئۆلۈپ قالىدۇ» دېگەن بولاتتىڭىز.

ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنهانىڭ بىر تۇققىنى ئەسمانىڭ ئوغلى ئۇرۋە ئىبنى زۇبەيرنىڭ پاچىقىغان چاقا چىقىپ قالىدۇ. ئۇنىڭغا جەرراھلار: بۇ كېسەلنىڭ پۈتۈن بەدىنىڭىزگە تاراپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، پاچىقىڭىزنى كېسىۋەتمەي بولمايدۇ. ئاغرىق ھېس قىلماسلىقىڭىز ئۈچۈن ئازراق ھاراق ئىچمىسىڭىز بولمايدۇ، دەيدۇ. ئۇ: ھاراق قەلبىمدىن ۋە تىلىمدىن اللەنىڭ زىكرىنى يوقاتسۇنمۇ؟ اللە بىلەن قەسەمكى، اللەقا ئىتائەت قىلىشتا ئۇنىڭغا، ئاسىي بولىدىغان ئىش بىلەن ياردەم تىلىمەيمەن، دەيدۇ. جەرراھلار: ئۇنداقتا سىزگە مەس قىلغۇچى دورا ئىشلىتىمىز، دەيدۇ. ئۇ: مەن ئۇخلاۋاتقان ۋاقتىمدا بىرەر ئەزايىمنىڭ بەدىنىمدىن ئېلىۋېتىلىشىنى ياقتۇرمايمەن، دەيدۇ. جەرراھلار: بىز بىرقانچە ئادەم چاقىرايلى، ئۇلار سىزنى تۇتۇپ تۇرسۇن، دەيدۇ. ئۇ: مېنى ناماز ئوقۇغىلى قويۇڭلار، قاچان مېنىڭ مىدىرلىمىغىنىمنى كۆرسەڭلار، ئۇ چاغدا ئەزالىرىم ئارام تېپىپ، خاتىرجەم بولۇپ قالغان بولىدۇ، ئاندىن مېنىڭ سەجدە قىلىشىمنى كۈتۈپ تۇرۇڭلار، قاچان سەجدىگە بارسام، ئۇ ۋاقىتتا مەن دۇنيادىن پۈتۈنلەي يوقاپ كېتىمەن، دەل شۇ چاغدا سىلەر مېنى نېمە قىلساڭلار ئىختىيارىڭلار، دەيدۇ. ئۇ نامازغا تۇرىدۇ، دوختۇر كېلىپ ئۇنىڭ سەجدە قىلىشىنى كۈتۈپ تۇرىدۇ، ئۇ سەجدىگە بارغاندا ھەرە بىلەن ئۇنىڭ پاچىقىنى ھەرىدەپ كېسىدۇ، ئۇ تۈۋلىمايدۇ، بەلكى: اللەتىن باشقا

ئىلاھ يوق، ئۇنىڭ رەب ئىكەنلىكىگە، ئىسلامنىڭ ھەق دىن ئىكەنلىكىگە، ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ اللەنىڭ پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىگە رازى بولدۇم، دەيدۇ. ئۇ بىرەر قېتىم ۋارقىراپ سالمايلا ھۇشىدىن كېتىدۇ. ئۇ ھۇشىغا كەلگەندە، ئۇلار ئۇنىڭ پاچىقىنى ئەكىلىپ ئۇنىڭغا كۆرسىتىدۇ. ئۇ پاچىقىغا قاراپ: اللە بىلەن قەسەمكى، مەن سەن بىلەن ھارام ئىش تەرەپكە مېڭىپ باقمىدىم، كېچىلىرى سەن بىلەن اللە ئۈچۈن قانچىلىك ناماز ئوقۇغانلىقىمنى اللە ئوبدان بىلىدۇ، دەيدۇ. ئۇنىڭ ھەمراھلىرىدىن بىرى: ئى ئۇرۋە، مۇبارەك بولسۇن! بەدىنىڭدىن بىر ئەزا سەندىن ئىلگىرى جەننەتكە كېتىۋالدى، دەيدۇ. ئۇ بۇنى ئاڭلاپ: اللە بىلەن قەسەمكى، ھېچكىم ماڭا بۇنىڭدىن ياخشىراق تەزىيە بىلدۈرۈپ باقمىدى، دەيدۇ.

ھەسەن رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ نامازغا تۇرسا بەدەنلىرى تىترەپ، چىرايى سارغىيىپ كېتەتتى. ئۇنىڭدىن بۇ ھەقتە سورالغاندا، ئۇ: بىلەمسىلەر؟ مەن ھازىر كىمنىڭ ئالدىدا تۇرىۋاتىمەن؟! دەپ جاۋاب بەرگەن.

ئۇنىڭ دادىسى ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ تاھارەت ئالغاندا بەدىنلىرى تىترەپ كېتەتتى. ئۇنىڭدىن بۇ ھەقتە سورالغاندا، ئۇ: ھازىر مەن شۇنداق بىر ئامانەتنى كۆتىرىۋاتىمەنكى، بۇ ئامانەت ئاسمانلارغا ۋە زېمىنغا تەڭلەنگەن ئىدى، ئۇلار بۇ ئامانەتنى كۆتۈرگىلى ئۇنىمىغان، كۆتۈرۈشتىن قورققان ئىدى. مانا مەن ئۇنى كۆتۈردۇم، دەپ جاۋاب بەرگەن.

باشقىلار ھاتەم ھەسەم رەھىمەھۇللاھدىن نامازدا قانداق قورقىسىز؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ: ناماز ئوقۇماقچى بولسام، «اللە اكبر» دەپ تەكبىر ئېيتىمەن، كەئبىنى ئالدىمدا، سىراتنى قەدىمىم ئاستىدا، جەننەتنى ئوڭ تەرىپىمدە، دوزاخنى سول تەرىپىمدە، ئۆلۈم پەرىشتىسىنى ئارقامدا ۋە اللە تەرەپتىن ئەۋەتىلگەن بىر پەرىشتە نامىزىم ھەققىدە ئويلاۋاتىدىغۇ، دەپ خىيال قىلىمەن ۋە بۇ نامازنى

مەن ئوقۇغان ئەڭ ئاخىرقى نامازغۇ، دەپ گۇمان قىلىمەن. اللەقا ئۇنى ئۇلۇغلاش بىلەن تەكبىر ئېيتىمەن، ئايەتلەرنىڭ مەنىسىنى ئويلاپ تۇرۇپ قىرائەت قىلىمەن، خۇزۇئ بىلەن رۇكۇ قىلىمەن، خۇشۇئ بىلەن سەجدە قىلىمەن، نامىزىمدا اللەتىن قورقۇپ، ئۇنىڭ رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىمەن، ئاندىن سالام بېرىمەنۇ، نامىزىمنىڭ قوبۇل قىلىنغان ياكى قىلىنمىغانلىقىنى ئۇقمايمەن، دەپ جاۋاب بەرگەن.

اللە مۇنداق دەيدۇ: «مۆمىنلەرگە ئۇلارنىڭ دىللىرى اللەنىڭ زىكرىگە ئېرىيدىغان ۋاقىت يەتمىدىمۇ؟» (سۈرە ھەدىد، 16 ـ ئايەت).

ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: بىزنىڭ مۇسۇلمان بولغان ۋاقتىمىز بىلەن بۇ ئايەت نازىل بولغان ۋاقىتنىڭ ئوتتۇرىسىدا پەقەت تۆت يىل پەرق بار ئىدى. اللە بىزگە كايىدى، بىز اللەتىن جايىدا قورقماي، ئۇنىڭ ئەيىبلىشىگە ئۇچرىغانلىقىمىزدىن ئۆكۈنۈپ يىغلاشتۇق. بىز ئۆيلىرىمىزدىن چىقىپ، «مۆمىنلەرگە ئۇلارنىڭ دىللىرى اللەنىڭ زىكرىگە ئېرىيدىغان ۋاقىت يەتمىدىمۇ؟» دېگەن اللەنىڭ سۆزىنى ئاڭلىمىدىڭمۇ؟ دەپ بىر ـ بىرىمىزنى ئەيىبلەشتۇق. بىر ئادەم اللەنىڭ بىزگە كايىغانلىقىنى ئاڭلاپ، يىغلاپ ـ يىغلاپ ھۇشىدىن كەتتى.

ئەي بۇرادەر! اللەنىڭ بۇ ئايەت بىلەن سىزنىمۇ ئەيىبلەۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىۋاتامسىز؟ اللەنىڭ ئەيىبلىشىدىن خىجىل بولمايۋاتامسىز؟

ئىمام غەززالىي مۇنداق دېگەن: ئۈچ ئورۇندا، يەنى قۇرئان ئوقۇغاندا، نامازغا تۇرغاندا ۋە ئۆلۈمنى ئەسلىگەندە قەلبىڭنى جەمئىي قىل(دىققىتىڭنى يىغ). ئەگەر بۇ ئورۇنلاردا قەلبىڭنى جەمئىي قىلالمىساڭ، اللەتىن ساڭا قەلب بىلەن ئېھسان قىلىشنى تىلىگىن، چۈنكى سەندە قەلب يوق ئىكەن!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە مۇنداق دەپ نەسىھەت قىلىدۇ: «سەن ۋىدالىشىۋاتقان ئادەمدەك ناماز ئوقۇغىن».

سىز پۈتۈن ئۆمرىڭىزدە بىرەر قېتىم ۋىدالىشىۋاتقان ئادەمنىڭ نامىزىدەك ناماز ئوقۇپ باققانمۇ؟!

ئادەملەرنىڭ نامازدىكى دەرىجىلىرى

ئادەملەر نامازدا بەش دەرىجىگە بۆلۈنىدۇ، ئۇلار:

بىرىنچى، نامازنى، نامازنىڭ ۋاقتىنى، تاھارەتنى، نامازنىڭ رۇكۇ، سەجدە ۋە قىيام كەبى ئاشكارە ئەركانلىرىنى ۋە نامازدىكى خۇشۇئنى مۇھاپىزەت قىلمايدىغانلار بولۇپ، بۇنداق ئادەملەر پۈتۈن ئالىملارنىڭ ئىجماسىدا جازاغا ئۇچرايدۇ.

ئىككىنچى، تاھارەتنى، نامازنى ۋە نامازنىڭ ئاشكارە ئەركانلىرىنى مۇھاپىزەت قىلىدىغان، لېكىن نامازنى خۇشۇئ بىلەن ئوقۇمايدىغان كىشىلەر بولۇپ، بۇنداق كىشىلەرنىڭ نامىزى ھەققىدە قاتتىق ھېساب ئېلىنىدۇ.

ئۈچىنچى، نامازنىڭ ۋاقتىنى، تاھارەتنى ۋە ئاشكارە ئەركانلىرىنى مۇھاپىزەت قىلىدىغان، شەيتان بىلەن جىھاد قىلىپ، بەزىدە خۇشۇئ قىلىدىغان، يەنە بەزىدە سەھۋەنلىك ئۆتكۈزۈپ قويىدىغان، نامىزىنى پات-پات شەيتان ئوغرىلىۋالىدىغان كىشىلەر بولۇپ، بۇنداق كىشىلەرگە ناماز ۋە جىھادنىڭ ئەجرىدىن ئىبارەت ئىككى ئەجىر بولىدۇ.

تۆتىنچى، ناماز ۋاقتىنى، تاھارەتنى، نامازنىڭ ئاشكارە ئەركانلىرىنى مۇھاپىزەت قىلىدىغان ۋە نامىزىنى خۇشۇئ بىلەن ئوقۇيدىغان كىشىلەر بولۇپ، مۇسۇلمانلارنىڭ ئىچىدە بۇنداق كىشىلەر نادىردۇر.

بەشىنچى، نامازنىڭ ۋاقتىنى، تاھارەتنى ۋە نامازنىڭ ئاشكارە ئەركانلىرىنى مۇھاپىزەت قىلىدىغان، بۇنىڭدىن ئاشۇرۇپ ئۆزىنىڭ قەلبىنى ئېلىپ اللەقا تاپشۇرىدىغان، ئۆزىنى دۇنيادا ئەمەس، بەلكى

اللە بىلەن مۇڭداشقان ھالەتتە تاپىدىغان كىشىلەر بولۇپ، بەلكىم بۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «خۇرسەنلىكىم نامىزىمدا قىلىندى» دېگەن سۆزىدە ئىشارە قىلىنغان كىشىلەر بولسا كېرەك.

ئەي ئوقۇرمەن بۇرادەر، نامازدا خۇشۇئ قىلىشىڭ بۇ دەرىجىسىگە يېتەلەمسىز؟ اللەنىڭ ئالدىدا تۇرۇشىڭ لەززىتىدىن بىر بەھرىلىنىپ بېقىڭ!

نامىزىڭىزدا خۇشۇئنى قانداق ھاسىل قىلىسىز؟

نامازدا خۇشۇئنى ھاسىل قىلىشىڭ ئىككى ئۇسۇلى بار:

بىرىنچى، قەلبتىن دۇنيانى چىقىرىۋېتىش ۋە شەھۋەتلەردىن، گۇناھ مەئسىيەتلەردىن قول ئۈزۈش.

ئىبنى ئەتا مۇنداق دېگەن: دۇنيا ئىگەللىۋالغان قەلب قانداقمۇ نۇرلىنالىسۇن؟! شەھۋەتكە دوم چۈشكەن قەلب قانداقمۇ اللە تەرەپكە يول ئالالىسۇن؟! غەپلەت نىجاسەتلىرىدىن پاكلانمىغان قەلب قانداقمۇ اللەنىڭ ھوزۇرىغا داخىل بولالىسۇن؟!

بىر ئادەم ئىمام ئەھمەدنىڭ يېنىغا كىلىپ: ئى ئىمام ئەھمەد! مەن تاھارىتىمنى يەڭگۈشلەپ كىچىسى ناماز ئوقۇماق ۋە بامدات نامىزىغا سەھەر تۇرماقچى بولۇپ، بالدۇر ئۇخلايمەنۇ، لېكىن، ئويغىنالمايمەن، دېگەندە، ئىمام ئەھمەد ئۇنىڭغا: گۇناھلىرىڭ سېنى چۈشەپ قويۇپتۇ، كۆندۈزلىرى اللەقا ئاسىيلىق قىلىپ سېلىشتىن ساقلانساڭ، كېچىسى تۇرۇپ كېچە نامىزىنى ئوقۇيالايسەن ۋە بامدات نامىزىغىمۇ سەھەر تۇرالايسەن، دېگەن.

ئىغىر تاماقلارنى يەپ يېتىش قانچىلىغان كىشىلەرنى كېچىسى ناماز ئوقۇشتىن توسۇپ قويغان، ھاراملارغا قاراش قانچىلىغان كىشىلەرنى كۆندۈزلىرى روزا تۇتۇشتىن توسۇپ قويغان ـ ھە!

دۇنياغا تويۇنۇش ۋە دۇنياغا مەشغۇل بولۇش خۇددى قۇشقاچ ئۇۋا تۇتقان دەرەخ، دېرىزىسىنى توسۇپ تۇرغان ياتاقتا دەرس تەكرارلاۋاتقان ئوقۇغۇچىنىڭ مەسىلىغا ئوخشايدۇ. ئۇ قاچان دىققىتىنى مەركەزلەشتۈرۈپ دەرس تەكرارلىماقچى بولسا، قۇشقاچلار ئۇنى بىئارام قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ قولىغا بىر تاياقنى ئېلىپ دەرەخكە ئۇرىدۇ، قۇشقاچلار ئۇچۇپ كېتىدۇ. ئۇ قايتىپ كىلىپ، يەنە كىتابىنى ئېچىپ دەرس تەكرارلىماقچى بولۇپ تۇرۇشىغا، قۇشقاچلار يەنە قايتىپ كىلىپ ۋىچىرلاشقا باشلايدۇ. نەتىجىدە بۇ ئوقۇغۇچىنىڭ دادىسى كىلىپ: ئەي ئوغلۇم، دەرەخنى كىسىۋەتسەڭلا قۇشقاچلارنىڭ بىئارام قىلىشىدىن قۇتۇلىسەن، دەيدۇ. ئەي بۇرادەر! قەلبىڭىزدە يىلتىز تارتقان شەھۋەت دەرىخىنى يىلتىزى بىلەن قومۇرۋېتىڭ، ئاندىن نامازنى خۇشۇئ بىلەن ئوقۇيالايسىز.

ئىككىنچى، نامازدىكى قىيام، رۇكۇ ۋە سەجدىگە ئوخشاش زاھىرى ھەركەتلەرنى چۈشىنىڭكى، نامازدىكى ھەربىر ھەركەتنىڭ قەلبىڭىزدە تەسىرى بولسۇن.

نامازدا خۇشۇئنى ھاسىل قىلىش سەۋەبلىرىدىن:

بىرىنچى، تاھارەت ئېلىڭ: تاھارەتنى شۇقەدەر چىرايلىق ئېلىڭكى، ئۇ بەدىنىڭىزدىكى پاسكىنىلىقلارنى تازىلاش بىلەن بىرگە، قەلبىڭىزنىمۇ پاكلىسۇن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «قاچانكى بىر بەندە تاھارەت ئېلىپ ئاغزىنى چايقىسا، گۇناھلىرى ئېغىزىدىن چىقىپ كېتىدۇ، قولىنى يۇسا، گۇناھلىرى تىرناقلىرىنىڭ ئاستىدىن چىقىپ كېتىدۇ، يۈزىنى يۇسا، گۇناھلىرى كۆزىنىڭ قۇيرۇقىدىن چىقىپ كېتىدۇ، بېشىغا مەسھى قىلسا، گۇناھلىرى قۇلىقىنىڭ ئاستىدىن چىقىپ كېتىدۇ، پاچىقىنى يۇسا، گۇناھلىرى پاچىقىنىڭ تىرناقلىرى ئاستىدىن چىقىپ كېتىدۇ» (ئىمام ئەھمەد، 348/4).

تاھارەت ئالماقچى بولغىنىڭىزدا بۇ ھەدىسنى ئەسلەپ تۇرۇڭ، مانا بۇ نامازدا خۇشۇئ ھاسىل قىلىشنىڭ بىرىنچى قەدىمى.

ئىككىنچى، ئەۋرەتنى يۆگەڭ: ئەرلەرگە نىسبەتەن كىندىكتىن تىزغىچە، ئاياللارغا نىسبەتەن يۈزى ۋە ئالقىنىدىن باشقا ئومۇمى بەدىنى ئەۋرەت ھېسابلىنىدۇ. بىز ھەقىقى تەۋبە ۋە اللەقا بولغان چىن ئىخلاسىمىز ئارقىلىق ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ئەۋرەتلىرىمىزنى يۆگەشكە تىرىشايلى.

ئۈچىنچى، تەكبىر ئېيتىش، اللەنىڭ «الكبير» دېگەن ئىسمىنىڭ مەنىسىنى، يەنى اللەتىن ئۈزگە قۇدرەتلىك، كاتتا زات يوق دېگەن مەنىنى كۆڭلىڭىزدە ساقلىشىڭىز كېرەك.

تىلىڭىزدا «الله اكبر (الله كاتتىدۇر)» دەپ قويۇپ، كۆڭلىڭىزدە اللەتىنمۇ چوڭ بىلىدىغان كىشىڭىزنى زىكرى قىلىش ياكى دۇنيانىڭ پانى نىئمەتلىرىنى اللەتىن چوڭ بىلىش ئارقىلىق يالغانچىلىق قىلماڭ. ناماز ھەركەتلىرى ئارىسىدا «الله اكبر» دەپ تەكبىر ئېيتقان ۋاقتىڭىزدا يۇقىرىدىكى مەنانى ئەسلەڭ. شۇنداق قىلغاندا نامازدا سەھۋەنلىك ئۆتكۈزمەيسىز، دۇنيا ھەققىدە تەپەككۇر قىلمايسىز، بەلكى ھەممىدىن كاتتا اللەتىن قورقۇپ تۇرۇپ ناماز ئوقۇيسىز.

تۆتىنچى، قولنى كۆتۈرۈش ۋە دۇنيانى ئارقىغا چۆرۈۋېتىش. سىز ئايىغىڭىزنى سىلىۋېتىپ، نامازگاھقا كىرگەن ۋاقتىڭىزدا ئايىغىڭىز بىلەن دۇنيانى، دۇنيا شەھۋەتلىرىنى ۋە مەشغۇلاتلىرىنى سىلىپ تاشلاڭ.

نامازنى ئۆرە تۇرۇپ ئوقۇش ناماز رۇكنلىرىدىن بىر رۇكن. شۇڭلاشقا ئۆرە تۇرالايدىغان ئادەمنىڭ ئولتۇرۇپ ناماز ئوقۇشى جائىز ئەمەس، ئەگەر ئۇ كىشى شۇنداق قىلغان بولسا نامىزى بىكار بولۇپ كېتىدۇ. الله تەئالا مۇنداق دەيدۇ: «اللەنىڭ ھوزۇرىدا (يەنى نامازدا) ئىتائەتمەنلىك بىلەن تۇرۇڭلار» (سۈرە بەقەرە، 238 ـ ئايەت).

نامازدا ئىككى كۆزنى ئاسمانغا قارىتىپ تۇرماستىن، بەلكى سەجدە قىلىدىغان ئورۇنغا قاراپ تۇرۇش ۋە باش اللە ئۇچۇن تۆۋەنگە ساڭگىلاپ تۇرۇشى كېرەك. شۇ يادىڭىزدا بولسۇنكى، قىيامەت كۈنى اللەنىڭ ئالدىدا تۇرۇش بولسا ـ دەل نامازدىكى تۇرۇش ھالىتىدۇر. اللە مۇنداق دەيدۇ:«ئۇ كۈندە (يەنى قىيامەت كۈنىدە) ئىنسانلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارىنىڭ ھوزۇرىدا تىك تۇرىدۇ» (سۈرە مۇتەففىفىين، 6ـ ئايەت).

بېشىڭىزنى تۆۋەنگە ئېگىپ، سەجدە قىلىدىغان جايىڭىزغا قاراپ تۇرۇڭ، ئوڭ قولىڭىزنى سول قولىڭىزنىڭ ئۈستىگە قويۇڭ. مانا بۇلار نامازنى خۇشۇئ بىلەن ئوقۇشنىڭ ۋە اللە بىلەن بولىدىغان ئەدەپنىڭ تەلەپلىرى جۈملىسىدىندۇر. بىلىشىڭىز كېرەككى، اللە سىزنىڭ نامىزىڭىزغا قاراپ تۇرىدۇ. ئويلاپ بېقىڭ، سىز دۇنيا خىزمەتلىرىدىن بىر خىزمەتنى قىلىۋاتقان بولسىڭىز، باشلىقىڭىز بېشىڭىزدا قاراپ تۇرسا ياكى بىرەر پادىشاھ سىزدىن بىر ئىشنى تەلەپ قىلىپ، ئۆزى سىزنى نازارەت قىلىپ تۇرسا، سىز بۇ ئىشنى قانداقراق ئادا قىلارسىز؟!

ئاندىن كېيىن سۈرە فاتىھەنى خۇشۇئ ۋە تەپەككۇر بىلەن ئوقۇڭ، قېنى تۆۋەندىكى ھەدىسى قۇددۇسىيگە قولاق سېلىڭ، بۇ ھەدىستە اللە مۇنداق دەيدۇ: «مەن نامازنى بەندەم بىلەن ئۆزەم ئوتتۇرىسىدا ئىككىگە بۆلدۇم، ئۇ بەندە: اَلْحَمْدُ للّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ دېسە، اللە: بەندەم ماڭا ھەمدى ئېيتتى، دەيدۇ. الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ دېسە، اللە: بەندەم ماڭا سانا ئېيتتى، دەيدۇ. مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ دېسە، اللە: بەندەم مېنى ئۇلۇغلىدى، دەيدۇ. إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ دېسە، اللە: مانا بۇ مەن بىلەن بەندەم ئوتتۇرىسىدىكى ئىش، دەيدۇ. اهدِنَا الصِّرَاطَ المُستَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمتَ عَلَيهِمْ غَيرِ المَغضُوبِ عَلَيهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ دېسە، اللە: مانا بۇ مەن بىلەن بەندەم ئوتتۇرىسىدىكى ئىش، بەندەمگە تىلىگەن نەرسىسىنى بېرىمەن، دەيدۇ» (مۇسلىم 876، تىرمىزى 2953).

ئەي بۇرادەر! قاراڭ، اللە سىزگە جاۋاب بېرىۋاتىدۇ، تىلەكلىرىڭىزگە جاۋاب قايتۇرىۋاتىدۇ، ھاجەتلىرىڭىزنى راۋا

قىلىۋاتىدۇ. اللە بىلەن قەسەمكى، ئەگەر شەھۋەت ۋە مەئسىيەتلەر بولمىسىدى، اللەنىڭ بىزگە گەپ قىلغانلىقىدىن خۇرسەن بولۇپ، قەلبلىرىمىز چوقۇم يايراپ كەتكەن بولار ئىدى.

ئايەتلەرنى ئوقۇۋاتقاندا تەپەككۇر بىلەن دىققەتنى يىغىپ، مەنىلىرىنى ئويلاپ تۇرۇپ ئوقۇڭ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ دېگەن ئايەتنى ئوقۇغاندا، اللەنىڭ سىزگە ئىنئام قىلغان سان- ساناقسىز نېئمەتلىرىنى، سىزنى يارىتىپ رىزىق بېرىۋاتقان، سىزگە جان ئاتا قىلىپ دۇنياغا كەلتۈرگەن، سىزنى ئۆلتۈرۈپ ئاندىن يەنە تىرىلدۈرىدىغان اللە بىلەن پىچىرلىشىپ سۆزلىشىۋاتقانلىقىڭىزنى ئەسلەڭ. الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ئايىتىنى ئوقۇغاندا، اللەنىڭ بەندىلىرىگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە رەھمىتىنىڭ كەڭرىلىكىنى، اللەنىڭ بەندىلىرىگە مېھرىبان ئانىنىڭ بالىسىغا بولغان رەھمىتىدىنمۇ رەھمەتلىكرەك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىڭ. مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ئايىتىنى ئوقۇغاندا كۆڭلىڭىزگە قىيامەت كۈنىنى كەلتۈرۈڭ، ئۇ كۈندە ھەربىر جان ئىگىسىگە قىلغان ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپات جازاسى تولۇق بېرىلىدۇ. ئۇلارغا زۇلۇم قىلىنمايدۇ... باشقا ئايەت ۋە سۈرىلەرنىمۇ مانا مۇشۇنداق ئوقۇڭ، شۇنى بىلىڭكى، سىز سۈرە فاتىھەنى ئوقۇغاندا تۆۋەندىكى ئۈچ تۈرلۈك ئادەمنىڭ بىرى بولىسىز: بىرى، تىلى ھەركەتلىنىۋاتقان، قەلبى غاپىل ئادەم، بۇ ئۆز- ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىدۇر؛ يەنە بىرى، ھوزۇرى قەلب بىلەن تىلى ھەركەتلىنىۋاتقان ئادەم، بۇ ئوتتۇرىدىكى ئادەمدۇر؛ يەنە بىرى، ئاۋۋال قەلبى مەنىلەرنى ھېس قىلىپ، ئاندىن تىلى بۇ مەنىلەرنى ئىپادىلىگەن ئادەم، مانا بۇ ئادەم اللەنىڭ ئىزنى بىلەن ياخشىلىقتا ئالدىرىغۇچى ئادەمدۇر.

تىل قىرائەت قىلىشتىن ئىلگىرى قەلبنىڭ مەنىلەرنى ھېس قىلىشى قانداق ئەمەلگە ئاشىدۇ؟

بۇ تۆۋەندىكىدەك بىر نەچچە ئىشلار بىلەن بولىدۇ:

بىرىنچى، قۇرئانى كەرىمنى(پۈتۈن) ياكى ئىمكانىتىنىڭ يېتىشىچە يادلاش؛

ئىككىنچى، يادلىغانلىرىنى چۈشىنىش؛

ئۈچىنچى، قەلبىنى مەئسىيەتتىن پاكلاش ۋە ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللە ئۈچۈن ھەقىقى تەۋبە قىلىش.

نامازدا قىرائەت قىلغان ۋاقىتتا ئۆزىڭىزگە ئېيتىڭكى، ئەي مېھرىبان ئىگەم اللە! مېنى بۇ ئورۇنغا مۇۋەپپەق قىلغىنىڭغا ھەمدۇ-سانالار بولسۇن، ئەگەر سەن مېنى ھىدايەت قىلمىغان بولساڭ، مېنىڭ قامىتىم مەڭگۈ ئىگىلمىگەن بولار ئىدى، ئەمدى ئۇ سەندىن باشقا ھەرقانداق كىشىگە مەڭگۈ ئىگىلمەيدۇ. ئەي بۇرادەر! قامىتىڭىز بىلەن بىرگە قەلبىڭىزنىمۇ ئېگىشكە تىرىشىڭ، شۇنداق قىلسىڭىز زاھىرىڭىز بىلەنمۇ، باتىنىڭىز بىلەنمۇ خۇشۇئ مۇكەممەللىشىدۇ. «سۇبھانە رەببىيەلئەزىم» دەڭ! بۇ كەلىمىنىڭ مەنىسى اللەنى بارچە كەمچىلىك، نوقسانلاردىن پاك دەپ بىلىش ۋە ئۇنى بارچە كامالى سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلەش دېگەنلىكتۇر. بەرھەق! ئۇ ھەقىقى ئۇلۇغ، ئەيىب-نوقسانلاردىن خالىي زاتتۇر. بارچە ئۇلۇغلۇق، بۈيۈكلۈك ۋە شاھەنشاھلىق ئۇنىڭغا خاستۇر.

سەجدە قىلىۋاتقان ۋاقتىڭىزدا تۇپراقنىڭ تۇپراق ئۈستىدە سەجدە قىلىۋاتقانلىقىنى ئەسلەڭ، بۇنىڭدىن ئەجەبلىنىشنىڭ ھاجىتى يوق. چۈنكى ھەرنەرسە ئەسلىگە قايتىدۇ ئەمەسمۇ؟! پەرۋەردىگارىڭىزغا كۆپلەپ تەسبىھ ئېيتىڭ، تىلىڭىز تەسبىھ بىلەن مەشغۇل بولۇشتىن ئىلگىرى ئۇنىڭ مەنىسى قەلب ۋە ۋىجدانىڭىزدا ئورۇن ئالسۇن. بىلىشىڭىز كېرەككى بەندىنىڭ پەرۋەردىگارى بىلەن ئەڭ يېقىن ۋاقتى ئۇنىڭ سەجدە قىلىۋاتقان ۋاقتىدۇر. سىز اللەقا بەدىنىڭىز بىلەن يېقىنلىشىپ، قەلبىڭىزنىڭ يىراق بولۇشىدىن، دۇنيا ۋە دۇنيا مەشغۇلاتلىرىغا بەنت بولۇپ كېتىشىدىن ھەزەر ئەيلەڭ. سەجدىدە كۆپ

دۇئا قىلىڭ، اللەقا يېلىنىڭ، مانا بۇ چاغ دۇئا ئىجابەت قىلىنىش مۇمكىنلىكى ئەڭ كۈچلۈك بولغان چاغدۇر.

اللە بىلەن ئۇچرىشىش، ئۇنىڭغا زىكرى ـ تەسبىھ ئېيتىش تەشنالىقى ۋە ئۇنىڭغا بولغان مۇھەببەت ئوتلىرى بىر قېتىملىق سەجدە بىلەنلا ئۆچمەيدۇ. شۇڭلاشقا تەشنالارنىڭ تەشنالىقىنى قاندۇرۇش، رەببى ئالدىدا ئىگىلىپ، ئىبادەت بىلەن مەشغۇل، يالقۇنلۇق قەلبكە ئاراملىق، تىنچلىق بېرىش ئۈچۈن يەنە بىر قېتىم سەجدە قىلماي بولمايدۇ. ئەگەر بەندە پۈتۈن ھاياتىنى پەرىشتىلەرگە ئوخشاش رەببى ئۈچۈن سەجدە بىلەن ئۆتكۈزسىمۇ، ئۇ ئاتا قىلغان نېمەتلەرگە لايىق شۈكرى قىلىپ بولالمايدۇ. لېكىن اللە بەندىلىرىگە شۇنداق مېھرىبان ۋە شەپقەتلىك ئىكەنكى، ئۇ بەندىلەرنىڭ ئەملى ئاز بولسىمۇ، ئۇنى قوبۇل قىلىپ كۆپ ئەجىر بېرىدۇ. بىرىنچى رەكئەت نامازنى يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتكىنىمىزدەك ئاخىرلاشتۇرغان بولسىڭىز، ئىككىنچى رەكئەتنىمۇ بىرىنچى رەكئەتكە ئوخشاش، بەلكى ئۇنىڭدا تېخىمۇ خۇشۇئ ۋە ھوزۇرى قەلب بىلەن ئوقۇڭ. ماۋۇ سۆزنى ئاڭلاڭ: كىمكى زىيادە قىلمىسا، ئۇ كەمچىلىك ئۆتكۈزگەن بولىدۇ. ئىككىنچى رەكئەتنى ئوقۇپ بولۇپ ئولتۇرۇڭ ۋە «ئەتتەھىيياتۇ» نى ئوقۇڭ. اللەنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى ھېس قىلىشقا تىرىشىڭ. ئەي ئاجىز، بىچارە بەندە، سەن ھەممىدىن باي بولغان زات ـ پەرۋەردىگارىڭغا سالام بېرىۋاتىسەن! سەن ئۇنىڭغا قەلبىڭنى باشقا يەردە قويۇپ تۇرۇپ، تىلىڭ بىلەنلا سالام بەرسەڭ دۇرۇس بولارمۇ؟! «ئەتتەھىييات» دېگەن بۇ كەلىمە سالام ئىبارىلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئۆزىگە جۇغلىغان بىر كەلىمە بولۇپ، ئۇنىڭدا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللەنى ھۆرمەتلەش ۋە ئۇلۇغلاش بار. ئاندىن «ۋەسسەلەۋاتۇ ۋەتتەييىباتۇ» دەڭ. بۇ: ئى پەرۋەردىگارىم! پۈتۈن پاكلىق، ياخشىلىق ساڭا خاستۇر ۋە سېنىڭكىدۇر، مېنىڭ ھازىر ئوقۇۋاتقان نامىزىم، دۇئا ـ تىلەكلىرىم ۋە پۈتۈن ئەمەللىرىم سېنىڭ رازىلىقىڭ ئۈچۈن دېگەنلىكتۇر. ھەم شۇنىڭدەك «ئى مۇھەممەد!

ئېيتقىنىكى، مېنىڭ نامىزىم، قۇربانلىقىم، ھاياتىم ۋە ماماتىم (دۇنيادا قىلغان ياخشىلىقلىرىم ۋە تائەت ـ ئىبادەتلىرىم) ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللە ئۈچۈندۇر. اللەنىڭ شېرىكى يوقتۇر. مەن شۇنىڭغا (يەنى يالغۇز اللەقىلا خاس ئىبادەت قىلىشقا) بۇيرۇلدۇم...» (سۈرە ئەنئام 162 ـ 163 ـ ئايەتلەر).

ئاندىن كېيىن ئىنسانلارنىڭ ياخشىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا سالام بېرىڭ. يەنى «ئەسسالامۇ ئەلەيكە ئەييۇھەننەبىييۇ ۋەرەھمەتۇللاھى ۋەبەرەكاتۇھ» دەڭ. ھەدىستە خەۋەر قىلىنغاندەك پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭمۇ سىزگە سالام قايتۇرىدىغانلىقىنى ئەسلەڭ.

پەرۋەردىگارىڭىزغا ۋە پەيغەمبىرىڭىزگە سالام قىلدىڭىزمۇ؟ بۇ چاغدا قىممىتىڭىز يۇقىرى كۆتۈرۈلۈپ، قەدرىڭىز ئاشىدۇ. ئاندىن ئۆزىڭىزگە ۋە (ئىنس ـ جىنلار، پەرىشتىلەر ۋە ئۇلاردىن باشقا اللەقا ئىبادەت قىلغۇچى شەيئىلەردىن بولغان) مۇسۇلمان بۇرادەرلىرىڭىز ئىچىدىكى سالىھلارغا سالام بېرىشكە لايىق بولىسىز. بۇ چاغدا «ئەسسالامۇ ئەلەينا ۋەئەلا ئىبادىللاھىسسالىھىين» دەڭ. ئاندىن كۆرسەتكۈچ بارمىقىڭىزنى كۆتۈرۈپ: «ئەشھەدۇئەنلا ئىلاھە ئىللەللاھۇ ۋەئەشھەدۇئەننە مۇھەممەدەن ئەبدۇھۇ ۋەرەسۇلۇھۇ» دەڭ. مەن سىزدىن بىر سۇئال سوراپ باقاي، اللەنىڭ ۋەھدانىيىتىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىللەرنى كۆرگەنمىدىڭىز؟ كۆرمەي تۇرۇپ سىزنىڭ سوت مەھكىمىسىگە بېرىپ، گۇۋاھلىق بېرىشىڭىز ئاقارمۇ؟ سىز كۆرمەي تۇرۇپ اللەتىن باشقا ئىلاھنىڭ يوقلىقىغا قانداق گۇۋاھلىق ئېيتىسىز؟ جاۋاب شۇكى، سىز اللە سۇبھانەھۇ ۋەتەئەلانىڭ ۋەھدانىيىتىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىللەرنى كۆردىڭىز، سىزنىڭ اللەنىڭ يالغۇزلۇقىنى خۇددى كۆرگەندەك، بەلكى ئۇنىڭدىنمۇ كۈچلۈكرەك جەزىملەشتۈرۈشىڭىز كېرەك. سىز مۇنۇ سۆزنى ئىسىڭىزدە

چىڭ ساقلالڭ: ھەربىر شەيئىدە اللەنىڭ يەككە ـ يېگانىلىقىنى كۆرسىتىدىغان روشەن ئالامەتلەر بار.

تىلىڭىز، قەلبىڭىز بىلەن شاھادەت ئېيتقاندا بارمىقىڭىزنى كۆتۈرۈڭ، چۈنكى گۇۋاھلىق ئۈچۈن ئىككى نەرسە بولمىسا بولمايدۇ. ئاندىن پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى زىكرى قىلىپ، ئۇنىڭ ۋە بارچە پەيغەمبەرلەرنىڭ ئاتىسى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا سالام بېرىڭ. بۇ چاغدا ئۆزىڭىزنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا تەۋە ئىكەنلىكىڭىزنى ئويلاڭ. چۈنكى، بىزنى مۇسۇلمانلار دەپ ئاتىغان كىشى شۇ. سەييىدىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ نەسەبى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا تۇتىشىدۇ. تەشەھھۇدنى ئېيتىپ بولغاندىن كېيىن، سەھىھ ھەدىسلەردە كەلگەن دۇئالار بىلەن دۇئا قىلىڭ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەمىر قىلغانىدەك اللەقا سېغىنىپ، 4 ئىشتىن: «جەھەننەمنىڭ ئازابىدىن، قەبرە ئازابىدىن، تىرىكلىكتىكى ۋە ئۆلگەندىكى پىتنىلەردىن ۋە مەسىھ دەججالنىڭ پىتنىسىدىن» پاناھ تىلەڭ (مۇسلىم 1324، ئەبۇ داۋۇت 983). دۇئا ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن ئوڭ تەرىپىڭىزگە سالام بېرىڭ ۋە ياخشى ئەمەللىرىڭىزنى خاتىرىلەپ تۇرغۇچى ئوڭ تەرەپتىكى پەرىشتىنىڭ نامىنى تىلغا ئېلىڭ. ئاندىن سول تەرىپىڭىزگە سالام بېرىڭ ۋە يامان ئەمەللىرىڭىزنى خاتىرىلەپ تۇرغۇچى سول تەرەپتىكى پەرىشتىنىڭ نامىنى تىلغا ئېلىڭ. قانداقسىگە شۇنداق قىلمايسىز؟! سىزنىڭ پۈتۈن ئەمەللىرىڭىز اللەنىڭ دەرگاھىدا خاتىرىلىنىۋاتقان تۇرسا! شۇڭلاشقا گۇناھكارلار، كاپىرلار قىيامەت كۈنىدە «ۋاي بىزگە! بۇ نامە ـ ئەمالغا چوڭ ـ كىچىك گۇناھنىڭ ھەممىسى خاتىرىلىنىپتىغۇ؟ دەيدۇ. ئۇلار قىلغان ئەتكەنلىرىنىڭ ھەممىسىنىڭ نامە ـ ئەمالغا خاتىرىلەنگەنلىكىنى كۆرىدۇ. پەرۋەردىگارىڭ ھېچ ئادەمگە زۇلۇم قىلمايدۇ» (سۈرە كەھف 49 ـ ئايەت).

سىز دۇنيادىن ئايرىلىپ ئۇنىڭ بىلەن ۋىدالىشىۋاتقان، ئادەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ـ اللەنىڭ ئالدىدىكى كۈتۈپ تۇرغان ھېسابتىن ئەنسىرەۋاتقان ئىلھام كەبى ۋە نامىزىڭىزنىڭ قوبۇل قىلىنىشىغا خاتىرجەم بولالمىغان ھالدا نامىز ئوقۇڭ. ئاندىن سىز نامازنى ھۇزۇرى قەلب ۋە ئەقلى چۈشەنچە بىلەن ئوقۇيالماي، گۇناھ ئۆتكۈزدۈمغۇ، دەپ ئويلاپ، ئۆتكۈزۈپ قويغان سەھۋەنلىك ۋە كەمچىلىكىڭىزگە «ئەستەغفىرۇللاھ» دەپ ئۈچ قېتىم ئىستىغفار ئېيتىڭ. ئاندىن كېيىن «اللەھۇممە ئەنتەسسەلام ۋەمىنكەسسەلام تەبارەكتە يازەلجەلالى ۋەلئىكرام» دەڭ (مۇسلىم 1334، ئەبۇ داۋۇت 1512). نىمىشقا بۇ سانانى ئېيتىمىز؟ چۈنكى بۇ قىيامەت كۈنى اللەتىن ھىجاب كۆتۈرۈلۈپ، سىز جەننەتتە اللەنى كۆرگەندە ئوقۇيدىغان دۇئايىڭىزدۇر. اللە تەئالا قىيامەت كۈنى سىزنى ئۆزى نىدا قىلىپ چاقىرغان كىشىلەرنىڭ قاتارىدا چاقىرىپ: «ئى ئەھلى جەننەت... سىلەرگە سالام (تىنچ ـ ئامانلىق بولسۇن)، دەيدۇ. ئاندىن جەننەتكە كىرگەنلەر: ئى ئىلاھىمىز! سەن تىنچ ـ ئامانلىق ئاتا قىلغۇچىسەن، بارچە تىنچ ـ ئامانلىق سېنىڭدىندۇر، ئەي ئۇلۇغلۇقنىڭ ۋە ئىززەت ـ ئىكرامنىڭ ئىگىسى بولغان زات، سەن ھەقىقەتەن كاتتىدۇرسەن، دېيىشىدۇ».

اللە تەئالادىن سىزنى ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان ۋە رازى بولىدىغان رەۋىشتە تائەت ـ ئىبادەت قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلىشنى تىلەڭ. چۈنكى ئاشۇ زاتلا ياخشىلىققا، ھىدايەتكە ۋە توغرا ئىشلارغا مۇۋەپپەق قىلغۇچىدۇر. «اللهم اعني على ذكرك و شكرك و حسن عبادتك (ئى اللە، سىنى زىكرى قىلىشقا، ساڭا شۈكرى قىلىشقا ۋە ياخشى ئىبادەت قىلىشقا ماڭا ياردەم بەرگىن) » دەڭ (ئىمام ئەھمەد 245/5) . بۇ ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام «ساڭا ئىبادەت قىلىشقا» دېمەستىن، بەلكى « ساڭا ياخشى ئىبادەت قىلىشقا» دېدى. بىلىشىڭىز كېرەككى، زىكرى، شۈكر ۋە ياخشى ئىبادەت بولسا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىلا ئەمەس،

بەلكى ھەر ئىككىلىسىدە بەخت ـ سائادەتكە ئېرىشىشىنىڭ ئامىللىرى ۋە سەۋەبلىرىدۇر.

ئاندىن كېيىن «سۇبھانەللاھ» نى 33 قېتىم، «ئەلھەمدۇلىللاھ »نى 33 قېتىم ۋە « الله اكبر »نى 33 قېتىم دەپ ئاخىرىدا «الله اكبر كبيرا و سبحان الله العظيم بكرة واصيلا» دەڭ. ئاندىن اللەتىن خالىغان نەرسىلىرىڭىزنى تىلەڭ. چۈنكى ھەدىستە كېلىشىچە: « ھەر پەرز نامازنىڭ كەينى» دۇئا ئىجابەت قىلىنىدىغان ۋاقىتلارنىڭ قاتارىدىندۇر.

ئاندىن كېيىن ئاستا ۋە خاتىرجەملىك بىلەن نامازدىن ئايرىلىڭ ۋە كېيىنكى قېتىملىق نامازغا ئىنتىزار بولۇپ تۇرۇڭ. چۈنكى اللە تەئالا ئۆزىنىڭ سايىسىدىن باشقا سايە يوق كۈندە ئۆز سايىسىدە سايىدىتىدىغان يەتتە تۈرلۈك ئادەمنىڭ بىرسى «قەلبى مەسجىدلەرگە باغلانغان ئادەم» دۇر (بۇخارى 660، مۇسلىم 2377، تىرمىزى 2391، ئىمام ئەھمەد 439/2).

نامازنىڭ سۈننەتلىرى

ئەي سۆيۈملۈك بۇرادەر! مەن سۆزۈمنى باشلاشتىن ئىلگىرى سىزدىن سوراپ باقاي: نامازنىڭ ۋاقتىغا بولۇپمۇ بامدات نامىزىنىڭ ۋاقتىغا رىئايە قىلامسىز؟ بامدات ۋاقتىدا ياراتقۇچى پەرۋەردىگارىڭىزنىڭ ئالدىدا تۇرغىنىڭىزدا خۇشۇئنى ۋە ھۇزۇرى قەلبنى ھېس قىلامسىز. سىز نامىزىڭىزدا زادى قايسى دەرىجىدە بولماقچى؟ بىرىنچى دەرىجىلىكلەر قاتارىدا بولۇشنى ياكى ئىككىنچى، ئۈچىنچى، تۆتىنچى، بەشىنچى دەرىجىلەردە بولۇشنى ياقتۇرامسىز؟!

نامازنى خۇشۇئ بىلەن ئوقۇشقا گۇناھ ـ مەسىيەتلەرنى تەرك ئېتىش ۋە ناماز ھەركەتلىرىنى چۈشىنىشنىڭ ياردىمى بار ئىكەنلىكىنى بىلىپ ئۆتتۇق.

ئەمدىكى سۆزىمىز سۈننەت نامازلار ۋە كېچە نامازلىرى ھەققىدە بولىدۇ. سۈننەت نامازلارنىڭ تۈرى كۆپ بولۇپ، بۇلاردىن: راۋاتىبلار (پەرز نامازنىڭ ئالدى ـ كەينىدىكى سۈننەت نامازلار)، بامدات نامىزىنىڭ سۈننىتى ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ھاجەت نامىزى، ئىستىخارە نامىزى، تەۋبە نامىزى، ھېيت نامىزى، سۇ تەلەپ قىلىش نامىزى، كۈن تۇتۇلۇش نامىزى ۋە كېچە نامىزى قاتارلىقلار. ناماز مۇسۇلماننىڭ ھاياتى بىلەن چەمبەرچاس باغلىنىپ كەتكەن بولۇپ، ئۇ ئۆز ھاياتىدىكى توي قىلىش، سەپەرگە چىقىش ۋە قايتىش، قىيىن كۈندە قېلىش، خۇشاللىققا ئېرىشىش ياكى بۇلاردىن باشقىلىرى بولسۇن، پۈتۈن ئىشلىرىدا ناماز ئوقۇيدۇ. ناماز ئوقۇش ئارقىلىق پەرۋەردىگارىغا بەندىچىلىك قىلىدۇ ۋە يېقىنلىشىدۇ.

بەلكىم بىرەر كىشى: نامازلارنى بىر ـ بىرسىگە قوشۇپ، بىر سائەت ياكى يېرىم سائەت ئىچىدە ئادا قىلىۋېتىپ، ئارام ئالساق ۋە تۇرمۇشىمىز ئۈچۈن تىرىشساق ياخشى ئەمەسمۇ؟ بۇ نامازلارنىڭ ۋاقتىنىڭ تارقاق ۋە ئارىلىقىنىڭ ئۇزۇن بولۇشىنىڭ ھېكمىتى نىمە؟ دەپ سورىشى مۇمكىن.

جاۋاب: ناماز ۋاقتىنىڭ مۇشۇنداق ئورۇنلاشتۇرۇلىشى مۇسۇلماننىڭ اللە بىلەن كېچە ـ كۈندۈزدە بولسۇن، سەپەر قىلغىنىدا ياكى ئۆيىدە تۇرغىنىدا بولسۇن ۋە غەم ـ قايغۇغا مۇپتىلا بولغان ياكى بەخت ـ سائادەتكە ئېرىشكەندە بولسۇن ھەردائىم، ھەرزامان ئالاقە باغلاپ تۇرۇشى... روھىنىڭ اللە بىلەن باغلانغان ھالەتتە تۇرۇشى ئۈچۈندۇر. بۇنداق بولۇشتىن يەنە تەربىيىۋى نىشان كۆزلەنگەن. ئېھتىمال ئىنسان بىرەر مەئسىيەتنى سادىر قىلىپ سېلىشى

مـۆمىكىـن. ئـۇ مەئـسـىيەتنى شـۇنىڭدىن كېيـىن ئوقۇلغـان نامـاز كەتكۈزىۋېتىـدۇ. بۇ ناماز ئۇ كـىشى ئۇچـۇن شـۇ مەئـسـىيەتكە نـىسبەتەن كاپارەت بولىدۇ.

هـاراق هـارام قىلىنـىـشىنىڭ دەسـلەپكى باسـقۇچلىرى ھەققىـدە سۆزلىسەك، بەلكىم بۇ مەنا تېخىمۇ روشەن بولىدۇ. اللە تەئالا مۇنـداق دەيدۇ: «ئى مـۆمىنلەر! سـىلەر مەس بولـساڭلار، نـېمە دەۋاتقىنىڭلارنى بىلگىنىڭلارغىچە نامازغـا يېقىنلاشـماڭلار» (سـۈرە نـىسا 43 ـ ئـايەت). يەنى مۇسۇلمان ناماز ئوقۇشتىن بىر سائەت ياكى ئۇنىڭدىن ئوشۇقراق ۋاقىتتىن ئىلگىرى ھاراق ئىچىشتىن توختىشى كېرەك، دېگەنلىك بولۇپ، ناماز بەش قېتىم تەكرارلانسا، مانا بـۇ ئـۇنى ھـاراقنى پۈتـۈنلەي تەرك قىلىشقا كۆندۈرۈشتە ئەڭ ئۈنۈملۈك بىر ئىشتۇر.

ئىمان قۇۋۋىتىنى، اللەقا بولغان مۇھەببەتنى ۋە نەفس ـ شەيتان ۋەسۋەسىلىرى بىلەن جىھاد قىلىشنى ئۆلچەشتە بامدات نامىزىنىڭ ئەھمىيىتى ناھايىتى چوڭ.

نامـاز روھنىـڭ مىئراجـى، نەفـسلەرنى پـاكلىغۇچى، ۋىجـداننى تەربىيلىگـۈچى ۋە ئىنـسـاننى گۇنـاھ ـ مەئـسـىيەتلەردىن تۇتـۇپ تۇرغۇچىـدۇر. الـلە مۇنـداق دەيـدۇ: «ھەقىـقەتەن نامـاز پاھىـشە ۋە چەكلەنگەن ئىشلاردىن توسىدۇ» (سـۈرە ئەنكەبۇت 45 ـ ئـايەت). يەنى ناماز سـىزنى كـېچە ـ كۈنـدۈز ئـۆزىگە بـاغلاپ، ئۇنىـڭ بىـلەن مەشغۇل قىلىپ تۇرىدۇ. ناماز خۇددى مۇسـۇلمان ئـادەمگە كـۈنىگە بەش قېتىم: سەن ئـۆتكەن قېتىمـدا ئـۇنى تېپىـپ ياخـشى ئـادا قىلغـان بولـساڭ، بەختىڭە ئېرىشىشىڭ ئۈچـۈن كېيىنكى قېتىم تېخىمۇ تىرىشقىن، ئەگەر كەمچىلىك ئۆتكۈزگەن يـاكى خاتالاشـقان بولـساڭ، غەم قىلما، اللەنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىدسىزلەنمە، بەلكى خاتالىقلىرىڭنى ئاستا ـ ئاستا ئۆچۈرۈشكە تىرىشقىن، دەپ تەكرارلىنىۋاتقان نىداغا ئوخشايدۇ. «كۈنـدۈزنىڭ ئىككـى تەرىپىـدە (يەنـى ئەتـىگەن ۋە كەچقـۇرۇن ۋاقىتلىرىـدا) ۋە كېچىنىـڭ دەسـلەپكى ۋاقىتلىرىـدا نامـاز ئـۆتىگىن،

شۇبھىسىزكى، ياخشى ئىشلار ئارقىلىق يامان ئىشلار يۇيۇلىدۇ » (سۈرە ھۇد 114 ـ ئايەت). مانا بۇ ئايەت بىر ئادەمنىڭ ئۆزىگە ھالال كەلمەيدىغان بىر ئايالنى سۆيۈپ سالغاندىن كېيىن، پەيغەمبىرىمىزنىڭ يېنىغا بۇ ھەقتە سوراپ كەلگەن ئادەمگە جاۋابەن نازىل بولغان. اللە تەئالا بۇ ئايەتتە نامازلارنىڭ اللەنىڭ ئىزنى، ئەپۇسى ۋە رەھمىتى ئارقىلىق خاتالىقلارنى يۇيۇۋېتىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ بەرگەن.

بىرىنچى، تەكىتلەنگەن سۈننەت نامازلار

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «كىمكى بىر كېچە ـ كۈندۈزدە 12 رەكئەت ناماز ئوقۇسا، اللە ئۇ كىشى ئۈچۈن جەننەتتە بىر ئۆي بىنا قىلىدۇ» (تىرمىزى 415، نەسائىي 1806، ئىمام ئەھمەد 413/4).

بۇ ھەدىستە تىلغا ئېلىنغان سۈننەت نامازلار بولسا، پەرز نامازلارنىڭ ئالدى ـ كەينىدە ئوقۇلىدىغان راۋاتىبلاردۇر. ئەگەر سىز بۇ نامازلارنى جايىدا ئوقۇسىڭىز ھەركۈنى جەننەتتە سىزگە ئاتاپ بىر ئۆي بىنا قىلىنىدۇ. ئەشەددى كاپىر فىرئەۋننىڭ ئايالى ئاسىيە «ئى رەببىم! مەن ئۈچۈن ھۇزۇرۇڭدا بىر ئۆي بىنا قىلىپ بەرگىن» (سۈرە تەھرىيم 11 ـ ئايەت) دەپ تىلىگەن. سىزگىچۇ؟! ئەگەر سىز راۋاتىب نامازلارغا رىئايە قىلىسىڭىزلا ھەركۈنى جەننەتتە بىر ئۆيگە ئىگە بولىسىز! بۇ نېمە دېگەن ئاددى تاۋار ـ ھە! لېكىن ئۇنىڭ باھاسى ئىنتايىن قىممەت!! بۇ اللەنىڭ ئۆزى خالىغان بەندىسىگە ئاتا قىلىدىغان بىر پەزىلەتتۇر.

جەننەتنىڭ بىنالىرى دۇنيانىڭ بىنالىرىغا، قەسىرلىرىگە زادىلا ئوخشىمايدۇ. گەرچە دۇنيا قەسىرلىرى باغچىلاشقان قەسىرلەردىن بولغان تەقدىردىمۇ. ئەگەر سىزنىڭ باغچىلاشقان قەسىرىڭىز بولسا قانداق قىلاتتىڭىز؟ ئويلاپ بېقىڭە، ئۆمۈر بويى راۋاتىبلارنى تەرك

ئەتمەي ئوقۇپ كەلگەن بولسىڭىز، جەننەتتە سىزگە قانچىلىك ئۆي بىنا قىلىنغاندۇ؟

بىر ئادەم دېگىز بويى ياكى مارىنا يېرىم يېرىم ئارىلىدا بىر ئۆيگە ئېرىشىش ئۈچۈن قانداق تىرىشچانلىقلارنى كۆرسىتىدۇ، ھېرىپ-چارچايدۇ، پۇل يېغىدۇ، ھۆكۈمەت ئورگانلىرىغا قاترايدۇ. ئەمدى ئەدىن جەننەتتىدىن بىر قەسىرگە ئېرىشىشكە قانداق قارايسىز؟ شۇنى تەسەۋۋۇر قىلىپ بېقىڭكى، جەننەتتىكى بۇرادەرلىرىڭىز سىزنى يوقلاپ كەلسە، ئۇلارغا : ھە قېرىنداشلار، كېلىڭلار، مەن سىلەرنى ئەدىن جەننىتىدىكى ئوكيان قەئرىدە بېلىق زىياپىتىگە تەكلىپ قىلاي، بېلىق تۇتۇپ كېلەيلى (جەننەتتە بېلىق تۇتۇش كەسپ ئەمەس، بەلكى بىر قىزىقىش)، سەمىڭلارغا سېلىپ قوياي، مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى بىز بىلەن بىرگە كەچلىك تاماققا تەكلىپ قىلىپ قويغان، ئۇ كەلمەكچى، دەيسىز، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئەستايىدىللىق ۋە ئاكتىپلىق بىلەن بېلىق تۇتۇشقا كىرىشىپ كېتىدۇ.

يەنە سىز ئۆزىڭىزنىڭ جەننەتتىكى قەسىرلىرىڭىز ئارا ئۇيان-بۇيان يۆتكىلىپ تۇرىۋاتقانلىقىڭىزنى تەسەۋۋۇر قىلىپ بېقىڭچۇ!؟ سىز بىر كۈنى ئەدىن جەننىتىدىكى قەسرىڭىزدە ئىككى كۈننى ئۆتكۈزۈپ كېلەيچۇ، راست ئۇ يەردىن فىردەۋس جەننىتىگە بارىمەن. ئۇ يەردە ئەراپات كۈنى نەپلە روزا تۇتقانلىقىمنىڭ ئەجرىگە بىر ئۆي سېلىنىپ قويۇپتىكەن، دېسىڭىز، يەنە بىر كۈنى خۇلد جەننىتىگە بارمىسام بولمايدۇ، مەن مۇئاز ئىبن جەبەل بىلەن دېيىشىپ قويغان ئىدىم، ئۇنى ئۇ يەردىكى قەسرىمگە كەچلىك تاماقتا بىرگە بولغاچ زىيارەت قىلىپ كېتىشكە تەكلىپ قىلىپ قويغان ئىدىم دەيسىز.

سۇئال: بۇ 12 رەكئەت ناماز قايسىلار؟

جاۋاب: بامدات نامىزىنىڭ پەرزىدىن ئىلگىرىكى ئىككى رەكئەت، پېشىن نامىزىنىڭ پەرزىنىڭ ئالدىدىكى تۆت رەكئەت ۋە پەرزدىن كېيىنكى ئىككى رەكئەت، شام نامىزىنىڭ پەرزىدىن كېيىنكى ئىككى

رەكئەت ۋە خۇپتەن نامىزىنىڭ پەرزىدىن كېيىنكى ئىككى رەكئەتتۇر (بۇ ھەدىسنى ئىمام مۇسلىم ۋە ئىمام تىرمىزى رىۋايەت قىلغان).

بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىنىڭ ئۆزگىچە كاتتا ئەجرى بار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتى دۇنيادىن ۋە دۇنيادىكى نەرسىلەردىن ياخشىدۇر» (مۇسلىم 1685، تىرمىزي 416، نەسائىي 1758).

سۇبھانەللاھ! بۇ ئىككى رەكئەت نامىز دۇنيادىن ۋە دۇنيادىكى نەرسىلەردىن ياخشى!! ئېيتىڭلارچۇ، ئىككى رەكئەت سۈننەت نامازنىڭ ئەجرى بۇ بولسا، بامدات نامىزىنىڭ پەرزىنىڭ ئەجرى قانچىلىك بولار؟!

بۇ كاتتا ساۋابقا ۋە كاتتا ئەجىرگە نېمىشقا سەل قارايمىز؟! بەزى ياشلار بامدات نامىزىنى ئوقۇمايدۇ. چۈنكى ئەتىگەن سائەت 9 لاردا ئويغىنىدۇ. ئۇ «ئالدىراش»، ئۇنىڭ بارمىسا بولمايدىغان «مەكتىۋى»، ئاڭلىمىسا بولمايدىغان «لېكسىيىلىرى» بار...

كۈن چىقىپ بولغاندىن كېيىن ئورنىڭىزدىن تۇرسىڭىز قايسى نامازنى ئوقۇماقچى سىز؟ سۈننەتنىمۇ ياكى پەرزنىمۇ؟ ئەلۋەتتە بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت پەرزنى ھاپىلا ـ شاپىلا ئوقۇپ تۈگىتىپ، ئۇنىۋېرسىتېتقا ياكى مەكتەپكە ۋەياكى خىزمەتكە چاپىسىز!!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «دۈشمەنلەر باستۇرۇپ كەلگەن تەقدىردىمۇ، بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىنى ئوقۇماي قويماڭلار» (ئىمام ئەھمەد 405/2).

ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتى ھەققىدە مۇنداق دېگەن: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىنى قىسقا ئوقۇيتتى، ھەتتا مەن ئۇ سۈرە فاتىھەنىلا ئوقۇغان ئوخشايدۇ، دەپ قالاتتىم. مانا بۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆزىدىن كېيىنكى ئۈممەتلەرگە يەڭگىللەشتۈرۈپ بېرىشى... ئەي بۇرادەر! خۇش بىشارەت بولسۇنكى، بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتى

يەڭگىل ئوقۇلىدىغان ناماز، شۇنداقتىمۇ ئۇ دۇنيا ۋە دۇنيانىڭ نەرسىلەردىن ياخشىدۇر.

مانا بۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆز ھاياتىدا ئۆزرىسىز تەرك قىلمىغان، ئۆزرىلىك ھالدا قازاسىنى قىلغان، تەكىتلەنگەن سۈننەت ناماز- راۋاتىبلاردۇر.

بۇلاردىن باشقا تەكىتلەنمىگەن سۈننەت نامازلارمۇ بار بولۇپ، ئۇ نامازلارنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بەزىدە ئوقۇپ، بەزىدە ئوقۇمايتتى. ئۇ نامازلار قايسى؟

ئىككىنچى، تەكىتلەنمىگەن سۈننەت نامازلار

ئۇلار: 1) ئەسىر نامىزىنىڭ ئالدىدا ئىككى رەكئەت ياكى تۆت رەكئەت ناماز ئوقۇش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئەسىر نامىزىنىڭ ئالدىدا تۆت رەكئەت ناماز ئوقۇغان كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن» (ئەبۇ داۋۇت 1271، تىرمىزى 430، ئىمام ئەھمەد 117). بۇ ناماز تەكىلەنمىگەن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بەزىدە ئوقۇغان، بەزىدە ئوقۇمىغان. شۇنداقتىمۇ بۇ نامازنىڭ ساۋابى ھەددىستە بايان قىلىنغىنىغا ئوخشاش ناھايىتى چوڭدۇر. ئەسىر نامىزىدىن ئىلگىرى تۆت رەكئەت ناماز ئوقۇشقا ئەھمىيەت بەرگەن ئادەم اللەنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىدۇ. بۇ تۆت رەكئەت نامازغا كۆڭۈل بۆلگەن ئادەمگە مەرھابا!!!

2) شام نامىزىنىڭ ئالدىدا ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «شامنىڭ پەرزىدىن ئىلگىرى ناماز ئوقۇڭلار، شامنىڭ پەرزىدىن ئىلگىرى ناماز ئوقۇڭلار، خالىغىنىڭلار شامنىڭ پەرزىدىن ئىلگىرى ناماز ئوقۇڭلار» (بۇخارى 1183، 7368، ئەبۇ داۋۇت 1281). شامدىن ئىلگىرى ئوقۇلىدىغان بۇ نامازمۇ تەكىتلەنمىگەن.

3) خۇپتەن نامىزىدىن ئىلگىرى ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ھەر ئىككى ئەزاننىڭ ئارىسىدا ناماز ئوقۇڭلار»، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام داۋاملاشتۇرۇپ «خالىغىنىڭلار» دېگەن.

ئەمما پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئوقۇيالماي قالغان (سۈننەت) نامازلىرىنىڭ قازاسىنى ئادا قىلىشى ئۇنىڭ تەكىتلەنگەن سۈننەتلەرگە بولغان جىددىي پوزىتسىيىسىنى ئىپادىلەپ بېرىدۇ. مەسىلەن پېشىنىنىڭ ئالدىدا ئوقۇلىدىغان تۆت رەكئەت نامازنى ئوقۇيالمىسا كېيىن ئوقۇيتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تەكىتلەنگەن سۈننەتلەرگە ناھايىتى جىددىي قارايتتى.

ناماز ۋە باشقا ئىبادەتلەردە نىيەتنى كۆپ قىلىش

ئىسلام دىنىنىڭ ئاسان دىن ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ بېرىدىغان ئىشلاردىن بىرى ـ ئىككى رەكئەت نامازنى يالغۇز سۈننەت نامازنى ئوقۇۋاتىمەنغۇ دەپلا بىر خىل نىيەت بىلەن ئوقۇماستىن، يەنە ئۇنىڭغا باشقا نىيەتلەرنى قوشۇپ ئوقۇشتۇر. مەسىلەن: ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇماقچى بولغان ۋاقتىڭىزدا ئۇ نامازغا ئىككى رەكئەت تەھىييەتۇلمەسجىد نامىزىنىڭ نىيىتىنى، پېشىن نامىزىنىڭ ئالدىدىكى ئىككى رەكئەت نامازنىڭ نىيىتىنى، تاھارەت ئالغاندىن كېيىن ئوقۇلىدىغان نامازنىڭ نىيىتىنى ۋە شۇنىڭدەك باشقا نامازلارنىڭ نىيىتىنى بىرگە قىلىپ ئوقۇڭ. مانا ـ بۇ توغرا دىنىمىزنىڭ بۈيۈكلۈكى جۈملىسىدىندۇر.

نامازدا نىيەتنى كۆپ قىلغانغا ئوخشاش، روزىدىمۇ نىيەتنى كۆپ قىلىش كېرەك. مەسىلەن: سىز پەيشەنبە كۈنلۈكتە روزا تۇتماقچى بولسىڭىز،ئۇنىڭغا پەيشەنبە كۈنىدە تۇتۇلىدىغان

روزا نىيىتتىنى، شەۋۋال ئېيىدا تۇتۇلىدىغان ئالتە كۈنلۈك روزا نىيىتىنى، ھەر ئايدا ئۈچ كۈن تۇتۇلىدىغان روزا نىيىتىنى ۋە بۇ روزا بىلەن گۇناھ ـ مەسىيەتلەردىن نىجاتلىققا ئېرىشىش ۋە شەھۋەت ئوتلىرىنى ئۆچۈرۈش قاتارلىق نىيەتلىرىنى بىرگە قىلىش.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « ئى ياشلار جامائەسى! ئىچىڭلاردا ئۆيلىنىشكە قادىر بولالايدىغانلار ئۆيلەنسۇن، ئۆيلىنىشكە قادىر بولالمايدىغانلار روزا تۇتسۇن. چۈنكى روزا شەھۋەتنى كېسىدۇ». بۇخارى 1905 ـ نومۇر؛ مۇسلىم 3384 ـ نومۇر؛ ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 387 ـ نومۇر.

نەتىجىدە سىز بىر كۈنلۈك روزا بىلەن تۆت كۈنلۈك روزىنىڭ ساۋابىغا ئېرىشىسىز.

ساھابىلەر « نىيەت تىجارەتچىلىرى» دەپ ئاتىلاتتى. ئۇلار بىرەر ئىلىم سورۇنىغا بارسا: مېنى ئۇ يەردە پەرىشتىلەر ئوراپ تۇرىدۇ، ئۇ يەردە سۆزلەنگەن ئىشلارغا ئەمەل قىلىمەن ۋە ئۇ ئەمەلىمنى ۋاستە قىلىپ اللە غا دۇئا قىلىمەن دەپ نىيەت قىلاتتى. كاشكى بىزمۇ بۇ ئىشلارنى ئۆزلىرىمىزگە تەتبىقلىيالىغان بولساق ـ ھە!

ۋىتىر نامىزى:

سۈننەت نامازلارنىڭ قاتارىدىن ـ ۋىتىر نامىزى بولۇپ، بۇ ناماز ھەققىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « كېچە نامىزىڭلارنى ۋىتىر نامىزى بىلەن ئاخىرلاشتۇرۇڭلار». بۇخارى 998 ـ نومۇر؛ مۇسلىم 1752 ـ نومۇر؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 20 ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « ئى ئەھلى قۇرئان ! ۋىتىر نامىزى ئوقۇڭلار». تىرمىزى 454 ـ نومۇر؛ ئەبۇ داۋۇت 1416 ـ نومۇر؛ ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 110 ـ نومۇر.

بىر رەكئەت ياكى تاق بىر نەچچە رەكئەت ئوقۇلىدىغان بۇ ناماز، بامدات نامىزىغا ئوخشاش ناماز بولۇپ، موسۇلمان ئادەم بۇ نامازنى ئوقۇماي تۇرۇپ، ئۇخلىماسلىقى كېرەك.

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: دوستۇم ماڭا ئۈچ ئىشنى يەنى ـ بامدات نامىزىنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىنى ئوقۇشۇمنى؛ ھەر ئايدا ئۈچ كۈن روزا تۇتۇشۇمنى ۋە ۋىتىر نامىزى ئوقىماي تۇرۇپ ئۇخلىماسلىقىمنى تەۋسىيە قىلدى. بۇخارى 1178 ـ نومۇر؛ مۇسلىم 1669 ـ نومۇر؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 459 ـ نومۇر.

ۋىتىر نامىزىنىڭ ۋاقتى خۇپتەن نامىزىنى ئوقۇپ بولغاندىن باشلاپ، بامدات نامىزىنىڭ ۋاقتىغىچە. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋىتىر نامىزىنىڭ ئەھمىيىتىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن: « ۋىتىر نامىزى (تاق رەكئەتلىك ناماز) نى ئوقۇڭلار، چۈنكى اللە تاقتۇر، اللا تاقنى ياخشى كۆرىدۇ». ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 148 ـ نومۇر؛ بەيھەقى 23 ـ توم 468 ـ نومۇر.

ئەلى ئىبنى ئەبۇ تالىپ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: ۋىتىر نامىزى پەرز ناماز ئەمەس، ئەمما ئۇ پەيغەمبىرىمىزنىڭ سۈننىتىدۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەيلى سەپەردە ياكى ئۆيدە، مەيلى كېسەل ياكى ساق ۋاقتىدا بولسۇن ئۆز ھاياتىدا ۋىتىر نامىزىنى تەرك قىلىپ باقمىغان.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام موسۇلمانلارنى ۋىتىر نامىزىغا ئەھمىيەت بېرىشنى تەۋسىيە قىلىپ مۇنداق دېگەن:« كىمىكى كېچىنىڭ ئاخىرقى ۋاقىتلىرىدا ئويغىنالماسلىقنى بىلسە، ۋىتىر نامىزنى كېچىنىڭ ئەۋۋەلقى ۋاقتىدا (خۇپتەن نامىزىدىن كېيىن) ئوقۇسۇن، كىمىكى كېچىنىڭ ئاخىرقى ۋاقىتلىرىدا ئويغىنالايمەن دەپ قارىسا،

ۋىتىر نامىزىنى كېچىنىڭ ئاخىرقى ۋاقىتلىرىدا ئوقۇسۇن». ئىمام ئەھمەد 3 ـ توم 300 ـ نومۇر.
بامدات نامىزىدىن ئىلگىرى ئويغىنالايدىغان ۋە ئويغىنىپ ئادەتلەنگەن كىشى ئۈچۈن، ۋىتىر نامىزىنى بامدات نامىزىدىن سەل ئىلگىرى ئوقۇشى ئەۋزەلدۇر.
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەبۇ بەكرىدىن سورىدى: « ئى ئەبۇ بەكر ! ۋىتىر نامىزىنى قايسى ۋاقىتتا ئوقۇيسەن؟ » ئەبۇ بەكىر ئېيتتى: كېچىنىڭ دەسلەپكى ۋاقتىدا، خۇپتەن نامىزىدىن كېيىن (ئوقۇيمەن). پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆمەردىن سورىدى:« سەنچۇ، ئى ئۆمەر ! سەن قايسى ۋاقىتتا ئوقۇيسەن؟». ئۆمەر ئېيتتى: كېچىنىڭ ئاخىرقى ۋاقتىدا (ئوقۇيمەن). پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېيتتى:« ئى ئەبۇ بەكر ! سەن ئىشەنچىنى تاللىۋاپسەن ، ئى ئۆمەر! سەن ئىرادە ياكى قۇۋۋەتنى تاللىۋاپسەن» . بۇ ھەدىسنى ھىندى رىۋايەت قىلغان 21918 ـ نومۇر؛ سۈيۈتىي 2 ـ توم 668 ـ نومۇر.
ھەر بىرىمىز ئۆزىگە ئەڭ مۇناسىپ دەپ قارىغان ۋاقىتنى تاللىسۇنكى ، ۋىتىر نامىزىنى ئۇقماي قويۇشتىن ھەزەر ئەيلىسۇن.

باشقا مۇھىم سۈننەت نامازلار

بىرىنچى؛ ھاجەت نامىزى:

بىز باشقا مۇھىم سۈننەت نامازلارنى شارائىت ياكى مۇناسىۋەت نامازلىرى دەپ ئاتىشىمىز مۇمكىن. مەسىلەن: ھاجەت نامىزى دېگەندەك. موسۇلمان ئادەمنىڭ قىيىنچىلىقتا قالغاندا،ئادەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان اللە دىن ياردەم تەلەپ قىلىپ، ئۇنىڭ ئىشىكىنى

چەكمەي، ئۆزى كەبى ئىنسانلارنىڭ ئىشكىنى چىكىپ، ئۇلاردىن ياردەم تەلەپ قىلىپ، ئۆزىنى ئۇلارنىڭ ئالدىدا خار قىلىشى دورۇس ئەمەس.

سورىمىغىن ئىنسان بالىسىدىن ھاجەت،
بەندىگە اللە نىڭ ئىشىكى ئېتىلمەس ئەبەد.
تەرك قىلساڭ سۇراشنى، قىلار ئۇ غەزەپ،
ئادەممۇ ھاجەتمەندىن خۇش بولماس پەقەت.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھاجەت نامىزىنىڭ قانداق ئوقۇلىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن:« كىمىكى تاھارەتنى كامىل ئېلىپ، ئاندىن ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇپ، نامىزىدا اللە دىن خالىغىنىنى سورىسا، اللە ئۇ كىشىنىڭ سورىغان نەرسىسىنى شۇئان ياكى كېيىن بولسىمۇ ئاتا قىلىدۇ». ئىمام ئەھمەد 1ـ توم 71ـ نومۇر؛ 5ـ توم 263ـ نومۇر.

نامازدىن كېيىن تۆۋەندىكى دۇئا ئوقۇلىدۇ.:«لا اله الا الا انت الحليم الكريم لا اله الا الا انت الحليم الكريم لا اله الا الا انت رب العرش العظيم الحمد لله رب العلمين اللهم اني اسالك موجبات رحمتك وعزائم مغفرتك و الغنيمة من كل بر و السلامة من كل اثم و الفوز بالحنة و النجاة من النار لا تدع ذنبا الا غفرته ولا هما الا فرجته ولا حاجة من حوائج الدنيا والاخرة لك فيها رضى ولنا فيها صلاح الا قضيتها وسيرتها برحمتك يا ارحم الراحمين (سەندىن ئۆزگە ئىلاھ يوقتۇر، سەن ناھايىتى ھەلىمدۇرسەنكى بەندىلىرىڭنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيسەن، سەن ناھايىتى كەرەملىك زاتتۇرسەن، سەندىن ئۆزگە ئىلاھ يوقتۇر، سەن ناھايىتى ھەلىمدۇرسەنكى بەندىلىرىڭنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيسەن، سەن ناھايىتى كەرەملىك زاتتۇرسەن، سەندىن ئۆزگە ئىلاھ يوق، سەن بۈيۈك ئەرشنىڭ پەرۋەردىگارى، ئى ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان اللە! بارچە ھەمدۇ- سانا ساڭىلا خاستۇر؛ ئى اللە! مەن سەندىن رەھمىتىڭگە ئېرىشتۈرىدىغان ئەمەللەرنى ، گۇناھلىرىمنىڭ

مەغپىرەت قىلىنىشىنى، پۈتۈن ياخشىلىقلارنى قولغا كەلتۈرۈشنى ۋە بارچە گۇناھلىق ئىشلاردىن ئامان بولۇشۇمنى، جەننەت بىلەن مۇۋەپپىقىيەت قازىنىپ، دوزاختىن نىجاتلىق تېپىشنى سورايمەن؛ ئى اللە! گۇناھلىرىمنىڭ بىرىنىمۇ قويماي مەغپىرەت قىلىۋەتكىن، غەم- قايغۇلىرىمدىن خالاس قىلغىن، سەن رازى بولىدىغان، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بىزگە مەنپەئەتلىك ئىشلارنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلغىن ۋە ئاسانلاشتۇرۇپ بەرگىن ئى ئەڭ مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىمىز)». تىرمىزىي 1384- نومۇر؛ ئىبنى ماجە 1384- نومۇر. يوقۇرىدىكى دۇئانى ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن ، اللە دىن ئۆزىڭىز خالىغان ئىشلارنى سورايسىز.

جىمجىتلىق ۋە خاتىرجەملىك قاپلىغان كېچىدە، دۇنيا مەشغۇلاتلىرىدىن، ئادەملەرنىڭ ۋاراڭ- چۇرۇڭلىرىدىن خالىي قەلب بىلەن ناماز ئوقۇش، ئىككى رەكئەت ھاجەت نامىزى ئوقۇش قانداق ھوزۇر- ھە!

ئىككىنچى: ئىستىخار نامىزى:

سۈننەت نامازلارنىڭ جۈملىسىدىن يەنە بىرى ئىستىخار نامىزىدۇر. ساھابىلەر مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە ھەممە ئىشىمىزدا ئىستىخار قىلىشنى، خۇددى تاھارەت ئېلىشنى ئۆگەتكەنگە ئوخشاش ئۆگەتتى.

مۇسۇلمان ئادەم ئىستىخار نامىزىنى توي قىلىش ۋە سەپەرگە چىقىشقا ئوخشاش ئۆز ھاياتىدىكى چوڭ ۋە مۇھىم ئىشلاردىلا ئەمەس، بەلكى كىيىم- كېچەك ياكى رەخت سېتىۋالغانغا ئوخشاش ئاددىي سانىلىدىغان ئىشلاردىمۇ ئوقۇشى زۆرۈر. بۇنىڭدىن ھەيران قالماڭ. اللە ئۆزى خالىغان ۋە ئىختىيار قىلغان ئىشلارنى يارىتىدۇ. مۇسۇلمانلارنىڭ سەۋەب قىلىشى ۋاجىبتۇر. شۇڭلاشقا ساھابىلەر مۇنداق دەيدۇ:

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە ھەممە ئىشىمىزدا ئىستىخار قىلىشنى ئۆگەتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « ئىستىخار سېلىش ياخشىلىقتىن باشقىنى ئېلىپ كەلمەيدۇ» ئىستىخار نامىزىغا تۇرغان ۋاقتىڭىزدا، ئاخىرقى قارارنى چىقىرىپ بولمىغان بولىشىڭىز كېرەك. ئەگەر ئۇنداق قىلغان بولسىڭىز، ئۆزىڭىزنى ئالدىغان بولىسىز. ئىختىيار ۋە پۈتۈن ئىشنى الله قا قويۇپ قويىشىڭىز كېرەك. ئىستىخار قىلىش دېگەنلىك ئۆزىڭىزنىڭ ئىختىيار ۋە ھېسسىيات دائىرىڭىزدىن چىقىپ تۇرۇپ، ئىشلارنى ھەممىنى بىلىدىغان ۋە ھەممىدىن خەۋەردار الله قا تاپشۇرۇش دېگەنلىكتۇر. ئىستىخار نامىزى ئوقۇغان ئادەم كېيىن پۇشايمان قىلمايدۇ. چۈنكى ئۇ ئۆزى ئادا قىلىشقا تېگىشلىك ئىشنى قىلغان ـ دە. ئەكسىچە ئىستىخار نامىز ئوقۇمىغان ئادەم ئۆزى بىلىپ قارار چىقارسا ياكى ئۆزى خالاپ توغرا بولمىغان بىر يولدا مېڭىپ قالسا كېيىنچە: ھەي!!! شۇ ئىشنى قىلمىغان بولسامچۇ كاشكى... دەپ ھەسرەت چېكىدۇ.

ئىستىخار دۇئاسى:

ئىستىخار نامىزى ئوقۇغۇچى ئادەم ئىككى رەكئەتتە قۇرئاندىن ئۆزى بىلىدىغان ئايەت ۋە سۈرىلەرنى ئوقىغاندىن كېيىن تۆۋەندىكى دۇئا بىلەن دۇئا قىلىشى سۈننەتتۇر. «اللهم اني استخيرك بعلمك و استقدرك بقدرتك و اسالك من فضلك العظيم فانك تقدر و لا اقدر وتعلم و لا اعلم و انت علام الغيوب اللهم ان كنت تعلم ان هذا الامر و تسمي حاجتك خير لي في ديني و معاشي و عاقبة امري فيسره لي و يسرني له و بارك لي فيه وان كنت تعلم ان هذا الامر و تسمي حاجتك شر لي في ديني و معاشي و عاقبة امري فاصرفه عني و اصرفني عنه و اقدرلي الخير حيث كان ثم رضيني به(ئي الله ! ئىلمىڭ بىلەن ماڭا يول كۆرسەتكىنى، قۇدرىتىڭ بىلەن ماڭا كۈچ ـ قۇۋۋەت بېرىشىڭنى سورايمەن، يەنە مەن سېنىڭ ئۇلۇق پەزلىڭدىن سورايمەن، چۈنكى سەن ھەممىگە قادىرسەن،

مەن قادىر ئەمەس؛ سەن ھەممىنى بىلىسەن، مەن بىلمەيمەن؛ سەن پۈتۈن غەيبىلەردىن خەۋەردارسەن. ئەگەر سەن بۇ ئىشنىڭ (اللە دىن يول كۆرسىتىشنى تەلەپ قىلماقچى بولغان ئىشنى تىلغا ئالىسىز) ئاقىۋىتى مېنىڭ دىنىم ۋە دۇنيالىقىم ئۈچۈن خەيرلىك بولسا، بۇ ئىشنى ماڭا مۇيەسسەر قىلغىن، ئۇنى ماڭا بەركەتلىك قىلغىن؛ ئەگەر بۇ ئىشنىڭ (اللە دىن يول كۆرسىتىشنى تەلەپ قىلماقچى بولغان ئىشنى تىلغا ئالىسىز) ئاقىۋىتى مېنىڭ دىنىم ۋە دۇنيالىقىم ئۈچۈن زىيانلىق بولسا ئۇنى مەندىن، مېنى ئۇنىڭدىن يىراق قىلغىن، ياخشىلىق نەدە بولمىسۇن ئۇنى ماڭا مۇيەسسەر قىلغىن ـ دە مېنى مەمنۇن قىلغىن ئى ئەڭ مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىم)». بۇخارىي 1162،6382 ـ نومۇر؛ ئەبۇ داۋۇت 1538 ـ نومۇر.

ئىچىڭلاردىن بىرەر ئادەم :مۇشۇ دۇئانى يادلىمىدىمەن، نېمە دېگەن ئۇزۇن دۇئا بۇ دېمىسۇن. بۇ بىر ئاسان دۇئا. بەزى ئادەملەر نۇرغۇن ناخشىلارنى يادلىۋالىدۇ ـ يۇ ، سىز بىر دۇئانى يادلىسىڭىز زىيان تارتىپ قالارسىزمۇ؟ بەزى كىشىلەر بىرەر چەتئەل تىلىنى ئۆگىنىش ئۈچۈن بەش ـ ئون يىل ۋاقتىنى سەرپ قىلىدۇ ـ يۇ، ئۆزىنىڭ كەلگۈسى تۇرمۇشىغا تەسىر كۆرسىتىدىغان ياكى بەلگىلەيدىغان بىر دۇئانى ئۆگىنىش قىيىن كېلەرمۇ؟!!

ئۈچىنچى : زۇھا نامىزى (چاشكا نامىزى):

زۇھا نامىزى ئەڭ ئاز دېگەندە ئىككى رەكئەت، كۆپ بولغاندا 12 رەكئەت ئوقۇلىدۇ. زۇھا نامىزىنىڭ ۋاقتى كۈن چىقىپ ئازراق ئۆرلىگەندىن باشلاپ، پېشىن نامىزىغا ئازراق ۋاقىت قالغانغا قەدەر بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« سىلەرنىڭ ھەر بىر بوغۇمىڭلارغا بىردىن سەدىقە ۋاجىپ بولۇپ تاڭ ئاتىدۇ. ھەر بىر تەسبىھ بىر سەدىقە، ھەر بىر ھەمد بىر سەدىقە، ھەر بىر تەھلىل بىر

سەدىقە ، ھەر بىر تەكبىر بىر سەدىقە ھېساپلىنىدۇ. يامانلىقتىن توسۇشمۇ بىر سەدىقىدۇر. زۇھا نامىزى (كۈندە قىلىشقا تېگىشلىك) سەدىقىغە كۇپايە قىلىدۇ» . مۇسلىم رىۋايەت قىلغان. 1668 ـ نومۇر؛ ئەبۇ داۋۇت 1285 ـ نومۇر.

ئادەم بەدىنىدە 360 بوغۇم بار بولۇپ، ھەر بىر بوغۇم ئۈچۈن سەدىقە بىرىش زۆرۈر. ئەمما چاشكا ۋاقتىدا ئوقۇلىدىغان ئىككى رەكئەت ناماز بۇ سەدىقىغە كۇپايە قىلىدۇ.

يادىڭىزدا بولسۇنكى، خۇشۇئ نامازنىڭ جېنى. ئۆزىنىڭ قەلبى ۋە ئەزالىرى بىلەن نامازنى خۇشۇئ ئىچىدە ئوقۇغان ئادەم بىلەن نامازغا سەل قارايدىغان ، غاپىل ئادەم ئوتتۇرىسىدا زور پەرىق بار بولۇپ، بۇ ھەقتە ئىبنى قەييۇم مۇنداق دىگەن: بۇ ئىككى ئادەم بىر سەپتە تورۇپ ناماز ئوقۇۋاتقان بولسىمۇ، ئۇ ئىككىسىنىڭ نامىزى ئوتتۇرىسىدىكى پەرىق ئاسمان بىلەن زىمىن ئوتتۇرىسىدىكى پەرىق بىلەن ئوخشاش.

مۇنداق بىر ئىش يادىمغا كىلىپ قالدى. ئۆتكەن يىلى رامىزان ئېيىدا مەن تەھەججۇد نامىزى ئوقۇۋاتاتتىم. ئىمام ھەر قېتىم اللە اكبىر دىگەندە يېنىمدا تۇرغان ئادەم يىغلاپ كېتەتتى.مەن تەئەججۈپلىنىپ: سۇبھانەللاھ ! اللە اكبر دىگەن بۇ كەلىمە بۇ كىشىنى يىغلىتىۋەتتىغۇ، دىدىم ئۆز- ئۆزەمگە. ناماز ئاخىرلاشقاندىن كىيىن ، ئۇ ئادەمدىن نىمە ئۈچۈن يىغلىغانلىقى توغرىلىق سوردىم. ئۇ جاۋاب بىرىپ: مەن ئىمام بىلەن اللە اكبر دەۋاتقان ۋاقتىمدا، قەلبىمدە اللە دىن چوڭراق يەنە بىر كىشىنىڭ بولۇپ قېلىشىدىن، سۆزۈم بىلەن دىلىم بىر بولمىسا يالغانچى بولۇپ قالىدىغانلىقىمدىن قورقۇپ يىغلىدىم دىدى. بۇ كىشىنىڭ سۆزلىرىدىن تەسىرلىنىپ مەنمۇ يىغلىدىم.

تۆتىنچى: كېچە نامىزى (تەھەججۇد نامىزى):

مەلۇمكى، كىشىدىن چىدام تەلەپ قىلىدىغان، مۇشەققەتلىك بۇ ناماز- اللە نىڭ ئالدىدا ھوزۇرى قەلب بىلەن تورۇش ۋە قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىدىن تەسىرلىنىپ يىغلاشىنىڭ سەۋەبىدۇر. ھەسەن بەسەرىدىن : ئادەمگە نىسبەتەن ئەڭ ئېغىر ۋە ئەڭ قىيىن تۇيۇلىدىغان ئىش قايسى؟ دەپ سورالغاندا، ئۇ: كېچە نامىزى دەپ جاۋاپ بەرگەن. يەنە ئۇنىڭدىن: كېچە نامىزى ئوقۇيدىغان كىشىنىڭ چىرايى نېمە ئۈچۈن شۇنچە چىرايلىق دەپ سورالغاندا، ئۇ: چۈنكى، ئۇلار اللە بىلەن خالىي مۇڭداشقان، ئاندىن اللە ئۇلارنى ئۆز نۇرى بىلەن زىننەتلىگەن كىشىلەردۇر دەپ جاۋاپ بەرگەن.

اللە تائالا بىزنى ئۆزىنىڭ، قەلبىمىزدىكى ئورنىنى بىلىش ۋە ئادەملەرنىڭ پەرۋەردىگارىنى تونۇش ۋە اللە ئاتا قىلغان نېمەتلەرنى كۆرۈش ئۈچۈن ياراتقان. شۇڭلاشقا اللە ھەق سۇبھانە ۋەتائالا ھەدىس قۇددىسىيدە مۇنداق دەيدۇ:« مەن مەخلۇقاتلارنى مېنى تونۇشى ئۈچۈن ياراتتىم». اللە تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ:« مەن جىنلارنى ۋە ئىنسانلارنى پەقەت ماڭا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن ياراتتىم».

ئەي بۇرادەر! مەن سىزنى كېچە نامىزى ئوقۇپ، اللە بىلەن پىچىرلىشىپ سۆزلىشىشىنىڭ ھوزۇرىنى سىناپ بېقىشقا دەئۋەت قىلىمەن. بىز تۇرمۇشىمىزدا ئويۇن- تاماشا ۋە كېچىلەرنى ئۇخلىماي كۈلكە- چاقچاق بىلەن ئۆتكۈزۈشكە ئوخشاش نۇرغۇن ئىشلارنى قىلىپ باقتۇق. ئەمدى كېچىلىرى كېچە نامىزى ئوقۇش ۋە ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرىدىغان، ھەممىنى كۆرۈپ تۇرىدىغان زاتقا مۇناجات قىلىشنى بىر سىناپ باقمايمىزمۇ؟ . بىلىشىڭىز كېرەككى، كېچە نامىزى اللە نىڭ شۇ ئىنسانغا بولغان مۇھەببىتىنىڭ دەلىلىدۇر.

اللە نىڭ كېچە نامىزىنى ئوقۇشنى مۇۋەپپەق قىلغان ۋە ئۇنىڭ بۇ ئىبادەتنى ئادا قىلىشقا ياردەم بەرگەن ئادەم - اللە ياخشى كۆرگەن ئادەمدۇر. ئىلگىركىلەرنىڭ مۇنداق بىر سۆزى بار: اللە نىڭ ھوزۇرىدىكى ئورنىڭنى بىلمەكچى بولساڭ، (كېچىلىرى) ئوقىغان نامىزىڭغا قارا.

اللـه ھەدىس قۇددۇسىيدە مۇنداق دەيدۇ: « كىمكى مېنىڭ دوستۇمنى دۈشمەن تۇتسا، مەن ئۇنىڭغا جەڭ ئېلان قىلىمەن. بەندەم مەن تەرەپكە مەن ئۇنىڭغا پەرز قىلغان ئىشلاردىن ياخشىراق بىر ئىش بىلەن يېقىنلىشالمايدۇ. بەندەم نەپلى ئەمەللەر بىلەن دائىم مەن تەرەپكە يېقىنلىشىدۇكى، ھەتتا مەن ئۇنى ياخشى كۆرىمەن. قاچان مەن ئۇنى ياخشى كۆرسەم، مەن ئۇنىڭ ئاڭلايدىغان قۇلىقى، كۆرىدىغان كۆزى ، تۇتىدىغان قولى ۋە ماڭىدىغان پۇتى بولىمەن. ئەگەر ئۇ مەندىن بىر نەرسە تىلىسە مەن چوقۇم ئۇنىڭ تىلىگىنىنى بېرىمەن. ئەگەر مەندىن پاناھلىق تىلىسە ئۇنى پاناھىمغا ئالىمەن». بۇخارى 6502؛ ئىبنى ماجە 3989

بۇ ھەدىس تولۇق تېكىستى بايان قىلىنغان يەنە بىر رىۋايەتتە:« مەن ئۆلۈمنى ياقتۇرمايدىغان مۆمىن بەندەمنى قەبزى روھ قىلىشتىن ئىككىلەنگەندەك يەنە بىر ئىشتىن ئىككىلىنىپ باقمىدىم. مەن ئۇ بەندەم ياقتۇرمايدىغان ئىشنى يامان كۆرىمەن» دېيىلگەن. بۇخارى 6502 ـ نومۇر.

كېچە نامىزىدىكى ئورنىڭىز، اللـه نىڭ سىزگە بولغان مۇھەببىتىنى بەلگىلەيدۇ. بۇ زامانلاردا دىنىنى تۇتۇپ تۇرغان ئادەم، چوغنى تۇتۇپ تۇرغان ئادەمگە ئوخشايدۇ. ئۇنىڭغا بۈيۈك ساۋاب بار. شۇنىڭدەك كېچە نامىزىنى مۇھاپىزەت قىلغانلارغا شەكسىزكى كاتتا ئەجر ۋە ساۋاب بار. « بەندىلىرىمنىڭ ئىچىدە شۈكرى ئېيتقۇچىلار ئىنتايىن ئاز» سۈرە سەبەئ 13 ـ ئايەت.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كېچە نامىزىدىكى ئۈلگىمىز

سۈرە مۇزەممىلنى ئوقۇسىڭىز، سۈرىنىڭ باشلىنىشىدىلا ، اللـه نىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا مۇنداق ئەمىر قىلغانلىقىنى بايقايسىز. :« ئى كىيىمىگە يۆگىنىۋالغۇچى پەيغەمبەر

كېچىنىڭ ئازغىنىسىنىڭ باشقىسىدا، يېرىمىدا ياكى يېرىمىدىنمۇ ئازراقىدا ياكى يېرىمىدىن كۆپرەكىدە ناماز ئوقۇغىن». 1 ـ 4 ـ ئايەتلەر

مەلۇمكى، كېچىلىرى ناماز ئوقۇش پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا پەرز، موسۇلمانلار ئىچىدىن ئۇنىڭغا ئەگەشكۈچىلەر ۋە ئۇنى ياخشى كۆرگۈچىلەر ئۈچۈن مەندۇب ئەمەلدۇر.

شۇڭلاشقا ئەي بۇرادەر! مەن سىزگە كېچىلىرى كېچە نامىزى ئوقۇشنى، قۇرئاننى خۇددى سىزگە نازىل بولۇۋاتقاندەك، اللە تائالا سىزگە خىتاب قىلىۋاتقاندەك تىلاۋەت قىلىشىڭىزنى تەۋسىيە قىلىمەن.

اللە تائالا « ئى مۆمىنلەر ! » دەپ نىدا قىلغاندا قۇلىقىڭىزنى دىڭ تۇتۇپ، قەلبىڭىزنى ھازىر قىلىپ، تەپەككۇر بىلەن ئاڭلاڭ. چۈنكى بۇ نىدادا سىزگە ئەمىر قىلىنىدىغان بىر ياخشى ئىش بار ۋە ياكى سىز چەكلىنىدىغان بىر يامان ئىش بار. قۇرئاندىن ھېساب ئايەتلىرىنى تىلاۋەت قىلغاندا: مەن رەببىم ئالدىدا تۇرۇپ، ئۇنىڭغا دۇنيادا قىلغان ئىشلىرىمدىن ھېساپ بېرىۋاتىمەن دەپ؛ جەننەت تەسۋىرلەنگەن ئايەتلەرنى تىلاۋەت قىلىۋاتقاندا، جەننەتنى ۋە جەننەتتىكى نېمەتلەرنى تەسەۋۋۇر قىلىڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر قېتىم موسۇلمانلار بىلەن ناماز ئوقۇۋېتىپ، جەننەت سۈپەتلەنگەن ئايەتلەرنى ئوقۇغاندا، قولىنى خۇددى جەننەتتىكى مېۋىلەرنى ئۈزۈۋاتقاندەك بىر ھالەتتە سوزغانلىقى يادىڭىزدا بولسۇن. دوزاخ سۈپەتلەنگەن ئايەتلەرنى ئوقۇغاندا بولسا، دوزاخ ئەھلىنىڭ دوزاختا ئازاپلىنىۋاتقانلىقىنى، ئۇلارنىڭ قىيا ـ چىيالىرىنى كۆز ئالدىڭىزغا كەلتۈرۈڭ.

«ھەقىقەتەن بىز ساڭا ئېغىر سۆزلەرنى چۈشۈرىمىز». سۈرە مۇزەممىل 5 ـ ئايەت.

مانا بۇ ئېغىر سۆز ـ ۋەھيىدۇر. بۇ ۋەھيي بولسا، شۇ ۋەھيىنى قوبۇل قىلالىغۇدەك ئىستىدادقا مۇھتاج. چۈنكى ئۇ ئېغىر ۋە

شۇنىڭدەك بۇيرۇلما ھەم توسۇلمىلاردىن ئىبارەت تەكلىپاتلاردۇر. ھەم شۇنىڭدەك ، بۇ تەكلىپاتلارغا ۋاپا قىلىپ ئۇلارنى ئۆز جايىدا ئادا قىلالىغۇدەك ئۆتكۈر ئىرادە ۋە كۈچلۈك ئىمانغا مۇھتاج.

شۇڭلاشقا،ئۆزىنى گۇناھ- مەسىيەتلەردىن چەكلەشنى ۋە ئۆز نەپسىنى ھارام شەھۋەتلەردىن مەنئى قىلىشنى خالايدىغان موسۇلمان بۇرادەر چوقۇم ئۆز نەپسىنى كېچىلىرى قىيامدا تۇرۇش، قۇرئان تىلاۋەت قىلىش، قۇرئان ئايەتلىرىدە پىكىر يۈرگۈزۈش، اللە نىڭ ئۇنى ھەر ۋاقىت كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئەسلەش ۋە اللە دىن قورقۇش قاتارلىق ئىشلارغا كۆندۈرىشى لازىم.

اللە مۇنداق دەيدۇ:« پەرۋەردىگارىڭنىڭ نامىنى ياد ئەتكىن ، (ئىبادىتىڭدا) ئۇنىڭغا تولۇق يۈزلەنگىن» سۈرە مۇززەممىل 8- ئايەت. سەن قەلبىڭدىن بارچە دۇنيا مەشغۇلاتلىرىنى چىقىرىپ تاشلاپ، اللە تائالا نىڭ تائەت- ئىبادىتىگە يۈزلەنگىن. خۇرسەنلىكىڭ ۋە قەتئىي ئىرادەڭ اللە ئۈچۈن ۋە اللە بىلەن بولسۇن. سەن دۇنيا بىلەن، دۇنيانىڭ مەئىيشەتلىرى ۋە دۇنيانىڭ ئېزىتقۇلىرى بىلەن خوش بولۇپ كەتمە.

بۇرادەر! سىزدىن بىر سۇئال سوراپ باقاي. سىزنىڭ قەلبىڭىزدىكى ئەڭ مۇھىم نەرسە نېمە؟

قەلب ناھايىتى تېز ئۆزگىرىپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن قەلب دەپ ئاتالغان بولۇپ، ئۇ ئەتراپىدىكى شەيئىلەردىن تېز تەسىرلىنىدۇ. سىز ئاياللىرىڭىز، باللىرىڭىز ۋە يېقىن - بۇرادەرلىرىڭىزدىن تېز تەسىر قوبۇل قىلىسىز. سىز تېز تەسىرلىنىشتىن ئىبارەت سىزمچانلىقىڭىزنى اللە تەرەپكە يۈزلەندۈرۈپ كۆردىڭىزمۇ؟ مىنىڭ قەلبىم قېتىپ كەتكەن، مەن يىغلىيالمايمەن، قۇرئان ماڭا تەسىر قىلمىدى دېگەندەك گەپلەرنى قىلماڭ. قەلبكە ياخشىلىق ئورۇنلاشتۇرۇلغان . لېكىن سىز بۇ ياخشىلىقتىن پايدىلىنالمىغان.

قىنى ھەپتىدە بىر كېچە كېچە نامىزى ئوقۇپ سىناپ بېقىڭچۇ، بۇنىڭ سىزگە تەسىرىنىڭ ھەقىقەتەن چوڭ بولغانلىقىنى كۆرىسىز.

بىزنىڭ پەيغەمبىرىمىز ۋە ئۇلگىمىز بولغان مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كېچىنىڭ كۆپ قىسمىنى قىيام بىلەن ئۆتكۈزەتتى. بەزىدە بۇ پەيغەمبىرىمىزگە ئېغىر كېلەتتى. بىر كۈنى ئۇممۇلمۇئمىنىن خەدىچە رەزىيەللاھۇ ئەنھا پەيغەمبىرىمىزدىن : ئى اللە نىڭ پەيغەمبىرى! ئۇزۇڭگە ئىچىڭ ئاغرىمامدۇ، ئازراق ئۇخلىمامسەن؟ دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا:« ئى خەدىچە! ئۇيقۇ ۋاقتى ئۆتۈپ كەتتى» دەپ جاۋاپ بەردى.

بەزى ساھابىلەر اللە دىن قورقۇش ۋە اللە قا بولغان مۇھەببىتىنىڭ كۈچلۈكلىكىدىن بىر كېچىنى پۈتۈنلەي ناماز بىلەن ئۆتكۈزەتتى. نەتىجىدە سۈرە مۇزەممىلنىڭ ئاخىرىدا ئۇلاردىن يەڭگىللىتىش ھەققىدە تۆۋەندىكى ئايەت نازىل بولغان.« ئۇنىڭدىن (يەنى تەھەججۇد نامىزىدىن) قولاي بولغاننى ئوقۇڭلار» 20 ـ ئايەت.

نىمە ئۈچۈن بىز كېچىلىرى ناماز ئوقۇش ۋە اللە قا ئىتائەت قىلىش جەھەتلەردە ساھابىلەردەك بولالمايمىز؟ يادىڭىزدا بولسۇنكى، كېچىلىرى قىيامدا تۇرۇش ، سۈرە فۇرقاننىڭ ئاخىرىدا تىلغا ئېلىنغان، اللە نىڭ بەندىلىرىنىڭ سۈپەتلىرىنىڭ بىرى. « مەرھەمەتلىك اللە نىڭ (ياخشى كۆرىدىغان) بەندىلىرى زېمىندا ئۆزلىرىنى تۆۋەن تۇتۇپ تەمكىنلىك بىلەن ماڭىدۇ. نادانلار ئۇلارغا (ياقتۇرمايدىغان) سۆز قىلسا، ئۇلار :‹ سىلەرگە ئامانلىق تىلەيمىز› دەيدۇ. (يەنى گۇناھ بولمايدىغان سۆزلەرنى دەيدۇ). ئۇلار كېچىلەرنى پەرۋەردىگارىغا سەجدە قىلىش ۋە قىيامدا تۇرۇش بىلەن (يەنى ناماز ئوقۇش بىلەن) ئۆتكۈزىدۇ» . 63 ـ 64 ـ ئايەت.

ساھابىلەر كېچىلەرنى اللە قا سەجدە قىلىش ۋە قىيامدا تۇرۇش بىلەن ئۆتكۈزىدىكەن، سىز كېچىلەرنى قانداق ئۆتكۈزىۋاتىسىز؟ تېلېۋىزورنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپمۇ؟ كېچىلىك تونەكخانىلاردىمۇ؟ ۋە ياكى

يامـــان دوســـتلىرىڭىز بىلەنمـــۇ؟. بەزى ئـــادەملەر پۈتـــۈن كېچىنـــى تېلېۋىزورنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ ئۇيقۇسىز ئۆتكۈزۈپ، مـۇئەززىن بامـداتقا ئەزان ئېيتاي دېگەندە يوتقانغا چۈمكىنىپ، ئۇيقۇغا غەرق بولىدۇ. ئـۇلار گۇناھ ـ مەسىيەت ،ئويۇن ـ تاماشالار ئۈچۈن ئۆزلىرى بىلەن كۈرەش قىلىدۇ ـ يۇ، اللە قا ئىتائەت قىلىشقا تىرىشچانلىق كۆرسەتمەيدۇ.

اللە سۈرە سەجدىدە مۆمىنلەر ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ:« بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزگە ھەقىقەتەن شۇنداق كىشىلەر ئىمان ئېيتىدۇكى، ئۇلارغا شۇ ئايەتلەر بىلەن ۋەز ـ نەسىھەت قىلىنسا (اللە نىڭ ئايەتلىرىنى ئولۇغلاش يۈزىسىدىن) اللە غا سەجدە قىلغان ھالەتلەردە يىقىلىدۇ. پەرۋەردىگارىغا تەسبىھ ئېيتىدۇ. ئۇلار (پەرۋەردىگارىنىڭ تائەت ـ ئىبادىتىدىن) چوڭچىلىق قىلىپ باش تارتمايدۇ. ئۇلارنىڭ يانلىرى ئورۇن ـ كۆرپىدىن يىراق بولىدۇ(يەنى ئۇلار كېچىسى ئىبادەت قىلىپ ، ئاز ئۇخلايدۇ). ئۇلار پەرۋەردىگارىنىڭ (ئازابىدىن قورقۇپ، (رەھمىتىنى) ئۈمىد قىلىپ، ئۇنىڭغا دۇئا قىلىدۇ. ئۇلارغا رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەردىن (ياخشىلىق يوللىرىغا) سەرىپ قىلىدۇ» 15 ـ 16 ـ ئايەتلەر.

ئۇلارنىڭ يانلىرى ئورۇن ـ كۆرپىدىن يىراق بولىدۇ دېگەنلىك ، ئۇلار ئۇخلاۋېرىشكە سەۋر قىلالمايدۇ، يۇمشاق كۆرپە ۋە راھەتنى يامان كۆرىدۇ، خۇددي ئۇلار بىلەن كۆرپىلىرى ئوتتۇرىسىدا قوپال مۇناسىۋەت ۋە جېدەل ـ ماجرا باردەك، ئۆزلىرىنى مەرھەمەتلىك اللە بىلەن پىچىرلىشىپ مۇڭدىشىشتىن توختىتىۋالالمايدۇ دېگەنلىكتۇر. اللە بىلەن قەسەمكى، كېچىلىرى قىيامدا تۇرۇش ۋە پەرۋەردىگارىغا مۇناجات قىلىشنىڭ ھوزۇر ـ ھالاۋىتىنى تېتىپ باقمىغان ئادەم ـ ھەقىقى مىسكىندۇر.

اللە ئۇلارغا بېرىدىغان مۇكاپات ۋە ساۋاپ ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ:« ئۇلارنىڭ قىلغان ئەمەللىرىگە مۇكاپات يۈزىسىدىن اللە نىڭ

ھوزۇرىدا ساقلانغان ۋە ئۇلارنى خۇشال قىلىدىغان كاتتا نېمەتنى ھېچكىم بىلمەيدۇ» سۈرە سەجدە 17 ـ ئايەت.

ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ تائەت ـ ئىبادىتىنى يوشۇردى. ئاللاھ مۇ ئۇلارغا بېرىدىغان كاتتا ساۋاپ ۋە ئۇلارنى خۇشال قىلىدىغان كاتتا نېمەتلىرىنى يوشۇردى. ئەمەلىيەتتەمۇكاپات ۋە جازا شۇ ئىشنىڭ قانداقلىقىغا قاراپ بولىدۇ.

ئەي بۇرادەرلەر! قاراپ بېقىڭ موسۇلمانلارنىڭ سانىغا! يەنە قاراپ بېقىڭ ، كېچىلىرى قىيامدا تۇرىدىغانلارغا! ئۇلار نېمە دېگەن ئاز ـ ھە!؟

اللە مۇنداق دەيدۇ:« شۈبھىسىزكى ، تەقۋادارلار جەننەتلەردە ۋە (ئېقىپ تۇرغان)بولاقلارنىڭ ئارىسىدا بولىدۇ. ئۇلار پەرۋەردىگارى ئاتا قىلغان نەرسىلەرنى قوبۇل قىلىدۇ. ئۇلار ئۇنىڭدىن ئىلگىرى (يەنى دۇنيادىكى چاغدا) ياخشى ئىش قىلغۇچىلاردىن ئىدى. ئۇلار كېچىسى ئاز ئۇخلايتتى. ئۇلار سەھەرلەردە (پەرۋەردىگارىدىن)مەغپىرەت تىلەيتتى» سۈرە زارىيات 15 ـ 18 ـ ئايەتلەر.

سەھەر ۋاقتى دېگىنىمىز بامدات ۋاقتىدىن بىرىم سائەت ئىلگىرىكى چاغ بولۇپ، بۇ ۋاقىتنى مەرھەمەتلىك اللە نىڭ مۆمىن بەندىلىرى ھەرگىزمۇ ئويۇن ـ تاماشا،ئۇيقۇ بىلەن ئەمەس، بەلكى اللە دىن گۇناھلىرىنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشىنى تىلەش بىلەن ئۆتكۈزىدۇ.

اللە تائالا پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا مۇنداق ئەمىر قىلىدۇ :« ساڭا نەپلە (ئىبادەت) بولىشى ئۈچۈن ، كېچىنىڭ بىر قىسمىدا (ناماز ئوقۇشقا، قۇرئان تىلاۋەت قىلىشقا) ئويغانغىن، (ئى مۇھەممەد !) پەرۋەردىگارىڭنىڭ سېنى مەدھىيىلىنىدىغان ئورۇنغا (يەنى بۈيۈك شاپائەت ماقامىغا) تۇرغۇزۇشى مۇھەققەقتۇر» . سۈرە ئىسرا 79 ـ ئايەت

اللە تائالا ئۆز پەيغەمبىرىگە كېچىسى قىيامدا تۇرۇش ۋە قۇرئان تىلاۋەت قىلىشقا بۇيرۇپ، بۇنى ئۇنىڭ قىيامەت كۈنىدىكى بۈيۈك شاپائەت ماقامى بولغان مەدھىيىلىنىدىغان ئورۇنغا ئېرىشىشىنىڭ

سەۋەبلىرىدىن بىر سەۋەب ئىكەنلىكىنى، يەنە ئۇنىڭغا ۋەسىلەبولۇشتىن ئىبارەت جەننەتتىكى ئەڭ ئالىي مەنزىلنى ئېھسان قىلىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ بەرگەن. مەلۇمكى، كېچىدە ئورنىدىن تۇرۇپ ناماز ئوقۇيدىغان ئادەم بىلەن كېچىسى ناماز ئوقۇمايدىغان ئادەم باراۋەر ئەمەس. اللە مۇنداق دەيدۇ:« (اللە قا شېرىك كەلتۈرگەن ئادەم ياخشىمۇ؟) ياكى ئاخىرەت ئازابىدىن قورقۇپ، پەرۋەردىگارىنىڭ رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىپ، كېچىنىڭ سائەتلىرىنى سەجدە قىلغان ۋە قىيامدا تۇرغان ھالەتتە ئىبادەت قىلىپ ئۆتكۈزگەن ئادەم (ياخشىمۇ؟) ئېيتقىنكى، ‹ بىلىدىغانلار بىلەن بىلمەيدىغانلار باراۋەر بولامدۇ؟› پەقەت ساغلام ئەقىل ئىگىلىرىلا ئىبرەت ئالىدۇ» سۈرە زۇمەت 9- ئايەت

سەمىمىگىزدە بولسۇنكى ھاياتى دۇنيادا بىر جەننەت، شۇنداقلا ئاخىرەتتە بىر جەننەت بار. دۇنيانىڭ جەننىتى بولسا كېچىسى قىيامدا تۇرۇپ، ناھايىتى شەپقەتلىك زات اللە بىلەن مۇڭدىشىشتۇر. بەلكى كېچىدە ئوقۇلغان ئىككى رەكئەت ناماز دۇنيا ۋە دۇنيادىكى بارچە شەيئىدىن ياخشىدۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« بەندىنىڭ كېچىدە اللە رازىلىقىنى ئىزلەپ ئوقۇغان ئىككى رەكئەت نامىزى دۇنيا ۋە دۇنيادىكى نەرسىلەردىن ياخشىدۇر» زۇبەيدى « ئىتهاف سادەتۇلمۇتتەقىين» دېگەن كىتاۋىنىڭ 5- توم 185- نومۇرلۇق ھەدىستە تىلغا ئالغان. ھىندى « كەنزۇل ئۇممال« دېگەن كىتاۋىدا رىۋايەت قىلغان21426، 21435- نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:«كېچىنىڭ ئاخىرقى ئۈچتىن بىر ۋاقتى قالغاندا پەرۋەردىگارىمىز زېمىن ئاسمىنىغا چۈشۈپ، تاڭ ئاتقانغا قەدەر : ماڭا دۇئا قىلىدىغانلار بارمۇ؟ مەن ئۇلارنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن؛ مەندىن ھاجىتىنى تىلەيدىغانلار بار؟ مەن ئۇلارنىڭ ھاجىتىدىن چىقىمەن؛ مەندىن گۇنالىرىنى كەچۈرۈم قىلىشىمنى سورايدىغانلار بارمۇ؟مەن ئۇلارنىڭ

گۇناھلىرىنى كۆچۈرمەن دەيدۇ» بۇخارى 1145؛ مۇسلىم 1769؛ ئىمام ئەھمەد 2ـ توم 282ـ نومۇر.

پەرۋەردىگارىمىز الله ئۆزىنىڭ ئەرشىدىن چۈشۈپ: ئى بەندەم ! دەۋاتسا ئۇيقۇغا غەرىق بولۇپ ياتسىڭىز توغرا بولامدۇ؟! ئۆيىڭىزگە بامداتتىن ئىلگىرى بىرەر مېھمان كەلىپ قالسا، دەرھال ئورنىڭىزدىن تۇرۇپ ،ئۇنى ھۆرمەت قىلمامسىز؟ قولىڭىزدىن كېلىشىچە ئۇنى رازى قىلىشقا تىرىشمامسىز؟ ئەجىبا، الله ئەرشىدىن سىز تەرەپكە چۈشۈپ كەلسە، سىز ئۇخلاۋاتسىڭىز، بۇنىڭغا نىمە دېگۈلۈك!!..

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كېچىدە بىر ۋاقىت بار بولۇپ، موسۇلمان كىشىنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ياخشىلىقلىرىدىن ئىلتىجا قىلىپ تىلىگەن دۇئاسى شۇ ۋاقىتقا توغرا كەلسە، الله ئۇنىڭغا تىلىگەن نەرسىسىنى بېرىدۇ، بۇ ھەر كېچىسى شۇنداق» مۇسلىم 1767؛ ئىمام ئەھمەد 3ـ توم 313ـ نومۇر.

جىبرائىل ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ مۇنداق دېگەن:« ئى مۇھەممەد ! بىلگىنىكى مۆمىن كىشىنىڭ شەرىپى ـ كېچىسى ئوقىغان نامىزىدا، ئۇنىڭ ئەزىزلىكى ـ باشقىلاردىن بىھاجەت بولغانلىقىدا».

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ كېچە نامىزىدىن نەمۇنىلەر

رىۋايەت قىلىنىشىچە ، بىر ئاەم ئۇممۇلمۆمىنىين ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ يېنىغا كېلىپ: ماڭا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىشلىرىدىن سېنى ئەڭ ئەجەبلەندۈرگەن ئىشنى سۆزلەپ بەرگەن بولساڭ دېدى. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا ئۇ كىشىگە ئېيتتى: ئۇنىڭ قايسى بىر ئىشى كىشىنى ئەجەبلەندۈرمىسۇن؟! بىر كۈنى كەچتە ئۇ مېنىڭ يېنىمغا كېلىپ، مەن بىلەن بىرگە ياتتى.

ئۇنىڭ بەدىنى شۇنداقلا مېنىڭ بەدىنىمگە تېگىۋىدى ، ئۇ :« ئى ئائىشە! مېنى رەببىمگە بىر سائەت ئىبادەت قىلغىلى قويغان بولساڭ» دېدى. مەن ئۇنىڭغا : اللە بىلەن قەسەمكى، مەن سىنىڭ ماڭا يېقىنلىشىشىڭنى شۇنداق ياقتۇراتتىم، لېكىن سىنىڭ ھەۋىسىڭنى ئۆزەم ياخشى كۆرگەن ئىشتىن ئەلا بىلىمەن دېدىم. (دىققەت قىلىڭ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ كىچىدىكى ھەۋىسى قىيامدا تۇرۇش ئىكەن. سىز بۇنىڭدىن گۈزەلراق بىر ئىشنى كۆرگەنمىدىڭىز؟ـ ئاپتور) . شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ، ناماز ئوقۇشقا باشلىدى. ناماز ئوقۇپ يىغلىدى. يىغلاپ ھەتتا ئۇنىڭ كۆكرەكلىرىمۇ ياشتىن ھۆل بولۇپ كەتتى. (يەنە دىققەت ، يىغىدىن ئۇنىڭ ساقاللىرىلا ئەمەس، كۆكرەكلىرىمۇ ھۆل بولۇپ كەتتى). ئاندىن ئۇ روكۇغا باردى. روكۇدىمۇ يىغلىدى. ئاندىن سەجدە قىلدى. سەجدىدىمۇ يىغلىدى. ئۇ بامدات ۋاقتىغىچە موشۇ تەرىزدە ناماز ئوقۇدى.بۇ چاغدا بىلال بامدات نامىزىغا ئەزان ئېيتقىلى كەلدى. ئۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يىغلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ: ئى اللە نىڭ پەيغەمبىرى! نېمىگە يىغلاۋاتىسەن؟ دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى:« ئى بىلال ! مەن نېمىشقا يىغلىماي، چۈنكى بۈگۈن كېچە ماڭا مۇنۇ ئايەت نازىل بولدى:‹ شۈبھىسىزكى، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ يارىتىلىشىدا ، كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ نۆۋەتلىشىپ تۇرۇشىدا ئەقىل ئىگىلىرى ئۈچۈن ، ئەلۋەتتە ، روشەن دەلىللەر بار، ئۇلار ئۆرە تۇرغاندىمۇ، ئولتۇرغاندىمۇ، ياتقاندىمۇ اللە نى ئەسلەپ تۇرىدۇ. ئاسمانلار ۋە زېمىننىڭ يارىتىلىشى توغرىسىدا پىكىر يۈرگۈزىدۇ، (ئۇلار ئېيتىدۇ): پەرۋەردىگارىمىز ! بۇنى بىكار ياراتمىدىڭ، سەن پاكتۇرسەن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن › (سۈرە ئال ئىمران). پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ: بۇ ئايەتلەرنى ئوقىغان ۋە بۇ ئايەتلەردە پىكىر يۈرگۈزمىگەن ئادەملەرگە ۋاي! » دېدى. سۈيۈتى « دۇررۇل مەنسۇر» 2ـ توم 111ـ نومۇر؛ زۇبەيدى 10ـ توم 163ـ نومۇر.

ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇد مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كىلىپ، ئۇنىڭ بىلەن يالغۇز ناماز ئوقۇشقا باشلىدىم. ئۇ سۈرە بەقەرەنى تىلاۋەت قىلىشقا باشلىدى. مەن ئۆز-ئۆزەمگە: (ئۇ) 100 ئايەت ئوقۇپ بولۇپ توختايدىغۇ دېدىم. ئۇ بۇ سۈرىنى تۈگىتىپ، سۈرە ئال ئىمراننى تىلاۋەت قىلىشقا باشلىدى. مەن يەنە ئۆز- ئۆزەمگە: 100 ئايەتتىن كېيىن روكۇ قىلىمىزغۇ دېدىم. ئۇ بۇ سۈرىنىمۇ تولۇق ئوقۇپ بولۇپ، سۈرە نىسانى تىلاۋەت قىلىشقا باشلىدى. مەن : بۇ قېتىمغۇ 100 ئايەتتىن كېيىن روكۇغا بارىمىز دېدىم. ئۇ سۈرە نىسانىمۇ تولۇق تۈگەتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تەسبىھ ئايىتىنى ئوقىسا، تەسبىھ ئېيتاتتى. دۇئا ئايىتىنى ئوقىسا، دۇئا قىلاتتى. پاناھلىق ئايەتلىرىنى ئوقىسا، اللە دىن پاناھلىق تىلەيتتى. ئاندىن روكۇ قىلدۇق. روكۇدىمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قىيامدا تۇرغانچىلىك تۇردى. ئاندىن سەجدە قىلدۇق، سەجدىمۇ روكۇدەك ئۇزۇن داۋاملاشتى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ نامازدىن ۋە اللە بىلەن مۇڭدىشىشتىن نەقەدەر لەززەت ئالىدىغانلىقى شەكسىز. ئۇنداق بولمىسا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تاپانلىرى ئىششىپ، ئاندىن پاچاقلىرى ئىششىپ، ئاخىرىدا تاپانلىرى يېرىلىپ كەتكەنگە قەدەر نامازغا تۇرمىغان بولاتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا : سېنىڭ ئىلگىرى ۋە كېيىنكى گۇناھلىرىنىڭ مەغپىرەت قىلىنغان تۇرسا، يەنە نېمە ئانچە قىلىپ كېتىسەن؟ دېيىلگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام جاۋابەن: «مەن شۈكۈر ئېيتقۇچى بەندە بولمايمەنمۇ؟» دېگەن . بۇخارى 1130- نومۇر؛ مۇسلىم 7055- نومۇر، ئىمام ئەھمەد4- توم 251- نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كېچىلىرى نامازغا تۇرغاندا ، بىر پۇتىغا تايىنىپ يەنە بىر پۇتىنى بوشراق قويۇۋېتىپ، تايانغان پۇتى تېلىپ قالغاندا بوش قويۇۋەتكەن پۇتىغا تايىنىپ تۇرۇپ ناماز ئوقۇيتتى.

بۇخارى مۇنداق رىۋايەت قىلىدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆمرىدە بىر ياكى ئىككى كىچە ناماز ئوقۇيالمىغانلىقىدىن شىكايەت قىلغان. 1124 ـ نومۇر.

مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بىز ھازىر قىلىۋاتقاندەك، ساھابىلەرنى تۇتۇۋېلىپ، ئۇنىڭغا كېچىدە ناماز ئوقۇشنى تەۋسىيە قىلىدىغانلىقىنى تەسەۋۋۇر قىلالمايمەن. چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارنى كېچىدە ناماز ئوقۇشنى ۋە كېچە نامىزىنىڭ ھوزۇرىنى سۆرۈشكە قىزىقتۇرۇپ قويغان خالاس. ساھابىلەر ئۆزلىرىنى كېچە نامىزى ئوقۇشقا دەۋەت قىلغان ۋە ئۇنى تەرغىپ قىلىدىغان دەۋەتچىلەرگە ئانچە مۇھتاج بولۇپ كەتمىگەن.

ساھابە ۋە تابىئىنلارنىڭ كېچە نامىزىدىن نەمۇنىلەر:

ئابدۇللا ئىبنى ئەمرۇ ئىبنى ئاس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇما مۇنداق دەيدۇ: ماڭا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى« ئى ئابدۇللا ! پالانچى كىشىگە ئوخشاش بولمىغىن، ئۇ بىر كېچىسى ناماز ئوقۇپ، يەنە بىر كېچىسى ئۇخلايدۇ» بۇخارى 1152؛ مۇسلىم 2725؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 170 ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ ساھابىنى كېچە نامىزى ئوقۇشقا رىغبەتلەندۈرگەنلىكى ۋە ئۇنى تەرك قىلىشتىن ئاگاھلاندۇرغانلىقىمىغا قارالڭ. چۈنكى ئوقۇپ ـ ئوقمىماي قىلغانىغا ئوخشاش يەنە بىر مەھرۇملۇق يوق.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئابدۇللا ئىبنى ئۆمەر ھەققىدەمۇنداق دېگەن:« ئابدۇللا نېمە دېگەن ياخشى ئادەم ـ ھە! ،ئەگەر ئۇ كېچىسى ناماز ئوقۇيدىغان كىشى بولسا» بۇخارى121 ـ 122؛ مۇسلىم6320؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 146 ـ نومۇر.

ئابدۇللا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ سۆزىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن ئۆمرىدە كېچىسى ناماز ئوقۇشنى تەرك قىلىپ باقمىغان. كېچىلەر ئاز ئۇخلىغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سىزگە غەزەبلىنىشنى ياخشى كۆرەمسىز ياكى شۇنىڭغا رازىمۇسىز؟!

رىۋايەت قىلىنىشىچە، بىر كۈنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بىلەن پاتىمە رەزىيەللاھۇ ئەنھانى يوقلىغاچ، ئۇلارغا نەسىھەت قىلىش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ئۆيىگە كېچىسى بارغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارنىڭ ئىشىكىنى قاققان. ئۇلار ئۇخلاۋاتقان ئىكەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا: «سىلەر ئىككىڭلار كېچىسى ناماز ئوقۇمامسىلەر؟» دېگەن. بۇخارى 1127؛ مۇسلىم 1815؛ ئىمام ئەھمەد 1- توم 91- نومۇر.

بىر كۈنى كېچىسى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئويغىنىپ قارىسا ئاياللىرى ئۇخلاۋاتقان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا قاراپ:« بۇ ئاياللارنى كىم ئويغىتىدۇ؟ بۇ ئاياللارنى ئۇلارنىڭ اللە قا ئىبادەت قىلىشى ئۈچۈن ،ئۇيقۇسىدىن كىم ئويغىتىدۇ؟ دېگەن . ئۇ سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ ، تەرغىپ ۋە تەرھىب تەرىزىسدە : بەلكىم دۇنيادا كىيىم كىيىۋالغان بىر ئايال، قىيامەت كۈنى يالىڭاچ قېلىشى مۇمكىن» دېگەن. بۇخارى 5844- نومۇر.

بۇ ھەدىس ھەققىدە ئويلىنىپ بېقىڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆز ئاياللىرىنىڭ ئورۇنلىرىدىن تۇرۇپ ، ئۇلارنىڭ ناماز ئوقۇشىغا قانداق ھېرىس- ھە! قېنى سىزمۇ ئاياللىرىڭىزنى ياكى ئاچا- سىڭىللىرىڭىزنى ۋە ياكى ئانىڭىزنى ئويغاتامسىز؟ كىمىكى بىر ئادەمنى ھىدايەتكە چاقىرسا، ئۇ كىشىگە ئۇنىڭغا ئەگەشكەن كىشىلەرنىڭ مىقدارىچە، ئۇلارنىڭ ئەجرىدىن ھېچ نەرسە كېمەيتىلمەستىن ئوخشاش ئەجىر ساۋاپ بېرىلىدۇ.

بىر قېتىملىق غازاتتا يۈز بەرگەن بىر ئىش ساھابىلەرنىڭ كېچە نامىزىغا قانداق بېرىلىپ كېتىدىغانلىقى ۋە كېچە نامىزىغا بولغان

مۇھەببىتىنىڭ نەقەدەر چوڭقۇرلىقىنى ، پەرۋەردىگارىغا مۇناجات قىلىش ۋە پەرۋەردىگارىغا يېقىنلىشىش ھوزۇرىنى قانداق سۆيدىغانلىقىنى گەۋدىلەندۈرۈپ بېرىدۇ.

بىرقېتىملىق غازاتتا ئۇبباد ئىبنى بەشىرمۇسۇلمانلارنى كۆزۈتۈشكە قويۇلدى.ئۇ كۆزەتتە تۇرغاچ ناماز ئوقۇشقا باشلىدى. دۈشمەن تەرەپتىن بىر ئادەم كېلىپ، ئۇنىڭغا ئوقيا بىلەن ئوق ئاتتى. ئوق ئۇنىڭ مۈرىسىگە تەگدى. لېكىن ئۇ ، بىز يۇقىردا ئېيتىپ ئۆتكىنىمىزدەك، اللە قا يېقىنلىشىشنىڭ لەززىتى ۋە اللە بىلەن مۇڭدىشىشنىڭ ھالاۋىتىگە بېرىلىپ كەتكەن ئىدى. ئۇ مۈرىسىدىكى ئوقنى ئېلىۋېتىپ، نامازنى داۋاملاشتۇرۇۋەردى. ئۇزىنىڭ جاراھەتلەنگەنلىكىگە، مۈرىسىدىن قان ئېقىۋاتقانلىقىغا ۋە ئوق تەككەن يەرنىڭ ئاغرىقىغا پەرۋا قىلىپ كەتمىدى. ھېلىقى كاپىر ئۇنىڭغا يەنە ئوق ئاتتى. ئوق يەنە ئۇنىڭ مۈرىسىگە تەگدى. ئۇ ئوقنى ئېلىۋېتىپ، نامىزىنى داۋاملاشتۇرۇۋەردى. ئۇ كاپىر ئۈچىنچى قېتىم ئوق ئاتتى. ئوق يەنىلا ئۇنىڭ مۈرىسىگە تەگدى. (قايسى بىرىمىز بارمىقىمىزدىكى كىچىككىنە بىر جاراھەت ۋە ياكى بەدىنىمىزدىكى ئادەتتىكىچە ئاغرىق تۈپەيلى پەرز نامازدا تۇرۇپمۇ، نامازنى بۇزمايدۇ ياكى نامازدىكى خۇشۇئقا تەسىر يەتكۈزمەيدۇ دەيسىز؟ ئۇبباد دېگەن بۇ ئىسمى ئابىد دېگەن ئىسىمنىڭ ئاشۇرما دەرىجىسى بولۇپ ناھايىتى كۆپ ئىبادەت قىلغۇچى دېگەن مەنىدە. مانا بۇ ئادەم ھەقىقەتەن ئىسمى ـ جىسمىغا لايىق ئۇبباد ـ كۆپ ئىبادەت قىلغۇچى ـ ئىكەن. ئەگەر ئۇ ئۇنداق بولمىغان بولسا، ئۇ اللە نىڭ ئالدىدا ـ يەنى نامازدا تۇرۇۋېتىپ بۇ ئىشلارغا بەرداشلىق بەرمىگەن ۋە سەۋر قىلمىغان بولاتتى. ئەگەر ئۇ نامىزىنى توختاتقان بولسا ،ئەلۋەتتە، اللە ئۇنى ئۆز پەزلى بىلەن ئەپۇ قىلغان بولار ئىدى). ئاندىن ئۇ ركۇغا باردى. ركۇدىن تۇرۇپ سەجدىگە باش قويدى. ئاندىن سالام بەردى. سالام بېرىپ بولۇپ، ئۆز نۆۋىتىنى ئېلىشى ئۈچۈن ھەمراھىنى ئويغاتتى. ئۇنىڭ ھەمراھىنى ئويغىتىشى پەقەتلا ئۇنىڭ ئۆز

نۆۋەتتە كۆزەتچىلىكتە تورۇشى ئۈچۈن ئىدى. ھەرگىزمۇ ھەمراھىغا يۈز بەرگەن ئىشلاردىن شىكايەت قىلىش ئۈچۈن ئەمەس ئىدى. ئۇببادنىڭ ھەمراھى ئۇنىڭدىن :نىمىشقا مېنى ساڭا بىرىنچى قېتىم ئوق تەككەن ۋاقىتتا ئويغاتمىدىڭ؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ : مەن شۇ چاغدا بىر سۈرىنى ئوقۇۋاتقان بولۇپ، ئۇنى ئوتتۇرىدىن ئۈزۈپ قويۇشنى ياقتۇرمىدىم، چۈنكى ماڭا نىسبەتەن ئىككى رەكئەت نامازنى تولۇق ئوقۇش، جېنىمدىن ئايرىلىشتىن ياخشىراق ئىدى دەپ جاۋاپ بەرگەن.

بەلكىم سىز ھەيران قېلىۋاتقان بولىشىڭىز مۇمكىن. ئەمما،ئەمەلىيەت شۇكى بىر ئاي كېچىدە ناماز ئوقۇشنىڭ لەززىتىنى ۋە راھىتىنى تېتىپ باققان ئادەم ئۇبباد ئىبنى بەشىرنىڭ سۆزىنى چۈشىنەلەيدۇ.

ئەمىرۇلمۆمىنىن ئۆمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ يۈزىدە كۆپ ياش تۆكۈشتىن ھاسىل بولغان ئىككى قارا سىزىق بار ئىدى. ئۇ كېچىلىرى ئورنىدىن تۇرۇپ ئۆيىدىكىلەرنى ئويغىتاتتى. ئۇ اللە تائالانىڭ مونۇ سۆزىنى دائىم تەكرارلايتتى. :« (ئى مۇھەممەد!) ئائىلەڭدىكىلەرنى نامازغا بۇيرۇغىن، ئۆزەڭمۇ ئۇنى ئادا قىلىشقا چىدامىلىق بولغىن» سۈرە تاھا - ئايەت. بىر كۈنى كېچىسى ئۇ سۈرە تۇرنى ئوقۇۋېتىپ « پەرۋەردىگارىڭنىڭ ئازابى چوقۇم يۈز بېرىدۇ، ئۇنىڭغا ھېچ ئادەم قارشى تۇرالمايدۇ» دېگەن ئايەتكە كەلگەندە ، كېسەل بولۇپ يېقىلغان. ساھابىلەر ئۇنى بىر ئايغىچە يوقلاپ تۇرغان بولسىمۇ، ئۇنىڭغا نېمە كېسەل تەككەنلىكىنى بىلەلمىگەن.

ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇد كۆزلەر يۇمۇلۇپ، كېچە قاراڭغۇ پەردىسىنى ياپقاندا نامازغا تۇراتتى. ئۇ ناماز ئوقۇۋاتقاندا ئۇنىڭدىن ھەسەل ھەرىسى غۇڭۇلدىغاندەك غۇڭۇلدىغان ئاۋاز چىقاتتى.

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ كېچىنى ئۈچكە بۆلەتتى. بىرىنچى بۆلىكىدە ئۆزى نامازغا تۇراتتى. ئىككىنچى بۆلىكىدە ئايالىنى ئويغىتاتتى. ئاندىن ئايالى نامازغا تۇراتتى. ئۈچىنچى بۆلىكىدە ئانا

يالغۇز قىزنى ئويغىتاتتى. ئاندىن قىزى نامازغا تۇراتتى. !! (اللـه ! نېمە دېگەن گۈزەل كۆرۈنۈش ـ هە!، بىر ئۆيدىكى كىشىلەرنىڭ ھەممىسى ئاسمان ۋە زېمىننىڭ پەرۋەردىگارىغا ئىتائەت قىلىۋاتقان، كېچە نامىزى ئوقۇۋاتقان ۋە رەببىگە قۇلچىلىق قىلىۋاتقان!!سىز بۇنىڭدىن ياخشىراق بىر ئىشنى كۆرگەنمۇ، ئاڭلاپ باققانمۇ ياكى تەسەۋۋۇر قىلىپ باققانمۇ؟) . ئەنەس ئايالى ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن، كېچىنى ئىككى بۆلەككە بۆلۈپ، دەسلەپكى يېرىمىدا ئۆزى، كېيىنكى يېرىمىدا قىزى ناماز ئوقۇغان. ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ۋاپات بولۇپ كەتكەندىن كېيىن بۇ يالغۇز قىز پۈتۈن كېچە ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللـه ئۈچۈن ناماز ئوقۇشنى داۋاملاشتۇرغان.

ئۇلار نەدە؟بىز نەدە؟بىز ـ اللـه پاناھلىق بەرسۇن ـ دۇنيا ئەھلىگە ئايلىنىپ كەتتۇق، ئاخىرەتنى ئۇنتۇپ قالدۇق.

تابىئىنلارنىڭ بىرى مۇنداق دېگەن: مەن بىر يىل كېچىدە ناماز ئوقۇشنى داۋاملاشتۇردۇم. بۇنىڭ بىلەن 20 يىللىق راھەتنىڭ ھوزۇرىنى سۈردۈم.

تابىئىنلاردىن بىرەيلەن قولىنى كۆرپىسىگە قويۇپ، ئۇنى سىلايتتى ۋە : اللـه بىلەن قەسەمكى، سەن يۇمشاق، لېكىن جەننەتتە سېنىڭدىن يۇمشاق كۆرپىلەر بار دەيتتى.

تابىئىنلاردىن يەنە بىرەيلەن كېچىلىرى اللـهقا قۇلچىلىق قىلىپ، ئىنتايىن ھېرىپ ـ چارچىغان ھالەتتە كۆرپىسىگە قارايتتى. ئاندىن: جەھەننەم ئوتى ئابىدنىڭ ئۇيقۇسىنى قاچۇردى دەيتتى.

ئەلي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ ئوغلى ھەسەن رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيتتى: كېچىلىرى ناماز ئوقۇپ، كۈندۈزلىرى روزا تۇتۇشقا قادىر بولالمىساڭ، ئاگاھ بولغىنكى، سەن ياخشىلىقلاردىن مەھرۇم قىلىنغۇچىسەن، ھەددىدىن زىيادە گۇناھ ـ مەسىيەتلەر سېنى كىشەنلىۋاپتۇ.

ھەسەن بەسەرىنىڭ بىر دېدىكى بار بولۇپ، بىر كۈنى ھەسەن بەسەرى ئۇنى سېتىۋېتىپتۇ. كېچە بولغاندا بۇ دېدەك :ئىي خاندان ئەھلى ! ناماز، ناماز دەپ توۋلاشقا باشلاپتۇ. ئۇلار ئۇنىڭغا : بامدات ۋاقتى بولدىمۇ؟ دەپتۇ. ئۇ ئۇلاردىن : سىلەر پەرز نامازدىن باشقا نامازلارنى ئوقىمامسىلەر؟ دەپ سوراپتۇ. ئۇلار: ھەئە دەپ جاۋاب بېرىپتۇ. ئۇ ھەسەن بەسەرىنىڭ يېنىغا قايتىپ كېلىپ ئۇنىڭغا: ئى خوجام! مېنى قايتۇرۇۋالسىلا، مېنى سېتىۋالغان ئۇ كىشىلەر بەش ۋاقىت نامازدىن باشقىنى ئوقۇمايدىغان كىشىلەر ئىكەن دەپتۇ.

تابىئىنلاردىن بىرى مۇنداق دەيدۇ: مەن چۈشۈمدە بىر ساھىپجامالنى كۆردۈم. مەن ئۇنىڭدىن : سەن كىم بولىسەن؟ دەپ سورىسام، ئۇ: مەن جەننەتتىكى ھۆرۈلئەينلەرنىڭ بىرى بولىمەن دېدى. مەن ئۇنىڭغا : نىكاھىمغا ئۆتەمسەن؟ دېسەم ، ئۇ: سەن ئىگەمدىن سورىغىن دېدى. مەن ئۇنىڭغا : تويلۇقىڭغا نېمە ئالىمەن ؟د ېسەم، ئۇ: كېچىسى قىيامدا تۇرۇش(ناماز ئوقۇش) دېدى.

ئۆمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: دۇنيا ھالاۋىتى ئۈچىدە كېچىسى نامازئوقۇش، بۇرادەرلەر بىلەن ئۇچرىشىش ۋە جامائەت نامىزىدىن ئىبارەت ئۈچ ئىشتىن باشقا نەرسە قالمىدى.

فۇزەيل ئىبنى ئىياز مۇنداق دەيدۇ: قۇياش مەغرىبكە يېقىنلاشقاندا، كېچىنىڭ كەلگەنلىكىدىن خۇرسەنلىككە چۆمىمەن. شۇنىڭ ئۈچۈنكى ئادەملەر ئۇخلايدۇ، ئەمما مەن اللە تائالا بىلەن خالىي قالىمەن.

مەنسۇر ئىبنى مۇئتەمىد ئۆگزىسىدە ناماز ئوقۇيتتى. ئۇ كېچىسى ئۆگزىسىدە خورما دەرىخىنىڭ غولىغا ئوخشاش كۆرىنەتتى. مەنسۇر ۋاپات بولۇپ كەتكەندە، قوشنىسىنىڭ ئوغلى ئانىسىغا: ئانا! مەنسۇرنىڭ ئۆگزىسىدىكى خورما دەرىخى يوق بولۇپ كەتتىغۇ دېگەندە ، ئانىسى ئۇنىڭغا: بالام! ئۇ خورما دەرىخى ئەمەس، بەلكى مەنسۇر ئىدى دېگەن.

تابىئىنلارنىڭ بىرىنىڭ يېنىغا بىر ئادەم يىغلىغان ھالەتتە كىرگەن ئىدى. ئۇ بۇ كىشىدىن:بىرەر يىرىڭ ئاغرىۋاتامدۇ؟دەپ سورىدى. ئۇ كىشى:يىغلىشىمنىڭ سەۋەبىئۇنىڭدىنمۇ قاتتىقراقتۇر دېدى. ئۇ ئۇنىڭدىن :ئۆيىڭدىكىلەردىن بىرەرسى تۇگەپ كەتتىمۇ؟ دەپ سورىدى. ئۇ : ياق دەپ جاۋاپ بەردى. ئۇ تېخىمۇ ھەيران بولغان ھالدا ئۇنىڭدىن: مال ـ دۇنيايىڭنى ئوغرى ئالدىمۇ؟دەپ سورىدى. ئۇ :ئۇنىڭدىنمۇ قاتتىقراق دېدى. ئۇ : بۇ زادى قانداق ئىش ؟ دېگەندە، ئۇ ئادەم : كېچىدىن قاتتىق ئۇخلاپ كېتىپ، ناماز ئوقىيالمىدىم دەپ جاۋاپ بەرگەن.

تابىئىنلاردىن بىرى قىرىق يىلدىن بىرى تاڭ ئېتىپ قىلىشتىن ئەنسىرگەندەك، ھېچ بىر نەرسىدىن ئەنسىرەپ باقمىدىم دېگەندە، باشقىلار ئۇنىڭدىن سورىدى: ئەي بۇرادەر! نېمە ئۈچۈن؟. ئۇ جاۋاب بېرىپ: ھەر كۈنى كېچە نامىزىمنى ئوقۇپ بولالماي، قۇرئان تىلاۋەت قىلىشتىن ئىبارەت تەشنالىقىمنى قاندۇرالماي تورۇپلا تاڭ ئېتىپ قالىدۇ.`

كىمكى رامزان ئېيىنىڭ ئاخىرقى ئون كۈنىدە ئېتىكاپقا كىرسە ياكى كېچە نامىزى بىلەن مەشغۇل بولسا، رەببىگە ئىبادەت ۋە ئىتائەت قىلىشنىڭ لەززىتىنى ھىس قىلىدۇ.

تابىئىنلارنىڭ بىرى مۇنداق دەيدۇ: كېچىلىرى ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولغۇچىلار ئۆزلىرىنىڭ ئىبادىتىدىن، ئويۇنخۇمارلار ئۆز ئويۇنلىرىدىن ئالغان لەززىتىدىن بەكراق لەززەت ئالىدۇ.

مەن دەيمەن: ئىشەنمىگەنلەر سىناپ بېقىڭلار. كېچىسى قىيامدا تورۇشنىڭ لەززىتى ئۆيدىكىلەر بىلەن جەم بولۇش، تېلېۋىزور كۆرۈش، ئويناش ۋە بىرەر مۇسابىقىنى نەقمەيداندا تورۇپ كۆرۈش قاتارلىقلارنىڭ لەززىتىدىنمۇ لەززەتلىكراقتۇر.

رىۋايەت قىلىنىشچە، اللە تائالا بەندىسى داۋۇت ئەلەيھىسسالامغا ۋەھيي قىلىپ: « ئى داۋۇت! مېنىڭ شۇنداق بەندىلىرىم باركى، مەن

ئۇلارنى ياخشى كۆرىمەن، ئۇلارمۇ مېنى ياخشى كۆرىدۇ. مەن ئۇلارغا شەيدا، ئۇلارمۇ ماڭا شەيدا. ئەگەر سەن ئۇلارغا ئوخشاش بولساڭ، سېنى ياخشى كۆرگەن بولاتتىم» دېگەن. داۋۇت ئەلەيھىسسالام ئىلتىجا قىلىپ: ئى رەببىم! ماڭا ئۇلارنىڭ قانداق كىشىلەر ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ قويغان بولساڭ دېگەن. اللە تائالا مۇنداق دېگەن:« ئۇلار كۈندۈز تەرەپلەردە ھالال كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، نامازلىرىنى مۇھاپىزەت قىلىدۇ، كېچىنىڭ كىرىشنى تۆت كۆزى بىلەن كۈتىدۇ، گويا قۇشلار ئۆز ئۇۋىلىرىغا سېغىنغاندەك. كېچە كىرىپ ھەر بىر ئاشىق ئۆز مەشۇقلىرى بىلەن خالىي قالغاندا، ئۇلار مەن ئۈچۈن پېشانىلىرىنى سەجدىگە قويىدۇ، پۇتلىرى بىلەن مېنى دەپ قىيامدا تۇرىدۇ، مەن بىلەن مۇڭدىشىدۇ، نېمەتلىرىمگە شۈكۈر قىلىدۇ، ئۇلار ئازابىمدىن قورقۇپ پەرياد چېكىدۇ، يىغلايدۇ، ئۇھ چېكىدۇ ۋە نىجاتلىقتا ئېرىشەلەيدىغان ياكى ئېرىشەلمەيدىغانلىقىدىن ئەنسىرەيدۇ!!. ئى داۋۇت! بىلەمسەنكى مەن ئۇلارغا مۇنداق ئۈچ نەرسە بېرىمەن:

بىرىنچى: قىيامەت كۈنى يەتتە قات ئاسمان ۋە يەتتە قات زېمىن ئۇلارنىڭ تارازىسىغا قويۇلغان تەقدىردىمۇ، ئۇلارنىڭ ۋەزنى بۇ بەندىلىرىم قىلغان ئەمەللەرنىڭ ۋەزنىنى باسالمايدۇ؛

ئىككىنچى: ئۇلارنىڭ يۈزى ۋە قەلبىگە ئۆز نۇرۇمنى تاشلايمەن؛

ئۈچىنچى: مەن ئۇلارغا يۈزۈم بىلەن يۈزلىنىمەن. ئى داۋۇت ، ئېيتىپ باققىنچۇ؟ مەن كىمگە يۈزۈم بىلەن يۈزلەنسەم، ئۇنىڭغا مېنىڭ نېمىلەرنى ئاتا قىلماقچى بولىۋاتقانلىقىمنى كىم بىلسۇن؟!»

ئىمام ئەبۇ ھەنىفە رەھمەھۇللاھۇ بەزى كېچىلىرى :« ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس (يەنى ئۇلارغا بېرىلىدىغان ئازاب بولا ئەمەس)، قىيامەت ئۇلارغا (ئازاب قىلىنىش)ۋەدە قىلىنغان ۋاقىتتۇر، قىيامەت تېخىمۇ قاتتىقتۇر، تېخىمۇ جاپالىقتۇر» (سۈرە قەمەر ـ ئايەت) دېگەن ئايەتنى قايتا ـ قايتا ئوقۇيتتى. ئوقۇۋېتىپ قاتتىق يىغلايتتى.

يەنە بەزى كىچىلىرى :« اللە بىزگە مەرھەمەت قىلدى، بىزنى ـ زەھەرلىك ئازابتىن ساقلىدى» دېگەن ئايەتنى ئوقۇيتتى. (سۈرە تۇر 27 ـ ئايەت)

ھەسسان ئىبنى سابىت اللە قا مۇناجات قىلىپ مۇنداق دەيتتى: ئى رەببىم! ئىشىكىڭدىن يىراق كەتمىدىم، سېنىڭدىن غەيرىلەرگە يېلىنمىدىم، مەندىن رازى بول، سېنىڭ بەندەڭ بولۇش نېمە دېگەن شەرەپلىك، ئى كائىناتلارنىڭ ياراتقۇچىسى بولغان ئىلاھىم، سەندىن ئۆزگىلەرگە ئەسلا يېلىنمايمەن.

مالىك ئىبنى دىنار كېچىلىرى قىيامدا تۇرغاندا ،ئايالى ئۇنىڭ رەببىگە مۇنداق دەپ مۇناجات قىلىۋاتقانلىقىنى ئاڭلايتتى. ئى ئىلاھىم! سەن يەككە ـ يىگانىدۇرسەن، كىمنىڭ جەننەتكە ، كىمنىڭ دوزاخقا كىرىدىغانلىقىنى بىلىسەن، مەن ئۇ ئىككىسىنىڭ قايسىسىغا كىرىمەن؟!

سۇلايمان دارى كېچىلىرى اللە غا مۇنداق مۇناجات قىلاتتى: ئى پەرۋەردىگارىم! سەن مەندىن قىيامەت كۈنى گۇناھلىرىم توغرىسىدا سۇئال سورىساڭ، مەن چوقۇم سېنىڭ مېنى ئەپۇ قىلىشىڭنى تىلەيمەن. ئەگەر سەن مېنى دوزاخقا تاشلىساڭ، مەن چوقۇم دوزاخقا تاشلانغانلارغا سېنى ھەممىدىن بەك ياخشى كۆرىدىغانلىقىمنى ئېيتىمەن.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كېچىلىر قىيامدا تۇرغاندا مۇنداق دۇئا قىلاتتى:« ئى اللە ! پۈتۈن ھەمدۇ ـ سانا ساڭا مەنسۇپ، سەن ئاسمان ـ زېمىننىڭ، ئاسمان ۋە زېمىندىكىلەرنىڭ پەرۋەردىگارىدۇرسەن، پۈتۈن ھەمدۇ ـ سانا ساڭا خاس، سەن ئاسمان ـ زېمىننىڭ، ئاسمان ۋە زېمىندىكىلەرنىڭ نۇرىسەن. پۈتۈن ھەمدۇ ـ سانا ساڭا خاس، سەن ئاسمان ـ زېمىننىڭ، ئاسمان ۋە زېمىندىكىلەرنىڭ ئىگىدۇرسەن. پۈتۈن ھەمدۇ ـ سانا ساڭا خاس، سەن ھەق، سېنىڭ ۋەدەڭ ھەق، ساڭا مۇلاقات بولۇش ھەق، جەننەت ھەق، دوزاخ ھەق، پەيغەمبەر ھەق،

مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ھەق. ئى ئاللاھ ! مېنىڭ ئىلگىرىكى ۋە كېيىنكى، يوشۇرۇن ۋە ئاشكارە قىلغان گۇناھلىرىمنى، ئىسراپخورلۇقۇمنى مەغپىرەت قىلغىن. مېنىڭ قىلغان ـ ئەتكەنلىرىمنى ئوبدان بىلىسەن، سەن ھەممىدىن مۇقەددەمسەن، ھەممىدىن مۇئەخخەرسەن، سېنىڭدىن باشقا ھەقىقى مەئبۇد يوق» . بۇخارى 1120؛ مۇسلىم 1805،1806؛ ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 358 ـ نومۇر.

كېچىسى قىيامدا تۇرۇشنى ئاسانلاشتۇرىدىغان ئۇسۇللار:

بەلكىم ھازىر : كېچىسى ئورنىمىزدىن تۇرۇشنى ئاسانلاشتۇرۇش ئۈچۈن قانداق ئامال قىلىمىز ؟ دەپ سوئال قويىدىغانلار چىقىشى مۇمكىن.

ھەممىيلەنگە ئايانكى، كېچىسى ئورنىدىن تۇرۇش ئادەمگە نىسبەتەن ئىنتايىن ئېغىر كېلىدىغان بىر ئىش. چۈنكى بىر كۈنلۈك ئېغىر خىزمەت ۋە رىزىق ئۈچۈن سەئيي قىلىپ ھېرىپ ـ چارچاشتىن كېيىن ئىنسان ئۇخلاپ ئارام ئېلىشنى خالايدۇ. شۇنداق بولغاچقا ئىنساندا كېچىسى ئورنىدىن تۇرۇشقا لايىق ئىستىدات ۋە ئوزۇق ـ تۈلۈكنىڭ، ئامالنىڭ، ياردەم بەرگۈچىنىڭ ۋە ئاسانلاشتۇرغۇچىنىڭ بولۇشى ئىنتايىن زۆرۈر. بىز تۆۋەندە بىر نەچچە خىل ئامالنى تىلغا ئېلىپ ئۆتىمىز:

بىرىنچى: كۆپ يېيىش ـ ئىچىشتىن ساقلىنىش كېرەك. بۇ ھەقتە ئابىدلارنىڭ بىرى مۇنداق دەيتتى: ئى جامائەت ! كۆپ يېمەڭلار، ئەگەر سىلەر كۆپ يەپ ـ كۆپ ئىچسەڭلار،ئۇيقۇڭلار كۆپىيىدۇ. شۇنىڭ بىلەن كۆپ زىيان تارتىسىلەر ـ دە ئۆلۈم كەلگەندە كۆپ ھەسرەت ـ نادامەت چېكىسىلەر.

ئىككىنچى: كۈندۈز تەرەپلەردە ئېغىر ئىشلار بىلەن ئۆزىڭىزنى چارچىتىپ قويماڭ. ئەگەر چارچاپ قالغان بولسىڭىز « كېچىسى كېچە نامىزى ئوقۇشۇمغا ياردىمى بولىدىغۇ» دېگەن نىيەت بىلەن چۈشتە بىر سائەت ئوقۇشلىسىڭىز. سىزنىڭ بۇ بىر سائەتلىك ئۇيقۇڭىز ئىبادەت ھېسابلىنىدۇ. چۈنكى نىيەت ئادەتنى ئىبادەتكە ئايلاندۇرىدۇ.

ئۈچىنچى: كۈندۈز تەرەپلەردە گۇناھ ئىشلارنى قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭ. بۇ ھەقتە تابىئىنلاردىن بىرى مۇنداق دەيدۇ: كۈندۈزدە اللە قا ئاسىيلىق قىلمىساڭلار كېچىسى نامازغا تۇرالايسىلەر. سۇپيان سەۋرى: مەن بىر قېتىم گۇناھ ئۆتكۈزۈش سەۋەبلىك بەش ئاي كېچىسى ناماز ئوقۇشتىن مەھرۇم بولدۇم دېگەندە ، باشقىلار ئۇنىڭدىن: سەن قانداق گۇناھ قىلغان ئىدىڭ دەپ سورىغان. ئۇ جاۋاپ بېرىپ: مەن بىر ئادەمنىڭ يىغلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ « بۇ رىياگەرلىك» دېگەن ئىدىم دەپ جاۋاپ بەرگەن.

سۇبھانەللاھ! ئۇ شۇنچىلىك بىر ئاددىي سۆز سەۋەبىدىن بەش ئاي كېچىسى ناماز ئوقۇشتىن مەھرۇم بولغان!!

تۆتىنچى: تەدرىجي كۈنۈش كېرەك. يەنى بىر ياكى ئىككى ھەپتىگىچە ئىككى رەكئەت ، ئاندىن كېيىن تۆت رەكئەت، ئاندىن ئالتە رەكئەت... ئوقۇپ كۈنۈش كېرەك. بىر ئىشنى ھەددىدىن ئاشۇرۇپ قىلىپ، كېيىن ئۇنى پۈتۈنلەي تەرك قىلىش شەيتاننىڭ كەينىگە كىرىپ كەتكەنلىك بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« بۇ دىن ئىنتايىن مۇستەھكەم، سەن ئۇنىڭغا مۇلايىملىق بىلەن ئىچكىرلەپ كىر» بەيھەقى « سۇنەن كۇبرا» دا رىۋايەت قىلغان 3 ـ توم 18 ـ 19 ـ نومۇر؛ ھەيسەمىي 1 ـ توم 62 ـ نومۇر.

ئۆزىڭىزگە قىيامدا تۇرۇپ قۇرئان ئوقۇشنى ۋەزىپە قىلىۋالسىڭىز تېخى ياخشى. مەسىلەن : كۈندە بىر پارىدىن ئوقۇپ، بىر ئايدا بىر خەتمە قىلغانغا ئوخشاش. ئىنسان نىشان بەلگىلىۋالسا، ئۇزى ئارزۇ قىلغان نەرسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن داۋاملىق تىرىشىدۇ.

ساھابىلەر ۋە تابىئىنلارنىڭ ھەممىسىنىڭ قۇرئاندىن ۋەزىپىسى بار ئىدى. ئۇلاردىن قۇرئاننى ئۈچ كۈندە بىر تامام قىلىدىغانلارمۇ، ھەپتىدە بىر تامام قىلىدىغانلارمۇ بار ئىدى.

كېچىلىرى قىيامدا تۇرۇپ قۇرئاننى تامام قىلىش نېمە دېگەن سائادەتلىك ئەمەل ـ ھە!. ئۇ شەيتانغا تاقابىل تۇرۇشتىكى ئەڭ ياخشى قۇرالدۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆزى ئويغۇنۇپ ئاندىن كېيىن ئايالىنى ئويغۇتۇپ، قىيامدا تۇرغان ئادەمگە اللە نىڭ رەھىم قىلىشىنى تىلىگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كېچىلىرى قىيامدا تۇرغان ، ئاندىن ئايالىنى ئويغاتقان، ئايالىمۇ قىيامدا تۇرغان، ئەگەر ئۇ ئويغانغىلى ئۇنىمىسا يۈزىگە سۇ چېچىپ ئويغاتقان ئادەمگە اللە رەھمەت قىلسۇن؛ كېچىلىرى قىيامدا تۇرغان ئاندىن ئېرىنى ئويغاتقان،ئەگەر ئويغانغىلى ئۇنىمىسا يۈزىگە سۇ چېچىپ ئويغاتقان ئايالغا اللە رەھمەت قىلسۇن» ئەبۇ داۋۇت 1308 ;ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 250 ـ نومۇر.

كېچىسى قىيامدا تۇرۇش ، اللەنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىشنىڭ سەۋەبلىرىدۇر. ئەي بۇرادەرلەر! قېنى ئازراق تىرىشچانلىق كۆرسىتىش ئارقىلىق اللەنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىش ئۈچۈن تىرىشايلى. كىمكى اللەدىن ياردەم سورىسا، اللە ئۇنىڭغا ياردەم بېرىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمكى كېچىسى ئويغۇنۇپ، ئايالىنى ئويغاتسا، ئاندىن ئۇ ئىككىسى ئىككى رەكئەت ناماز ئوقىسا، ئۇ ئىككىسى اللەنى كۆپ زىكرى قىلغۇچى ئەرلەر ۋە اللەنى كۆپ زىكرى قىلغۇچى ئاياللارنىڭ جۈملىسىدىن دەپ يېزىلىدۇ» ئەبۇ داۋۇت 1309 ؛ ئىبنى ماجە 1335 نومۇر.

ئايالىڭىزنى ياكى ئانىڭىزنى ياكى قىزىڭىزنى ياكى ئوغلىڭىزنى كېچىشى ناماز ئوقۇشقا دەئۋەت قىلىڭ. ھەر دائىم ھىدايەتكە دەئۋەت قىلىش ۋە ھىدايەت ئۈستىدە بولۇشقا رىغبەتلەندۈرۈشنىڭ ساۋابىغا ئېرىشىشكە تىرىشىڭ.

بىز اللەنىڭ بىزنى ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشقا، رازى بولىدىغان ئىشلارنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلىشىنى تىلەيمىز. ئۇ شۇناق قىلىشقا قادىر، كۈچ ـ قۇۋۋەت اللەقىلا خاستۇر. ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللەقا ھەمدۇ ـ سانالار بولسۇن.

مەسجىدتە ئوقۇلغان ناماز

مەسجىدنىڭ ئىسلامدىكى ئورنى:

مەسجىد اللەنىڭ ئۆيى. اللەنىڭ ئۆيىدە ئولتۇرغان ئادەم ئارام ئالالمدۇياكى ئالامدۇ؟ . شۇنى بىلىڭكى اللەنىڭ ئۆيىدە ئولتۇرغانلارنى پەرىشتىلەر قاناتلىرى بىلەن ئوراپ تۇرىدۇ. مەسجىد ھەرەمدۇر. ئاۋازنى پەسەيتىش، خۇتبىگە قۇلاق سېلىش، سوئال سوراشنىڭ ئەدەبلىرىگە رىئايە قىلىش ۋە ئورۇن بوشۇتۇپ بېرىش قاتارلىق مەسجىد ئەدەبلىرىگە كۆڭۈل بۆلۈش كېرەك.

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ:« اللەنىڭ ئۇلۇغلىنىش ۋە ئىسمىنىڭ ياد ئېتىلىشى بۇيرىلغان مەسجىدلەردە (مۆمىنلەر) ئەتىگەن ـ ئاخشامدا تەسبىھ ئېيتىپ تۇرىدۇ» سۈرە نۇر 36 ـ ئايەت.

ئۇنداقتا بىر مەسجىدنىڭ بىنا قىلىنىشى، پەقەتلا بۇ مەسجىدتە اللەنىڭ ئۇلۇغلىنىشى ۋە ئىسمىنىڭ ياد ئېتىلىشى ئۈچۈندۇر خالاس. يوقۇردىكى ئايەتتە الله خۇددى مەسجىدلەرنىڭ بىنا قىلىش ئورنىنى تاللاپ بەرگەندەك بىر ئىشارە بار. بۇ ئايەتنىڭ «اللە ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ نۇرى» دېگەن ئالدىدىكى ئايەت يەنى سۈرە نۇرنىڭ 35 ـ ئايىتى بىلەن مۇستەھكەم باغلىنىش بار. ئۆلىمالەر بۇ ھەقتە نېمە دەيدۇ؟

ئۇلار مۇنداق دەيدۇ: نۇرنىڭ مەنبىئى اللەدۇر. ئاسمانلار ۋە زېمىننى نۇرلاندۇرغۇچى زات اللەدۇر. . بۇ نۇر نەگە چۈشىدۇ؟ ئەلۋەتتە

ئاللەنىڭ ئۆيلىرى مەسجىدلەرگە چۈشىدۇ... دېمەك، ئاللەنىڭ نۇرى مەسجىدلەردە جۇلالىنىدۇ.

سۇئال : بۇ نۇر كىمگە چۈشىدۇ؟

بۇ نۇر ئاللەنى زىكرى قىلغۇچىلارغا چۈشىدۇ. ئاللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« ئۇلار شۇنداق ئەرلەركى ، سودا ـ سېتىق ئۇلارنى ئاللەنى زىكرى قىلىشتىن توساپ قالالمايدۇ» سۇرە نۇر 37 ـ ئايەت. ئەنە شۇنداق كىشىلەر ئاللەنىڭ نۇرىغا ئېرىشكۈچىلەردۇر. ئاللەنىڭ نۇرىغا ئېرىشىشنى خالىمايدىغان كىشىلەر ھەققىدە قانداق ئايەت بار؟. ئاللە مۇنداق دەيدۇ:« كاپىرلارنىڭ (ياخشى ئەمەل دەپ ئويلىغان) ئەمەللىرى باياۋاندىكى سەراپقا ئوخشايدۇ. تەشنا ئادەم ئۇنى سۇ دەپ گۇمان قىلىپ قالىدۇ» سۇرە نۇر 39 ـ ئايەت. « ياكى ئۇلارنىڭ (ياخشى دەپ گۇمان قىلغان) ئەمەللىرى چوڭقۇر دېڭىزدىكى قاراڭغۇلۇققا ئوخشايدۇ،ئۇنى (يەنى دېڭىزنى) قاتمۇ ـ قات دولقۇنلار ۋە دولقۇنلارنىڭ ئۈستىدىكى قارا بۇلۇتلار قاپلاپ تۇرىدۇ. (مانا بۇ) قاتمۇ ـ قات قاراڭغۇلۇقلاردۇر، بۇ (قاراڭغۇلۇققا گىرىپتار بولغۇچى) قولنى ئۇزاتسا باماقلىرىنى كۆرەلمەيدۇ، ئاللە نۇر ئاتا قىلمىسا ، كىم بولمىسۇن، نۇرنى كۆرەلمەيدۇ(يەنى ئاللە ھىدايەت قىلمىغان ئادەم ھەرگىز ھىدايەت تاپمايدۇ)» سۇرە نۇر 40 ـ ئايەت.

ئاللە تائالا ھەدىس قۇددىسىيدە مۇنداق دەيدۇ:« ھەقىقەتەن مىنىڭ زېمىندىكى ئۆيلىرىم ـ مەسجىدلەردۇر. مەسجىدلەرگە زىيارەت قىلىپ كەلگۈچىلەر ـ ئۇنى تەئمىر قىلغۇچىلاردۇر» . يادىڭىزدا بولسۇنكى، سىز ئاللەنى زىيارەت قىلىش ئۈچۈن كېتىۋاتىسىز. سىز ھەممىدىن سېخى زات ئاللەنىڭ زىيارىتىدە رۇرۇۋاتىسىز!! بۇ ھەدىسنىڭ ئاخىرىدا مۇنداق دېيىلىدۇ:« كىمكى ئۆيىدە ئۆزىنى پاكلاپ ئاندىن مېنى زىيارەت قىلىش ئۈچۈن ئۆيۈمگە كەلسە، زىيارەت قىلىنغۇچىنىڭ زىيارەت قىلىپ كەلگۈچىگە ئىززەت ـ ئىكرام قىلىشى ھەقلىقتۇر» .

مەسجىدكە بىرىشتىكى تۆۋەندىكى دۇئانى مۇلاھىزە قىلىپ باقايلى: « ئى اللە! قەلبىمنى نۇرلۇق قىلغىن، تىلىمنى نۇرلۇق قىلغىن، قۇلىقىمنى نۇرلۇق قىلغىن، كۆزۈمنى نۇرلۇق قىلغىن». بۇخارى 4569؛ مۇسلىم 1794؛ ئىمام ئەھمەد 1 ـ تو 352 ـ نومۇر.

بۇ تىلەكلىرىڭگە قانداق يېتىسەن؟ ئەي نۇر تىلىگۈچى سەن بۇ تىلەكلىرىڭگە مەسجىدتە يېتىسەن، مەرھابا ساڭا! سېنى ھەر تەرپتىن نۇرلار ئورىماقتا.

مەسجىدكە كىرگەندە ئوڭ پۇتىڭىز بىلەن كىرىڭ ۋە پەيغەمبىرىمىز تەلىم بەرگەن تۆۋەندىكى دۇئانى ئوقۇڭ:« بسم الله والصلاة و السلام علي رسول الله.اللهم اغفرلي ذنوبي و افتح لي ابواب رحمتك (اللەنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن، تىنچ ۋە ئامانلىق اللەنىڭ پەيغەمبىرىگە بولسۇن. ئى اللە! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن، ماڭا رەھمەت دەرۋازىلىرىڭنى ئاچقىن» . ئىبنى ماجەھ رىۋايەت قىلغىن.

ئەي سۆيۈملۈك قېرىنداشلار! مەسجىدلەر يالغۇز ئەرلەرگىلا خاس بولماستىن بەلكى ئەرلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا ئاياللارغىمۇ خاستۇر. ئەمما ئاياللار مەسجىدكە كىرىپ ـ چىقىشنىڭ ئەدەبلىرى ۋە مەسجىد ئەدەبلىرىگە رىئايە قىلىشى كېرەك.

مەسجىدلەرنى ئاۋات قىلىش ۋە مەسجىدكە بېرىشنىڭ ساۋابى :

مەسجىدلەرنى ئاۋات قىلىشنىڭ ساۋابى ئىنتايىن كاتتىدۇر. مەسجىدكە مېڭىش بىر ساۋاب، مەسجىد سېلىش بىر ساۋاب، بىرىنچى سەپتە تۇرۇش بىر ساۋاب، جامائەت نامىزى ئۈچۈن مەسجىدكە جۈغلىنىشمىز بىر ساۋاب، نامازدا سەپلەرنى تولۇقلاپ تۇرۇش بىر ساۋاب.... بۇلار نامازغا كېرىشتىن ئىلگىرىكى ساۋابلار.

مەسجىدكە مېڭىش دېگەنلىك ـ مەسجىدكە بىر نەرسىنى مىنىپ بارغان ئادەم مەسجىدكە بېرىشنىڭ ساۋابىغا ئېرىشەلمەيدۇ دېگەنلىك ئەمەستۇر. بەلكى ئۇ مەسجىدكە بېرىش جەريانىدا ماشىنىسىغا قاچىلىغان يېقىلغۇ ـ بېنزىنغىمۇ الله ساۋاب بېرىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمكى مەسجىدكە ئەتىگەنلەپ ياكى كەچلەپ بارسا، الله ئۇنىڭ ھەر قېتىم مەسجىدكە بارغان ۋاقتىغا (ئەجىر يۇزىسىدىن) جەننەتتە ئۇنىڭغا زىياپەت تەييارلايدۇ» بۇخاري 662؛ مۇسلىم 522؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 508 ـ نومۇر.

بۇرادەر! مەسجىدكە مېڭىۋېتىپ، پەرىشتىلەرنىڭ سىز ئۈچۈن زىياپەت تەييارلاۋاتقان ھالىتىنى تەسەۋۋۇر قىلىپ بېقىڭچۇ!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:«كىمكى ئۆيىدە تاھارەت ئېلىپ ، الله (ئۇنىڭغا پەرز قىلغان) پەرزلەرنى ئادا قىلىش ئۈچۈن، اللەنىڭ ئۆيلىرىدىن بىر ئۆيگە ـ مەسجىدكە ماڭسا ، ئۇنىڭ ئالغان بىر قەدىمى بىلەن بىر خاتالىقى ئۆچۈرۈلىدۇ، يەنە بىر قەدىمى بىلەن دەرىجىسى بىر ھەسسە كۆتۈرۈلىدۇ» مۇسلىم 1519 ـ نومۇر.

مەسجىدكە يىراق مۇساپىنى بېسىپ كېلىدىغان ئادەمگە مەرھابا! چۈنكى ئەجىر ـ تارتقان مۇشەققەتكە، ساۋاب ـ قىلغان ئەمەلنىڭ مىقدارىغا قاراپ كۆپ ياكى ئاز بولىدۇ. الله ئۇزى خالىغان بەندىسىگە ئۆزىنىڭ پەزلى ۋە كەرەمى بىلەن ساۋابنى ھەسسىلەپ بېرىدۇ.

بەش ۋاقى نامازنى تەرك قىلمىغان ئادەمدە گۇناھ قالمايدۇ. چۈنكى بەش ۋاقىت ناماز، كەبىرە گۇناھلاردىن ساقلانسىلا، بۇ نامازلار ئارلىقىدا قىلىپ سالغان گۇناھلارغا كاپارەت بولىدۇ.

موسۇلمان كىشىنىڭ بۇ كاتتا ساۋابتىن ئۆزىنى بىھاجەت قىلىۋېلىشى ۋە ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈشى توغرا بولامدۇ؟ ئىنسان ئۆمۈر بويى ئارقىسىدىن قوغلاپ ھاياتىنى زايا قىلىۋاتقان بۇ پانىي دۇنياغا نېمە تەڭ كېلىدۇ؟ موسۇلمان ئادەم بۇ ساۋابنى ئاڭلاپ، بىلىپ تۇرۇپمۇ

ئۆيىدە ناماز ئوقۇش بىلەن كۇپايىلىنىپ « مەن اللە ئۈچۈن كۆپ ياخشى ئىشلارنى قىلدىم، مەن ناماز ئوقۇمىغان ئادەمدىن ياخشىغۇ» دېيىشى دۇرۇس بولارمۇ؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« مەن سىلەرگە خاتالىقلار ئۆچۈرۈلۈپ، دەرىجىلەر يۇقىرى كۆتۈرۈلىدىغان ئىشنى دەپ بېرەيمۇ؟ » دېگەندە ، ساھابىلەر: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى ! شۇنداق قىلسىلا دېيىشكەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« ئىغىر كېلىدىغان چاغلاردا تاھارەتنى كامىل ئېلىش، مەسجىدكە بېرىش ئۈچۈن كۆپ قەدەم ئېلىش، بىر نامازدىن كېيىن يەنە بىر نامازنى كۈتۈپ تۇرۇش ئەنە شۇ اللە يولىدا چېگ تورۇشتۇر، ئەنە شۇ اللە يولىدا چېگ تورۇشتۇر» دېگەن. مۇسلىم 587 : ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 235 ـ نومۇر.

بەنۇ سەلەمە قەبىلىسى بىلەن پەيغەمبەر مەسجىدىنىڭ ئارلىقى يىراق ئىدى. ئۇلار مەسجىدكە يېقىنراق بىر جايغا كۆچۈپ كەلمەكچى بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن رۇخسەت سورىغاندا ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا رۇخسەت قىلمىغان ۋە ئۇلارغا:« ئى بەنۇ سەلەمە قەبىلىسى! جايىڭلاردىن كۆچمەڭلار! ئالغان قەدىمىڭلارغا ئەجىر يېزىلىدۇ» دېگەن. مۇسلىم 1518 : ئىمام ئەھمەد 3 ـ توم 371 ـ نومۇر.

بەنۇ سەلەمە قەبىلىسى بىلەن پەيغەمبەر مەسجىدىنىڭ ئارلىقى قىسقا ئەمەس ئىدى. تەخمىنەن ئۈچ كىلومىتىر كېلەتتى. ئۇلار ھەر كۈنى بەش ۋاقىت مەسجىدكە پىيادە كېلەتتى. ئۇلار نامازنى جامائەت بىلەن ئوقۇش ئۈچۈن كۈنىگە تەخمىنەن 15 كىلومىتىر يول يۈرەتتى.

ئەي بۇرادەر! سىزنى جامائەت بىلەن ئادا قىلىشتىن توسىدىغان نەرسە نىمە؟! ئەگەر سىزنى چەكلەپ قويغۇچى سەۋەبلەر ھەققىدە چوڭقۇر ئويلانسىڭىز، چوقۇم ئۇ سەۋەبلەرنىڭ تولىمۇ ئەرزىمەس سەۋەبلەر ئىكەنلىكىنى بايقايسىز. چۈنكى ئۇلار دۇنيالىق سەۋەبلەر. ھەر قانداق ئەھۋالدا دۇنيالىق ئىشلار بىلەن ئاخىرەتلىك ئىشلار تەڭ كېلىپ قالسا،

دۇنيالىق ئىشلارنى بىر تەرەپكە قايرىپ قويۇش كېرەك. چۈنكى دۇنيا ياراتقۇچىنىڭ نەزىرىدە پاشىنىڭ قانىتىغىمۇ باراۋەر كەلمەيدۇ!!

يادىڭلاردا بولسۇنكى، مەسجىدكە كېلىشىڭىز يالغۇز ناماز ئۆچۈنلا بولۇپ قالماسلىقى بەلكى يەنە ئىلىم ئۆگىنىش ئۈچۈنمۇ بولۇشى كېرەك. بۇنىڭمۇ ساۋابى ناھايىتى چوڭدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمكى ئىلىم تەلەپ قىلىپ يول ئالسا اللە ئۇنىڭغا جەننەت يولىنى ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىدۇ». مانا سىز ئىلىم ئۆگىنىش ئۈچۈن مەسجىدكە كەلسىڭىز، جەننەتتە سىز ئۈچۈن بىر ئىشىك ئېچىلىدىكەن.

يۇقۇردىكى ھەدىسنىڭ ئاخىرىدا مۇنداق دېيىلىدۇ:« كىشىلەر اللەنىڭ ئۆيلىرىدىن بىر ئۆيگە يىغىلىپ، اللەنىڭ كىتاۋىنى تىلاۋەت قىلىپ، ئۆز- ئارا بىر- بىرىگە ئۆگىتىشسە، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە خاتىرجەملىك چۈشۈپ، اللەنىڭ رەھمىتى ياغىدۇ، ئۇلارنى پەرىشتىلەر قورشايدۇ ۋە اللە ئۇلارنىڭ ياخشىلىقلىرىنى ھوزۇرىدىكى پەرىشتىلەرنىڭ قېشىدا سۆزلەيدۇ». ئەبۇداۋۇد 2682؛ تىرمىز 3641؛ ئىمام ئەھمەد 2- توم 319- نومۇر.

ھەر قېتىم ئىلىم تەلەپ قىلىش ئۈچۈن ماڭغان ۋاقتىڭىزدا ، اللەنىڭ سىزنىڭ ئىسمىڭىزنى ھوزۇرىدىكى مۇقەررەب ، روكۇ قىلغۇچى، سەجدە قىلغۇچى ۋە شاھىد پەرىشتىلەرگە زىكرى قىلىدىغانلىقىنى ئويلاڭ.

ناماز ئوقىماي مەسجىدتە ئولتۇرۇشمۇ كاتتا ساۋابلىق ۋە كۆپ ئەجىرلىك بىر ئىش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« سىلەرنىڭ بىرىڭلارنى ئۆيىگە قايتىشتىن ناماز توسۇپ قالغان بولسا(يەنى كىيىنكى نامازنى كۈتۈپ، مەسجىدتە ئولتۇرغان بولسا) ئۇ يەنىلا ناماز ئىچىدە تۇرغان بىلەن ئوخشاش(ئەجىرگە ئېرىشىدۇ)». مۇسلىم 1507؛ ئەبۇ داۋۇد 471؛ ئىمام ئەھمەد 2- توم 319- نومۇر.

دېمەك، سىز شامدىن كېيىن خۇپتەن نامىزى ۋاقتىغىچە ئىلىم ئۆگىنىش ئۈچۈن ، مەسجىدتە قالغان بولسىڭىز، يەنىلا ناماز ئىچىدە تۇرغان بىلەن ئوخشاش ساۋابقا ئېرىشىدىكەنسىز.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« سىلەرنىڭ بىرىڭلار ئۆز نامازگاھىدا بىكار سۆز قىلماي تۇرغان بولسا، پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا رەھمەت تىلەپ: ئى اللە! ئۇنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغىن، ئى اللە ئۇنىڭغا رەھمەت قىلغىن دەيدۇ» . بۇخارى 445؛ ئەبۇ داۋۇد 469؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 312 ـ نومۇر.

بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يوقۇردىكى ھەدىستە تىلغا ئېلىنغان:« ئۇلارنىڭ ئۇستىگە خاتىرجەملىك چۈشىدۇ» دېگەن سۆزى ھەققىدە ئويلانغان ۋاقتىمىزدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆزىنىڭ ھاۋايى ـ ھەۋىسى بىلەن ئەمەس، بەلكى اللەنىڭ ۋەھيىسى بىلەنلا سۆزلەيدىغانلىقىنى ھىس قىلماي تۇرالمايمىز. قايسى بىرىمىز بولمىسۇن مەسجىدتە ئولتۇرغان ۋاقتىمىزدا كۆكرەكلىرىمىزدە بىر خىل يايراش، قەلبىمىزدە بىر خىل خاتىرجەملىكنىڭ پەيدا بولۇۋاتقانلىقىنى ھىس قىلىمىز.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ « ئەنە شۇ اللە يولىدا چىڭ تورۇشتۇر» دېگەن سۆزىدىن خۇددى سىز بىر ئىسلام دىيارىنى ياكى ئىسلام چېگرالىرىدىن بىر چېگرانى قوغداۋاتىسىز دېگەن مەنا پارلاپ تۇرىدۇ. سۇبھانەللاھ! مانا بۇ اللەنىڭ بىزگە ئاتا قىلغان كاتتا نېمىتى ۋە پەزلىدۇر. مەسجىدتە نامازنى كۈتۈپ تۇرغۇچى ئىسلام دىيارلىرىدىن مەلۇم دىياردا بولۇۋاتقان جىھادقا قاتناشقان ياكى چېگرادا كۆزەتتە تۇرغان مۇجاھىدقا ئوخشاشتۇر.

بۇنىڭدىن ئەجەپلىنىشنىڭ ھاجىتى يوق. چۈنكى اللە يولىدا چېگرادا مۇھاپىزەتتە تۇرغۇچى ئادەم ،ئۇ يەردە چەكلىك مۇددەتتە مۇھاپىزەتتە تۇرىدۇ. ئەمما نامىزنى مۇھاپىزەت قىلىدىغان ئادەم

خۇددى ئۆمۈر بويى چېگرادا مۇھاپىزەتتە تۇرغۇچىغا ئوخشايدۇ. ئۇ بىر كېچە-كۈندۈزدە بەش قېتىم شەھۋەتلىرى بىلەن كۈرەش قىلىدۇ.
ئىسلامدا ياخشىلىق يوللىرى ئىنتايىن كۆپ ۋە ھەر خىل. نىيەت قانچە كۆپ بولغانسىرى ، ئېرىشىلىدىغان ساۋابمۇ شۇنچە كۆپ بولىدۇ. شۇڭا مەسجىدكە كىرمەكچى بولغان ۋاقتىڭىزدا ئېتىكاپنى نىيەت قىلىپ كىرىشىڭىز ھەم مۇمكىن. بۇ ۋاقىتتا سىز ئېتىكاپقا كىرگۈچىلەرنىڭ ئەجرىگە ئېرىشىسىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ:« كىمكى الله رازىلىقى ئۈچۈن بىر كېچە ئېتىكاپقا كىرسە، الله ئۇ كىشى بىلەن دوزاخ ئارىسىنى يەتمىش يىللىق مۇساپە يىراقلاشتۇرىدۇ»... ئۇنداقتا سىزنىڭ شام بىلەن خۇپتەن ئارىسىدا ئېتىكاپقا كىرىشىڭىز، سىز بىلەن دوزاخ ئارىسىنى ئۈچ يىل يىراقلاشتۇرىشى مۇمكىن.

جامائەت نامىزىنىڭ پەزىلىتى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« جامائەت بىلەن ئوقۇلغان ناماز يەككە ئوقۇلغان نامازدىن پەزىلەت جەھەتتە 27 دەرىجە ئارتۇقتۇر» بۇخارى 645 ; مۇسلىم 1475 ; ئىمام ئەھمەد 2- توم 464- نومۇر.
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن:« كىمكى خۇپتەن نامىزىنى جامائەت بىلەن ئوقۇسا كېچىنىڭ يېرىمىغىچە قىيامدا تۇرغانغا ئوخشاش(ئەجرىگە ئېرىشىدۇ). كىمكى بامدات نامىزىنى جامائەت بىلەن ئوقۇسا پۈتۈن بىر كېچە قىيامدا تۇرغانغا ئوخشاش (ئەجرىگە ئېرىشىدۇ)». مۇسلىم 1489- نومۇر.

بىرىنچى سەپنىڭ پەزىلىتى:

نامازنى بىرىنچى سەپتە تورۇپ ئوقۇشنىڭ پەزىلىتى ئىنتايىن چوڭ. ساۋابى ناھايىتى كاتتىدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« ئەگەر ئادەملەر ئەزان ئوقۇش ۋە بىرىنچى سەپتە تورۇشتىكى ئەجرىنى بىلگەن بولسا، ئۇلار بۇ ئىككىسىگە ئېرىشىش ئۈچۈن چەك تاشلاشتىن باشقا ئامال تاپالمايتتى» بۇخارى 615؛ مۇسلىم 980؛ ئىمام ئەھمەد 2ـ توم 236ـ نومۇر.

سۇبھانەللاھ! ئەگەر ئادەملەر ئەزان ئېيتىش ۋە بىرىنچى سەپتە تورۇشنىڭ ساۋابىنى بىلىشكەن بولسا ئىدى، ئۇلار بۇ ئىككىسىگە ئېرىشىش ئۈچۈن ئۆزـ ئارا چەك تارتىشقان بولاتتى!!!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« پەرىشتىلەر بىرىنچى سەپتىكىلەرگە رەھمەت تىلەيدۇ».

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« ھەقىقەتەن اللە ۋە اللەنىڭ پەرىشتىلىرى سەپنىڭ ئوڭ تەرىپىدە تۇرغۇچىلارغا رەھمەت يوللايدۇ» .

بامدات نامىزىنىڭ پەزىلىتى:

ھەممىگە ئايانكى، بامدات نامىزىدىكى مۇشەققەت ئىنتايىن چوڭ. شۇنداق بولغاچقا بۇ نامازنىڭ ئەجرىمۇ ئەلۋەتتە شۇنداق كاتتىدۇر. ئادەملەر قىيامەت كۈنىدە كۆپ مۇشەققەت چېكىدۇ. چۈنكى قىيامەت كۈنىنىڭ مىقدارى 50 مىڭ يىلدۇر. ئۇلار بۇ كۈندە ھېچ نەرسىنى كۆرگىلى بولمايدىغان زۇلمەت ئىچىدە تۇرىدۇ. لېكىن اللە بۇ كۈندە ئادەملەرنىڭ ئىچىدىن بىر تۈركۈم كىشىلەرگە ئۆز نۇرىدىن يورۇقلۇق ئاتا قىلىدۇ. «ئۇ كۈندە مۆمىن ئەرلەرنى ۋە مۆمىن ئاياللارنى كۆرىسەنكى، ئۇلارنىڭ نۇرى ئۇلارنىڭ ئالدىدا ۋە ئۇلارنىڭ ئوڭ تەرىپىدە ماڭىدۇ» سۈرە ھەدىد 12ـ ئايەت. « ئۇ كۈندە مۇناپىق ئەرلەر ۋە

مۇناپىق ئاياللار مۆمىنلەرگە (بىزنى كۈتۈپ تۇرۇڭلار، سىلەرنىڭ نۇرۇڭلاردىن ئازراق ئالايلى) دەيدۇ» سۈرە ھەدىد 13 ـ ئايەت.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قاراڭغۇ تۈنلەردە مەسجىدلەرگە ماڭغۇچىلارغا قىيامەت كۈنىدىكى تولۇق نۇر بىلەن خۇش بىشارەت بولسۇن» ئىبنى ماجىه 781 ـ نومۇر

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« ئەگەر ئادەملەر خۇپتەن نامىزى بىلەن بامدات نامىزىنىڭ پەزىلىتىنى بىلىشكەن بولسا ئىدى، ئۇلار بۇ ئىككى نامازنى جامائەت بىلەن ئادا قىلىش ئۈچۈن ئۆمىلەپ بولسىمۇ، مەسجىدكە كېلەتتى» ئىبنى ماجىه 796 ؛ ئىمام ئەھمەد 2ـ توم 152 ـ نومۇر.

موسۇلمان كىشىنىڭ بۇ پەزىلەت ۋە ساۋابلارنى بىلىپ تۇرۇپ، بامدات نامىزىنى جامائەت بىلەن ئوقۇشتىن ھورۇنلۇق قىلىشى توغرا بولارمۇ؟ موسۇلمان كىشىنىڭ مۇناپىق سۈپىتى بىلەن سۈپەتلىنىشى دورۇسمۇ؟! بەلكىم ئارىمىزدىن بىرەيلەن قانداقسىگە موسۇلمان كىشى مۇناپىق دەپ ئاتالسۇن؟ دېيىشى مۇمكىن.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« مۇناپىقلارغا ئەڭ ئېغىر كېلىدىغان ناماز ـ خۇپتەن نامىزى بىلەن بامدات نامىزىدۇر» مۇسلىم 1480 ؛ئىبنى ماجىه 797 ـ نومۇر.

ئەي ئوقۇرمەن بۇرادەر! سىزدىن بىر سوئال سوراپ باقاي، ئەگەر سىز ھەر كۈنى ئەتىگەن سائەت 4:00 دە ئۆيىڭىزنىڭ ئاستىنقى قەۋىتىدىن 500يۈەن تېپىۋالسىڭىز، ئۇ پۇلنى ئېلىش ئۈچۈن شۇ چاغدا ئاستىنقى قەۋەتكە چۈشمەمسىز ياكى چۈشمەمسىز؟ اللە نامى بىلەن قەسەم قىلىپ سىزدىن سورايمەنكى ، بۇ سوئالغا جاۋاب بېرىشتە يالغانچىلىق قىلماڭ. يەنە ئويلاپ بېقىڭ، ئەگەر سىزگە ئۇيقۇ غالىب كېلىپ قېلىپ، ئۇ پۇلنى ئېلىش ئۈچۈن ۋاقتىدا يەر ئاستى ئۆيگە چۈشەلمىسىڭىز ئايالىڭىز ياكى ئاتا ـ ئانىڭىز سىزگە قانداق مۇئامىلە قىلىدۇ؟ . ئەجەبا سىز ھەر كۈنى 500يۈەن پۇلنى ئېلىش ئۈچۈن

ئۆيىقــــۇڭىزدىن كېچىـــــسىز- يـــۇ، الـــــله ئۈچــــۈن ئۆيىقــــۇڭىزدىن كېچەلمەيدىكەنـــــسىز. ئەگەر شـــــۇنداق قىلــــسىڭىز ، ســــىزنىڭ نەزىرىڭىزدىكى الله 500 يۈەندىن خار بولۇپ قالامدۇ؟!!

بىز نېمە ئۈچۈن ئەرزىمەس پانىي دۇنيا ئۈچۈن شۇنچىۋالا بەدەل تۆلەيمىز، ئەمما مەڭگۈلۈك دۇنيا ئۈچۈن ئەمەل قىلىشتىن ھورۇنلۇق قىلىمىز؟. ئەجەبا خىزمەت ئېھتىياجى ئۈچۈن كېچىلەپ ئورنىمىزدىن تورۇپ كېتىمىزيۇ- ئەمما ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى، ئاسمان ۋە زېمىن، بارچە كائىناتنىڭ ئىگىسى بولغان الله ئۈچۈن ئۆيىقۇمىزدىن ئويغىنالمايمىز؟!

مەسجىدلەر ئەتىگەن ۋە كەچلەردە كەلگۈچىلەرنىڭ، بولۇپمۇ بامدات ۋاقتىدا كەلگۈچىلەرنىڭ ئازلىقىدىن شىكايەت قىلماقتا.

يەھۇدى قىساسچىلىرى ئىتتىپاقىنىڭ سابىق رەئىيسەسى گولدا مائىيردىن : موسۇلمانلارنىڭ يەھۇدىيلارنى ئۆلتۈرىدىغانلىقى، يەھۇدىيلارنىڭ دەرەخلەر ۋە تاشلارنىڭ ئارقىسىغا يوشۇرنۇۋالسا، ئۇ دەرەخلەر ۋە تاشلارنىڭ موسۇلمانلارغا يەھۇدىيلارنىڭ يوشۇرنۇۋالغانلىقى توغرىسىدا خەۋەر بېرىدىغانلىقى ھەققىدىكى ھەدىس توغرىسىدا سوئال سورالغاندا، ئۇ: بۇ سەھىھ ھەدىس ، لېكىن، ھازىرچە بۇ ھەدىستىكى مەزمۇنلارنى بىزگە تەتبىقلىغىلى بولمايدۇ دېگەن. سوئال سورىغۇچى ئۇنىڭدىن : ئەمىسە بۇ ئىش قاچان يۈز بېرىدۇ؟ دەپ سورىغاندا ئۇ : قاچان موسۇلمانلار بامدات نامىزىغا جۈمە نامىزىغا يىغىلغاندەك يىغىلسا،ئاندىن بۇ ئىش يۈز بېرىدۇ دەپ جاۋاب بەرگەن.

جامائەت نامىزىنى تەرك قىلىشتىن ئاگاھلاندۇرۇش

جامائەت نامىزىنى تەرك قىلىشتىن ئاگاھلاندۇرۇش ھەققىدە نۇرغۇن ھەدىس بار بولۇپ، بۇ ھەدىسلەرنىڭ بىرىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« مەن ئوتۇن يىغىشقا بۇيرۇسام ئوتۇن

يېغىلسا، ئاندىن بىرەيلەننى نامازغا ئەزان ئېيتىشقا بۇيرۇسام ، ئاندىن يەنە بىر ئادەمنى ئادەملەرگە ئىمام بولۇشقا بۇيرۇسام، ئاندىن مەن بامدات نامىزىنى ئۆيدە ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئۆيىگە بېرىپ ئۇلارنى ئۆيى بىلەن قوشۇپ كۆيدۈرىۋەتسەم دەپ ئويلاپ قالدىم» مۇسلىم رىۋايەت قىلغان.

سىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆيىڭىزنى كۆيدۈرۈپ تاشلىغىدەك ھالەتتە غەزەپلىنىشىدىن رازى بولامسىز؟

بىر ئەما كىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ : ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى ! مەن كۆزى كۆرمەيدىغان بىر ئەما، مېنى مەسجىدكە يېتىلەپ ئەكىلىدىغان ئادەممۇ يوق، مەدىنىنىڭ ھاۋاسى ئىسسىق ھەم يىرتقۇچ ھايۋانلار كۆپ بىرجاي، شۇڭلاشقا مىنىڭ نامازنى ئۆيدە ئوقۇشۇمغا رۇخسەت قىلغان بولساڭ؟ دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭدىن :« ئەزاننى ئاڭلامسەن؟» دەپ سورىدى. ئۇ : ھەئە ئاڭلايمەن دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا:« ئۇنداقتا مەسجىدكە كەلگىن» دېدى. مۇسلىم 1484 ؛ نىسائىي 849 ـ نومۇر.

ئەي بۇرادەر ! ئويلاپ كۆرۈڭكى، ئۇ كىشىنىڭ كۆزىنىڭ كۆرمەسلىكى ، ئۇنى مەسجىدكە يېتىلەپ ئېلىپ كىلىدىغان ئادەمنىڭ يوقلۇقى، قاتتىق ئىسسىق ۋە يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ كۆپ بولىشى قاتارلىق سەۋەبلەر ئۇنىڭ نامانى ئۆيدە ئوقۇشىغا سەۋەب ـ بانا بولالمىغان. بىزگە ئوخشاش تەندۇرۇس، كۈچلۈك ۋە كۆزى ئوچۇق كىشىلەرگە نىمە دەيسىز؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام جۈمە نامىزى ۋە جامائەتنى تەرك قىلغان ئادەمنى قورقۇتىدىغان بىر ھەدىسىدە مۇنداق دەيدۇ:« جۈمە نامىزىنى ئوقىمىغان ئادەملەر چوقۇم بۇ ئىشىدىن يېنىشى كېرەك. بولمىسا اللە ئۇلارنىڭ قەلبىگە مۆھۈر بېسىۋېتىدۇ ـ دە ئۇلار غاپىللاردىن بولۇپ كېتىدۇ» مۇسلىم 1999 ـ نومۇر.

قادىر بولۇپ تورۇقلۇق جۈمە نامىزى ۋە جامائەتنى تەرك قىلغۇچىغا قارىتا ئېيتىلغان بو تەھدىد نېمە دېگەن قاتتىق!. بۇ ئىش ئۇنىڭ قەلبىگە مۆھۈر بېسىلىش ئاندىن غەپلەتتە قېلىشنىڭ سەۋەبى بولىدۇ. الله بۇنداق بولۇپ قېلىشتىن ئۆز پاناھىدا ساقلىسۇن. كىم بۇنداق بولۇشقا رازى بولسۇن؟كىم بۇ ئازاپقا بەرداشلىق بېرەلىسۇن؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تىرىشچان شاگىرتى ۋە سۈيۈملۈك ھەمراھى ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇد مۇنداق دېگەن: كىمكى ئاخىرەتتە اللەقا مۇسۇلمان ھالىتىدە مۇلاقات بولۇشنى ئىستىسە، بەش ۋاقىت نامازنى ئۆ ۋاقتىدا ئادا قىلسۇن. الله سىلەرنىڭ پەيغەمبىرىڭلارغا ھىدايەت يوللىرىنى بەلگىلەپ بەردى، بۇ نامازلار ئەنە شۇ ھىدايەت يوللىرىنىڭ جۈملىسىدىندۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام دەۋرىدە بىر ئادەم بار بولۇپ، ئۇ كىشىنى ئىككى ئادەم يۆلەپ مەسجىدكە ئەكىلەتتى. ئەگەر سىلەر نامازنى ئۆيۈڭلاردا ئوقۇساڭلار، چوقۇمكى، پەيغەمبىرىڭلارنىڭ سۈننىتىنى تەرك قىلغان بولىسىلەر. ئەگەر سىلەر پەيغەمبىرىڭلارنىڭ سۈننىتىنى تەرك ئەتسەڭلار چوقۇم ھالاك بولىسىلەر...

ھەدىس رىۋايەتچىسى، ئىسىل ساھابە ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: بىر ئادەمنىڭ قۇلىقىغا ئېرىتىلگەن مىسنىڭ تولغۇچە قويۇلىشى ، ئۇنىڭ « حي على الصلاة» نامازغا كىلىڭلار، « حي على الفلاح» نىجاتلىققا كېلىڭلار دېگەن ئەزان ئاۋازىنى ئاڭلاپ مەسجىدكە كەلمىگىنىدىن ياخشىراقتۇر.

ئەي قېرىنداش ئەبۇ ھۇرەيرىنىڭ بۇ سۆزىنى ئۇبدان ئويلاپ بېقىڭ!!

سەلەپلەرنىڭ جامائەت نامىزىغا ئەھمىيەت بېرىشىدىن نەمۇنىلەر

سەئىد ئىبنى مۇسەييەب رەھمەھۇللاھۇ مۇنداق دەيدۇ: ئاللاھ بىلەن قەسەمكى، 20 يىل بولدى، مۇئەززىن « نامازغا كېلىڭلار» دەپ ئەزان ئېيتىشتىغىلا مەسجىدكە كىلىپ بولىمەن، مەن بىرمۇ ئادەمنىڭ جامائەت نامىزىدىن قېلىپ قالغانلىقىنى كۆرمىدىم.

سەلەپلەردىن بىرەيلەن مۇنداق دىگەن: مەن ئۈچۈن بۇ دۇنيادىكى ئەڭ سۆيۈملۈك نەرسە- جامائەت نامىزى. جامائەت نامىزى ئارقىلىق سەھۋەنلىكلىرىم مەندىن كۈتۈرىلىدۇ، مەن ئۈچۈن ئۇنىڭ پەزىلەتلىرى خاتىرلىنىدۇ.

ھاتەم ئەسەم مۇنداق دىگەن: مەن بىر قېتىم جامائەت بىلەن ناماز ئوقۇيالماي قالدىم، بۇ چاغدا پەقەت ئەبۇ ئىسھاق بۇخارىلا ماڭا تەزىيە بىلدۈردى. ئەگەر باللىرىمدىن بىرەرسى ۋاپات بولغان بولسا، ماڭا نەچچە ئون مىڭ ئادەم تەزىيە بىلدۈرگەن بولار ئىدى. چۈنكى ھازىر ئادەملەر دىنىنىڭ مۇسىبىتىگە دۇنيا مۇسىبىتىدىن تۆۋەن دەرىجىدە مۇئامىلە قىلماقتا!!

مەيمۇن ئىبنى مىھران مۇنداق دىگەن: ئۇزۇن يىللار بولدى، ئىككى قېتىملىق نامازدىن باشقا ھەممە نامازنى جامائەت بىلەن ئوقۇدۇم، شۇ ئىككى قېتىملىق ناماز ماڭا خۇددى مەن نامازنى ئوقۇمىغاندەك تۇيۇلۇپ تۇرىدۇ!!

سەلەپلەردىن بىرەيلەن جامائەت بىلەن ناماز ئوقۇشتىن قېلىپ قالدى. ئۇ: « انا لله و انا اليه راجعون (بىز اللەنىڭ ئىلكىدە، بىز يەنە ئۇنىڭ ھوزۇرىغا قايتىقۇچىلارمىز) » دىگەن ئايەتنى ئوقىغاندىن كىيىن، اللە بىلەن قەسەمكى، نامازنى جامائەت بىلەن ئوقۇش ماڭا نىسبەتەن ئىراقنىڭ ۋالىيلىقىغا ئېرىششتىنمۇ سۆيۈملۈكراقتۇر .دىدى.

جابىر ئىبنى ئابدۇللا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىشچە، ئۇ مۇنداق دەيدۇ: بىزنىڭ ئۆيى مەسجىدتىن يىراق ئىدى. مەن مەسجىدكە يېقىنراق بىر جايغا كۆچمەكچى بولۇپ، ئۆيۈمنى ساتماقچى

بولدۇم. شۇنىڭ بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ماڭا :« كۆچمىگىن ئى جابىر! ، سېنىڭ ھەر بىر قەدىمىڭگە بىر دەرىجە يېزىلىدۇ » دېدى.

ئەي موسۇلمان بۇ رادەر! بىزنىڭ قايسى بىرىمىز ئۆي ئالغاندا ياكى ئۆ ئىجارىگە ئالغاندا ئۇ ئۆينىڭ مەسجىدكە يىراق ياكى يېقىنلىقىنى ئويلاپ باقتۇق!!

نامازنى جامائەت بىلەن ئوقۇشنى تەرك قىلىشقا سەۋەب بولىدىغان ئىشلار

نامازنى جامائەت بىلەن ئوقۇشنى تەرك قىلىشقا سەۋەب بولىدىغان تۆت تۈرلۈك سەۋەب بار بولۇپ، بۇ سەۋەبلەرمۇ ۋاقىتلىقتۇر. قاچان بۇ سەۋەبلەرنىڭ ۋاقتى توشسا، رۇخسەتمۇ ئاخىرلىشىدۇ. ئۇلار: قاتتىق قورقۇنچ، قاتتىق سوغۇق، تاماقنىڭ ھازىر بولۇپ قېلىشى ۋە كېسەللىك قاتارلىقلاردۇر. مەسىلەن: ئەسىر نامىزى ۋاقتىدا تاماق تارتىلدى، قورساق ئاچ، بۇ چاغدا ئەڭ ياخشىسى تاماقنى يەۋېلىپ، ئاندىن نامازنى ئوقۇش. چۈنكى ناماز ئىبادەت، خۇشۇئ ۋە ھوزۇرى قەلبتۇر. ئىنسان تاماق تەييار بولغاندا ناماز ئوقۇسا، نامازغا دىققىتىنى مەركەزلەشتۈرەلمەي قالىدۇ. قورقۇنچ بولسا بەلكىم سىزنى كۈتىۋاتقان بىر دۈشمەننىڭ بولۇشى ۋە ياكى يولدا غالجىر ئىتنىڭ ئەزىيەت بېرىشى دېگەندەك.. باشقا ئۆزرىلەرمۇ ھەم شۇنداق.

ئاستا - ئاستا كۆنۈش ئىسلامنىڭ يولىدۇر

بەزىلەر كېلىپ، مەن شەرىئەت ئەھكاملىرىغا ئەمەل قىلىدىغان موسۇلمان بولماقچى، لېكىن مەن ناماز ئوقۇمايمەن دەپ سورايدۇ. مەن بۇ كەبى بۇرادەرلىرىمىزگە مۇنداق دەيمەن: سىز نامانى ئىككى - ئۈچ ھەپتە ياكى بىرەر

ئاي ئۆيىڭىزدە ئوقۇڭ، ئاندىن بىرەر قېتىم بولسىمۇ پەرز نامازنى مەسجىدتە ئوقۇڭ، يەنە بىرەر ئايدىن كېيىن ئىككى قېتىم... ئاندىن ئاستا ـ ئاستا ئۆزىڭىزنى كۆندۈرۈڭ. سىز ھىدايەت يولىغا قەدەم بېسىپ، ھىدايەتكە ئېرىشىشنى خالىسىڭىز، اللەنىڭ سىزگە ياردەم بېرىدىغانلىقىغا قەتئىي ئىشىنىڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىشلارنى تەدرىجىي قىلىشقا چاقىرىپ مۇنداق دەيدۇ:« سەن بىر ئۇلاقىقا مىنىۋېلىپ، يىراق مۇساپىنى تېز بېسىپ تۈگىتىش ئۈچۈن، مىنگەن ئۇلىقىنى چارچىتىپ ئۆلتۈرۈپ قويغان ئادەمگە ئوخشاش بولمىغىنكى، ئۇ تېخى مۇساپىسىنى تۈگىتىپ بولالمىغان، مىنىدىغىنىدىن ئايرىلىپ قالغان»!!

نامازنى جامائەت بىلەن ئوقۇش موسۇلمان ئاياللارنىڭ، ئاچا ـ سىڭىللارنىڭمۇ ھەققى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ:« اللەنىڭ چۆرىلىرىنى اللەنىڭ مەسجىدلىرىدىن توسىماڭلار» مۇسلىم 989؛ ئەبۇ داۋۇد 565؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 16 ـ نومۇر.

ئەمما موسۇلمان ئاياللار مەسجىدكە كەلگەندە كېلىپ ـ كېتىش ئەدەبلىرى ۋە مەسجىد ئەدەبلىرىگە رىئايە قىلىشى كېرەك.

ئىمان، تەقۋالىق ۋە قۇرئان مۇھەببىتىغا تويۇنغان مەسجىدتە مۆمىن قېرىنداشلىرىڭىز بىلەن تونۇشۇپ، بىرسى ـ بىرسىڭلارنى ياخشى كۆرىشىسىلەر، قۇرئان ھەدىس ئۆگىنىسىلەر ـ دە ھەقىقى دىندارلارغا ئايلىنىسىلەر. يادىڭلاردا بولسۇنكى، نامازنى مەسجىدتە جامائەت بىلەن ئوقۇش ئىماننىڭ بەلگىسىدۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ:« ئەگەر سىلەر بىر ئادەمنىڭ مەسجىدكە ئادەتلەنگەنلىكىنى كۆرسەڭلار، ئۇنىڭ مۆمىنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىڭلار». اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« اللەنىڭ مەسجىدلىرىنى پەقەت اللەقا، ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقان، ناماز ئوقۇغان، زاكات بەرگەن، اللەدىن باشقىدىن قورقمىغانكىشىلەرلا ئاۋات قىلىدۇ(يەنى مەسجىدنى رېمونت قىلىش، سەرەمجانلاشتۇرۇش، تازىلاش، مەسجىدتە داۋاملىق ناماز ئوقۇش، قۇرئان تىلاۋەت قىلىش

قاتارلىق ئىشلارنى قىلىدۇ) ئەنە شۇلارنىڭ ھىدايەت تاپقۇچىلاردىن بولىشى كۆزدە تۇتۇلىدۇ» سۈرە تەۋبە 18 ـ ئايەت.
نامازدىكى خوشۇئ كۆپىنچە جامائەت بىلەن ئوقۇلغان نامازدا ھاسىل بولىدۇ.

خۇش خەۋەر

بىز جامائەت بىلەن ئوقۇلغان نامازنىڭ ساۋابىنىڭ ھەقىقەتەن ناھايىتى چوڭ ئىكەنلىكىنى بىلىۋالدۇق. ئەمدى مەن نامازنى داۋاملىق جامائەت بىلەن ئوقۇيدىغان كىشىلەرگە بېرىلىدىغان ساۋاب ياكى بەزى ساۋابلارنى بايان قىلىپ بېرىدىغان پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تۆۋەندىكى ھەدىسىنى تىلغا ئېلىش بىلەن سۆزۈمنى ئاخىرلاشتۇرىمەن.
اللە ئۆزىنىڭ سايىسىدىن باشقا سايە يوق كۈن ـ قىيامەت كۈنىدە ئەرشىنىڭ سايىسى بىلەن سايىتىدىغان يەتتە تۈرلۈك كىشىلەر تىلغا ئېلىنغان ھەدىستە،ئۇلارنىڭ بىرى:« قەلبى مەسجىدكە باغلانغان ئادەم» دۇر. بۇخارى 660 : مۇسلىم 2377 :ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 439 ـ نومۇر.
ھەدىستە تىلغا ئېلىنغان « قەلبى» دېگەن سۆز ھەققىدە ئوبدان ئويلىنىڭ. چۈنكى ھەدىستە «جىسمى» دېيىلمىدى. قەلبىنىڭ ئەملى ئەزالارنىڭ ئەملىدىن مۇھىمدۇر. ئەگەر قەلب مەسجىدكە باغلىنىدىكەن،ئەزالارنىڭ قەلبكە ئەگىشىشى ناھايىتى تەبئىيدۇر.
بۇ يەردە مەسجىد بىنا قىلىشنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە مۇنداق بىر خۇش خەۋەر بار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ:« كىمكى اللە رازىلىقى ئۈچۈن قۇش ئۇۋىسىچىلىك بولسىمۇ، بىر مەسجىد بىنا قىلسا، اللە ئۇ كىشى ئۈچۈن جەننەتتە بىر ئۆي بىنا قىلىدۇ» ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 241 ـ نومۇر.

سوئال : قۇش ئۇۋىسىچىلىك مەسجىد بارمۇ؟

جاۋاب: يوق. ئەمما بۇنىڭ مەنىسى ئەگەر سىز مەسجىد بىنا قىلىش ئۈچۈن بىر نەچچە يۈەن خەجلەش ئارقىلىق مەسجىد ئىشلىرىغا شېرىك بولسىڭىز، اللە سىزگە جەننەتتە بىر ئۆي بىنا قىلىدۇ دېگەنلىكتۇر.

سىز اللەنىڭ ساۋاب ۋە ئەۋزەللىكلەرنى يالغۇز بايلار ۋە قول-ئىلكىدە بار كىشىلەرگىلا خاسلاشتۇرماي، ئۇنىڭدىن پېقىر-مىسكىنلەرنى مەھرۇم قىلمىغانلىقىنى ئويلاپ بېقىڭچۇ! پېقىر-مىسكىنلەر بىر ياخشى ئىشقا، ئۆزىنىڭ ئىقتىدارىنىڭ يېتىشىچە قاتناشسا، اللە ئۇلارنىڭ ئازغىنە ئىشىغا كۆپ ئەجىر بېرىپ، ئۇ ئىشنىڭ ساۋابىنى كۆپەيتىپ بېرىدۇ. اللە ناھايىتى سېخىدۇر، ناھايىتى كەرەملىكتۇر.

ئىككىنچى لېكسىيە:

ھەج ۋە ئۆمرە ھەجنىڭ پەزىلىتى

بۇ قېتىم ھەج ۋە ئۆمرە ھەج قىلىش ھەققىدىكى تېمىنى تاللىغانلىقىمىزدىن ياشلار ھەيران قېلىشى مۇمكىن. ئۇلار : نېمىشقا بىز قىلىشقا قادىر بولالمايدىغان، ھازىرچە قىلمىساقمۇ بولىدىغان بىر ئىبادەت ھەققىدە پاراڭلىشىدىكەنمىز دېيىشى مۇمكىن. مەن دەيمەنكى، ئۇنداق ئەمەس، بىز بۇ ئىبادەت ھەققىدە بىر قانچە نوقتىدىن تورۇپ پىكىر يۈرگۈزىمىز. بۇ نوقتىلار ئىچىدىكى ئەڭ مۇھىمى ھەج قىلىشقا بولغان ئىشتىياقنى نىيەت قىلىشتۇر. بۇ ئۆز نۆۋىتىدە بىر نىشان ، خالاس. چۈنكى ھازىر ياشلىرىمىزغا ھەج قىلىش چوڭلارغىلا پەرىزغۇ دېگەن ھىسسىيات ھۆكۈمرانلىق قىلىۋاتىدۇ. ئۇلارنىڭ بەزىسى قېرىغان ۋاقتىمدا ھەج قىلىمەن دېسە، يەنە بەزىلەر ئەيمەنمەستىن: گۇناھ قىلىپ سالسام ، ئاندىن تەۋبە قىلىش ئۈچۈن ھەجگە بارىمەن دەيدۇ.

مەن بۇ قېتىم ھەج توغرىسىدىكى تەبلىغىم ئارقىلىق ، ھەج پەرزىنى ئادا قىلمىغان، بولۇپمۇ ھەج قىلىشقا قۇربى يەتسىمۇ يەنىلا ھەج قىلماي كېلىۋاتقانلارنى بۇ پەرىزنى ئادا قىلىشقا، شۇنىڭدەك پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەقبەرىسىنى زىيارەت قىلىشقا، شەرىئەت ئەھكاملىرى ۋە ياكى ھەج پائالىيەتلىرى ئەھكاملىرىدىن يىراق ھالدا ، ھەج ئارقىلىقلا ھاسىل بولىدىغان روھى تەسىرلەرنىڭ مەنالىرىنى ھىس قىلىپ بېقىشقا ئۈندىمەكچىمەن. ئۇنداق بولسا بىز ھەجنىڭ مەنىسى، مۇزدەلىفەدە تۇرۇش ۋە مىنا دېگەنلەرنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى، ھەج پائالىيتى جەريانىدا قەلبىدە نېمىلەرنىڭ يۈز بېرىدىغانلىقى ۋە ھەج، ئۆمرە ھەج ئارقىلىق ئېرىشىلىدىغان روھى مەنپەئەتلەرنىڭ نېمىلەردىن ئىبارەت بولىدىغانلىقى توغرىسىدا تەھلىل يۈرگۈزۈپ باقايلى.

مەن ياشلاردىن تۆۋەندىكى قۇرلارنىڭ ئۇلار ئۈچۈن خاس ئىكەنلىكى بۇيىچە مۇئامىلە قىلىشىنى خالايمەن. ئەقەللىسى ، بىزنىڭ قەلبىمىزدە ھەج قىلىمەن ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ

مەقبەرىسىنى زىيارەت قىلىمەن دېگەندىن ئىبارەت سەممىمىي نىيەتنىڭ بولۇش زۆرۈر. قاچان قەلبىمىزدە بۇ نىيىتىمىز ھەققىدە ئىخلاس كۆرۈلسە ، بۇ ئىخلاس بىزنىڭ كېيىنكى يىللاردا ھەج قىلىشىمىزغا تۈرتكە بولىدۇ. بۇ اللەغا ئاساندۇر.

بەلكىم بىرەيلەن: مەن ئېھتىياجىمنى، بالىلىرىمنىڭ ئېھتىياجىنى قامدىيالمايۋاتسام قانداقسىگە ھەج قىلىدىكەنمەن؟ دېيىشى ھەم مۇمكىن. مەن بۇ قېرىندىشىمىزغا دەيمەنكى، سىز نىيەت قىلىڭ، چۈنكى نىيەت قىلىش ھەجنىڭ ئاساسىي روكنىدۇر. مەن يەنە بىر قېتىم سەمىڭلارغا سېلىپ قويايكى، بىز ھەج پەرزىنى ئادا قىلىشقا ئىشتىياق بولسۇن ئۈچۈن، ئىمان بەرپا بولغان قەلبىلەردە ھەج ۋە ئۆمرە ھەج قىلىش ھىسسىياتلىرىغا دىققىتىمىزنى مەركەزلەشتۈرىمىز.

ھەجنىڭ پەزىلىتى

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« قادىر بولالىغان كىشىنىڭ اللە ئۈچۈن كەبىنى زىيارەت قىلىشى ئۇلارغا پەرز قىلىندى، كىمكى ئىنكار قىلىدىكەن(يەنى ھەجنى تەرك ئېتىدىكەن ، زىيىنى ئۆزىگە). شۈبھىسىزكى اللە ئەھلى جاھاندىن (يەنى ئۇلارنىڭ ئىبادىتىدىن) بىھاجەتتۇر» سۈرە ئال ئىمران 97ـ ئايەت .

بۇ ئايەتتە ئىنكار قىلىش يەنى كۇپرى كەلىمىسىنىڭ ئىشلىتىلگەنلىكى ، ئۆزىنى اللەنىڭ ئىبادىتىدىن بىھاجەت ساناپ، ھەجنى تەرك قىلغۇچىنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ خەتەرلىك ئىكەنلىكىنى دەلىللەيدۇ.

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا (ئۇلارنى) ھەجگە چاقىرىپ نىدا قىلغىن، ئۇلار پىيادە ۋە ئورۇق تۆگىلەرگە

مىنىپ، ئورۇق تۆگىلەر يىراق يوللارنى بېسىپ كېلىدۇ» سۈرە ھەج 27 ـ ئايەت.

بىز بۇ ئايەتتە « نىدا قىلغىن» دېگەن كەلىمىنى ئۇچرىتىمىز. بۇ، سەن پەقەت ئادەملەرنىڭ قولاقلىرىغا يەتكۈزۈپ قوي، ھەج كەلىمىسىنى ئۇلارنىڭ قولاقلىرىدا جارڭلىتىپ تۇر دېگەنلىكتۇر. شۈبھىسىزكى مەن بۇ نىدا ئۇلارغا يېتىپ بارغان ، لېكىن بۇ يىل ھەج قىلىشقا قادىر بولۇپ تورۇقلۇق بۇ نىداغا جاۋاپ قايتۇرمىغان ئوقۇرمەنلەرنى كېيىنكى يىللىق ھەجگە نىيەت قىلىشىنى دەۋەت قىلىمەن.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمكى ئايالىلارغا يېقىنچىلىق قىلماي، گۇناھ ـ مەسىيەت ئۆتكۈزمەي ھەج قىلسا، ئۇ ئانىسى ئۇنى تۇغقان كۈندىكىدەك (گۇناھدىن خالىي، پاك ھالىتىدە) قايتىدۇ» بۇخارى 18،19 ؛ مۇسلىم 3278 ؛ تىرمىزى 811 ؛ ئىمام ئەھمەد 410 ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« ئۆمرە ھەج يەنە بىر ئۆمرە ھەج ئارىسىدىكى (گۇناھلارغا) كاپارەتتۇر، ھەججۇلمەبرۇر(اللەنىڭ دەرگاھىدا مەقبۇل بولغان ھەج) نىڭ مۇكاپاتى پەقەت ـ جەننەتتۇر» . « ھەج قىلغۇچىلار ، ئۆمرە ھەج قىلغۇچىلار اللەنىڭ ئەلچىلىرىدۇر»

بىز ئادەملەرنىڭ ئۆيلىرىگە كەلگەن ئەزىز مېھمانلىرىنى قانداق قىزغىن قارشى ئېلىپ، ئىستىقبالغا چىقىدىغانلىقىنى بىلىمىز. بۇ قىزغىنلىق ۋە كۈتۈۋېلىش ئىنساننىڭ ئىنسانغا قىلغان مۇئامىلىسى. ئەي بۇرادەر! سىز ئۆزىڭىزنى يارىتقۇچىڭىزنىڭ مېھمىنى سۈپىتىدە تەسەۋۋۇر قىلىپ بېقىڭچۇ!. مەۋلايىمىز بولغان اللەنىڭ ئۆز مېھمانلىرىنىڭ ھوزۇرىغا قانداق ئىستىقبالغا چىقىدىغانلىقىنى بىز قانداق بىلەلەيمىز؟. سىزنىڭ بۇ كۈتۈۋېلىشنىڭ ھوزۇرىنى بىلىپ باققۇڭىز بارمۇ؟ ئۇنداقتا ھەجگە، ئۆمرە ھەجگە بېرىڭ. ئىنشاالله! شۇ

چاغدا سىز اللەنىڭ سىزنى قانداق قىزغىن قارشى ئالغانلىقىنى بىلەلەيسىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:«ھەج قىلغۇچىلار، ئۆمرە ھەج قىلغۇچىلار اللەنىڭ مېھمانلىرىدۇر. ئەگەر ئۇلار اللەغا دۇئا قىلسا، اللە ئۇلارنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىدۇ، تىلەكلىرىنى تىلىسە ، تىلىكىگە يەتكۈزىدۇ، گۇناھلىرىنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشىنى سورىسا، گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ» ئىبنى ماجە 2892 ـ نومۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« ئى ئادەملەر! اللە سىلەرگە ھەج قىلىشنى پەرز قىلدى » دېدى. ساھابىلەر : ئى اللانىڭ ئەلچىسى، ھەر يىلىمۇ؟ دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام جاۋاب قايتۇرمىدى. ئۇلار يەنە : ئى اللانىڭ ئەلچىسى، ھەر يىلىمۇ؟ دەپ سورىدى.پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« ئەگەر ھەئە دېسەم ، سىلەرنىڭ ھەر يىلى ھەج قىلىشىڭلار پەرز قىلىنىدۇ، قۇدرىتىڭلارنىڭ يېتىشىچە ھەج قىڭلار» دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىسلام دىنىنىڭ بەش ئاساسىي روكنىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن:« ئىسلام دىنى ـ اللەدىن باشقا ئىلاھ يوق، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام اللەنىڭ بەرھەق ئەلچىسى دەپ شاھادەت ئېيتىش، نامازنى تەئدىل ـ ئەركان بىلەن ئادا قىلىش، زاكات بېرىش، رامزان روزىسىنى تۇتۇش ۋە قادىر بولالايدىغان ئادەملەرنىڭ بەيتۇللانى ھەج قىلىشتىن ئىبارەت بەش ئاساس ئۈستىگە قورۇلغان» بۇخارى 8 ـ ؛ مۇسلىم 114 ؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 143 ـ نومۇر.

پەيغەمبەرلەرنىڭ كۆپىنچىسى بەيتۇللاھقا ھەج تاۋاپ قىلىش ئۈچۈن كەلگەن بولۇپ، بۇ، اللەنىڭ ئەمرىگە جاۋابەن بەيتۇللاھنىڭ ھۇلىنى سالغان ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامدىن قالغان ئىبادەت ئىكەنلىكىنى دەلىللەيدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەككىگە ھەج قىلىش ئۈچۈن كېتىۋېتىپ، مەككە بىلەن مەدىنە ئوتتۇرىسىدىكى بىر ۋادىدىن ئۆتكەندە :« ئى ئەبۇ بەكرى! بۇ ۋادىدىن ھۇد ۋە سالىھلار اللەنىڭ بەيتىنى تاۋاپ قىلىش ئۈچۈن ماڭغان» دېگەن. يەنە بىر

رىۋايەتتە:« بەيتۇللاھنى يەتمىش پەيغەمبەر تاۋاپ قىلغان » دېيىلگەن.
يەنە بىر رىۋايەتتە:« ئۇلارنىڭ ئارىسىدا مۇسامۇ بار ئىدى» دېيىلگەن.

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەجنى تەرك قىلغۇچى ھەققىدە تەھدىت خاراكتېرىدە مۇنداق بىر سۆزنى ئېيتقان: اللە بىلەن قەسەمكى، مەن شەھەرلەرنى ئايلىنىپ، ئۆزى باي ھەج ۋاجىب بولغان ئەمما ھەج قىلمىغان كىشىلەرنى تېپىپ، ئۇلارنى جىزيە تۆلەشنى بۇيرۇسام دەيمەن.

دېمەك، ھەج - ھەج قىلىشقا قادىر بولالايدىغان كىشىلەرگە پەرزدۇر. سەئىد ئىبنى جۇبەير مۇنداق بىر ئاجايىپ سۆزنى قىلغان بولۇپ، ئۇنىڭ بۇ سۆزى ھەج قىلىشقا قۇربى يەتسىمۇ ھەجنى تەرك قىلغۇچىنىڭ گۇناھىنىڭ نەقەدەر چوڭلۇقىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ مۇنداق دېگەن: ئەگەر مەن ئۆزەم ياشاۋاتقان بۇ شەھەردە بار بايلارنىڭ بىرەر باينىڭ ھەج قىلىشقا قۇربى يەتسىمۇ، ھەج قىلمىغانلىقىنى ۋە شۇ ھالەتتە ئۆلگەنلىكىنى بىلسەم ، ئۇنىڭ جانازا نامىزىنى ئوقىمايمەن. سەئىد ئىبنى جۇبەير سەلەپ ئۆلىمالىرىدىن بىرى ۋە فەقىھىدۇر. ئابدۇللا ئىبنى ئابباس اللەنىڭ:« ئۇلارنىڭ بىرىگە ئۆلۈم كەلسە ئېيتىدۇكى‹ ئى پەرۋەردىگارىم! مېنى (دۇنياغا) قايتۇرغىن، مەن قويۇپ كەلگەن مال-مۈلكۈم بىلەن ياخشىلىق قىلىشىم مۇمكىن» (سۈرە مۆمىنۇن 99-100- ئايەت) دېگەن سۆزى ھەققىدە مۇنداق دېگەن: مەن قويۇپ كەلگەن مال- مۈلكۈم بىلەن ياخشىلىق قىلىمەن يەنى ئۇ ، ئۆزىگە ھەج قىلىشنىڭ ۋە زاكات بېرىشنىڭ ۋاجىب بولغانلىقىنى ئەسلەپ، ھەج قىلىمەن، زاكات بېرىمەن دەيدۇ دېگەنلىكتۇر.

ھەدىسلەردە كېلىشىچە، بالا كۆتۈرۈۋالغان بىر ئايال پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئى اللەنىڭ ئەلچىسى! بۇ بالامۇ ھەج قىلامدۇ؟ دېگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« ھەئە، ئەجرى ساڭا بولىدۇ» دېگەن. مۇسلىم 3240- نومۇر.

ھەج قىلغۇچى قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلار:

ھەج پەرزىنى ئادا قىلىش ئۈچۈن تەييارلانغان ئادەم، سەپەرگە چىقىشتىن بۇرۇن قىلىشقا تېگەشلىك مۇنداق بىر قانچە مۇھىم ئىش بار:

بىرىنچى: تەۋبە قىلىش. يەنى سىز ھەج قىلىپ ياكى ئۆمرە ھەج قىلىپ قايتقاندىن كېيىن، يەنە نېمە قىلغۇم كەلسە شۇنى قىلىۋېرىمەن دەپ نىيەت قىلىپ تۇرۇپ، ھەج قىلىشتىن ياكى ئۆمرە ھەج قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭ. دېمەك، راستچىللىق بىلەن اللە تەرەپكە قايتىش ئىنتايىن مۇھىمدۇر. ئەگەر سىز قەتئىي ئىرادىگە كەلمىگەن بولسىڭىز، ھەج قىلىپ قايتقاندىن كېيىن يەنە شۇ گۇناھلىق ئىشلىرىمنى قىلىمەنغۇ دېگەن نىيەت بىلەن قانداقسىگە اللەقا مېھمان بولۇپ، ئۇنىڭ ئالدىغا بارىسىز؟ ئۇنىڭغا دۇئا قىلىسىز؟ سىزگە رەھىم قىلىشنى ئۆتۈنىسىز؟

ئالىملاردىن بىرى مۇنداق دەيدۇ: مەن بىر ئادەمنىڭ ھەج قىلىپ قايتقاندىن كېيىن، يەنە بۇرۇنقى اللەقا ئاسىي بولىدىغان ئىشلارنى قىلىشنى نىيەت قىلىپ تۇرۇپ، ھەجگە چىقىشىدىن ناھايىتى قورقىمەن. ئۇ اللەقا نىدا قىلىپ: لەببەيكەللاھۇممە لەببەيك (ئى ئىلاھىم! مەن سېنىڭ ھوزۇرۇڭغا خوش ئېيتىپ كەلدىم، سېنىڭ ھوزۇرۇڭغا خوش ئېيتىپ كەلدىم) دەيدۇ. اللە ئۇنىڭغا جاۋابەن : سەن قوبۇل قىلىنمايسەن، مەرھەمەتىمگە ئېرىشەلمەيسەن دەيدۇ. چۈنكى ئۇنىڭ قەلبىدە ھەجتىن قايتقاندىن كېيىن گۇناھ قىلماسلىق نىيىتى يوق. شۇڭلاشقا، راست تەۋبە قىلىش ۋە اللە تەرەپكە قايتماقلىق ۋە ئى رەببىم! مەن تەۋبە قىلدىم، قىلىپ سالغان گۇناھلىق ئىشلىرىمغا ئۆكۈندۈم، مەن ئەمدى قەتئىي گۇناھلىق ئىشلارغا يولمايمەن دېيىشى، ھەم ئى رەببىم! مەن قەلبىمدىن ھەر قانداق مەئسىيەتنى، ھەر قانداق شەھۋەتنى، گۇناھلىق ئىشلاردا چىڭ تۇرۇۋېلىش ۋە ھەر قانداق

پىتنىلەرنى چىقىرىپ تاشلىدىم، مانا بۇ ھەج ياكى ئۆمرە ھەج سەپىرىمدىن ئىلگىرى پۈتۈن ۋوجۇدۇم ساقا تەئەللۇق بولدى دەپ اللەقا خالىس ئەھدە بېرىشى ئىنتايىن زۆرۈر.

ئىككىنچى: قەرزلەرنى ئادا قىلىۋېتىش. ھەج سەپىرىگە ئاتلىنىشتىن بۇرۇن، قەرزلىرىڭىزنى قايتۇرۇۋېتىڭ. ئەگەر تۆلەشكە قادىر بولالمايدىغان قەرزلىرىڭىز بولسا ، قەرزدارلاردىن رۇخسەت سوراڭ. ئەگەر ئۇلار سىزنىڭ تەلىۋىڭىزگە قوشۇلمىسا، ھەجگە چىقىشىڭىز بولمايدۇ. مانا بۇ ـ دىنىمىزنىڭ ئۇلۇغلىقىدۇر.

ئۈچىنچى: ئامانەتلەرنى ئۆز ئىگىلىرىگە قايتۇرۇپ بېرىڭ. چۈنكى سىز ھەج قىلىش ئۈچۈن سەپەرگە چىقىۋاتىسىز.

تۆتىنچى:زۇلۇم قىلىپ ئېلىۋېلىنغان نەرسىلەرنى قايتۇرۇپ بېرىڭ. ئەگەر سىز بىرەر ئادەمگە زۇلۇم قىلىپ يولسىزلىق بىلەن ئۇنىڭدىن بىرەر نەرسە ئېلىۋالغان بولسىڭىز، ئۇ كىشىنىڭ يېنىغا بېرىپ ئېلىۋالغان نەرسىنى قايتۇرۇپ بېرىڭ ۋە ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سوراڭ. ھەتتا سىز سەپەرگە چىقىشتىن ئىلگىرى بەندىلەرنىڭ ھەققىدىن پۈتۈنلەي پاك بولغايسىز.

بەشىنچى : نىيىتىڭىز خالىس بولسۇن. يەنى ھەج قىلىشتىكى مەقسىتىڭىز باشقىلار ئاڭلىسۇن ئۈچۈن، شۆھرەت ئۈچۈن، مەنپەئەتكە ئېرىشىش ۋە تىجارەت ئۈچۈن بولماسلىقى كېرەك. ھەجدە تىجارەت قىلىشقا بولىدۇ. لېكىن، ھەج قىلىشتىكى نىيىتىڭىز ئەسلا تىجارەت ئۈچۈن بولماستىن بەلكى، اللە ئۈچۈن خالىس ھەج قىلىش بولىشى كېرەك.

ئالتىنچى: ئۇرۇق ـ تۇققانلار بىلەن ۋىدالىشىش. بۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتى. ئۇرۇق ـ تۇققانلىرىڭىزغا ھەدىستە كەلگەن مۇنۇ دۇئانى قىلىڭ:« مەن دىنىڭلارنى،ئامانىتىڭلار(اللە بەندىلىرىگە پەرز قىلغان دىنى ئامانەت ـ ت) نى ۋە ئەمەللىڭلارنىڭ تۈگەنچىسىنى اللەقا تاپشۇردۇم» .

ھەجكە ئۆزىڭىز ماڭغان بولسىڭىز ئاياللىڭىز بىلەنمۇ يوقىرىدىكى دۇئانى ئوقۇش ئارقىلىق خەيرلىشىڭ.

يەتتىنچى:ئۆيىڭىزدە ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇڭ. بىرىنچى رەكئەتكە« قۇل يا ئەييۇھەلكافىرۇن» سۈرىسىنى، ئىككىنچى رەكئەتكە « قۇل ھۇۋەللاھۇ ئەھەد» سۈرىسىنى ئوقۇڭكى ئۆيىڭىزدىن ئىخلاس ۋە پاك ھالەتتە ئايرىلغايسىز.

سەككىزىنچى: ئۆزىڭىزگە تۆۋەندىكىدەك ۋەدىلەرنى قىلىڭ:

1) ھەج زىمىنىدا گۇناھ ئۆتكۈزمەسلىك؛

2) پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننەتلىرىنى قاتتىق ھۆرمەتلەش؛

3) مەقسىتىڭىز ۋە نىيىتىڭىز اللەنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىش؛

4) بەزى ئادەملەر قىلغاندەك، بىكار ۋاقتىڭىزنى تىجارەتكە ئەمەس بەلكى ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزۈش، ھەج پائالىيەتلىرى تۈگىگەندە ئاندىن نەپسىنى ئارام ئالدۇرۇش نىيىتى بىلەن سودا ـ سېتىق قىلىش؛

5) جىدەل ـ ماجرا قىلماسلىق، تىللاشماسلىق، ئادەملەر بىلەنلا بولۇپ قالماسلىق. تابىئىنلاردىن بىرى ھەجگە ياكى ئۆمرە ھەج قىلغىلى ماڭغاندا مۇنداق دەپ نىيەت قىلاتتى: جەسىدىمنى موسۇلمانلار ئۈچۈن سەدىقە قىلدىم. يەنى ھەجدە بەدىنىم ئارقىلىق موسۇلمانلارنى مۇداپىئە قىلىمەن ۋە ئۇلارغا كېرەكلىك باشقا ئىشلارنى قىلىمەن.

مەدىنىگە كەلگەندە نېمىلەرنى قىلىش كېرەك

مەدىنە ھەققىدە سۆزلىگەندە چوقۇم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى زىيارەت قىلىش كۆزدە تۇتۇلىدۇ. سىز ئۆيىڭىزدىن ئايرىلغاندىن باشلاپ، چوقۇم مەسجىد نەبەۋىنى زىيارەت قىلىشقا خالىس نىيەت باغلىشىڭىز

كېرەك. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ:« كىمكى مېنى زىيارەت قىلىپ كەلسە، ئۇنىڭ مېنىڭ يېنىمغا كېلىشتىكى مەقسىتى، پەقەت مېنى زىيارەت قىلىشلا بولسا، قىيامەت كۈنى مېنى ئۇ كىشى ئۈچۈن شاپائەتچى قىلىش اللەنىڭ ھەققى بولۇپ قالىدۇ». تەبرانى 2- توم 291؛ زۇبەيدى 4- توم 416- نومۇر.

سىز مەسجىد نەبەۋىدە زىيارەتتە بولغاندا، بۇ زىيارەتنى ھەقىقى ئۇچرىشىش دەپ تونۇشىڭىز كېرەك. يەنى سىز بۇ مەسجىدكە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەقبەرىسىنى زىيارەت قىلىش ئۈچۈن كەلدىم دەپ قارىماستىن، بەلكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆزى بىلەن ئۇچراشقىلى كەلدىم دەپ بىلىشىڭىز كېرەك. بۇ سۆزىمىزنىڭ دەلىلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تۆۋەندىكى سۆزىدۇر:«كىمكى ماڭا سالام يوللىسا، اللە سالام قىلغۇچىنىڭ سالامىنى ماڭا يەتكۈزىدىغان سەييارە پەرىشتىلەرنى بەلگىلەيدۇ». يەنە بىر ھەدىستە مۇنداق دېيىلىدۇ:« قانداقلا بىر كىشى ماڭا دۇرۇت(رەھمەت ۋە سالام) ئېيتسا، اللە ماڭا روھىمنى قايتۇرىدۇ- دە مەن ئۇنىڭغا سالام قايتۇرىمەن». دېمەك، سىزنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بولغان ئالاقە ۋە مۇناسىۋىتىڭىزنىڭ رېئال ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىشىڭىز ۋە ئۇنىڭ بىلەن ئۇچرىشىشقا ئىشتىياق باغلىشىڭىز لازىم بولىدۇ.

ساھابىلەرنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا بولغان ئىشتىياقىنىڭ قايسى دەرىجىدە ئىكەنلىكىنى بىلىپ باققۇڭىز بارمۇ؟ قېنى ئەمىسە، تۆۋەندىكى قۇرلارغا كۆز يۈگۈرتۈڭ:

بىلال رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ سەكراتتا ياتاتتى. ئۇنىڭ ئايالى بېشىدا تۇرۇپ: ئاھ! بۇ نېمە كەلگۈلۈك ئەمدى، دەۋاتاتتى. بىلال ئۇنىڭغا: ئۇنداق دېمە، لېكىن، بۇ قانداق خۇشاللىق ئىش- ھە! دېگىن.. چۈنكى مەن ئەتە مەھبۇبلىرىم مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرى بىلەن مۇلاقەت بولىمەن ئەمەسمۇ دەيتتى.

قاتناش ۋاستىلىرىنىڭ تەرەققى قىلىش بىلەن، سىزنىڭ يىراق مۇساپىلەرنى بىر نەچچە سائەتتە بېسىپ بولىشىڭىز ئادەتتىكى ئىش بولۇپ قالدى. شۇڭلاشقا سىز ئۆيىڭىزدىن چىققاندا: مەن بىر نەچچە سائەتتىن كېيىن پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام ۋە ساھابىلەر بىلەن ئۇچرىشىمەنغۇ دەپ ئىشەنچ قىلىشىڭىز كېرەك. شۇنى تەسەۋۋۇر قىلىپ بېقىڭچۇ: سىز پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام بىلەن ئۇچرىشىپ ئۇنىڭغا سالام بېرىۋاتىسىز، ئۇمۇ سىزگە نامىڭىزنى ئاتاپ تورۇپ جاۋاب سالام بېرىۋاتىدۇ، چۈنكى ئۇ سىزنى تونۇيدۇ ۋە سىزگە: ئامانلىق بولسۇن ساڭا ئەي پالانى دەيدۇ.

ساھابىلەرنىڭ پەيغەمبىرىمىزگە بولغان ئىشتىياقىدىن يەنە بىر مىسال:

ساھابىلەردىن بىرى مەدىنىدە، ئۇنىڭ ئانىسى مەدىنىنىڭ سىرتىدا ياشايتتى. بىر كۈنى ئانا كېسەل بولۇپ قالدى. ئوغلى ئۇنى يوقلاپ كەلمەكچى بولدى. ئۇ ئۈچ كۈنگىچە ئانىسىنىڭ ئۆيىگە بېرى ـ كېلىپ تۇردى. بۇنىڭدىن ئەجەبلەنگەن ئايالى ئۇنىڭدىن نېمىشقا شۇنداق قىلىدىغانلىقى ھەققىدە سورىغاندا، ئۇ جاۋاب بېرىپ: مەن مەدىنىدىن ئايرىلغان ۋاقتىمدا قەبرى روھ قىلىنىپ، پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالامنىڭ كۆزىدىن يىراق بىر جايدا ئۆلۈپ قېلىشىمدىن ئەنسىرەيمەن دېدى.

سىز ئۆزىڭىزدىن سوراپ بېقىڭ: مىنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام بىلەن ئۇچرىشىشىم سوغۇق ئۇچرىشىش بولۇپ قالارمۇ؟، مەن ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم ئى اللەنىڭ ئەلچىسى دەپ قويۇپلا كېتىپ قالارمەنمۇ؟ مىنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام بىلەن بولغان ئالاقەم ھەج ياكى ئۆمرە ھەجنى تولۇق ئادا قىلىشتىكى بىر شەكلەن ئىشقا ئايلىنىپ قالارمۇ؟. جاۋاب: ياق. چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالامنى ياخشى كۆرۈش بىزگە پەرىز قىلىنغان. ھەممەيلەنگە مەلۇمكى، اللەنى، اللەنىڭ پەيغەمبىرىنى، ئىسلامنى ۋە مۆمىنلەرنى ياخشى كۆرۈش نەپلى ئىش بولماستىن بەلكى

پەرزدۇر. شۇڭلاشقا پەيغەمبەرگە بولغان مۇھەببىتىڭىز رەسمىيەتتىكى مۇھەببەت بولۇپ قېلىشىدىن ھەزەر ئەيلىشىڭىز كېرەك.

مەسجىد نەبەۋىدە تۇرغان ۋاقتىڭىزدا سىز خۇددى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئالدىدا تۇرۇۋاتقاندەك كەمتەرلىك ۋە ئەدەب بىلەن تۇرىشىڭىز كېرەك. جابىر ئىبنى ئابدۇللانىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەققىدىكى مۇنۇ سۆزلىرى يادىڭىزدا بولسۇن. ئۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن بىر كۈنى كېچىدە كېتىۋاتاتتىم. ئۇ كۈنى ئاي تولۇن بولغان ئىدى. تۇيۇقسىز ئالدى تەرەپتىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام چىقىپ كەلدى. مەن بىر ئايغا ، بىر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قارىدىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ماڭا ئايدىنمۇ چىرايلىقراق كۆرۈنۈپ كەتتى.

مانا بۇ مۇھەببەت! مانا بۇ ئۇلۇغلاش!

مەن بىر ئادەمنىڭ ھەجدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن ئۇچراشقىلى كېتىۋېتىپ يىغلىغىنىچە: ئى اللەنىڭ ئەلچىسى! سەن مېنى شۇنداقمۇ يالغۇز تاشلاپ قويدۇڭغۇ دەۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغان ئىدىم. مەن يەنە بىر ئادەمنى كۆردۈم. ئۇنىڭ يېنىدا بىر كىچىك بالا بار ئىدى. ئۇ كىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ (مەقبەرىسى) يېنىدا يىغلاشقا باشلىدى. مەن ئۇنىڭغا: « ئى مۆمىنلەر! (رەسۇلۇللاغا سۆز قىلغان چېغىڭلاردا) ئاۋازىڭلارنى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاۋازىدىن يۇقىرى كۆتۈرمەڭلار، سىلەر بىر- بىرىڭلار بىلەن (تۇۋلاپ) يۇقىرى ئاۋازدا سۆزلەشكەندەك، پەيغەمبەرگە (تۇۋلاپ) يۇقىرى ئاۋازدا سۆز قىلماڭلار، (ئۇنداق قىلساڭلار) ئۆزلىرىڭلار تۇيماستىن (قىلغان ياخشى) ئەمەللىرىڭلار بىكار بولۇپ كېتىدۇ» دېگەن قۇرئان ئايىتىنى ئوقۇپ بەردىم ۋە ئۇنىڭغا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىدا ئاۋازنى كۆتۈرۈشنىڭ سالىھ ئەمەللەرنى بىكار قىلىۋېتىدىغانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ قويدۇم. مەن يەنە بىر كىشىنىڭ مۇنداق دەۋاتقانلىقىنى ئاڭلىدىم: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن ئۇچراشقان ۋاقتىمدىكى ھاياجاندىن ئۆزۈمنى تۇتۇۋالالماي يىغلاپ

سىلىشىم، ئاۋازىمنىڭ كۆتۈرۈلۈپ كېتىپ، ئەمەللىرىمنىڭ بىكار بولۇپ كېتىشىدىن ئەنسىرەۋاتىمەن.

بىر ئادەم ئۆزىنىڭ ئەڭ چىرايلىق كىيىملىرىنى كىيىپ، ئەڭ ئېسىل ئەتىردىن چېچىپ تەييارلىق قىلغاندىن كېيىن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى زىيارەت قىلىش ئۈچۈن كەلدى. بىز ئۇنىڭغا: مەسجىد قولۇپلىنىپ بولدى، سىز بېرىپ ئۇخلاڭ ياكى بازار ئايلىنىڭ دېگەن ئىدۇق. ئۇ ناھايىتى جىددىي كەيپىياتتا: مەدىنىگە كېلىپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن كۆرۈشمەي تۇرۇپ، باشقىلار بىلەن ئۇچراشسام، ئۇنىڭ بىلەن مۇلاقات بولماي تۇرۇپ باشقا ئىش قىلسام بولمايدۇ دېدى - دە مەسجىد ئىشىكى ئالدىدا ئولتۇردى. ئۇنىڭغا ئۇيقۇ غالىپ كېلىپ ئۇخلاپ قالدى. نەتىجىدە ئۇ كېچىسى مەسجىد ئىشىكى ئېچىلىپ ئىككى سائەتتىن كېيىن ئويغاندى. ئۇ چۆچۈپ ئورنىدىن تۇردى ۋە: مەن پەيغەمبىرىمگە نېمە دەيمەن؟ كېچىكىپ قالدىم دەيمەنمۇ؟ ئۇنىڭغا : ئۇخلاپ قاپتىمەن دەيمەنمۇ؟ دەپ يىغلاپ كەتتى.

ئەي ئوقۇرمەن بۇرادەر!

سىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ، كۆڭلىڭىزگە كەچكەن ھېسسىياتلىرىڭىزنى ئېيتىڭ. ئۇنىڭغا ئۇنى ھەقىقى ياخشى كۆرىدىغانلىقىڭىزنى ئىپادىلەڭ، ئۇنىڭغا ئۇنىڭ سۈننىتىنى ھايات مىزانىڭىزغا ئايلاندۇرماقچى بولغان بولسىڭىزمۇ، ئۆزىڭىزنىڭ ئۇنىڭ سۆزلىرىدىن، ھەركەتلىرىدىن تېخى خېلىلا يىراقتا ئىكەنلىكىڭىزنى ئېيتىڭ، ئۇنىڭغا بۈگۈندىن باشلاپ ئۆزىڭىزدە ئۇنىڭ مۇھەببىتى، سۈننىتى ۋە ئالاقىسىگە قارىتا بۇرۇنقىدىن باشقىچە كۆچىيىشنىڭ بولىدىغانلىقىغا ۋەدە بېرىڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن مۇڭدىشىپ بولغاندىن كېيىن: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەقبەرىسىنىڭ تېمىنى سىلاش ياكى سۆيۈشكە ئوخشاش شەرىئەتتە چەكلەنگەن ئىشلارنى قىلىپ سېلىشتىن ئۆزىڭىزنى ساقلاڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن دۇنيالىق ھاجەتلىرىڭىزنى ئادا قىلىپ قويۇشنى

تەلەپ قىلماقلىق. ئۇنىڭ مەقبەرىسى ئالدىدا ئاللاھقا يۈزلىنىپ دۇئا قىلماق.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى زىيارەت قىلىپ بولغاندىن كېيىن، ئوڭ تەرىپىڭىزگە بىر قەدەم ئالىسىڭىز، توپچى خەلىپە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەككىدىن مەدىنىگە ھىجرەت قىلغان ۋاقتىدىكى ھەمراھى ئەبۇ بەكرى سىددىق رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قەبرىسىنى تاپىسىز. ئۇنىڭغا: ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسىنىڭ ئورۇنباسارى! ئى سىددىق رەزىيەللاھۇ ئەنكە دېگەندەك سالاملارنى بېرىڭ. ئاندىن كېيىن ئوڭ تەرەپكە يەنە بىر چامدىسىڭىز ئىككىنچى خەلىپە ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قەبرىسى يېنىغا كېلىسىز. ئۇنىڭغىمۇ سالام بېرىپ بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەقبەرىسىنى ئارقىڭىزدا قالدۇرۇپ، ئاللاھقا دۇئا قىلىڭ، چۈنكى بۇ يەردە قىلىنغان دۇئا ئىجابەت قىلىنىدۇ.

رەۋزەنىڭ پەزىلىتى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ زىيارىتىدە بولۇپ بولغاندىن كېيىن،رەۋزەگە كېلىسىز. ئۇ ھەقتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قەبرەم بىلەن مۇنبىرىم ئوتتۇرىسىدىكى جاي بولسا جەننەت باغچىلىرىدىن بىر باغچىدۇر» بۇخارى 1888 ؛ ئىمام ئەھمەد 3 ـ توم 64 ـ نومۇر نومۇر.

رەۋزەنىڭ ئورنى بەك چوڭ ئەمەس بولۇپ، بۇ يەرگە يېشىل گىلەم سېلىنغان. مەسجىدنىڭ باشقا جايلىرىغا قىزىل گىلەم سېلىنغان. سىز رەۋزەگە موسۇلمانلارنىڭ قىستىلىشىپ كەتكەنلىكىنى،پۈت قويغۇدەك جاي تاپقىلى بولمايدىغانلىقىنى بايقايسىز. چۈنكى رەۋزەدە ئولتۇرغان ئادەمنىڭ دۇنيالىق ھاجىتى بولمايدۇ. قەلبى خاتىرجەملىككە توشۇپ، مۆلايىملىشىپ كېتىدۇ. بۇ ئورۇن بولسا

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرى ئولتۇرغان ئورۇندۇر. رەۋزە ئاياللار ئۈچۈن ئەتىگەندە ئىككى ـ ئۈچ سائەت ئەتراپىدا ئېچىلىدۇ. ئەي موسۇلمان ئاچا ـ سىڭىللار! رەۋزەدە ئولتۇرۇش پۇرسىتىنى قولدىن بەرمەي قويماڭلار.

ئائىشە تۈۋرۈكى

بۇ رەۋزەدىكى تۈۋرۈكلەر بولۇپ، مەزكۇر تۈۋرۈكلەرگە «ئائىشە تۈۋرۈكى» دېگەن خەت يېزىپ قويۇلغان. بۇ تۈۋرۈكلەر بولسا دەل پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئائىشىنىڭكىدە تۇرغاندا سۈننەت نامازلارنى ئوقۇيدىغان جايدۇر.

بۇ تۈۋرۈكلەرنىڭ كېلىپ چىقىشى ھەققىدە مۇنداق بىر ۋەقەلىك بار. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ جىيەنى ئۇرۋە ئىبنى زۇبەير بىر كۈنى تابىئىنلاردىن ئىككى كىشى بىلەن ئولتۇرۇپ، ئۆز ـ ئارا بىر ـ بىرىگە : پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سۈننەت نامازلارنى ئوقۇيدىغان ئورۇن قايەردۇ؟بىزمۇ مەسجىدنىڭ ئىچىدە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ناماز ئوقۇغان يەردە ناماز ئوقۇغان بولساق دېيىشتى. ئۇلار ئۇ ئورۇننىڭ زادى نەدە ئىكەنلىكىنى بىلەلمىدى. ئۇرۋە بىردەم سۈكۈت قىلغاندىن كېيىن، ھاممىسى ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ يېنىغا كىردى. ئۇنىڭ بىلەن بىرگە تۇرغانلار: ئۇرۋە ئائىشە رەزىيەللاھۇئەنھادىن بۇ توغرۇلۇق سورىغىلى كىرىپ كەتتى، ئۇنىڭ نېمە دەيدىغانلىقىغا قاراپ، شۇ بۇيىچە ئىش قىلايلى دېيىشتى. ئۇرۋە ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ يېنىدىن چىقىپ، بۇ تۈۋرۈكنىڭ يېنىغا كېلىپ، نامازغا تۇردى. ئۇ نامازدىن پارىغ بولغاندىن كېيىن، ھېلىقى ئىككى كىشىمۇ كېلىپ ناماز ئوقۇشقا تۇتۇندى. ئۇلار نامىزىنى ئاخىرلاشتۇرغاندىن كېيىن ئۇرۋە ئۇلارغا: بىلىۋالدىڭلارمۇ؟ ماڭا ئانام ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا پەيغەمبەر

ئەلەيھىسسالام سۈننەت نامازلانى ئوقۇيدىغان ئورۇننىڭ مۇشۇ يەر ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بەردى دېدى.

ئي مۆمىن بۇرادەر! كىلىڭ، بۇ يەردە ناماز ئوقۇيلى. ناھايىتى ئېنىقكى، سىزنىڭ پىشانىڭىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سەجدە قىلغان ئورۇنغا تېگىدۇ(سەجدە قىلىدۇ). پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنبىرىگە قاراڭ، ئۇنىڭ بۇ مۇنبەردە تۇرۇپ موسۇلمانلارغا ۋەز-نەسىھەت قىلىۋاتقان ھالىتىنى تەسەۋۋۇر قىلىڭ. مەسجىد نەبەۋىدە مۇمكىنقەدەر ئۇزۇنراق تۇرۇپ، ناماز ئوقۇشقا تىرىشىڭ. چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« مېنىڭ مەسجىدىمدە ئوقۇلغان بىر قېتىملىق ناماز(پەرزلەت جەھەتتە) باشقا مەسجىدلەردە ئوقۇلغان مىڭ قېتىملىق ناماز بىلەن باراۋەردۇر» بۇخارى1190 ؛ مۇسلىم 3645 ؛ تىرمىزى 325 ؛ ئىمام ئەھمەد 4- توم 25- نومۇر.

ھەم شۇنداقلا بۇ مەسجىدتە ئېتىكاپقا كىرىشنى نىيەت قىلىڭ.

مەسىلەن: ئەسىر نامىزىدىن خۇپتەن ۋاقتىغىچە دېگەندەك.

مەسجىد نەبەۋىدە بامدات نامىزى ئوقۇش ئۈچۈن مەسجىدكە بۇرۇن بېرىشىڭىز كېرەك. سىز موسۇلمانلارنىڭ بۇ مەسجىدكە بالدۇر كېلىش جەھەتتە بەسلىشىۋاتقاندەك ئاجايىپ بىر ھالەتنى بايقايسىز. سىز ئۆزىڭىزگە : مەسجىدگە ئەڭ ئاۋۋال بارغان ئادەم مەن بولىمەن دەپ ۋەدە قىلىپ، ئەتىسى سەھەردە ناھايىتى بالدۇر ئورنىڭىزدىن تۇرۇپ مەسجىدگە كەلسىڭىز، مەسجىدكە سىزدىن ئىلگىرى ئالللىقاچان بىر توپ موسۇلمان بۇرادەرلەرنىڭ كېلىپ بولغانلىقىنى ھىس قىلىسىز. ئۇلار ناماز ئوقۇۋاتقان، قۇرئان تىلاۋەت قىلىۋاتقان ۋە اللەدىن قورقۇپ كۆز يېشى قىلىۋاتقان. مەسجىد ئىچىدىكى بۇ ئاجايىپ مەنزىرىدىن قەلبىڭىز لەرزىگە كېلىدۇ.

مەن بۇ يەردە سىلەرگە يەنە بىر ئىشنى ئېيتىپ قويۇشنى ياقتۇرىمەن: ئۇ بولسىمۇ مەسجىدكە بابۇ جىبرىئىل (جىبرىئىل ئىشىكى) دىن كىرىشتۇر. دەل مانا مۇشۇ ئىشىكتىن جىبرىئىل

ئەلەيھىسسالام مەسجىدكە كىرىپ ، موسۇلمانلارغا دىن ئىشلىرىنى ئۆگەتكەن ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئىسلام، ئىمان ۋە ئېھسان توغرۇلۇق سوئال سورىغان.

مەدىنىنىڭ پەزىلىتى

مەدىنىنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« ئىمان چوقۇم مەدىنىگە قاچىدۇ، خۇددى يىلان ئۆزىنىڭ ئۇۋىسىغا قاچقاندەك» . بۇخارى 1876؛ مۇسلىم 372؛ ئىبنى ماجە 3111 ـ نومۇر.

سىز مەدىنىدە ۋاراڭ ـ چۇرۇڭ قىلماي ئاستا ۋە ئەدەب بىلەن مېڭىشىڭىز كېرەك. نېمىشقا؟ چۈنكى سىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە ساھابىلەرنىڭ ئىزىدىن كېتىۋاتىسىز. بۇ ھەقتە مۇنداق بىر ئىشنى سۆزلەپ ئۆتۈشكە ئەرزىيدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋاپات بولۇپ كەتكەندىن كېيىن، ئابدۇللا ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇما بىر كۈنى يولنى توسۇپ تۇرىدىغان بىر تۈپ دەرەخنىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتاتتى. شۇ چاغدا بىر تۈركۈم كىشىلەر كېلىپ، دەرەخنىڭ ئوڭ تەرىپىدىن ئۆتتى. ئابدۇللا دەرەخنىڭ ئوڭ تەرىپىدىن ئايلىنىپ، دەرەخنى بىر چۆرگىلىدى ـ دە ، دەرەخنىڭ شىمالىي تەرىپىدىن چىقىپ مېڭىپ كەتتى. ھېلىقى ئادەملەر ئۇنىڭغا: بۇ نېمە قىلغىنىڭ؟ دېيىشتى. ئابدۇللا ئۇلارغا: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ جايدىن ئۆتكەندە موشۇنداق قىلغان ئىدى، شۇڭلاشقا مەنمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قىلغان ئىشنى قىلىشنى ياخشى كۆردۈم، ئېھتىمال مېنىڭ قەدىمىم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام دەسسىگەن جايغا تەگسە، ئەجرىگە ئېرىشسەم ئەجەپ ئەمەس دېدى.

مەدىنىدىكى ۋاقتىڭىزدا يېمەك ـ ئىچمەك ، ئاپتۇۋۇزغا چىقىپ ـ چۈشۈش، ئۇخلاش ۋە باشقا بارچە ئىشلاردا سۈننەت بويىچە ئىش

كۆرسىتىشكىمىز كېرەك. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يوقىرىدا تىلغا ئېلىنغان ئىشلار ھەققىدە سۆزلىگەن سۆزلىرى، ھەركىتى ۋە ئېتىراپ قىلىشلىرى بار. شۇنداقلا سىز ئوھۇد تېغىغا بېرىشنى ئۇنتۇپ قالماڭ. ياخشىسى ئوھۇد غازىتىنىڭ تارىخىنى ئوقۇغان ۋە بۇ غازات ھەققىدە مەلۇماتى بار ئادەم بىلەن بىرگە بېرىڭ. ئۇ سىزگە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە ساھابىلەرنىڭ قانداق جىھاد قىلغانلىقىنى كۆرسىتىپ قويسۇن. شۇندىلا سىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە ساھابىلەرنىڭ بۇ دىننى سىزگە يەتكۈزۈش ئۈچۈن قانچىلىك قۇربانلىق بەرگەنلىكىنى ھىس قىلالايسىز.

ئوھۇد تېغى ھەققىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« ئوھۇد تېغى جەننەتنىڭ (تاغلىرىدىن بىر تاغدۇر)»، « ئوھۇد تېغى بىزنى ياخشى كۆرىدۇ، بىزمۇ ئۇنى ياخشى كۆرىمىز» بۇخارى 4083، ئىمام ئەھمەد 3 ـ توم 149 ؛ مۇسلىم 3359 ـ نومۇر.

سىز ساھابىلەر دەپنە قىلىنغان بەقىيئ قەبرىستانلىقىنى زىيارەت قىلىشنى ھەم ئونتۇپ قالماڭ.

مەككىگە ئاتلىنىش

ئۆمرە ھەج پائالىيەتلىرىنى مەككىدە باشلاپ، يەنە شۇ يەردە ئۆمرە ھەج دىن چىقىسىز. ئاندىن پەرىز ھەج بىلەن نەپلە ھەجنى بىرلەشتۈرۈپ قىلىش (تەمەتتۇئ) نى نىيەت قىلىپ زۇلھەججە ئېيىنىڭ 8 ـ كۈننى ساقلاپ تۇرىمىز. زۇلھەججىنىڭ 8 ـ كۈنى ھەج رەسمىي باشلىنىدۇ.

ئۆمرە ھەج پائالىيەتلىرىنى مەدىنىدىن باشلايسىز. ئۆمرە ئېھرام باغلاش بىلەن باشلىنىدۇ. ئۆمرىگە ئېھرام باغلايدىغان ئورۇن ، مەدىنىدىن تەخمىنەن 20كىلومېتىر يىراقتىكى ئەبيار ئېلىي دېگەن جايدۇر. ئېھرامغا كىرىشتىن ئىلگىرى غۇسلى قىلىسىز. نېمە ئۈچۈن؟

ئىچىڭىزدىكى ۋە سىرتىڭىزدىكى بارچە گۇناھلاردىن پاكلىنىشىڭىز ئۈچۈن. غۇسلى قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئېھرام كىيىمنى كىيىسىز. ئېھرام دېگىنىمىز يىڭىنىدە تىكىلمىگەن بىر ئىشتان ۋە بىر رىدادىن ئىبارەت. ئېھرام بىلەن دۇنيا مەشغۇلاتلىرىنى ، ئۆزىڭىزنىڭ كىمنىڭ ئەۋلادى ئىكەنلىكىنى ئونتۇپ، ئۆزىڭىزدە كەمتەرلىكنى ۋە اللەنىڭ ئالدىدا يار ئىكەنلىكىڭىزنى يېتىلدۈرۈك. ئېھرام بىلەن ئۆلۈمنى ئەسلەڭكى، ئېھرام كېپەنلىككە ئوخشاشتۇر.

ئېھرام باغلاپ بولغاندىن كېيىن قۇبا مەسجىدىگە كېلىپ، ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇيسىز. چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمكى ئۆيىدە تاھارەت ئېلىپ قۇبا مەسجىدىگە كېلىپ ئىككى رەكئەت ناماز ئوقىسا، ئۇنىڭغا ئۆمرە ھەج قىلغاننىڭ ئەجرى بولىدۇ » نەسائىي 698 ؛ ئىبنى ماجىھ 1412 ـ نومۇر.

ئۆمرە ھەجگە نىيەت قىلىپ غۇسلى قىلغان، ئاندىن ئېھرام باغلاپ تۈنجى كىرىدىغان مەسجىد قۇبا مەسجىدىدۇر. ئېھرام باغلىغان ۋاقتىڭىزدا بېشىڭىزغا بىرەر نەرسە كىيىشكە بولمايدۇ. ئەمما كۆنلۈك بىلەن سايىدىسىڭىز جائىزدۇر. چېچىڭىزنى ۋە تىرناقلىرىڭىزنى ئالمايسىز، ئەتىر ئىشلەتمەيسىز.

ئەبيار ئەلىدىن مەككىگە قاراپ يولغا چىقىسىز. بۇ يەر بىلەن مەككە ئارلىقىدىكى مۇساپە 480 كىلومېتىر بولۇپ، سىز بۇ مۇساپىنى : لەببەيكەللاھۇممە لەببەيك، لەببەيكە لا شەرىيكە لەكە لەببەيك ، ئىننەلھەمدە ۋەننىئمەتە لەكە ۋەلمۈلكە لا شەرىيكە لەكە (ئى ئىلاھىم! سېنىڭ ئىتائىتىڭدىمەن، سېنىڭ ئىتائىتىڭدىمەن، سېنىڭ ئىتائىتىڭدىمەن، سېنىڭ شېرىكىڭ يوق، سېنىڭ ئىتائىتىڭدىمەن، ، پۈتۈن ھەمدۇـسانا ۋە ماختاشلار ساڭا خاستۇر، ھەممە سېنىڭ مۈلكۈڭدۇر، سېنىڭ شېرىكىڭ يوق) دەپ تەلبىيە ئېيتقان ھالەتتە باسىسىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ مۇساپىنى بىر نەچچە كېچەـ كۈندۈز زېرىكمەستىن ، مالال بولماستىن تۆگە بىلەن باساتتى. ھازىر

بىز بۇ مۇساپىنى تۆت سائەت ئەتراپىدا بېسىپ بولىمىز. يول ئۈستىدە ئۇچراتقان ھەر بىر شەيئىنىڭ قىيامەت كۈنى اللەنىڭ ئالدىدا سىز ئۇچۇن گۇۋاھلىق بېرىشى اللەنىڭ مەرھەمىتىدۇر. يول ئۈستىدە كېتىۋاتقان ۋاقتىڭىزدا كەئبىنى كۆرۈش، اللە بىلەن مۇلاقات بولۇش ۋە جەننەتكە بولغان ئىشتىياق كۈچىيىپ بارىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« ھەقىقەتەن جەننەتنىڭ پۇرىقىنى 500 يىللىق يىراق مۇساپىدىن پۇرىغىلى بولىدۇ». كەئبىگە بولغان ئىشتىياقىنىڭ كۈچىيىشىگە ئەگىشىپ كەئبىنى كۆرگەندەك بولىسىز ۋە كەئبىنىڭ بىنا بولۇش قىسسىسىنى ئەسلەيسىز. اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: « ھەقىقەتەن ئىنسانلارغا (ئىبادەت ئۈچۈن) تۇنجى بىنا قىلىنغان ئۆي (يەنى بەيتۇللا) مەككىدىدۇر» ئال ئىمران 96ـ ئايەت.

مەككىنىڭ بەككە دەپ ئاتىلىشى بۇ جايدا اللە ئۈچۈن كۆپ ياش تۆكۈلىدىغانلىقى ئۈچۈندۇر. گۇناھـ مەئسىيەتلىرىڭىز ۋە خاتالىقلىرىڭىزدىن قايغۇرۇپ ياش تۆكمەستىن مەككىگە كىرىشتىن ساقلىنىڭ.

مەككىدىكى بەيتۇللاھنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە اللە مۇنداق دېگەن:« ئۆز ۋاقتىدا بىز كەبىنى كىشىلەر ئۈچۈن جەم بولىدىغان جاي ۋە ئامان جاي قىلىپ بەردۇق» سۈرە بەقەرە 125ـ ئايەت.

ئادەملەر كەئبىنى قانچە كۆپ زىيارەت قىلغانسىرى، ئۇنىڭغا بولغان ئىشتىياقى شۇنچە كۈچىيىپ بارىدۇ. كەئبىنى بىر زىيارەت قىلغان ئادەمنىڭ كەئبىگە بولغان ئىشتىياقى تۇنجى قېتىمدىكىدىن كۈچلۈك بولىدۇ. بۇ قەلبكە تاشلىنىدىغان ئاجايىب بىر ئىش.

بەيتۇللاھ ھەرامدا ماقامى ئىبراھىمنى كۆرىسىز، بۇ ھەقتە اللە مۇنداق دەيدۇ : « (كىشىلەرگە) ماقامى ئىبراھىمنى نامازگاھ قىلىڭلار (يەنى شۇ يەردە ناماز ئوقۇڭلار دېدۇق)» سۈرە بەقەرە 125ـ ئايەت.

ماقامى ئىبراھىمـ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام اللەنىڭ بەيتۇللانى بىنا قىلىپ دېگەن ئەمرىگە جاۋابەن ، بەيتۇللاھنى سالغان ۋاقتىدا

تۇرغان جاي بولۇپ، ئۇنىڭ بۇ تاش ئۇستىدە ناھايىتى كۆپ تۇرغانلىقىدىن ئىككى قەدىمىنىڭ ئىزى چۈشۈپ قالغان.

مەككە شەرىفكە كىرىش

بەيتۇللا تىمىنى كۆرگەن ۋاقىتتا اللەغا يۈزلىنىپ دۇئا قىلىشنى ھەرگىز ئۇنتۇپ قالماڭ. بۇ چاغدا پەيغەمبىرىمىزدىن كەلگەن مونۇ دۇئانى قىلىڭ: اللهم زد هذا البيت تشريفا و تعظيما و تكريما و مهابة و امنا و زد من زاره و من حجه و من اعتمره تشريفا و تعظيما و تكريما و مهابة و امنا (ئى اللە ! بۇ ئۆينى تېخىمۇ شەرەپلىك، تېخىمۇ ئۇلۇغ، تېخىمۇ ھۆرمەتلىك، تېخىمۇ ئابرويلۇق ۋە تېخىمۇ خاتىرجەم قىلغىن، ئۇنى زىيارەت قىلغان، ئۇنىڭدا ھەج قىلغان ۋە ئۆمرە ھەج قىلغانلارنىڭ شەرىپىنى، ئۇلۇغلۇقىنى، ھۆرمىتىنى، ئابرويىنى ۋە خاتىرجەملىكىنى تېخىمۇ زىيادە قىلغىن).

بۇ مىنۇتلاردا دۇئا ئىجابەت قىلىنىدۇ. ئەي مۆمىن بۇرادەر ! سىز بۇ مىنۇتلارغا تەييارلىق قىلىشىڭىز، ئۆزىڭىز ئۈچۈن تاللانغان دۇئالارنى قىلىشىڭىز كېرەك. اللە سىزنى ھۆرمەتلەپ ئۆز دەرۋازىسى ئالدىغا ئېلىپ كەلدى. ئۇنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدىكى خۇشاللىقتا ھازىرلىق قىلىڭ. سىز ھازىر بەيتۇللا ھەرامنى تاۋاپ قىلىسىز. سەمىڭىزدە بولسۇنكى، بەيتۇللانى تاۋاپ قىلىش ناماز ئوقۇۋاتقان بىلەن ئوخشاش. تاۋاپ باشقا مەسجىدلەردە ئوقۇلغان ئىككى رەكئەت تەھىييەتۇل مەسجىد نامىزى بىلەن باراۋەر. تاۋاپ ـ سىزنىڭ اللەنىڭ ئالدىدىكى خارلىقىڭىزنىڭ ۋە ئۇنىڭغا ئۆزىڭىزنى تاپشۇرغانلىقىڭىزنىڭ سىمۋولى. تاۋاپ قىلغاندا « ئى رەببىم! مەن بىر بىچارە مىسكىن بەندەڭ، سېنىڭ ھوزۇرۇڭغا رەھمىتىڭنى تىلەپ يالىڭاياق كەلدىم» دەڭ. تاۋاپنى گۈزەل مەنىلەرگە ئىگە قىلىشىڭىز كېرەك. ھەر بىر ئايلىنىشنى بىر ئەمەلگە خاسلاشتۇرۇڭ. مەسىلەن: بىرىنچى قېتىم ئايلانغاندا

ئىستىغپار ئېيتىش، ئىككىنچى قېتىم ئايلانغاندا ئۆزىڭىزگە ۋە ئورۇق - تۇققانلىرىڭىزغا ئاتاپ دۇئا قىلىش، ئۈچىنچى قېتىم ئايلانغاندا اللەقا زىكرى ئېيتىش، تۆتىنچى قېتىم ئايلانغاندا اللەنىڭ سىزنى ياراتقاندىن تارتىپ تاكى ئۆزىڭىز بەيتكە ئېلىپ كەلگەنگە قەدەر اللەنىڭ سىزگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرىنى ئەسلەش، بەشىنچى قېتىم ئايلانغاندا مەغرىپتىكى ۋە مەشرىقتىكى بارلىق موسۇلمانلار ئۈچۈن ، ئىسلامنىڭ ۋە موسۇلمانلارنىڭ نۇسرەتكە ئېرىشىشى ئۈچۈن دۇئا قىلىش، ئالتىنچى قېتىم ئايلانغاندا مەخسۇس ئاتا- ئانىڭىزنىڭ ھەققىدە دۇئا قىلىش، يەتتىنچى قېتىم ئايلانغاندا اللەنىڭ بۇ ئەمىلىڭىزنى مەقبۇل قىلىشنى تەلەپ قىلىش. ئۇنىڭدىن باشقا ھەر بىر ئايلىنىشتا بىر نىشاننى بەلگىلىۋالسىڭىزمۇ بولىدۇ. مەسىلەن: بىر ئايلىنىشنى زىكرى ئۈچۈن، يەنە بىر ئايلىنىشنى دۇئا ۋە زىكرى ئۈچۈن ، يەنە بىرىنى بولسا دۇئا ئۈچۈن دېگەندەك....

بەيتىللانى تاۋاپ قىلىۋاتقاندا پەرىشتىلەرنىڭ سىزنىڭ ئۈستىڭىزدە تاۋاپ قىلىۋاتقانلىقىنى ئەسلەپ تۇرۇڭ. .. نەدە؟ پەرىشتىلەر ئەرشنىڭ ئەتراپىنى تاۋاپ قىلىۋاتامدۇ؟ ئۇلار يەتتىنچى ئاسماندىكى اللەنىڭ ئۆيى « بەيتۇلمەئرۇر» ئەتراپىدا سىز تۇرغان ئورۇندا، سىز قىلىۋاتقان ھەركەت ۋە سىزنىڭ يۆلىنىشىڭىزنىڭ ئۆز ئەينى بويىچە تاۋاپ قىلىشىدۇ. ئۆزىڭىزدىن سوراپ بېقىڭ: پەرىشتىلەر اللەدىن قانداق ئەيمىنىدۇ ۋە ئۆزلىرىنىڭ خار ئىكەنلىكىنى قانداق ئىپادىلەيدۇ؟ ئۇلار ئەيمەنگەندەك ئەيمىنىپ، خارلىقىنى بىلدۈرگەندەك خارلىقىڭىزنى بىلدۈرۈپ ئۇلارغا ئوخشاش تاۋاپ قىلىڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمكى ئۆزىنى بىر قەۋمگە ئوخشاتسا ،ئۇ شۇ قەۋمنىڭ جۈملىسىدىن بولىدۇ، ياكى ئۇلار بىلەن بىرگە بولىدۇ» ئەبۇداۋۇد 4031؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 5،92 ـ نومۇر.

دېمەك، پەرىشتىلەرگە ئوخشاش ئەيمىنىش ۋە خارلىقىنى بىلدۈرۈش ھالىتىدە تاۋاپ قىلىپ، پەرىشتىلەردىن بولۇشقا تىرىشىڭ.

شۇنىڭدىن ئاگاھلاندۇرمەنكى، تاۋاپ جەريانىدا دۇنيالىق ئىشلارنى سۆلەشكە ئوخشاش تاۋاپتا جائىز بولمايدىغان ئىشلارنى قىلىپ سېلىشتىن ساقلىنىڭ.

كۈچ كۆرستىش تاۋاپى

ئۆمرە ھەج قىلغاندا ، دەسلەپكى ئۈچ قېتىملىق ئايلىنىشتا ئوڭ مۈرىڭىزنى ئېھرامدىن چىقىرىپ تېز- تېز ۋە كۈچ بىلەن كۈچ كۆرستىش تاۋاپى قىلىشىڭىز كېرەك. بۇ تاۋاپنى پەقەت ئەرلەرلا قىلىدۇ. بۇ پەيغەمبىرىمىزنىڭ سۈننىتىدۇر. بۇ تاۋاپنىڭ كېلىپ چىقىشى مۇنداق: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆمرە ھەج قىلىش ئۈچۈن مەككىگە كىرگەن ۋاقىتتا مەككە مۇشرىكلىرى پەيغەمبىرىمىزگە قاراپ: مۇھەممەدكە ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىغا قاتتىق ئىسسىق ئۆتۈپ، كېسەلمەن بولۇپ قاپتۇ دېيىشكەن. شۇنىڭ بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« ئۇ مۇشرىكلارغا ئۆزىنىڭ كۈچىنى كۆرستىپ قويغان ئادەمگە الله رەھمەت قىلسۇن» دېگەن. ساھابىلەر ئوڭ مۈرىلىرىنى ئېھرامدىن چىقىرىپ كۈچ بىلەن تاۋاپ قىلىشقان. ئىسلام تارقالغاندىن كېيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەككىنى پەتھى قىلغىلى كەلگەن ۋاقىتتا، بەيتىللانى تاۋاپ قىلغىلى كەلگەن ۋە قازا بولغان ئالدىنقى قېتىملىق ئۆمرە ھەجدە قىلغاندەك، ئوڭ مۈرىسىنى ئېھرامدىن چىقىرىپ كۈچ بىلەن ئالدىنقى ئۈچ قېتىملىق ئايلىنىشنى ئايلانغان. ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ : ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! سەن بۇنى ئۆتكەن قېتىمدا كاپىرلارغا مۇسۇلمانلارنىڭ كۈچىنى كۆرستىپ قويۇش ئۈچۈن قىلغان ئىدىڭغۇ دېگەنىدە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« بۇ مېنىڭ سۈننىتىم » دېگەن. شۇڭلاشقا سىزمۇ بۇ تاۋاپنى قىلىشىڭىز، قەلبىڭىزدە مۇسۇلمانلارنىڭ كۈچىنى كۆرستىشنى نىيەت قىلىشىڭىز كېرەك.

ھەجەرۇلئەسۋەد

تاۋاپ قىلىپ بولغاندىن كېيىن ھەجەرۇلئەسۋەدنى سۆيىسىز. بۇ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام مەسجىدى ھەرامنى بىنا قىلغاندا قويۇلغان تاشتۇر. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام مەسجىدى ھەرامنى بىنا قىلىشنى تاماملىغاندا ، كەئبىنىڭ بىر بولۇڭىغا بىر تاش كەملىگەن. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام دەل كەلگىدەك تاش تاپالماي، ئوغلى ئىسمايىل ئەلەيھىسسالامغا : بۇ يەرگە كەلگىدەك تاش تېپىپ كەل دېگەن. ئۇ ئۇزاق ئىزدىگەن بولسىمۇ ئۇنداق تاشنى تاپالمىغان. ئىسمايىل ئەلەيھىسسالام قايتىپ كېلىپ ھېلىقى ئورۇنغا تاشنىڭ قويۇلۇپ بولۇنغانلىقىنى كۆرۈپ دادىسى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا « ئى دادا! بۇ تاشنى نەدىن تاپتىڭ دېگەن.ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: مەن ئۇنى بىر يەردىن تېپىپ كەلمىدىم دېگەن. ئىسمايىل ئەلەيھىسسالامۇ : مەنمۇ ھەم لايىق تاش تاپالماي قايتىپ كەلگەنتىم دېگەن. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام : بۇ تاشنى جىبرىئىل ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەپتۇ، بۇ جەننەتتىكى بىر تاش بولۇپ ئاپئاق ئىدى، بەندىلەرنىڭ گۇناھلىرى سەۋەبلىك قارىداپ كەتكەن دېگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « ھەجەرۇلئەسۋەد اللەنىڭ زېمىندىكى ئوڭ قولىدۇر» ھىندى 34744 ـ نومۇر.

ھەجەرۇلئەسۋەدنى تۇتقان ۋاقتىڭىزدا نېمە قىلىۋاتقانلىقىڭىزنى بىلىشىڭىز كېرەك. چۈنكى نۇرغۇن ئادەملەر ئۇنى سۆيۈپ قويۇپلا بولدى قىلىشىدۇ. لېكىن ھەجەرۇلئەسۋەدنى سۆيۈشتىكى ئەڭ چوڭ قىممەت اللە بىلەن ئەھدۇ ـ پەيماننى يېڭىلاشقا يوشۇرۇنغان. سىز قولىڭىزنى اللەنىڭ ئوڭ قولىغا قويۇپ بولغاندىن كېيىن، اللەقا بەرگەن ۋەدىڭىزدىن يېنىۋېلىش، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭ. جەننەتنىڭ بىر پارچىسىنى سۆيگەنلىكىڭىزنى ئەسلەپ تۇرۇڭ. ئۆمەر

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مونۇ سۆزلىرىگە قولاق سېلىڭ: ئۇقۇپ قويغىنكى سەن پايدا مەنپەئەت يەتكۈزەلمەيدىغان بىر تاشتۇرسەن، ئەگەر مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سېنى سۆيگەنلىكىنى كۆرمىگەن بولسام، سېنى سۆيمىگەن بولاتتىم.

ھەجەرۇلئەسۋەد بىلەن كەئبە شەرىپىنىڭ ئىشىكى ئارىسىدا ئىنتايىن قىسقا بىر جاي بولۇپ، بۇ يەر مۇلتەزىم دەپ ئاتىلىدۇ. مۇلتەزىم كەئبىنىڭ ئىشىكى ئەمەس، بۇيەردە قىلىنغان دۇئا ئىجابەتتۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كۆكرىكىنى كەئبە تېمىغا چاپلاپ ، مەڭزىنى كەئبە تاشلىرىغا قويغان ھالەتتە بىچارىلەرچە قوللىرىنى دۇئاغا كۆتىرەتتى. ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرۈپ يىغلاپ كەتكەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ يىغلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ: « شۇنداق، ئى ئۆمەر! يىغلىغىن، بۇ يەردە كۆزلەردىن ياشلار تۆكۈلىدۇ» دېگەن. ئىبنى ماجە 2945 ـ نومۇر.

ئەي بۇرادەر! سىزمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قىلغاندەك قىلامسىز؟ توغرا، كەئبە يوپۇقلىرىغا ئېسىلىش گۈياكى خاتالىق ئۆتكۈزۈپ ئۆزىنىڭ خاتالىقىنى تونۇغان ئادەمدەك. بۇ ئۇزىنى تاشلاشنىڭ ، خارلىنىشنىڭ روشەن دەلىلى.

ئېيتىلىشچە، ھەسەن بەسەرى مۇلتەزىمگە كەلگەندە كەئبە يوپۇقلىرىغا ئېسىلىدىكەن ۋە يېنىدىكىلەرگە: يېنىمدىن كەتسەڭلار، مەن پەرۋەردىگارىمنىڭ ئالدىدا ئۆتكۈزگەن گۇناھلىرىمنى ئېتىراپ قىلىۋالاي دەيدىكەن.

مۇلتەزىمدە اللەقا يىلىنىپ دۇئا قىلىپ بولغاندىن كېيىن ماقامى ئىبراھىمدا ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇيسىز. ئاندىن كېيىن زەمزەم قودۇقىغا سۇ ئىچىش ئۈچۈن چۈشىسىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « زەمزەمنى نېمە مەقسەتتە ئىچسە ، شۇنىڭغا ئېرىشىلىدۇ» ئىبنى ماجە 3062 ـ نومۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئابدۇراخمان ئىبنى ئەۋفنىڭ زەمزەم سۈيى

ئىچمۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئۇنىڭغا :« ياق، ئى ئابدۇراخمان ، زەمزەمنى مۇنداق ئىچمەيدۇ، ئۇنى قانغۇچە ئىچكىن» دېگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ھەقتە :« بۇنىڭغا موسۇلمان ياكى مۆمىندىن باشقىلار قادىر بولالمايدۇ» دېگەن. ئىمام شاپىئىي مۇنداق دەيتتى: بىز زەمزەم سۈيىنى ئىلىم ئۆگىنىش مەقسىتىدە ئىچەتتۇق، نەتىجىدە ئىلىمگە ئېرىشتۇق، ئەگەر تەقۋالىق نىيىتىدە ئىچكەن بولساق تېخىمۇ ياخشى بولاتتىكەن .

ھەممىيلەنگە ئايانكى، زەمزەمنىڭ زەمزەم دەپ ئاتىلىشى ئىسمايىل ئەلەيھىسسالامنىڭ ئانىسى ھاجەر بىلەن مۇناسىۋەتلىك. ھاجەر ئىرى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئۇنى سۇسىز سەھرادا تاشلاپ قويۇپ كەتكەندىن كېيىن، سۇ ئىزدەپ ساپا بىلەن مەرۋە ئارىسىدا قاتراپ ھالى قالمايدۇ. بۇ چاغدا ئېمىۋاتقان بوۋاق ئىسمايىل ئەلەيھىسسالامنىڭ پۇتلىرى بىلەن تەپكەن يەردىن سۇ ئېتىلىپ چىقىدۇ. ھاجەر سۇنى بىرىيەرگە يىغىشقا باشلايدۇ ۋە سۇغا قاراپ : زەم زەم (يىغىل) دەيدۇ.

ھاجەرنىڭ ساپا بىلەن مەرۋە ئارىسىدا سۇ ئىزدەپ قاترىشىدىن بۇ ئىككى تاغ ئارىسىدا بېرىپ - كېلىش بىلەن قوشۇپ يەتتە قېتىم سەئيي قىلىش كېلىپ چىققان. سەئيى جەريانىدا اللەقا كۆپلەپ زىكرى ئېيتىش سۈننەتتۇر. سەئيي ئاخىرلاشقاندىن كېيىن ئۆمرە پائالىيەتلىرىدىن بىر ئاساس - چاچ چۈشۈرۈشلا قالىدۇ. ئۆمرىدىن كېيىن پەرىز ھەج قىلماقچى بولسىڭىز چېچىڭىزنى چۈشۈرمەي ئازراق قىسقارتىڭ. ھەج پائالىيەتلىرى ئاخىرلاشقاندىن كېيىن چېچىڭىزنى تولۇق چۈشۈرۈپ ئىھرامدىن چىقسىڭىز بولىدۇ.

ئۆمرە پائالىيەتلىرى ئاخىرلاشقاندىن كېيىن ھەج كۈنلىرىنىڭ كېلىشىنى ساقلاپ مەككىدە تۇرىسىز. بۇ مۇددەتتە پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ ئىمكانقەدەر كۆپ تاۋاپ قىلىڭلىك. چۈنكى مەسجىدى ھەرامدا اللەقا ئەڭ ياخشى كۆرىلىدىغان ئىبادەت - تاۋاپتۇر.

ھەج

سىز زۇلھەججىنىڭ 8 ـ كۈنى ۋە ئەرەفە كېچىسى غۇسلى قىلىپ، ھەجگە ئېھرام باغلايسىز. ئاندىن ھاجىلار بىلەن بىرگە مىناغا قاراپ يولغا چىقىسىز. بۇ كۈن تەرۋىيە كۈنى نامى بىلەن مەشھۇردۇر. مىنا مەككىدىن ئالتە كىلومېتىر يىراق بولسىمۇ، ھاجىلار بۇ مۇساپىنى قاتتىق قىستاڭچىلىق سەۋەبىدىن ئەڭ كۆپ بولغاندا، ئالتە سائەتتىن كۆپراق ۋاقىتتا بېسىپ بولىدۇ.

تەلبىيەگە تولغان بۇ مىنۇتلاردا اللەدىن قورقىدىغانلىقىڭىزنى ۋە اللە بىلەن بولغان باغلىنىشىڭىزنى ئەسلەپ مېڭىڭ. ھاجىلارنىڭ مىناغا بېرىشى ئەرەفىدە تۇرۇش ئۈچۈندۇر. ئەرەفە ـ مىنادا پەقەت ئىبادەت ئۈچۈنلا تۇرۇش دېگەنلىك بولۇپ، ئادەملەر بىلەن ئارىلىشىشقا ۋە مەككە بازارلىرىغا بېرىشقا بولمايدۇ. مىناغا بارمىغان ئادەم ئەرەفىدە تۇرۇشقا ھەقىقى مۇھەييا بولمىغان بولىدۇ. ئەرەفە كۈنى چوڭ ـ كىچىك پۈتۈن گۇناھلار مەغپىرەت قىلىنىدىغان كۈندۇر. مىنادا تۇرغان ۋاقتىڭىزدا اللەنىڭ سىزدىن بۇ ئەمەلىڭىزنى قوبۇل قىلماسلىقى، اللەنىڭ سىزگە ئەرەفىدە تۇرۇشقا مۇمكىنچىلىك ئاتا قىلماسلىقىغا قارىتا قورقۇنچىنى ۋە ئىككىلىنىشنى ھېس قىلىسىز. ئەرەفە كېچىسى بەندىلەرنىڭ ھاياتىدىكى ئەڭ مۇھىم بىر كېچىدۇر.

ئەرەفە كۈنى

بۇ بۈيۈك كۈن ـ زۇلھەججىنىڭ 9 ـ كۈنى كۈن يورۇغاندىن كېيىن ئەرەفاتقا كېلىسىز. بۇ كۈندە ھەج قىلغۇچى كىشىنىڭ زىكرى بىلەن مەشغۇل بولۇشى ۋە بۇ كۈندىكى باشقا ئىبادەتلەرنى جايىدا ئادا

قىلىشى ئۈچۈن روزا تۇتۇشى جائىز بولمايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەرەفە كۈنىنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە مۇنداق دېگەن:« اللـه ئەرەفە كـۈنى دوزاخ ئەھلىنى دوزاختىن ئـازات قىلغانـدەك، ئـۇلارنى ھېچقانـداق بىـر كۈندە ئۇنداق ئازات قىلغان ئەمەس» مۇسلىم 3275، نەسائىي 3003 ـ نومۇر.

شۇنداق، اللە بۇ كۈنى ھەجگە چىقمىغان بولسىمۇ ، بىراق تەۋبە قىلغان، اللە تەرەپكە قايتقان گۇناھكارلارنىڭمۇ گۇناھىدىن ئۆتىدۇ. ئەرەفە كۈنى قوياشنىڭ غەرىپكە قىيسىيىشى بىلەن پۈتۈن گۇناھلار مەغپىرەت قىلىنىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« اللـه ئەرەفە كـۈنى بولغانـدا ئۆزىنىـڭ بەنـدىلىرى بىـلەن پەخىرلىنىـپ پەرىشتىلەرگە: بەندىلىرىمگە قاراڭلار، ئۇلار يىراق جايلاردىن مىنىـى دەپ چاچلىرى چۇۋۇلغان، يۈزلىرىنى تۇپا باسقان ھالەتتە كەلدى. سىلەرنى گـۇۋاھ قىلىمەنكى، ھەقىقەتەن مەن ئۇلارنىـڭ گۇنـاھىنى مەغپىـرەت قىلدىم دەيدۇ ». ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 305 ـ نومۇر.

شەيتانغا نىسبەتەن بۇ كۈندىكىدەك رەسۋالىق بولمايدۇ. چـۈنكى ئۇنىـڭ يىـل بـويى ئىشلەتكەن ھىلە ـ مىكىرلىرى تـوزۇپ كېتىـدۇ. ئەرەفە كۈنى اللە بىلەن يارىشىدىغان كۈندۇر. ئويلاپ بېقىڭ، ئەگەر سىز بىر ئادەمگە زور مىقداردا قەرزگە بوغۇلۇپ قالغـان بولـسىڭىز،ئاندىن ئـۇ ئادەم يېنىڭىزغا كېلىپ: قەرزىڭدىن ئۆتتـۇم دېسە، سىـز زادى قانـداق ئىنكـاس قايتۇرسىـز؟. سىـز چوقـۇم بـۇ ئىشتىـن ناھـايىتى خۇشـال بولىـــسىز. دەل شــۇنىڭغا ئوخــشاش ، ئەرەفە كــۈنى الــلە گۇنــاھ ـ مەســيەتلىرىنىڭ كۆپلۈكىــدىن « قەرىــز» گە بوغۇلــۇپ كەتــكەن ئىنسانلارنىڭ يېنىغا كېلىپ، ئۇلارغا كەڭچىلىك قىلىدۇ. ئـۆز پەزلـى ـ ئېھسانى بىلەن ئۇلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. بـۇ، گۇناھكـار بەندىلەر شۈكرى ئېيتىشقا لايىق بىر ئىشتۇر. مىنىڭ شۇنداق سورىغۇم كېلىۋاتىدۇ: بەندىلەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللەقا ئالاھىدە، خاس مـۇھەببەت باغلىشى ئۈچۈن، ئەرەفە كۈنى ئەڭ ھەقلىق ئەمەسمۇ؟

ئەرەفە كۈنى ھەققىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« دۇئالارنىڭ ياخشىسى ئەرەفە كۈنىدە(قىلىنغان دۇئادۇر) » . تىرمىزى 3585.

ھەيران قالارلىقى سىز بۇ كۈنى بەزى ئادەملەرنىڭ ئاجايىپ ھورۇنلۇق ۋە بوشاڭلىق قىلىۋاتقانلىقىنى، بەلكى گۇناھلىرىنىڭ يۇيۇلۇپ ئانىسىدىن تۇغۇلغان كۈندىكىگە ئوخشاش پاكلىنىشىنى تاشلاپ، باشقا ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولىۋاتقانلىقىنى كۆرىسىز. اللە تەۋپىق ئاتا قىلمىسا بىكار. مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ « اللهم اعني على ذكرك و شكرك و حسن عبادتك (ئى اللە ! سېنى دائىم ئەسلەپ تۇرۇشۇمغا، ئىبادىتىڭنى جايىدا ئادا قىلىشىمغا ياردەم بەرگىن) » دېگەن دۇئاسىنىڭ مەناسىنى ئەرەفە كۈنى چۈشەنگەن ئىدىم. اللە كىملەرنى ئەرەفەگە مۇۋەپپەق قىلىدىكەن، ئۇلارنىڭ اللەقا يېقىنلاشلىرىدىن، ئۆزلىرىنى اللەقا تاشلاشلىرىدىن ئەرەفات تېغى لەرزىگە كىلىدۇ.

بۇ كاتتا مەيداندا ئىنسان شۇنداق سوئال قىلىدۇ: ئى پەرۋەردىگارىم! بىزنىڭ ھەجىمىزنى قوبۇل قىلدىڭمۇ؟ . قۇياشنىڭ پېتىشى بىلەن ئاجايىپ بىر ھالەتنى بايقايسىز. سىز ئەنە ئاشۇ ھاجىلارنىڭ يۈزلىرىدە، ئۇلار ئەرەفات تېغىغا چىققاندا كۆرۈپ باقمىغان قاتتىق خۇشاللىقنى كۆرىسىز. چوقۇم شۇنداق دەيسىزكى: ھەقىقەتەن بۇ يۈزلەر ئەتىگەندىكى يۈزلەر ئەمەس، چۈنكى بۇ يۈزلەرنى نۇر ۋە خۇش بىشارەتلەر ئۆز ئىلكىگە ئالغان.

بەندىنىڭ ئەرەفات تېغىدىن چۈشكەندىن كېيىن قىلىپ سېلىشى مۇمكىن بولغان تۇنجى گۇناھى ـ اللەنىڭ ئۇنىڭ گۇناھلىرىنى پۈتۈنلەي كەچۈرۈم قىلغانلىقىدا شەكلىنىشىدۇر. شۇنداق، سىز قەتئىي اللەنىڭ گۇناھلىرىڭىزنى كەچۈرۈم قىلغانلىقىغا شەكلەنمەڭ. اللەنى يامان گۇمان قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭ.

مۇزدەلىفە ۋە شەيتانغا تاش ئېتىش

ئەرەفات تېغىدىن چۈشكەندىن كېيىن هاجىلار كۈننىڭ كىرىپ كېتىشى بىلەن ئودۇل مۇزدەلىفەگە قاراپ، اللەنىڭ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغانلىقىدەك كاتتا سائادەت ئىچىدە ئارقىمۇ ـ ئارقا ئۇتلۇق تەلبىيەلەرنى ئېيتىپ ماڭىدۇ. موسۇلمانلارنىڭ بىرلىكى ۋە موسۇلمانلار مەنزىرىسىنىڭ هالاۋىتى ئالاھىدە گەۋدىلىنىدىغان بۇ كاتتا يىغىلىشتا ئۇلار خۇددى بىر ئادەمدەك ھەركەت قىلىدۇ.

مۇزدەلىفەدە زىكرى ئېيتىش ، دۇئا قىلىش ۋە ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولۇپ كېچىنى ئۆتكۈزىسىز ۋە تاش تېرىسىز. ئەتىگەندە شەيتانغا تاش ئېتىشقا بارىسىز. تاش ئېتىپ بولغاندىن كېيىن مەككىگە قايتىپ تاۋاپ ئىفازە (مىنادىن قايتىش تاۋاپى) نى قىلىسىز. بۇنىڭدا بىر ئاز قىيىنچىلىق بار. تاۋاپ قىلىپ بولغاندىن كېيىن قۇربانلىق قىلىسىز. ئاندىن چېچىڭىزنى چۈشۈرىسىز.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام : «اللە چېچىنى چۈشۈرگەنلەرگە رەھمەت قىلسۇن » دەپ ئۈچ قېتىم تەكرارلىغاندا ، ساھابىلەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن : ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! چېچىنى قىسقارتقانلارچۇ؟ دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام « چېچىنى قىسقارتقانلارمۇ (اللەنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىدۇ) » دېدى. بۇخارى 1331 ؛ مۇسلىم 3132 ؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 119 ـ نومۇر.

بۇنىڭدىن چاچ چۈشۈرۈشنىڭ چاچ قىسقارتقاندىن ئەۋزەل ئىكەنلىكىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ. چۈنكى چاچ چۈشۈرۈش بەندىنىڭ اللەدىن قورقىدىغانلىقىنى ۋە اللە ئۈچۈن خارلانغانلىقىنى دەلىللەيدۇ.

چاچ چۈشۈرۈپ بولغاندىن كېيىن يەنە بىر قېتىم مىناغا قايتىپ ئۇ يەردە ئۈچ كۈن تۇرىسىز. بۇ ئۈچ كۈننى اللەغا زىكرى ـ تەسبىھ ئېيتىش، يەپ ـ ئىچىش ۋە باشقا ـ باشقا يۇرت، دۆلەتلەردىن كەلگەن

موسۇلمانلار بىلەن تونۇشۇش قاتارلىق ئىشلار بىلەن ئۆتكۈزىسىز. بۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتى. يەنە بۇ ئارقىلىق ئەرەفە كۈنى ھاسىل بولغان رەببانى روھى نېمەتلەرنى مۇھاپىزەت قىلغىلى بولىدۇ.

شەيتانغا تاش ئېتىش ئۈچۈن چۇش تەرەپلەردە چىقىسىز. شەيتانغا ئېتىلىدىغان تاش ـ شېغىل تاش بولۇپ، تاشنىڭ چوڭ ـ كىچىكلىكىگە دىققەت قىلىڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «دىندا ھەددىدىن ئېشىشتىن ساقلىنىڭلار، دىندا ھەددىدىن ئېشىشتىن ساقلىنىڭلار، سىلەردىن ئىلگىرىكىلەرنىڭ ھالاك بولۇشى پەقەتلا ئۇلارنىڭ دىندا ھەددىدىن ئاشقانلىقىدىن كېلىپ چىققان» نەسائىي 3057،3059؛ ئىبنى ماجىه 3029؛ ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 347 ـ نومۇر.

شەيتانلارغا تاش ئاتقاندا كىچىك شەيتاندىن باشلاپ ئوتتۇرانچىسىغا ئاندىن چوڭىغا ئاتىسىز. تاش ئېتىۋېتىپ شەيتانغا تاش ئېتىشنىڭ كېلىپ چىقىشىدىكى ھادىسە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئوغلى ئىسمايىل ئەلەيھىسسالامنى قۇربانلىق قىلىش ئۈچۈن ئېلىپ ماڭغاندىكى ۋەقەنى ئەسلەڭ.

شۇ چاغدا شەيتان ئىسمايىل ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ ئۇنىڭغا: داداڭ سېنى ئۆلتۈرگىلى ئېلىپ ماڭدى دەيدۇ. ئىسمايىل ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا تاش ئاتىدۇ. بۇرنىغا يەگەن شەيتان ھاجەرنىڭ يېنىغا كېلىپ : سېنىڭ ئىبراھىمىڭ يالغۇز ئوغلۇڭنى ئۆلتۈرگىلى ئېلىپ ماڭدى دەيدۇ. ھاجەرمۇ ئۇنىڭغا تاش ئېتىپ قوغلايدۇ. ئاخىرىدا بۇ لەنەتگەردى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئوغلۇڭنى ئۆلتۈرمەكچىسەن دەيدۇ. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالاممۇ ئۇنىڭغا تاش ئېتىپ قوغلايدۇ. شەيتانغا تاش ئېتىش ئۇنىڭغا ئوچۇق دۈشمەنلىك ئىپادىلەش بولۇپ، ئېتىلغان تاشلار ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭغا تېگىپ، بەدىنىنى مىجىۋېتىدۇ. سىز ئۇنىڭغا دۈشمەنلىك ئىپادىلەپ قىلىپ

بولغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ بىلەن يەنە بىر قېتىم يارىشىپ قىلىشتىن ساقلىنىنىڭ.

ھەج مەنالىرىدىن

ھەجدە قىيامەت كۈنىنىڭ ئەھۋاللىرىنى ئېنىق ھىس قىلغىلى بولىدۇ. قاتتىق قىستاڭچىلىق ۋە ئوخشاش بىر كىيىمدىكى ھالەت قىيامەت كۈنىدىكى ھەممە يالىڭاچ ھەشىر قىلىنىدىغان ھالەتكە ئوخشايدۇ. ھەجكە چاقىرىلغان نىدا سۈر چېلىنغان ھالەتكە ئوخشايدۇ.ھەممە ئادەم گۇناھىنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشىنى ، اللەنىڭ كەڭچىلىك قىلىشىنى تاما قىلىپ، ئۇنىڭدىن قورققان ۋە ئەيمەنگەن ھالەتتە تۇرىشىدۇ. الله سۈرە ھەجنىڭ بېشىدا مۇنداق دەيدۇ:« ئى ئىنسانلار! پەرۋەردىگارىڭلاردىن (يەنى ئازابىدىن) قورقۇڭلار، قىيامەتنىڭ زىلزىلىسى ھەقىقەتەن چوڭ ئىشتۇر، ئۇ كۈندە ھەر بىر سۈت ئېمىتىۋاتقان ئايال (قاتتىق قورقۇنچىدىن تېڭىرقاپ قېلىش بىلەن) ئېمىتىۋاتقان بوۋىقىنى ئونتۇيدۇ، ھەر بىر ھامىلدار ئايالنىڭ بويىدىن ئاجراپ كېتىدۇ. ئىنسانلارنى مەس كۆرىسەن، ھالبۇكى ئۇلار (ھەقىقەتتە) مەس ئەمەس. (دېمەك، قىيامەتنىڭ دەھشىتى ئۇلارنى ئەس - ھۇشىدىن كەتكۈزىۋەتكەن). لېكىن اللەنىڭ ئازابى قاتتىقتۇر » سۈرە ھەج 1ـ 2ـ ئايەت.

ھەجدە الله بىلەن بەندىلەر ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقە كۈچىيىدۇ. چۈنكى بەندىلەر اللەنىڭ ئۆيىگە مېھمان بولۇپ بارغان، نەتىجىدە ئۇلاردا تېخىمۇ كۆپ اللەقا بولغان مۇھەببەت، ئالاقە ۋە ئېسىلىش ھاسىل بولغان.

ھەجدە مۆمىنلەر جىھادنى، چىدامنى ۋە مۇسىبەتلەر، قىيىن ۋاقىتلاردا قانداق بەرداشلىق بېرىشنى ئۆگىنىدۇ. چۈنكى ھاجىلار الله يولىدا جىھاد قىلىشقا تەييارلىق قىلىش ئۈچۈن، بىر ئىلاھىي مەشىق

لاگېرىدا تۇرغانغا ئوخشايدۇ. بۇ لاگېر دەل ـ دەرەخلىك، ھاۋالىق، ئارامبەخش، كۆڭۈل ئېچىش ئەسلىھەلىرى تولۇق بولغان شەھەرگە ئەمەس بەلكى قاقاس سەھراغا جايلاشقان.

ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا مۇنداق دېگەن. ئۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! بىز جىھادنى ئەڭ ياخشى ئەمەل دەپ قارايمىز، جىھاد قىلمايمىزمۇ؟ دەپ سورىغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: « ياق، لېكىن ئەڭ ئەۋزەل جىھاد ـ ھەج مەبرۇردۇر» دەپ جاۋاپ بەرگەن. بۇخارى 1521 ـ نومۇر.

ھەجدە ئىخلاس كۆچىيدۇ

ھەجدە مۇسۇلمانلار ئوتتۇرسىدىكى بىرلىك، ئىتتىپاقلىق كۆچىيىدۇ. ھەج موسۇلمانلارغا قاراپ : بولدى، ھازىرغىچە بىرسى ـ بىرسىڭلارنى دۈشمەن تۇتۇپ گورۇھ ـ گورۇھلارغا بۆلۈنگەنلىكىڭلار يېتەر دەيدۇ. مانا بۇ ھەج مەزگىلىدىكى قىستاڭچىلىقتىن ساقلىنىش ئۈچۈن : ئۇنى مۇئەييەن ۋاقىتتىلا قىلىۋالماي، يىل بۇيى قىلىساق بولمامدۇ دېگۈچىلەرگە كۈچلۈك رەددىيەدۇر.

ھەجدە زور ئەخلاقىي تەربىيە بار. اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« ھەج ۋاقتى مەلۇم بىرقانچە ئايلاردۇر (يەنى شەۋۋال، زۇلقەئدە ئايلىرى ۋە زۇلھەججە ئېيىنىڭ ئون كۈنىدۇر) بۇ ئايلاردا ھەج قىلىشنى نىيەت قىلغان (يەنى ئېھرام باغلىغان) ئادەمنىڭ جىنسى ئالاقە قىلىشى، گۇناھ قىلىشى ۋە جاڭجال قىلىشى مەنئىي قىلىنىدۇ» سۈرە بەقەرە 197 ـ ئايەت.

ھەج مەزگىلىدە ھەجگە كەلمىگەنلەر ھەققىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« زۇلھەججە ئېيىنىڭ ئالدىنقى ئون كۈنىدە قىلىنغان ياخشى ئەمەللەر باشقا كۈنلەردە قىلىنغان ياخشى ئەمەللەردىن اللەقا مەھبۇبراقتۇر » دېگەندە، ساھابىلەر : ئى اللەنىڭ ئەلچىسى! اللە

يولىدا قىلىنغان جىهادتىنمۇ ئەۋزەلمۇ؟ دەپ سورىغان . پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام :« شۇنداق اللە يولىدا قىلىنغان جىهادتىنمۇ ئەۋزەل » دەپ جاۋاب بەرگەن. بۇخارى 795، ئەبۇداۋۇد 2438، ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 244 ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام مۇنداق دەيتتى:« زۇلهەججىنىڭ ئەرەفە كۈنىگىچە بولغان ئالدىنقى ئون كۈن اللەقا رامىزان ئېيىنىڭ كۈنلىرىدىن سۆيۈملۈكراقتۇر. بەلكى رامزاننىڭ ئاخىرىقى ئون كۈنىدىنمۇ سۆيۈملۈكراقتۇر» . پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن :« بىلىڭلاركى، ھەقىقەتەن رەببىڭلار سوۋغا بېرىدىغان كۈنلەر بار، چوقۇم ئۇ كۈنلەرنى ئۇچرىتىڭلار».

ئى اللەنىڭ بەندىلىرى! بۇ كۈنلەردە گۇناھلىق ئىشلاردىن يىراق بولۇڭلار! چۈنكى اللە بۇ كۈنلەردە بەندىلىرىگە قاراپ ، ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ. ھەجگە بارالمىغان بولساڭلار روزا تۇتۇڭلار، پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام مۇنداق دېگەن:« ئەرەفە كۈنىدىكى روزا ئۆتكەن بىر يىللىق ۋە كېيىنكى بىر يىللىق گۇناھقا كاپارەتتۇر» مۇسلىم 2739 ـ نومۇر.

بۇ مەئسىيەتكە چاقىرىق ئەمەس. پەقەت ئۇزىنىڭ بەندىلىرىنى ياخشى كۆرىدىغان ۋە ئۇلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدىغان اللەنىڭ رەھمىتى بىلەن خۇرسەن بولۇشقا قىلىنغان نىدادۇر. زۇلهەججىنىڭ ئون كۈنىنى زايا قىلىۋېتىشتىن ساقلىنىڭلار.

ئاخىرىدا ھەممەيلەننىڭ ھەجگە ئىشتىياق قىلىشىنى ، اللەنىڭ بىزنىڭ ۋە ھەج قىلغۇچىلارنىڭ ئەمىلىنى قوبۇل قىلىشىنى ، بىزنىمۇ ھەج قىلغۇچىلاردىن قىلىشىنى ئارزۇ قىلىمەن.

ئۈچىنچى لېكسىيە:

دۇئا - ئىبادەتتۇر

مەن دۇئا ھەققىدىكى لېكسىيەمنى باشلاشتىن ئىلگىرى شۇنداق سورىغۇم كېلىپ قالدى. قىيىنچىلىقى يوق ئادەم بارمۇ؟

ئارزۇ- ئۈمىدلىرىنى رىئاللىقتا ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن تىرىشمايدىغان ئادەم بولامدۇ؟ كىم ئۆزىنى رەببىدىن بىھاجەت دەپ ئېيتالايدۇ؟ گۇناھ ئۆتكۈزۈپ قويۇپ، اللەنىڭ ئۇنى جازالىشىدىن قورقمايدىغان ئادەم بارمۇ؟ كىم پەرۋەردىگارىنىڭ رەھمىتىدىن بىھاجەتمەن دىيەلەيدۇ؟ كىم اللەنىڭ ھىدايەت ۋە تەۋپىق بېرىشىدىن بىھاجەت بولالايدۇ؟

اللەنى بىر بىلىدىغان مۆۋەھھىد موسۇلماننىڭ ئىككى قولىنى كۆتۈرۈپ، ئۆ پەرۋەردىگارىغا يىلىنىپ تىلىكىنى تىلىشى شەكسىزكى ، ئۇنىڭ اللەنىڭ غەيرىگە دۇئا قىلىشىدىن ياكى تىلىكىنى تىلىشىدىن كۆپ شەرەپلىكراق ۋە ئەۋزەلراقتۇر.

ئەگەر موسۇلمان ئۆزىنىڭ ياراتقۇچىسى ، رىزىق بەرگۈچىسى ، ئۇنى تىرىلدۈرگەن ۋە ئۇنى ئۆلتۈرىدىغان پەرۋەردىگارىغا تايانمىسا ، ئۇنىڭ پاناھىغا كىرمىسە كىمگە تايىنىدۇ؟ كىمنىڭ پاناھلىقىغا كىرىدۇ؟ .ئۇ ئۆزىگە ئوخشاش زەئىپ، بىچارە ئادەملەرنىڭ ئالدىغا بارامدۇ؟ سۇغا غەرىق بولغان ئادەمنىڭ ئۆزىگە ئوخشاش غەرىق بولۇپ كېتىۋاتقان ئادەمگە ئېسىلىۋېلىشى، كەمبەغەلنىڭ كەمبەغەلدىن ياكى ئاجىزنىڭ ئۆزىگە ئوخشاش يەنە بىر ئاجىزدىن ياردەم سورىشى ئەقىلگە سىغامدۇ؟.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام نەقەدەر راست سۆزلىگەن - ھە! . ئۇ مۇنداق دېگەن:« كىمكى اللەدىن تىلىمەيدىكەن ، اللە ئۇنىڭغا غەزەبلىنىدۇ» تىرمىزى 3373.

بىر شائىر مۇنداق دەيدۇ:

سورىمىغىن ئىنسان بالىسىدىن ھاجەت،
بەندىگە اللەنىڭ ئىشىكى ئېتىلمەس ئەبەد.
تەرك قىلساڭ سوراشنى، قىلار ئۇ غەزەب،
ئادەممۇ ھاجەتمەندىن خۇش بولماس پەقەت.

شۇنداق، بەندە اللەدىن سورىمىسا اللە ئۇنىڭغا غەزەپ قىلىدۇ. بەندىمۇ ئۆزىگە ئوخشاش بىر بەندىنىڭ ئۆزىدىن نەرسە تىلىشىدىن خۇش

بولۇپ كەتمەيدۇ. بارچە مەخلۇقلار ھەممىدىن باي، شاھلارنىڭ شاھىنشاھى بولغان اللەقا ھاجەتمەن. اللە ئۆزىنىڭ ئەزىز كىتاۋى قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ:« ئى ئىنسانلار! سىلەر اللەقا مۇھتاجسىلەر، اللە ھەممىدىن بىھاجەتتۇر، مەدھىيىگە لايىقتۇر» سۈرە فاتىر 15 ـ ئايەت.

ئەي ئادەملەر سىلەرنىڭ ھەممىڭلار اللەقا مۇھتاج، ھېچكىم ئۇنىڭدىن مۇستەسنا ئەمەس، مەيلى ئۇ كەمبەغەل ياكى باي بولسۇن، مەيلى ئۇ رەئىس ياكى پۇقرا بولسۇن.

اللە مۇنداق دەيدۇ:« ئېيتقىنكى، ‹پادىشاھلىقنىڭ ئىگىسى بولغان بولغان ئى اللە ! خالىغان ئادەمگە پادىشاھلىقنى بېرىسەن، خالىغان ئادەمدىن پادىشاھلىقنى تارتىپ ئالىسەن، خالىغان ئادەمنى ئەزىز قىلىسەن، خالىغان ئادەمنى خار قىلىسەن، ھەممە ياخشىلىق (نىڭ خەزىنىسى يالغۇز) سېنىڭ قولۇڭدىدۇر، سەن ھەقىقەتەن ھەممىگە قادىرسەن » سۈرە ئال ئىمران 26 ـ ئايەت.

اللە خالىغان ئادەمگە پادىشاھلىق بېرىدىغان، خالىغان ئادەمدىن پادىشاھلىقنى تارتىپ ئالىدىغان ، خالىغان ئادەمنى ئەزىز قىلىپ، خالىغان ئادەمنى خار قىلىدىغان پادىشاھلارنىڭ پادىشاھى تۇرسا، بەندىنىڭ اللەدىن غەيرىلەرگە يېلىنىپ ـ يالۋۇرۇشى توغرا بولامدۇ؟

اللە تائالا ھەدىس قۇددىسىيدە مۇنداق دېگەن:« ئى بەندىلىرىم! سىلەرنىڭ ھەممىڭلار ئازغۇنسىلەر، مەن ھىدايەت بەرگەن ئادەم بۇنىڭدىن مۇستەسنا. شۇڭا مەندىن ھىدايەت تەلەپ قىلىڭلار، سىلەرنى ھىدايەت قىلىمەن.» تىرمىزى 2495 ـ ؛ ئىبنى ماجە 4257 ـ نومۇر

ھىدايەتكە ئېرىشىشنى خالىغۇچى ئەي ئىنسان! اللەدىن ھىدايەت قىلىشنى تىلەڭ. دۇئا قىلىشتىن زېرىكىپ قالماڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ پەرۋەردىگارىدىن ھىدايەت تەلەپ قىلغان مۇنۇ دۇئاسىنى ھەر ۋاقىت ئېسىڭىزدىن چىقارماڭ.« ئى اللە سەندىن ھىدايەت، تەقۋالىق، ئىففەت ۋە بىھاجەتلىك سورايمەن»

مۇسلىم 6843،6842؛ تىرمىزى 3489؛ ئىمام ئەھمەد 1- توم 416- نومۇر.

اللەنىڭ بىزنى ئۇنىڭدىن ھىدايەت تەلەپ قىلىشىمىزنى بۇيرۇپ، دۇئايىمىزنى ئىجابەت قىلماسلىقى توغرا بولامدۇ؟ ئەلۋەتتە، ياق. ئۇ بەرگەن ۋەدىسىگە ئەمەل قىلىدىغان ھەممىگە قادىر زاتتۇر.

يوقۇرقى ھەدىسنىڭ داۋامى : « ئى بەندىلىرىم! سىلەرنىڭ ھەممىڭلار يالىڭاچسىلەر، مەن كىيىم بەرگەن ئادەم ئۇنداق ئەمەس. شۇڭا مەندىن كىيىم تەلەپ قىلىڭلار، سىلەرگە كىيىم بىرىمەن»

شۇنداق، ئەي بەندىلەر! سىلەر ئۆزەڭلار كىيىدىغان كىيىمگىمۇ ئىگە بولالمايسىلەر، رەببىڭلاردىن كىيىم سوراڭلار، ئۇ سىلەرگە كىيىم بىرىدۇ.

« ئى بەندىلىرىم! سىلەرنىڭ ھەممىڭلار ئاچسىلەر، مەن تاماق بەرگەن ئادەم ئۇنىڭدىن مۇستەسنا، شۇڭا مەندىن تائام سوراڭلار ، سىلەرگە تائام بىرىمەن»

ئەي بۇرادەر! ئويلاپ بىقىڭ، الله تبارك ۋە تەئالا سىزنى بۇيرۇۋاتىدۇ، سىزگە نەسىھەت قىلىپ يول كۆرسىتىۋاتىدۇ: مەندىن تائام تەلەپ قىل دەۋاتىدۇ. سىز اللەدىن بىرەر قېتىم بولسىمۇ: ئى الله ! ماڭا ئاچلىقىمدا تاماق بەر دەپ سوراپ باقتىڭىزمۇ؟

الله قۇرەيشلەرگە « ئۇلارنى ئاچلىقتىن ئوزۇقلاندۇرۇپ » ئېھسان قىلدى. سۈرە قۇرەيش 4- ئايەت.

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام اللەقا «ئۇ ماڭا تائام بىرىدىغان، سۇ بىرىدىغان زاتتۇر» دەپ ھەمدۇ- سانا ئېيتاتتى. سۈرە شۇئەرا 79- ئايەت.

« ئى بەندىلىرىم! سىلە كېچە- كۈندۈز خاتالىشىپ كېتىۋاتىسىلەر، مەن بارچە گۇناھلارنى مەغپىرەت قىلىمەن. شۇڭا گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىشىمنى تىلەڭلار.گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىمەن. ئى بەندىلىرىم! سىلەر ھەرگىز ماڭا زەرەر يەتكۈزەلمەيسىلەر،

سىلەر ھەرگىزمۇ ماڭا مەنپەئەت بېرەلمەيسىلەر. ئى بەندىلىرىم! ئەگەر سىلەرنىڭ ئەۋۋەلىڭلار ۋە ئاخىرىڭلار، ئىنسانلىرىڭلار ۋە جىنلىرىڭلار ئىچىڭلاردىكى ئەڭ تەقۋا ئادەمگە ئوخشاش بولۇپ كەتسەڭلارمۇ، بۇ مېنىڭ پادىشاھلىقىمغا ھېچ نەرسىنى زىيادە قىلمايدۇ. ئى بەندىلىرىم! ئەگەر سىلەرنىڭ ئەۋۋەلىڭلار ۋە ئاخىرىڭلار، ئىنسانلىرىڭلار ۋە جىنلىرىڭلار ئىچىڭلاردىكى ئەڭ فاجىر ئادەمگە ئوخشاش بولۇپ كەتسەڭلارمۇ، بۇ مېنىڭ پادىشاھلىقىمدىن ھېچ نەرسىنى كېمەيتىۋېتەلمەيدۇ . ئى بەندىلىرىم! ئەگەر سىلەرنىڭ ئەۋۋەلىڭلار ۋە ئاخىرىڭلار، ئىنسانلىرىڭلار ۋە جىنلىرىڭلار بىر تۈزلەڭلىككە يىغىلىپ ، مەندىن خالىغىنىڭلارنى سورىساڭلار ، مەن ھەر بىر ئادەمگە سورىغان نەرسىسىنى بەرسەم، بۇ مېنىڭ پادىشاھلىقىمدىن ھېچ نەرسىنى كېمەيتىۋېتەلمەيدۇ. كېمەيتتى دېگەندە، پەقەت يىڭنە دېڭىزغا تاشلىنىپ ئېلىنغان ۋاقىتتا ، يىڭنىنىڭ دېڭىزدىن كېمەيتكەنچىلىك مىقداردا كېمەيتەر»

سۇبھانەللاھ! ئەگەر يەر يۈزدىكى مىلياردلىغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسى بىر جايغا توپلىنىپ، ئۆزى خالىغان نەرسىنى تىلىسە، ھەر بىر ئادەمگە تىلىگەن نەرسىسى بېرىلسە، بۇ اللەنىڭ مۈلكىدىن ھېچ نەرسىنى كېمەيتىۋېتەلمەيدۇ، كېمەيتكىنى يىڭنىنىڭ دېڭىزغا تاشلىنىپ، سۈزۈلگەن ۋاقتىدىكى دېڭىزدىن كېمەيتكەنچىلىك نەرسە، خالاس! يىڭنە دېڭىزدىن نېمىنى كېمەيتەلىسۇن؟!

« ئى بەندىلىرىم ! مەن پەقەت سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلارنى سىلەر ئۈچۈنلا خاتىرلەپ قويىمەن. ئاندىن كىمىكى ياخشىلىقنى تاپسا، اللەغا ھەمدۇ-سانا ئېيتسۇن. كىمىكى ئۇنىڭدىن باشقىسىنى تاپسا، پەقەت ئۆزىگىلا مالامەت قىلسۇن» مۇسلىم 6517، ئىبنى ماجەھ 4257- نومۇر.

ئويلاپ بېقىڭ، بىز ئەمدى كىمگە يېلىنىمىز؟ اللەغا يېلىنىمىزمۇ ياكى باشقىغىمۇ؟

اللە بۇ ھەدىسى قۇددۇسىيدە ناھايىتى مېھرىبانلىق بىلەن نىدا قىلىپ تەكرار ئى بەندىلىرىم دەپ توۋلاۋاتىدۇ. اللە بىزنى ، بىز ئۈنىڭدىن ئاتا قىلىشنى خالايدىغان ھىدايەت، يېمەك ـ ئىچمەك، كىيىم ـ كېچەك ۋە گۇناھلارنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشى قاتارلىق ئىشلارنى سورىشىمىزغا بۇيرۇق قىلىۋاتىدۇ.

اللە ئۆزىگە چاپلىشىپ تۇرۇپ دۇئا قىلىدىغان ئادەمنى ياخشى كۆرىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« (ئىبادەتتىن) سىلەر زېرىكىپ قالمىساڭلار، اللە ھەرگىزمۇ زېرىكىپ قالمايدۇ» بۇخارى 730، مۇسلىم 1824 ـ نومۇر.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىگە مۇنداق بىر سوئال كېلىپ قېلىشى مۇمكىن: اللە ئادەمدىن باشلاپ ھازىرغىچە ئۆزىنىڭ مەخلۇقاتلىرىغا قانچىلىك يامغۇر، قانچىلىك زىرائەت، قانچىلىك مېۋە، قانچىلىك ھايۋانات، قانچىلىك يېمەك ـ ئىچمەك ۋە قانچىلىك، قانچىلىك ......لەرنى ئاتا قىلغاندۇ؟

ئىلگىرىكىلەر ئېيتقاندەك، « زۇۋۇلىمىزنىڭ چوڭ ئۇزۇلگەنلىكى» ھەرگىزمۇ ئاتا ـ بۇۋىلىرىمىزنىڭ ياخشىلىقى بولماستىن بەلكى اللەنىڭ ئىنئامى ۋە پەزلىدىندۇر. اللەنىڭ ئۆزى يالغۇز بەرگۈچىدۇر، پەقەت اللەلا ھەم چەكلىگۈچىدۇر.

اللەنىڭ ئىسىم ـ سۈپەتلىرىدىن بىرى « ئەلكەرىيم » بولۇپ، مەنىسى سورىمىسىمۇ بەرگۈچى سېخي زات دېگەنلىكتۇر. ئەگەر ئۇنىڭدىن سورالسا ئۇ قانچىلىك بېرەر؟!

رىۋايەت قىلىنىشىچە، بىر ئادەم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئى اللەنىڭ ئەلچىسى! پەرۋەردىگارىمىز يىراقتىمۇ؟ ئەگەر يىراقتا بولسا ، ئۇنىڭغا توۋلاپ دۇئا قىلايلى؛ پەرۋەردىگارىمىز يېقىندىمۇ؟ ئەگەر ئۇ يېقىندا بولسا ئۇنىڭغا پىچىرلاپ دۇئا قىلايلى دېگەندە ، بۇ سوئالنىڭ جاۋابى يەتتە قات ئاسمانىنىڭ ئۈستىدىن ، ھەممىنى ياراتقۇچى زات تەرىپىدىن بېرىلگەن :« مېنىڭ بەندىلىرىم

سەندىن مەن توغرۇلۇق سورىسا، (ئۇلارغا ئېيتقىنكى) مەن ھەقىقەتەن ئۇلارغا يېقىنمەن (يەنى ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ۋە سۆزلىرىنى بىلىپ تۇرىمەن) ، ماڭا دۇئا قىلسا، مەن دۇئا قىلغۇچىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن، ئۇلار توغرا يول تېپىش ئۈچۈن مېنىڭ دەۋىتىمنى قوبۇل قىلسۇن ۋە ماڭا ئىمان ئېيتسۇن» سۈرە بەقەرە 186 ـ ئايەت .

قاراڭ، اللەنىڭ ئۇ كىشىنىڭ سوئالىنىڭ جاۋابىنى ئۆزىنىڭ بەرگەنلىكىگە. ئەگەر اللە پەيغەمبىرىنى جاۋاب بېرىشكە ئىختىيار قىلغان بولسا، ئۇمۇ بۇ سوئالغا ھەقىقەتەن دەل جايىدا جاۋاب بەرگەن بولاتتى. بىراق، اللە يەتتە قات ئاسمان ۋە ئەرشى كۇرسىنىڭ ئۈستىدىن ئۆز زاتى بىلەن جاۋاب بېرىپ: « مېنىڭ بەندىلىرىم » دەۋاتىدۇ. اللەنىڭ بۇ سۆزىدىن مېھرىبانلىق، ئىززەتلەش پارلىنىپ تۇرۇۋاتىدۇ. چۈنكى اللە بەندىلەرنى گەرچە ئۇلار ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلغان، گۇناھ ئۆتكۈزگەن بولسىمۇ ئۆز تەۋەلىكىگە كىرگۈزۈپ شەپقەت قىلىۋاتىدۇ.

ئەگەر بىز قۇرئاننىڭ بايان ئۇسلۇبى ھەققىدە چوڭقۇر ئويلانساق، قاچان مۇشرىكلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن بىرەر ئىش ھەققىدە سوئال سورىسا ، اللەنىڭ ئۆز پەيغەمبىرىگە : ئى پەيغەمبەر ! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، ئۇلارغا دېگىنكى دەپ ئەمر قىلىدىغانلىقىنى بايقايمىز. ئەمما بۇ قېتىم پەيغەمبىرىمىزدىن سورالغان اللەنىڭ يىراق ياكى يېقىنلىقى ھەققىدىكى بۇ سوئالغا بېرىلگەن جاۋاب « ئېيتقىنكى » دېيىلمەستىن بىۋاستە بولدى. چۈنكى اللە بىلەن بەندە ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت بىۋاستە، شۇڭلاشقا جاۋابمۇ ۋاستىدىن خالىي ھالدا بىۋاستە بېرىلگەن.

« پەرۋەردىگارىڭلار ماڭا دۇئا قىلىڭلار، سىلەرنىڭ دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلىمەن دېدى» سۈرە غافىر 60 ـ ئايەت.

اللە بىزنى دۇئا قىلىشقا بۇيرۇپ، ئىجابەت قىلىشقا ۋەدە بەرگەن تۇرسىمۇ نىمە ئۈچۈن ئۇنىڭغا دۇئا قىلمايمىز؟ ئۇنىڭغا يېلىنمايمىز؟ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈيمىز؟

بىز اللەدىن بىھاجەت بولۇشقا قادىرمۇ؟ « پەرۋەردىگارىڭلارغا يىچارىلەرچە ۋە يوشۇرۇن دۇئا قىلىڭلار» سۈرە ئەئراف 55 ـ ئايەت

رەببىمىز زەكەرىيا ئەلەيھىسسالام ھەققىدە سۆزلەپ: « زەكەرىيا پەرۋەردىگارىغا يوشۇرۇن دۇئا قىلدى» دېدى. سۈرە مەريەم 3 ـ ئايەت.

دۇئانى مەخپىي قىلغاندا ئىخلاس ۋە اللە بىلەن بولغان ئەدەب ناھايىتى چوڭ بولغان بولىدۇ. قەلب ساپلىنىپ، كۆزلەردىن ياشلار تۆكۈلىدۇ. بۇ ئامىللارنىڭ دۇئانىڭ مەقبۇل بولىشىدا رولى ناھايىتى چوڭدۇر.

دۇئانىڭ پەزىلىتى ھەققىدىكى ھەدىسلەر

دۇئانىڭ پەزىلىتى ۋە ئەدەبلىرى ھەققىدە نۇرغۇن ھەدىسلەر بار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن :« دۇئا ـ ئىبادەتتۇر » ئەبۇ داۋۇت 1479 ؛ تىرمىزىي 2969 ـ نومۇر

« پەرۋەردىگارىڭلار ئېيتتىدۇ: ماڭا دۇئا قىلىڭلار ، مەن دۇئايىڭلارنى قوبۇل قىلىمەن (تىلىگىنىڭلارنى بىرىمەن) ، شۈبھىسىزكى ، مېنىڭ ئىبادىتىمدىن چوڭچىلىق قىلىپ باش تارتىدىغانلار خار ھالەتتە جەھەننەمگە كىرىدۇ » سۈرە غافىر 60 ـ ئايەت

بىز بۇ ئايەتتە اللەنىڭ ماڭا دۇئا قىلىشتىن باش تارتىدىغانلار دېمەستىن ، مېنىڭ ئىبادىتىمدىن چوڭچىلىق قىلىپ باش تارتىدىغانلار دېگەنلىكىنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتىمىز. بۇ ئايەتتە ئىبادەت سۆزى دۇئا سۆزىنىڭ ئورنىدا كەلگەن.

پەرۋەردىگارىغا دۇئا قىلمايدىغان ئادەم ـ مۇتەكەببىردۇر. چۈنكى ئۇ ئۆز ياراتقۇچىسى ، رىزىق بەرگۈچى، ھاياتلىق ئاتا قىلغۇچى،

ئۆلتۈرگۈچى، يېمەكلىك بەرگۈچى ۋە كىيىم كىيدۈرگۈچى بولغان ئىلاھىغا ئىككى قولىنى كۆتۈرۈپ يىلىنىشتىن چوڭچىلىق قىلغان بولىدۇ. مەن بىر كۈن، ئىككى كۈن ياكى ئۈنىڭدىن كۆپراق ۋاقىتتىمۇ اللەغا قول كۆتۈرۈپ، دۇئا قىلماي ۋاقتىنى ئۆتكۈزۈۋېتىدىغان كىشىلەردىن ھەيرانمەن!! قىيىنچىلىقلاردىن قۇتۇلدۇرغۇچى پەقەت ۋە پەقەت ئۇ ـ اللەدۇر. پەيغەمبەرلەر قاچان ئېغىر كۈلپەتلەرگە ئۇچرىسا ئۇنىڭغا يىلىنىپ دۇئا قىلاتتى. اللە ئۇلارنىڭ قىيىنچىلىقلىرىنى ئاسانلاشتۇرۇپ بېرەتتى. بۇ ھەقتە ئەدىبلەردىن بىرى مۇنداق دېگەن:

ئىلاھا! تىلىكىنى ئىجابەت قىلىپ نۇھنىڭ،
قۇتقازدىڭ ئۇنى كېمەڭدە، رەھمىتىڭ بىلەن.
كاپىرلار خەلىلىڭ ـ ئىبراھىمنى تاشلىغاندا ئوتقا،
قىلدىڭ ئوتنى باغۇ ـ ئىرەم،«بول» ئەمرىڭ بىلەن.
بۇيرۇق قىلدىڭ بېلىققا «يۇنۇسنى يۇتقىن» دەپ،
ساقلاپ قالدىڭ ئۇنى ھەم « دەرىخىڭ » بىلەن.
ئىلاھا ! بەندىلىرىڭگە ياردەم قىل، رەھىم ئەيلە،
ئۇلار كۈلسۇن شەپقەت ـ ئىنئامىڭ بىلەن.

ئادەم ئۆزىنى ياراتقان ، رىزىق بېرىۋاتقان ئىگىسىگە يىلىنىپ دۇئا قىلىۋاتقان چاغدا ئاجايىپ بىر خىل خۇشاللىق ۋە سائادەتنى ھىس قىلىدۇ. چۈنكى ئۇ ھەممىدىن باي، دۇئالارنى ئىجابەت قىلىدىغان ھەم ناھايىتى سېخي زاتتىن سورىغان ـ دە. بەندىلەرنىڭ :ئى پەرەۋۋەردىگارىم! مەن ساڭا مۇھتاج ، مەن ساڭا مۇھتاج ، ئى اللە مېنى ئۆز پاناھىڭغا ئال ... مېنى توغرا يولغا باشلىغىن... ماڭا ياردەم بەر ... مېنى رەھمىتىڭگە ئېرىشتۈرىدىغان ئىشلارغا مۇۋەپپەق قىل ... رىزقىمنى كەڭرى قىل دېگەندەك سۆز ـ ئىبارىلەر بىلەن ئۆزى خالىغان ئىشلارنى پەرەۋۋەردىگارىدىن تىلىشى نېمە دېگەن ياخشى ئىش ـ ھە!

اللەنىڭ دەرگاھىدىكى نېمەتلەر ھەقىقەتەن كاتتىدۇر. اللەنىڭ غەيرىدىن بىر نەرسە تىلەشتىن ھەزەر ئەيلەڭ. بۇنداق قىلىش اللەنىڭ غەيرىگە ئۆزىنى خار قىلغانلىق بولىدۇ. موسۇلمان ئادەم رەببىدىن باشقا ھەر قانداق ئادەم ۋە شەيئىگە ئۆزىنى خار قىلمايدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« دۇئادىن پەزىلەتلىكراق بىرەر ئىش يوق » تىرمىزى 3370؛ ئىمام ئەھمەد 2ـ توم 362ـ نومۇر.

مۇسۇلمان كىشى دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ياخشىلىقىنى ئورتاق تىلىشى كېرەك. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەڭ كۆپ قىلغان دۇئا :« ربنا اتنا في الدنيا حسنة و في الاخرة حسنة وقنا عذاب النار (پەرۋەردىگارىمىز ! بىزگە دۇنيادىمۇ ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، ئاخىرەتتىمۇ ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن) » دىن ئىبارەت ئىدى. ئەبۇ داۋۇت 1892؛ ئىمام ئەھمەد 3ـ توم 411ـ نومۇر.

دۇئا قىلىپ تۇرىدىغان ئادەم ھالاك بولمايدۇ. موسۇلمان كىشى اللەقا نىسبەتەن ياخشى گۇمان قىلىشى كېرەك. اللەنىڭ بەندىلەرگە بولىدىغان مۇئامىلىسى ئۇنىڭ اللەقا قارىتا قانداق گۇماندا بولغانلىقىغا مۇناسىۋەتلىك. اللەنىڭ دۇئا قىلغۇچىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، قىيىنچىلىقىدىن قۇتۇلدۇرىدىغان، ئۇنىڭ ئەيىبىنى يوشۇرۇپ، گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدىغانلىقىغا قەتئىي ئىشەنچ قىلىش كېرەك. اللەقا ئىشەنچ قىلالامسىز، كىمگە ئىشىنىسىز؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« اللە ناھايىتى ھايالىق ۋە سېخىدۇر. ئەگەر بەندە ئۇنىڭغا قولىنى كۆتۈرۈپ دۇئا قىلسا، ئۇ بۇ بەندىنى قورۇق قول ۋە ئۈمىدسىز ھالەتتە قايتۇرۇشتىن ھايا قىلىدۇ» ئەبۇ داۋۇت 1488؛ تىرمىزى 3556ـ نومۇر.

پەرۋەردىگارىمىز بىزدىن ھايا قىلىۋاتسا، قانداقسىگە بىز ئۇنىڭدىن ھايا قىلمايمىز؟!

قۇرئان كەرىمدە تىلغا ئېلىنغان دۇئاسى ئىجابەت قىلىنغانلاردىن نەمۇنىلەر

نۇھ ئەلەيھىسسالام:

نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى ئۇنىڭغا دۈشمەنلىك قىلىپ، مەسخىرە قىلاتتى. دەئۋىتىدىن يۈز ئۆرۈيتتى. نۇھ ئەلەيھىسسالام ئۆزىگە اللەدىن باشقا تايانچىنىڭ قالمىغانلىقىنى كۆرۈپ :« ھەقىقەتەن مەن بوزەك قىلىندىم، ماڭا ياردەم قىلغىن» دەپ اللەغا دۇئا قىلدى. نەتىجە قانداق بولدى؟ اللەنىڭ تۆۋەندىكى سۆزىنى ئوقۇڭ:« ئاسماننىڭ دەرۋازىلىرىنى قويۇۋېتىپ ياغقۇچى يامغۇر بىلەن ئېچىۋەتتۇق، زېمىندىن بۇلاقلارنى ئېتىلدۇرۇپ چىقاردۇق، (اللە تەقدىر قىلغان ئۇلارنى غەرىق قىلىپ ھالاك قىلىش) ئىشىغا بىنائەن ، يامغۇر سۈيى بىلەن بۇلاق سۈيى (بىر- بىرىگە) قېتىلدى». سۈرە قەمەر 11 ـ 12 ـ ئايەتلەر. ئاسماندىن ياغقان يامغۇر ۋە زېمىندىن ئېتىلىپ چىققان بۇلاق سۈيى بىر- بىرىگە قوشۇلۇپ ، كاپىرلار غەرىق بولدى. نۇھ ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ئىمان ئېيتقانلار ساق قالدى. « ئۇنىڭ بىلەن پەقەت ئازغىنە كىشىلەرلا ئىمان ئېيتقان ئىدى » سۈرە ھۇد 40 ـ ئايەت.

زەكەرىيا ئەلەيھىسسالام:

زەكەرىيا ئەلەيھىسسالامنىڭ يېشى چوڭىيىشقا ئەگىشىپ، پۇت- قولىنىڭ ماغدۇرى كەتتى. چاچلىرى ئاقاردى. ئۇنىڭ بالىسى يوق ئىدى. چۈنكى ئۇنىڭ ئايالى تۇغماس ئىدى. ئۇ پەيغەمبەرلىككە ۋارىسلىق قىلىپ، اللە يولىدا دەئۋەت ئېلىپ بېرىپ، كىشىلەرنى توغرا يولغا باشلايدىغان بىرەر ئەۋلادىنىڭ يوقلۇقىدىن قايغۇرۇپ، قولىنى دۇئاغا كۆتۈردى. :« رب لا تذرني فردا و انت خير الوارثين ئى پەرۋەردىگارىم! مېنى (بالىسىز، ۋارىسسىز) يالغۇز قويمىساڭ، سەن

ئەڭ ياخشى ۋارىستۇرسەن (ھەممە ئادەم ئۆلىدۇ، سەنلا باقىي قالىسەن)» سۈرە ئەنبىيا 89 ـ ئايەت.

« بىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنىڭغا يەھيانى ئاتا قىلدۇق. ئۇنىڭغا خوتۇنىنى ئۆزگەرتىپ (ئۇنى تۇغىدىغان قىلىپ) بەردۇق» سۈرە ئەنبىيا 90 ـ ئايەت.

سۇلايمان ئەلەيھىسسالام:

اللە داۋۇد ئائىلىسىدىكىلەرگە كاتتا پادىشاھلىقنى ئىنئام قىلغان ئىدى. سۇلايمان ئەلەيھىسسالام ھەم پادىشاھ ھەم پەيغەمبەر ئىدى. اللە ئۇنىڭغا كاتتا پادىشاھلىق، يۈز ـ ئابروي ئاتا قىلغان، جىنلارنى، شامالنى ۋە باشقا مەخلۇقلارنى بويسۇندۇرۇپ بەرگەن ئىدى. ئۇ بىر تۈرلۈك سىناققا دۇچ كەلدى ـ دە اللە غا دۇئا قىلدى :« پەرۋەردىگارىم! ماڭا مەغپىرەت قىلغىن، ماڭا مەندىن كېيىن (مەندىن باشقا) ھېچ ئادەمگە مۇيەسسەر بولمايدىغان پادىشاھلىق ئاتا قىلغىن »سۈرە ساد 35 ـ ئايەت.

اللە ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، ئۇنىڭغا ئۇنىڭدىن كېيىن ھېچقانداق شەخسكە بەرمىگەن پادىشاھلىق ۋە يۈز ـ ئابروي ئاتا قىلدى. بەلكى پەيغەمبىرىمىزگىمۇ ئۇنىڭغا بىرىلگەن نەرسىلەر بىرىلمىگەن ئىدى. سەھىھ بىر ھەدىستە مۇنداق بايان قىلىنىدۇ. بىر كۈنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر جىننى تۇتۇۋېلىپ مۇنداق دىگەن:« ئەگەر بۇرادىرىم سۇلايماننىڭ دۇئاسى بولمىغان بولسىدى، مەن چوقۇم ئۇنى مەسجىدنىڭ تۈۋرۈكىگە باغلاپ قويۇپ، كىچىك باللارنىڭ ئويىنىشىغا تاشلاپ بىرىپ، ئىبرەت قىلغان بولاتتىم» ئىمام ئەھمەد 3 ـ توم 83 ـ نومۇر.

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام:

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ھاياتلىق، دەل ـ دەرەخ ۋە گۈل ـ گىياھتىن خالىي قاقىرام چۆللۈككە يىتىپ كىلىپ ، اللەنىڭ ئەمرى بۇيىچە ئايالى ھاجەر ۋە ئۇماق پەرزەنتى ئىسمايىلنى بۇ يەرگە ئورۇنلاشتۇرىدۇ ۋە اللەقا مۇنداق دەپ ئىلتىجا قىلىدۇ :« پەرۋەردىگارىم ! بۇ يەرنى (مەككىنى) تىنىچ شەھەر قىلىپ بەرگىن، ئاھالىسىنى تۈرلۈك مىۋىلەر بىلەن (رىزىقلاندۇرغىن) » . سۈرە بەقەرە 126 ـ ئايەت.

اللەتائالا ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ مەككىنى ۋە مەككە ئەتراپىنى ھەر تەرەپتىن رىزىق كىلىدىغان بەرىكەتلىك ماكانغا ئايلاندۇرىدۇ.

ئەييۇب ئەلەيھىسسالام:

اللەتائالا ئەييۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ بەدىنىگە قۇرت چۇشۇرۇش ئارقىلىق ئىمتىھان قىلىدۇ. ئەييۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ بەدىنىدىن اللەقا زىكرى قىلىپ تۇرىدىغان تىلى بىلەن يۈرىكىدىن باشقا ھىچقانداق جاي ساق قالمايدۇ. ئەييۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاغرىقى كۈچىيىپ كىتىدۇ. ئۇ يىپلىنىدىغانغا اللەدىن باشقا ھىچكىمنى تاپالمايدۇ. ئۇ اللەدىن ھايا قىلىپ دەماللىققا دۇئا قىلمايدۇ. اللە تائالا قۇرئاندا مۇنداق دەيدۇ:« ئۆز ۋاقتىدا ئەييۇب پەرۋەردىگارىغا : ‹ ھەقىقەتەن مىنى بالا ئورىۋالدى، سەن ئەڭ مەرھەمەتلىكسەن › دەپ دۇئا قىلدى» . اللە تائالا ئۆزىنىڭ بۇ بەندىسى ۋە پەيغەمبىرىنىڭ دۇئاسىنى ناھايىتى تىز ئىجابەت قىلغانلىقىنى ئىپادىلەپ مۇنداق دەيدۇ :« ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنىڭ بىشىغا كەلگەن بالانى كۆتىرىۋەتتۇق» سۈرە ئەنبىيا 83ـ84 ـ ئايەت.

سەرۋەرى ئالەم مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام:

اللەتائالانىڭ پەيغەمبىرى ۋە ھەبىبى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى قانداق تېز ئىجابەت قىلىدىغانلىقنى روشەن ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىدىغان تۆۋەندىكى قىسسىنى كۆرۈپ باقايلى:

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ ئانىسى كاپىر بولۇپ، ئىمان ئېيتىقىلى ئۇنىمىغان ئىدى. ئۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى تىللاپلا يۈرەتتى. ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئى رەسۇلۇللاھ! اللەنىڭ ئانامنى ھىدايەت قىلىشىغا بىر دۇئا قىلغان بولساڭ دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« ئى اللە ! ئەبۇ ھۇرەيرەنىڭ ئانىسىنى ھىدايەت قىلغىن، ئۇنىڭ قەلبىنى ئىسلام ئۈچۈن كەڭ قىلغىن» دەپ دۇئا قىلدى. ئەبۇ ھۇرەيرە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىدىن ناھايىتى خۇشال بولدى. ئۇ بۇ قىسسىنىڭ ئاخىرىنى مۇنداق رىۋايەت قىلىدۇ. مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىدىن قايتىپ كېلىپ ئانامنىڭ يېنىغا كىرىم. ئۇ ماڭا :ئى ئەبۇ ھۇرەيرە ! دېدى. مەن كۆڭلۈمدە: ئۇ مېنى تىللايدىغان بولدى دېدىم. مەن ئۇنىڭغا : خوش ئانا دېدىم. ئۇ : اللەدىن باشقا ئىلاھنىڭ يوقلۇقىغا، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ اللەنىڭ بەرھەق ئەلچىسى ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىمەن دەپ شاھادەت ئېيتىپ موسۇلمان بولدى. مەن كۆلدۈم. خۇشاللىقتىن كۆزلىرىم ياشقا تولدى. مەن كۆزلىرىمدىن خۇشاللىق ياشلىرىنى ئاققۇزغىنىمچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كەلدىمدە : ئى رەسۇلۇللاھ! خوش خەۋەر، دۇئايىڭ ئىجابەت بولدى دېدىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: ئەلھەمدۇلىللاھ دېدى. ئاندىن ئەبۇ ھۇرەير پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا : اللەغا مۆمىنلەرنىڭ مېنى ۋە ئانامنى ياخشى كۆرىدىغان ، بىزنىڭ مۆمىنلەرنى ياخشى كۆرىدىغان بولۇشىمىزغا دۇئا قىلغان بولساڭ دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام:« ئى اللە ! مۆمىنلەرنى بۇ بەندەڭنى ۋە ئۇنىڭ ئانىسىنى ياخشى كۆرىدىغان قىلغىن » دەپ دۇئا قىلدى. ئەبۇ ھۇرەيرە مۇنداق دەيدۇ: بىرەر ئادەم مېنىڭ ئىسمىمنى ئاڭلىسا

ياكى مېنى كۆرسە ، ئۇ مېنى ياخشى كۆرۈپ قالاتتى. مۇسلىم 6346؛ ئىمام ئەھمەد 2ـ توم 320ـ نومۇر.

مانا بۇ اللهنىڭ پەيغەمبىرىمىزنىڭ دۇئاسىنى نەقەدەر تېز ئىجابەت قىلىپ بېرىدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان مىساللار ئىچىدىكى بىر مىسال .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قىينچىلىقتا قالغاندا قىلغان دۇئاسى

بەدر غازىتىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام موسۇلمانلار سانىنىڭ مۇشرىكلارنىڭكىدىن كۆپ ئاز ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، بىر دەرەخنىڭ ئاستىغا كەلدى ـ دە قولىنى دۇئاغا كۆتۈرۈپ اللهغا ئىلتىجا قىلىشقا باشلىدى:« ئى الله ! ماڭا بەرگەن ۋەدەڭنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ بەرگىن، ئى الله! ماڭا ۋەدە قىلغان نۇسرىتىڭنى ئاتا قىل. ئى الله! ئەگەر سەن بۇلارنى ھالاك قىلساڭ زېمىندا ساڭا ئىبادەت قىلىدىغانلار تۈگەيدۇ» . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قولىنى دۇئاغا كۆتۈرگەن ھالدا يىغلاشقا باشلىدى. ھەتتا ئۇنىڭ ئۇچىسىدىن رىداسى يەرگە چۈشۈپ كەتتى. ئەبۇبەكرى سىددىق رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرۈپ ئىچى سىيرىلىپ كەتتى. ئۇ : ئى رەسۇلۇللاھ! ئۆزۈڭنى بېسىۋال، شەك ـ شۈبھە يوقكى، الله ساڭا ۋەدە قىلغان نەرسىنى چوقۇم ساڭا ئەمەللەشتۈرۈپ بېرىدۇ دېدى. الله پەيغەمبىرىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، ئۇنىڭ ئەسكەرلىرى ۋە مۆمىن بەندىلەرگە نۇسرەت، غەلىبە ئاتا قىلدۇ. مۇسلىم 4563؛ تىرمىزى 3081؛ ئىمام ئەھمەد 1ـ توم 30ـ نومۇر.

خەندەك غازىتىدىمۇ موشۇنىڭغا ئوخشاش بىر ئىش يۈز بەرگەن. كاپىرلار موسۇلمانلارنى ناھايىتى قاتتىق مۇھاسىرىگە ئېلىۋالدۇ. ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كىلىپ، بۇ ئىشتىن شىكايەت قىلدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :« ئى الله! ئەيىبلىرىمىزنى ياپقىن،

قورقۇنچىتىن ئەمىن قىلغىن » دەپ دۇئا قىلىدۇ. ئىمام ئەھمەد 3 ـ توم 3 ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام اللەغا ئىلتىجا قىلىپ دۇئا قىلغاندىن كېيىن بىر ياكى ئىككى كۈن ئۆتمەيلا اللە قاتتىق شامال ئەۋەتىپ، كاپىرلارنىڭ چېدىرلىرىنى قومۇرۇپ تاشلاپ، داڭقانلىرىنى دۈم كۆمتۈرۈۋەتتىدۇ. ئۇلار مەغلۇبىيەت ۋە خارلىق ئىچىدە قايتىپ كېتىدۇ.

اللە تائالا پەيغەمبىرىمىزنىڭ دۇئاسىنى ئەنە شۇنداق ئىجابەت قىلغان.

سارە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ دۇئاسى:

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئايالى سارەنى ئېلىپ مىسىرغا كەلگەندە ، مىسىر پىرئەۋنىنىڭ كۆزى سارەگە چۈشۈپ قالىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئادەم بۇيرۇپ، سارەنى ھوزۇرىغا كەلتۈرىدۇ. بۇ نازۇك پەيتتە سارە اللەغا ئىلتىجا قىلىپ: ئى اللە ! مەن ئەۋرىتىمنى ئېرىمگە مۇھاپىزەت قىلىپ كەلگەن ئىدىم، سەن مېنى بۇ كاپىرنىڭ تاجاۋۇزىدىن ئامان قىلغىن دەيدۇ. نەتىجىدە پىرئەۋنىنىڭ رەزىل نىيىتى ئەمەلگە ئاشمايدۇ، ئۇ سارەگە قىلچىلىك زەرەر يەتكۈزەلمەيدۇ. اللە سارەنى ئۇنىڭ ھىلە ـ مىكرى ۋە زۇلمىدىن ساقلايدۇ. ئۇ بىر قېتىم مەغلۇپ بولغىنىغا تەن بەرمەي يەنە بىر نەچچە قېتىم سارەگە تاجاۋۇز قىلىپ ، مەقسىتىگە يەتمەكچى بولىدۇ. ھەر قېتىم سارە اللەغا دۇئا قىلىپ يىلىنىدۇ. اللە سارەنى بۇ ئەبلەخنىڭ تاجاۋۇزىدىن ئۆزپاناھىدا ساقلايدۇ. « بېشىغا كۈن چۈشكەن ئادەم دۇئا قىلسا (ئۇنىڭ دۇئاسىنى) ئىجابەت قىلىدىغان،ئۇنىڭ بېشىغا كەلگەن ئېغىرچىلىقنى كۆتىرىۋېتىدىغان ۋە سىلەرنى زېمىنىنىڭ ئورۇنباسارلىرى قىلغان كىم؟ ، اللەدىن باشقا ئىلاھ بارمۇ؟ سىلەر ئازغىنە ۋەز ـ نەسىھەت ئالىسىلەر» سۈرە نەمل 62 ـ ئايەت

سۇپيان سەۋرى مۇنداق دەيدۇ: دۇئايىڭىزنىڭ ئىجابەت بولماسلىقىدىن ئەنسىرىمەسلىكىڭىزمۇ بولىدۇ، ئەمما يامان ئىشلارنى قىلىپ سېلىشتىن قورقۇشىڭىز كېرەك.

مەخلۇقلار ئىچىدىكى ئەڭ ئەسكى مەخلۇق ـ ئىبلىس ئەلەيھىللەئنە :« پەرۋەردىگارىم ! ماڭا (خالايىق) تىرىلدۇرۇلىدىغان كۈن (يەنى قىيامەت كۈنى) گىچە مۆھلەت بەرسەڭ (يەنى مېنى هايات قالدۇرساڭ) » دېگەن ۋاقىتتا، اللە ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ مۇنداق دېگەن:« ھەقىقەتەن ساڭا مۆھلەت بېرىلدى ». سۈرە ھىجر 37 ـ ئايەت.

ھەممىنىڭ لەنەتكە قالغان ئىبلىسقا ئوخشاش لەنەتكەردىنىڭ دۇئاسى ئىجابەت قىلىنغان يەردە، سىزگە ئوخشاش ئۇنىڭغا ئىشەنگەن بىر بىچارىنىڭ دۇئاسى ئىجابەت قىلىنماسمۇ؟ ئەگەر سىز اللە ئىجابەت قىلغان تىلەكلىرىڭىزنى ساناپ باقسىڭىز ، چوقۇم ئۇلارنىڭ نۇرغۇن. نۇرغۇن ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىسىز. لېكىن بىز اللەغا ئازغىنە تەشەككۈر بىلدۈرىمىز.

سەمىڭىزدە بولسۇنكى، بەندە بىرەر گۇناھلىق ئىشنى ياكى سىلە ـ رەھىمنى ئۈزۈشنى مەقسەت قىلىپ دۇئا قىلمىسىلا، اللە ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىدۇ. ئالدىراپ ـ تېنەپلا : دۇئا قىلدىم، دۇئايىم ئىجابەت بولمىدى دېمەسلىك كېرەك. اللە سىزنىڭ قانچىلىغان دۇئالىرىڭىزنى ئىجابەت قىلغان ـ ھە! دۇئانىڭ ئىجابەت قىلىنىشى مەلۇم ۋاقىت كېچىكتۈرۈلىشى مۇمكىن. ئەمەلىيەتتە، اللە دۇئايىڭىزنى سىز خالىغان ۋاقىتتا ئەمەس، ئۆزى خالىغان ۋاقىتتا ئىجابەت قىلىدۇ. ئەمما شەيتان اللە سىزگە ئاتا قىلغان نېمەتلەرنى ئونتۇلدۇرىدۇ. موسۇلمان ئادەم اللەنىڭ ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ ئۇنى ئىززەتلەيدىغانلىقىنى، رىزقىنى كەڭرى قىلىدىغانلىقى، قىيىنچىلىقتىن قوتۇلدۇرۇپ، غەم ـ قايغۇدىن خالاس

قىلىدىغانلىقىنى بىلىپ يەتسە، ئۇ اللەنىڭ ئۆزىگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرى ۋە پەزلىنى ھېس قىلالايدۇ.

دۇئا ئىجابەت بولىدىغان ۋاقىت ۋە ئورۇنلار

كېچىنىڭ ئاخىرقى ئۈچتىن بىرى:

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ:« بەندە ئۆزىنىڭ پەرۋەردىگارىغا كېچىنىڭ ئاخىرقى ئۈچتىن بىرىدە ئەڭ يېقىن بولىدۇ» . دېمەك، دۇئا قىلىدىغان ئەڭ ئەۋزەل ۋاقىت ـ كېچىنىڭ ئاخىرقى ئۈچتىن بىرى. بۇ ۋاقىتتا رەببىمىز دۇنيا ئاسمىنىغا چۈشۈپ :« ماڭا دۇئا قىلىدىغانلار بارمۇ، ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن، مەندىن ھاجىتىنى تىلەيدىغانلار بارمۇ، مەن ئۇنىڭ ھاجىتىنى راۋا قىلىمەن، مەندىن گۇناھىنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشىنى سورايدىغانلار بارمۇ، مەن ئۇنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىمەن» دەيدۇ. بۇخارى 7494؛ مۇسلىم 1769 ـ نومۇر.

كاشكى، بىز شۇ ۋاقىتنى اللەقا يېقىنچىلىق قىلىپ، ئۇنىڭ رەھمەت قىلىشىنى ۋە گۇنالىرىمىزنى مەغپىرەت قىلىشىنى تىلىگەن ھالەتتە ئويغاق ئۆتكۈزسەكچۇ؟!

جۈمە كۈنىدىكى مەلۇم ۋاقىت:

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قۇياش يورۇتقان كۈنلەرنىڭ ياخشىسى جۈمە كۈنىدۇر، بۇ كۈندە ئادەم يارىتىلدى. يەنە شۇ كۈندە جەننەتكە كىرگۈزىلدى. جەننەتتىنمۇ شۇ كۈندە چىقىرىلدى. زېمىنغىمۇ شۇ كۈندە چۈشۈرۈلدى. قىيامەتمۇ شۇ كۈندە بولىدۇ. بۇ كۈندە بىر ۋاقىت بار بولۇپ، شۇ سائەتتە موسۇلمان ئادەم دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ياخشىلىقىدىن نېمىنى تىلىسە، اللە ئۇنىڭغا

تىلىگىنىنى بېرىدۇ». ئەبۇ داۋۇد 1046 ؛ تىرمىزى 491 ؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 504 ـ نومۇر.

سوئال : ئۇ قايسى چاغ؟ . بەزىلەر بۇ ۋاقىتنى بامدات ۋاقتىدىن كۈن چىققۇچە دېسە، يەنە بەزىلەر جۈمە نامىزى ئوقۇلۇشنىڭ ئالدىدىكى ۋاقىت دەيدۇ. ئىمام خۇتبە ئوقۇۋاتقان ۋاقىت دەيدىغانلارمۇ، شام نامىزى ئوقۇلۇشنىڭ ئالدىدىكى ۋاقىت دەيدىغانلارمۇ بار.

سەجدە قىلىۋاتقاندا:

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« بەندە سەجدە قىلىۋاتقان ۋاقىتتا اللەقا ئەڭ يېقىنلىشىدۇ. سىلەر سەجدە قىلغان ۋاقىتلاردا ، كۆپ دۇئا قىلىڭلار» مۇسلىم 1083 ؛ تىرمىزى 491 ؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 241 ـ نومۇر.

بۇ ھەقتە اللە پەيغەمبىرىگە مۇنداق خىتاب قىلىدۇ:« (اللەغا) سەجدە قىلغىن، (شۇنىڭ بىلەن) اللەغا يېقىنلىق ھاسىل قىلغىن» سۈرە ئەلەق 19 ـ ئايەت.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سەجدىدە قىلغاندا قىلغان دۇئالار نۇرغۇن بولۇپ، بۇلاردىن تۆۋەندىكى بىر دۇئانى مىسال تەرىقىسىدە تىلغا ئېلىپ ئۆتىمىز . « اللهم اغفر لي ذنبي كله دقه و جله اوله و اخره علانيته و سره اللهم اني اعوذ برضاك من سخطك و بمعافاتك من عقوبتك و اعوذ بك منك لا احصي ثناء عليك انت كما اثنيت على انفسك سبوح قدوس رب الملائكة و الروح (ئى اللە ! مېنىڭ چوڭ ـ كىچىك، ئىلگىرى ـ كېيىن ۋە ئاشكارە ـ يوشۇرۇن قىلغان گۇناھلىرىمنىڭ ھەممىسىنى مەغفىرەت قىلغىن ؛ ئى اللە! سېنىڭ رازىلىقىڭ ئارقىلىق غەزىپىڭدىن، كەچۈرۈمىڭ ئارقىلىق جازالىشىڭدىن پاناھ تىلەيمەن ؛ ئى اللە! سېنىڭ رەھمىتىڭ بىلەن سېنىڭ غەزىپىڭدىن پاناھ تىلەيمەن ؛ ئى اللە! سەن ئۆزۈڭگە ئۆزۈڭ ھەمدۇ ـ سانا ھەمدۇ ـ سانا ئېيتقاندەك ساڭا سان ـ ساناقسىز ھەمدۇ ـ سانا ئېيتىمەن، سەن نوقسانسىزدۇرسەن، سەن ھەممىدىن مۇقەددەس،

سەن پۈتۈن پەرىشتىلەرنىڭ ۋە جىبرىئىلنىڭ پەرۋەردىگادۇرسەن »مۇسلىم 1084 ؛ ئەبۇ داۋۇد 878 ـ نومۇر.

ئەزان بىلەن تەكبىر ئوتتۇرىسىدا:

پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام مۇنداق دېگەن:« ئەزان بىلەن تەكبىر ئارلىقىدا قىلىنغان دۇئا رەد قىلىنمايدۇ» ئەبۇ داۋۇد 521 ؛ تىرمىزى 212 ـ نومۇر.

دۇئا ئىجابەت قىلىنىدىغان باشقا ۋاقىتلار:

يوقۇردا تىلغا ئېلىنغان باشقا يەنە يامغۇر ياغقاندا، اللە يولىدا جىهادقا چىققاندا، ئەراپات كۈنىدە، كەئبىنى كۆرگەن ۋاقىتتا، كەئبىنى تاۋاپ قىلىۋاتقاندا، مۇلتەزىمدە ۋە قۇرئان خەتمە بولغاندا هەم دۇئا ئىجابەت بولىدۇ.

يەنە پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام بىز نەچچە تۈرلۈك ئادەملەرنىڭ دۇئاسىنىڭ ئىجابەت قىلىنىدىغانلىقىدىن بىشارەت بەرگەن.

« ئادىل ئىمامنىڭ دۇئاسى رەد قىلىنمايدۇ»

« روزا تۇتقۇچىنىڭ دۇئاسى رەد قىلىنمايدۇ»

زولۇم قىلىنغان ئادەم :« زولۇم قىلىنغۇچىنىڭ دۇئاسى بىلەن اللە ئوتتۇرىسىدا هىجاب يوق بولۇپ، پەرۋەردىگارىمىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئاسمانغا كۆتۈرىدۇ ۋە ئۇلۇغلۇقۇم كاتتىلىقىم بىلەن قەسەمكى ، مەن ساڭا كېيىنرەك بولسىمۇ چوقۇم ياردەم بېرىمەن دەيدۇ» تىرمىزى 3598 ؛ ئىبنى ماججە 1572 ـ نومۇر.

شۇنداقلا هەم سەپەرگە چىققان ئادەمنىڭ دۇئاسى ، دادىنىڭ بالىسى هەققىدە قىلغان دۇئاسى ئىجابەت. شۇڭلاشقا ئاتا ـ ئانىلار دۇئاسىنىڭ ئىجابەت ۋاقتىغا توغرا كېلىپ قالماسلىق ئۈچۈن باللىرىغا بەددۇئا قىلىشتىن ساقلىنىشى كېرەك.

مۇسۇلمان ئادەمنىڭ يەنە بىر مۇسۇلمان قېرىندىشىغا غايىبانە قىلغان دۇئاسى ھەم ئىجابەت. چۈنكى دۇئا قىلغۇچىنىڭ بېشىدا بىر پەرىشتە مۇئەككەل قىلىنغان بولۇپ، ئۇ دۇئا قىلغۇچىغا :« ئامىن، ساڭىمۇ شۇنداق بولسۇن » دەيدۇ. دېمەك، زىرەك مۇسۇلمان ھاجەتمەن بولۇپ قالغاندا ، غايىۋانە ھالدا ئاللەغا قېرىنداشلىرىنىڭ ھاجىتىدىن چىقىشى ھەققىدە دۇئا قىلىدۇ. نەتىجىدە ئۇ بىر چالمىدا ئىككى پاختەك سوققان بولىدۇ. ئۇنىڭ دۇئاسى ئىجابەت قىلىنىدۇ ۋە قېرىندىشىغا دۇئا قىلغانلىق ئەجرىگە ئېرىشىدۇ. ھەم شۇنىڭدەك بالىنىڭ ئاتا- ئانىسى ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن ئۇلار ھەققىدە قىلغان دۇئاسى ئىجابەت. دىن دۈشمەنلىرىگە قىلىنغان بەددۇئا ھەم ئىجابەت. بەلكىم ئاللە بۇ دۇئالارنى ئىجابەت قىلىشنى مەلۇم مۇددەتكىچە كېچىكتۈرىشى مۇمكىن.

تەرجىمىھال كىتابلاردا ئىجابەت قىلىنغان دۇئالار ھەققىدە نۇرغۇن مىساللار بار بولۇپ، سەئىد ئىبنى ئەبۇ ۋاققاسنىڭ ئۇنىڭغا بۆھتان چاپلاپ زۇلۇم قىلغان كوفەلىك ئۇسامە ئىبنى قەتادە ھەققىدە قىلغان دۇئاسى بۇنىڭ بىر مىسالى. ئۇسامە مۇنداق دېگەن: سەئىد ئىشلاردا ئادىل ئەمەس، باراۋەر ھۆكۈم قىلمايدۇ، جەڭگە چىقمايدۇ. سەئىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بۇ گەپنى ئاڭلاپ: ئى ئاللە ! سېنىڭ بۇ بەندەڭ رىيا ۋە ئابروينى دەپ يالغان ئېيتقان بولسا، ئۇنىڭ ئۆمرىنى ئۇزۇن قىلىپ، كەمبەغەلچىلىكتە قويغىن، پىتنىگە دۇچار قىل دەپ بەددۇئا قىلغان. بۇ ۋەقەلىكنى رىۋايەت قىلغۇچىلاردىن ئابدۇلمەلىك ئىبنى جۇبەير مۇنداق دەيدۇ: مەن بۇ ئادەمنى كۆردۈم. قېرىلىقتىن قاشلىرىمۇ چۈشۈپ كېتىپتۇ. ئۇ يوللاردا دېدەكلەرنى چىڭ تۇتۇۋالىدىكەن. ئۇنىڭدىن نېمىشقا بۇنداق بولۇپ قالغانلىقى ھەققىدە سورىغانلارغا : مەن سەئىدنىڭ دۇئاسى تۇتقان قېرى دەپ جاۋاب بېرىدىكەن.

بۇنىڭدىن باشقا مىساللارمۇ بەك كۆپ. بۇ يەردە ئۇلارنى سۆزلەپ ئولتۇرمايمىز.

اللە دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىدىغانلارنىڭ قاتارىدىن يەنە بىر ئادەم بولسا گۇناھىدىن تەۋبە قىلىپ، اللە تەرەپكە قايتقان ئادەمدۇر.

قەلبىنىڭ ھازىرلىقى، بەدەنىنىڭ تىترەپ تورۇشى ۋە كۆزدىن ياش تۆكۈلۈپ تورۇش قاتارلىقلارمۇ دۇئانىڭ ئىجابەت بولۇش ئامىللىرىدۇر.

تۆتىنچى لېكسىيە:

زىكرى ئېيتىش ھەققىدە

زىكرى بولسا ئەڭ يەڭگىل ئىبادەتلەرنىڭ جۈملىسىدىن بولۇپ، ئۇ كىشىدىن ئىرىشچانلىق، ۋاقىت ۋە مال ـ دۇنيا تەلەپ قىلمايدۇ.

موسۇلمان ئادەم ھەر قانداق چاغدا، ھەر قانداق ئورۇندا بۇ ئىبادەتنى قىلىشقا قادىر بولالايدۇ. بەلكى ھەيزدار ياكى نىفاستىكى ئاياللارمۇ بۇ ئىبادەتنى ئادا قىلىشتىن چەكلەنمەيدۇ. زىكرى ئېيتىش اللە ناھايىتى ياخشى كۆرىدىغان، كاتتا ساۋاب ۋە باشقا ھېچقانداق بىر ئەمەلگە بەرمەيدىغان ئەجىر ئاتا قىلىدىغان بىر ئىبادەتتۇر. اللەنى زىكرى قىلىش ھەر قانداق ۋاقىت ۋە ئورۇندا قىلغىلى بولىدىغان ئىبادەت. مەن بۇنى ھېلىلا تىلغا ئېلىپ ئۆتتۇم. بىر قېتىم يېنىمغا بىرسى كېلىپ گۇناھىنىڭ كۆپلۈكى ۋە شەرىئەت ئەھكاملىرىغا ئەمەل قىلالمىغانلىقىدىن شىكايەت قىلدى. مەن ئۇنىڭغا ئودۇللا: اللەنى زىكرى قىلىپ تورۇڭ دېدىم. ئۇ مېنىڭ جاۋابىمغا ئېرەڭشىمىگەندەك قىلىپ كېتىپ قالدى. بۇ بىچارە زىكرىدىن ئىبارەت ـ اللەنىڭ دەرگاھىدا ئالتۇن ـ كۈمۈش سەرپ قىلغاندىنمۇ، جەڭ مەيدانىدا كاپىرلار بىلەن روبىرو تۇرۇپ كاپىرلارنى ئۆلتۈرۈپ ۋە كاپىرلار تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلۈپ قىلغان جىھادتىنمۇ ئەۋزەلراق سانىلىدىغان بۇ ئىبادەتنىڭ قىممىتىنى دەڭسىيەلمىدى.

زىكرى ئىبادەت، ئۇنىڭ شەرتى كۆپ زىكرى ئېيتىش

زىكرى ئىبادىتىنىڭ بىرلا شەرتى بار، ئۇ بولسىمۇ زىكرىنى كۆپ ئېيتىش. ئازراق زىكرى ئېيتىپ قويۇش مەنپەئەت بېرەلمەيدۇ. بىز كېچە نامىزى ھەققىدە سۆزلىگەن ۋاقتىمىزدا: كېچىدە پەقەت ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇپ قويسىڭىزلا كۇپايە دېگەن ئىدۇق. ئەمما زىكرىدە ئۇنداق ئەمەس. اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« ئى مۆمىنلەر ! اللەنى كۆپ زىكرى قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئەتىگەن ۋە ئاخشامدا تەسبىھ ئېيتىڭلار» سۈرە ئەھزاب 41،42ـ ئايەت.

شۇڭلاشقا بىرەر يېرىم قېتىم « ئەستەغفىرۇللاھە» دەپ قويۇپ ، مەن بۈگۈن اللەغا زىكرى ئېيتتىم دېگىلى بولمايدۇ. زىكرى مۆئمىننىڭ چېكى ۋە ئاخىرقى نوقتىسى يوق بىر ئىبادەت.

سۇئال: نېمە ئۈچۈن قۇرئاندا ھەر قېتىم زىكرى تىلغا ئېلىنغاندا كۆپ قىلىش دېگەن ئىبارە بىرگە كېلىدۇ؟

جاۋاب: زىكرى قىلىش (ياد ئېتىش) بولسا ئۇنتۇش، ئۇنتۇپ قېلىشنىڭ قارمۇ- قارشىسىدۇر. زىكرى قىلىنىدىغان زات ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى، ئەڭ قۇدرەتلىك زات - اللەدۇر. ئەڭ قۇدرەتلىك زاتنى بىر قېتىم ئەسلەپ قويۇپ كۆپىنچە چاغدا ئۇنتۇش توغرا ئەمەس. ئەسلەپ تورۇش ئۇنتۇماسلىق، شۈكۈر ئېيتىش ئىنكار قىلماسلىق، ئىتائەت قىلىش ئاسىيلىق قىلماسلىق اللەقا تەقۋالىق قىلىشنىڭ جۈملىسىدىندۇر.

تابىئىنلاردىن بىر كىشىنىڭ كۈنگە 100 مىڭ قېتىم تەسبىھ ئېيتىدىغانلىقى ھەققىدە مەلۇمات بار.

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« ئى مۆمىنلەر ! (مۇشرىكلاردىن) بىر جامائەگە (يەنى دۈشمەن قوشۇنغا)ئۇچراشقان چېغىڭلاردا ساباتلىق كۆرسىتىڭلار، مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشىڭلار ئۈچۈن اللەنى كۆپ ياد ئېتىڭلار » سۈرە ئەنفال 45- ئايەت.

شۇنداق، اللەنى ئەسلىمەي تۇرۇپ مۇۋەپپەقىيەت قازانغىلى بولمايدۇ. اللەنى ئەسلىمەي تۇرۇپ كېچە نامىزى، روزا، كۆزنى ھارامدىن تارتىش، ھايا، ھىجاب ۋە باشقا ئىبادەتلەرنى قانداقمۇ راۋرۇس قىلغىلى بولسۇن؟!

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« اللەنى كۆپ زىكرى قىلغۇچى ئەرلەر ۋە اللەنى كۆپ زىكرى قىلغۇچى ئاياللارغا اللە مەغپىرەت ۋە كاتتا ساۋاب تەييارلىدى » سۈرە ئەھزاب 35- ئايەت.

« سىلەرگە ـ اللەنى، ئاخىرەت كۈنىنى ئۈمىد قىلىدىغان ۋە اللەنى كۆپ زىكرى قىلغانلارغا ـ رەسۇلۇللاھ ئەلۋەتتە ياخشى ئۈلگىدۇر» سۈرە ئەھزاب 21 ـ ئايەت

« ئۇلار ئۆرە تۇرغاندىمۇ،ئولتۇرغاندىمۇ، ياتقاندىمۇ اللەنى ئەسلەپ تۇرىدۇ» سۈرە ئال ئىمران 191 ـ ئايەت.

مۇۋەپپەقىيەت ۋە بەخت ـ سائادەتكە ئېرىشكۈچىلەرنىڭ كۆپىنچىسى خىزمەتتە بولسۇن، ھەتتا ئورۇش سەپلىرىدە بولسۇن اللەنى كۆپ ئەسلەپ تۇرغۇچىلاردۇر.

مۇسا ئەلەيھىسسالام پەرۋەردىگارىغا دۇئا قىلىپ مۇنداق دەيدۇ:« پەرۋەردىگارىم ! مېنىڭ قەلبىمنى كەڭ قىلغىن، مېنىڭ ئىشىمنى ئاسانلاشتۇرغىن، تىلىمدىن كېكەچلىكنى كۆتۈرۈۋەتكىن، ئۇلار مېنىڭ سۆزۈمنى چۈشەنسۇن، ماڭا ئائىلەمدىن قېرىندىشىم ھارۇننى ياردەمچى قىلىپ بەرگىن، ئۇنىڭ بىلەن مېنى تېخىمۇ كۈچەيتكىن، مېنىڭ ئىشىمغا ئۇنى شېرىك قىلغىن، بۇنىڭ بىلەن بىز ساڭا كۆپ تەسبىھ ئېيتقايمىز » سۈرە تاھا 25 ـ 34 ـ ئايەتلەر.

الله تائالا مۇناپىقلارنى ئەيىبلەپ:« ئۇلار اللەنى پەقەت ئازغىنە ياد ئېتىدۇ » سۈرە نىسا 142 ـ ئايەت.

مەكتىۋىگە ماڭغان ئوقۇغۇچى، خىزمەتكە كېتىۋاتقان خادىم، ئىش ئورنىغا ئالدىراش ماڭغان ئادۋوكات ياكى بازاردىن قايتقان تىجارەتچى قاتارلىق ھەممە ئادەم ئۆز يولىنى اللەغا زىكرى ئېيتىش بىلەن بېسىشى، يولدا ئويۇن ـ تاماشا، ئۇيان ـ بۇيانغا قاراش، شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىلىرىگە ئالدىنىپ غەپلەتتە قېلىش قاتارلىقلاردىن ساقلىنىش كېرەك. ھەر كۈنى كەچتە ئۇخلاشتىن ئىلگىرى بەش ـ ئون مىنۇت اللەغا زىكرى ئېيتىشتىن سىزگە نېمە تۇسالغۇ بولىدۇ؟ بۇ قىيىنمۇ؟

زىكرىنىڭ پەزىلىتى

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« مېنى ياد ئېتىڭلار ، مەنمۇ سىلەرنى ياد ئېتىمەن» سۈرە بەقەرە 152ـ ئايەت.

ئەگەر سىز لا ئىلاھە ئىللەللاھ دېسىڭىز ، اللە سىزنى ئىسمىڭىزنى چاقىرىپ تۇرۇپ ياد ئېتىدۇ. ساھابىلەردىن بىرى:

ـ مەن پەرۋەردىگارىمنىڭ مېنى قانداق چاغدا ئەسكە ئالىدىغانلىقىنى بىلىمەن دېدى. باشقىلار ئۇنىڭدىن :

ـ پەرۋەردىگارىڭ سېنى قانداق چاغدا ئەسكە ئالىدۇ؟ دەپ سورىدى. ئۇ جاۋابەن :

ـ مەن ئۇنى ياد ئەتكەندە، اللە تائالا :« مېنى ياد ئېتىڭلار، مەنمۇ سىلەرنى ياد ئېتىمەن » دېگەن دېدى.

شۇنداق، اللەنىڭ ھوزۇرىغا كىرىش شۇقەدەر ئاسان، ئۇنىڭدا قىلچىلىك جاپا ـ مۇشەققەت يوق.

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ :« ئىمان ئېيتقانلار ، ئۇلارنىڭ دىللىرى اللەنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدۇ، بىلىڭلاركى، دىللار اللەنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدۇ »سۈرە رەئدە 28ـ ئايەت

اللەنى كۆپ ئەسلەشنىڭ دىللارنى ئارام تاپتۇرۇش، تىنچلاندۇرۇش ۋە خاتىرجەم قىلىشتەك پايدىلىرى بار بولۇپ، كۆپ زىكرى ئېيتىش دائىم قايغۇ ۋە ئىزتىراپتا ئۆتىدىغان، پىسخىك دوختۇرلاردىن قاچىدىغان بىمارلارغا داۋادۇر. ئادەملەر اللەنى ئەسلىمەسلىك ۋە اللەدىن يۈز ئۆرۈش سەۋەبىدىن غەم ـ قايغۇغا گىرىپتار بولىدۇ. بۇ مەنىدە اللە مۇنداق دەيدۇ:« كىمكى مېنىڭ زىكرىمدىن يۈز ئۆرۈيدىكەن،ئۇنىڭ ھاياتى تار (يەنى خاتىرجەمسىز) بولىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇنى بىز كور قوپۇرىمىز» سۈرە تاھا 124ـ ئايەت.

اللەنى ئەسلەشتە بارچە مۇشكۈللەرگە ئىلاج ۋە بارچە قىيىنچىلىقلارغا چىقىش يولى بار. اللەنى ئەسلەشتىن غەپلەتتە

قالغاندا،ئىنسان تۈگىمەس ـ پۈتمەس غەمگە مۇپتىلا بولىدۇ. ئۇنى شەيتان چاڭگىلىغا ئېلىۋالىدۇ. اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« كىمكى مەھرىبان اللەنى ياد ئېتىشتىن (يەنى قۇرئاندىن) يۈز ئۆرۈيدىكەن بىز ئۇنىڭغا شەيتاننى مۇسەللەت قىلىپ قويىمىز (شەيتان ئۇنى ۋەسۋەسە قىلىدۇ) ، شەيتان ئۇنىڭغا ھەمىشە ھەمراھ بولىدۇ » سۈرە زۇخرۇف 36 ـ ئايەت.

اللە تائالا مۆمىنلەرنى مال ـ دۇنيانىڭ ئۇلارنى اللەنى ياد ئېتىشتىن غەپلەتتە قويۇشىدىن ئاگاھلاندۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ:« ئى مۆمىنلەر! ماللىرىڭلار ۋە بالىلىرىڭلار سىلەرنى اللەنىڭ زىكرىدىن (يەنى اللە نىڭ تائەت ـ ئىبادىتىدىن) غەپلەتتە قالدۇرمىسۇن، كىمكى شۇنداق قىلىدىكەن ،ئۇلار زىيان تارتقۇچىلاردۇر » سۈرە مۇناپىقۇن 9 ـ ئايەت.

قانداق ئادەمنى بالىلىرى، مال ـ دۇنياسى اللەنى ياد ئېتىشتىن توسۇپ قويسا، ئۇنداق كىشى ئوچۇق زىيان تارتىدۇ.

ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغان بىر ئىش ـ اللەنىڭ پۈتۈن چوڭ ئىبادەتلەرنىڭ خاتىمىسىنى زىكرى بىلەن باغلاپ قويۇشىدۇر. سىز قانداقلىكى بىر چوڭ ئىبادەتنى ئادا قىلماڭ، ئۇنىڭغا زىكرى ئەگىشىپ كېلىدۇ. نامازـ زىكرىدۇر. نامازدىن كېيىن يەنە زىكرى بار، ئۇ بولسىمۇ ـ دۇئا. روزىمۇ ھەم شۇنداق. اللە تائالا بىر نەچچە ئورۇندا روزا تۇتقاندا دۇئا قىلىشقا بۇيرۇيدۇ. دۇئا دېگەن زىكرىدۇر. ھەجمۇ نامازـ ، روزىغا ئوخشاش . اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« سىلەر ھەجگە ئائىت ئىبادەتلەرنى ئادا قىلغاندىن كېيىن ، اللەنى بولسا ئاتا ـ بوۋاڭلارنى (پەخرلىنىپ) ياد ئەتكەندەك ياكى ئۇنىڭدىنمۇ زىيادە ياد ئېتىڭلار» سۈرە بەقەرە 200 ـ ئايەت.

اللە ناماز ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ:« نامازدىن پارىغ بولغىنىڭلاردا ئۆرە تۇرغان، ئولتۇرغان ۋە ياتقان ھالەتلىرىڭلاردا اللەنى ياد ئېتىڭلار » سۈرە نىسا 103 ـ ئايەت

جۈمە نامىزىنىڭ شەرتى، ئورنىنىڭ يوقىرىلىقى ۋە پەزىلىتىنىڭ كاتتىلىقى زىكرى بىلەن خاسلاشتۇرۇلدى. اللە تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: « نامــاز ئوقۇلــۇپ بولغانــدا (يەنــى جــۈمە نامىزىــدىن پــارىغ بولغىنىڭلاردىن كېيىن) زېمىنغا تارىلىپ (يەنى ئۆز مەشغۇلاتىڭلار بىلەن بولۇپ) اللەنىڭ پەزلىدىن تەلەپ قىلىڭلار ، مەقسىتىڭلارغا ئېرىشىش ئۈچۈن اللەنى كۆپ ياد ئېتىڭلار » سۈرە جۇمئە 10 ـ ئايەت.

اللە تائالا ئەڭ كاتتا ئىبادەت نامازنىڭ نىشانىنى زىكرى قىلدى.

اللە تائالا مۇسا ئەلەيھىسسالامغا مۇنداق ئەمىر قىلدۇ :« مېنى زىكرى قىلىش ئۈچۈن ناماز ئوقۇغىن» سۈرە تاھا 14 ـ ئايەت.

نامــاز باشــتىن ـ ئــاخىرغىچە زىكــرى بىــلەن تولغــان. قىــرائەت قىلىش ـ زىكرى، روكۇ قىلىش ـ زىكرى ، سەجدە قىلىش ـ زىكرى، تەشەھھۇد ـ زىكرى ۋەھەكەزالار. . . .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىــزگە ھەقىقــى ھاياتنىــڭ قەلبىنىــڭ ھايات بولىشدا ئىكەنلىكى، قەلبىنىڭ ھايات بولۇشىنىڭ پەقەت اللەنــى زىكــرى قىلىــپ تــۇرۇش بىلەنــلا ھاســىل بولىــدىغانلىقىنى ناھــايىتى ئوچۇق بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ:« اللەنى ياد ئېتىپ تۇردىغان ئادەم بىلەن اللەنى ياد ئېتىپ تۇرمايدىغان ئادەمنىڭ مىسالى خۇددى تىرىك ئادەم بىلەن ئۆلۈك ئادەمنىــڭ مىــسالىغا ئوخــشايدۇ » بۇخــارى 6407ـ نومۇر.

اللەنى ياد ئېتىشتىن غاپىل بولۇپ، ئۆلۈكلەر بىلەن بىر قاتاردا بولۇشقا رازى بولامسىز؟

مەن ھاياتىـــدا كېـــسەلدىن ســـاق بولالمىغـــان، بـــالىلىرى قاقشىتىدىغان، قوشنىلارغا يامان مۇئامىلىدە بولىدىغان ھەر قانداق كىشىدىن سورىغۇم كېلىدۇ: سىز اللەنى ياد ئېتىشكە ھېرىس بولغانمۇ؟ قەلبىڭىزنى ، ئۆيىڭىزنى ياراتقۇچىمىز اللەنـى زىكـرى قىلىش بىلەن نۇرلاندۇرغانمۇ؟

بىر ئادەم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: شىكايەت قىلىشقا باشلىدى:

- ئى رەسۇلۇللاھ! ئىسلامدىكى ھۆكۈملەر ماڭا نىسبەتەن ناھايىتى كۆپ بولۇپ كەتتى، بۇ ھۆكۈملەر ئىچىدە ئىبادەتكە، ئەخلاققا ۋە مۇئامىلىگە ئالاقىدار ھۆكۈملەر بار. شۇڭلاشقا ماڭا مەن چىڭ تۇرۇپ قىلىدىغان بىر ئىشنى كۆرسىتىپ قويساڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ئادەمگە مۇنداق دەپ جاۋاب قايتۇردى.:« تىلىڭ ھەمىشە اللەنى زىكرى قىلىش بىلەن ھۆل تۇرسۇن» تىرمىزى 3375؛ ئىبنى ماجە 3793؛ ئىمام ئەھمەد 4- توم 190- نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا يەنە بىر ئادەم كېلىپ، ئۇنىڭدىن :

- ئىسلامدىكى قايسى ئەمەل ئەڭ ئەۋزەل ؟ دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا :

- تىلىڭ اللەنى زىكرى قىلىش بىلەن ھۆل ھالەتتە ۋاپات بولۇشۇڭ دەپ جاۋاب بەردى. تىبرانى 20- توم 107؛ ئىبنى ھەببان 818- نومۇر

ئەڭ ئەۋزەل ئىش- سىزنىڭ اللە بىلەن ئۇنى ياد ئەتكەن ھالەتتە مۇلاقات بولۇشىڭىزدۇر!!!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام:« مەن سىلەرگە ئەمەللىرىڭلار ئىچىدىكى ئەڭ ياخشى، ئىگەڭلار اللەنىڭ ھوزۇرىدا ئەڭ پاك، دەرىجەڭلار ئىچىدىكى دەرىجىسى ئەڭ يۇقىرى بولغان، سىلەرنىڭ اللە يولىدا ئالتۇن- كۈمۈش سەرپ قىلغىنىڭلاردىنمۇ، دىن دۈشمەنلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ ئۇلار بىلەن جىھاد قىلىپ ئۇلارنى ئۆلتۈرۈشۈڭلار، ئۇلارنىڭ سىلەرنى ئۆلتۈرۈشىدىنمۇ ياخشى بولغان بىر خەيرلىك ئەمەلنى كۆرسىتىپ قويايمۇ؟» دېگەندە، ساھابىلەر ئېيتتىشتى: شۇنداق قىلسىلا ئى رەسۇلۇللاھ!. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى:« اللەنى زىكرى قىلىش».

زىكرىنىڭ پەزىلىتىنى ئۇقتۇڭلارمۇ؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« بىر جامائە اللەنى ياد ئېتىش ئۈچۈن بىر يەرگە يىغىلىشسا، پەرىشتىلەر ئۇلارنى ئورايدۇ، ئۇلارغا رەھمەت ياغىدۇ، خاتىرجەملىك چۈشىدۇ، اللە ئۇلارنى ھوزۇرىدىكى پەرىشتىلەرنىڭ ئىچىدە تىلغا ئالىدۇ» مۇسلىم، 6795؛ تىرمىز 3378؛ ئىمام ئەھمەد 3ـ توم 92ـ نومۇر.

اللە ھەدىس قۇددىسىدە مۇنداق دەيدۇ:« بەندەم مېنى قانداق ئويلىسا، مەن ئۇنىڭ يېنىدا ئۇ ئويلىغان ھالەتتە بولىمەن. ئۇ مېنى ياد ئەتسە،ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولىمەن، يۈرىكىدە ياد ئەتسە، مەنمۇ ئۇنى يۈرىكىمدە ياد ئېتىمەن. ئەگەر ئۇ مېنى جامائەت ئىچىدە ياد ئەتسە، مەنمۇ ئۇنى تېخىمۇ ياخشى بولغان جامائەت ئىچىدە ياد ئېتىمەن» بۇخارى 6405؛ مۇسلىم 6773؛ ئىمام ئەھمەد 2ـ توم 251ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلەرنىڭ يېنىغا چىقتى. ئۇلار ئولتۇرۇۋاتقان ئىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلاردىن :

ـ نېمىگە ئولتۇردۇڭلار؟ دەپ سورىدى. ئۇلار:

ـ ئى رەسۇلۇللاھ! اللەنى زىكرى قىلىپ ئولتۇرۇۋاتىمىز دەپ جاۋاب بەردى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلاردىن ياندۇرۇپ سورىدى:

ـ سىلەر پەقەت اللەنى زىكرى قىلىش ئۈچۈنلا ئولتۇردىڭلارمۇ؟ . ئۇلار ئېيتتىشتى:

ـ اللە بىلەن قەسەمكى، بىز پەقەت اللەنى زىكرى قىلىش ئۈچۈنلا ئولتۇردۇق. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا مۇنداق دېدى:

ـ مەن سىلەرگە تۆھمەت قىلماقچى ئەمەس، لېكىن ماڭا اللەنىڭ سىلەر بىلەن پەرىشتىلەرگە پەخىرلىنىۋاتقانلىقى يەتكۈزۈلدى. مۇسلىم 6197؛ تىرمىزى 3379ـ نومۇر.

اللەنى ياد ئەتكۈچى ئى موسۇلمانلار، خۇش مۇبارەك سىلەرگە!! اللە سىلەر بىلەن پەرىشتىلىرىگە پەخىرلىنىۋاتىدۇ!!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر قېتىم ساھابىلىرىگە: « مۇفەرردۇنلار ياخشىلىق جەھەتتە ھەممىنى بېسىپ چۈشتى » دېدى. ساھابىلەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن سوردى:

ـ مۇفەرردۇنلار كىم، ئي رەسۇلۇللاھ!. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ:

ـ « اللەنى كۆپ ياد ئەتكۈچى ئەرلەر ۋە اللەنى كۆپ ياد ئەتكۈچى ئاياللار » دېدى. مۇسلىم 6749؛ تىرمىزى 3599؛ ئىمام ئەھمەد 2ـ توم 323ـ نومۇر.

ھەر ۋاقىت زىكرى ئېيتىپ تۇرۇش كېرەك. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا مۇنداق دېگەن: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام اللەنى ھەر قانداق چاغدا ياد ئېتىپ تۇراتتى.

پەيغەمبەرنى ياخشى كۆرگۈچى، ئۇنىڭ بىلەن جەننەتتە بىرگە بولۇشنى ئارزۇ قىلغۇچى ئەي بۇرادەر! سىزمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئۆرنەك ئېلىپ، ھەر ۋاقىت اللەنى ئەسلىيەلەمسىز؟

ھەممىيلەنگە ئايانكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھاجەتخانىدىن چىققاندا « غفرانك (ئى اللە ! گۇناھلىرىمنى مەغفىرەت قىل) » دەيتتى. ئەبۇ داۋۇد 30؛ تىرمىزى 7؛ ئىبنى ماججە 300؛ئىمام ئەھمەد 6ـ توم 155ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ نېمىشقا شۇنداق دەيدىغانلىقى ھەققىدە ئويلىنىپ باقتىڭىزمۇ؟

ئۇ اللەنى ياد ئېتەلمەي قالغان دەقىقىلىرىگە ئىستىغفار ئېيتىۋاتىدۇ!!

مەن شۇنداق ئادەملەرنى بىلىمەنكى، ئۇلار بىر نەچچە يىلدىن بۇيان، بەلكى دۇنياغا كەلگەندىن بۇيان بىر ئورۇندا ئولتۇرۇپ اللەنى يۈز قېتىم ياد ئېتىپ باقمىغان، يۈز قېتىم سۇبھانەللاھ دەپ تەسبىھمۇ ئېيتىپ باقمىغان. ئۇلار شۇنداق بولۇشىغا قارىماي تۇرمۇشنىڭ قاتتىقلىقىدىن، بالىلىرىنىڭ قاخشىتىشلىرىدىن، دائىم ئىچى

سىقىلىپلا يۈرۈشلىرىدىن شىكايەت قىلىشىدۇ. قىيامەت كۈنى موسۇلمانلار اللەنى ياد ئەتمەي ئۆتكۈزىۋاتقان ۋاقىتلىرىغا نادامەت چېكىدۇ. بۇ ھەقتە مۇئاز رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: قىيامەت كۈنى جەننەتكە كىرگەنلەرنىڭ پۇشايمان قىلىدىغان بىردىن ـ بىر نەرسىسى اللەنى ياد ئەتمەي ئۆتكۈزىۋەتكەن دەقىقىلەردۇر.

رىۋايەت قىلىنىشىچە، بىر كۈنى ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بازارغا چىقىپ: ئى سودىگەرلەر جامائەسى! مەسجىدكە كېلىڭلار، ئۇ يەردە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مىراسى تەقسىملىنىۋاتىدۇ دېگەن. سودىگەرلەر ھاپىلا ـ شاپىلا مەسجىدكە كېلىپ، ئۇنداق ئىشنىڭ يوقلۇقىنى ھېس قىلغان ۋە : مەسجىدكە كەلدۇق، ھېچ ئىشنى كۆرمىدۇق دېيىشكەن. بۇ چاغدا ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇلاردىن: نېمىنى كۆردۈڭلار؟ دەپ سورىغان. ئۇلار: بىز مەسجىدتە بىر بۆلۈك كىشىلەرنىڭ اللەنى ياد ئېتىپ زىكرى ئېيتىۋاتقانلىقىنى كۆردۇق دەپ جاۋاب بەرگەن. ئەبۇ ھۇرەيرە ئۇلارغا : ئەنە شۇ پەيغەمبىرىمىزنىڭ مىراسى دەپ جاۋاب بەرگەن.

رىۋايەتلەردە كېلىشىچە، بىر كۈنى سۇلايمان ئەلەيھىسسالام ۋەزىر ـ ۋۇزۇرالىرى ۋە ئەسكەرلىرى بىلەن ئېتىزدا تىرىقچىلىق قىلىۋاتقان ئاددىي بىر دېھقاننىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ قاپتۇ. ھېلىقى دېھقان سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرۈپ: داۋۇد ئائىلىسىدىكىلەر كاتتا شاھلاردىن بولۇپ كېتىپتۇغۇ دېگەن. سۇلايمان ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا قاراپ مۇنداق دېگەن: اللە بىلەن قەسەمكى، مۆمىننىڭ سەھىپىسىگە خاتىرىلەنگەن بىر تەسبىھ سۇلايمان ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرگە ئاتا قىلىنغان شاھلىقتىن ياخشىدۇر، چۈنكى سۇلايمانغا ئاتا قىلىنغان نەرسىلەر يوقايدۇ، تەسبىھ قالىدۇ.

زىكرىنىڭ تۈرلىرى

زىكرى ئۈچ تۈرلۈك بولۇپ بىرىنچىسى: اللەغا ھەمدۇ ـ سانا ئېيتىش؛ ئىككىنچىسى: ئەتىگەن ۋە كەچلىك زىكىرلەر؛ ئۈچىنچىسى: كېچە ـ كۈندۈزلەردىكى ياكى كىيىم ـ كېچەك كېيىگەن، بىر نەرسە يېگەن ـ ئىچكەندە ئېيتىلىدىغان زىكرىلەرگە ئوخشاش ھالەت زىكرىلىرى.

بىرىنچى : اللەغا ھەمدۇ ـ سانا ئېيتىش

ئىستىغفار: اللە تائالا نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىگە خىتاب قىلغانلىقىدىن ھېكايە قىلىپ مۇنداق دەيدۇ:« (ئۇلارغا) ئېيتتىم: پەرۋەردىگارىڭلاردىن مەغپىرەت تىلەڭلار، ئۇ ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇ سىلەرگە مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىدۇ، سىلەرنىڭ ماللىرىڭلارنى ۋە ئوغۇللىرىڭلارنى كۆپەيتىپ بېرىدۇ. سىلەرگە باغلارنى ، ئۆستەڭلارنى ئاتا قىلىدۇ» سۈرە نۇھ 10 ـ 12 ـ ئايەتلەر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمىكى ئىستىغفارنى ئۆزىگە لازىم تۇتسا، اللە ئۇنىڭغا ھەر قانداق قىيىن ئەھۋالدا چىقىش يولى بېرىدۇ. ھەر قانداق قىيىنچىلىقىنى كۆتۈرۈۋېتىدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئويلىمىغان يەردىن رىزىق بېرىدۇ» ئەبۇ داۋۇد 1518؛ ئىبنى ماجە 3819 ـ نومۇر.

رىۋايەت قىلىنىشىچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەر كۈنى يۈز قېتىم ئىستىغفار ئېيتاتتى. بەزى رىۋايەتلەردە يەتمىش قېتىمدىن ئارتۇقراق ئىستىغفار ئېيتاتتى دېيىلگەن.

يۈز قېتىم ئىستىغفار ئېيتىشقا ئۇنچە كۆپ ۋاقىت كەتمەيدۇ. مۇنداق بىر گەپ بار: سەھىپىسىگە ئىستىغفار كۆپ خاتىرلەنگەن ئادەمگە مۇبارەك!

تەسبىھ: تەسبىھنىڭ مەنىسى پاك دەپ بىلمەك بولۇپ، اللەنى بارچە ئەيىب ـ نوقساندىن پاك دەپ بىلىش ۋە ئۇنى ئۆزىگە لايىق كامالىي سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلەشنى كۆرسىتىدۇ. شۇڭلاشقا تەسبىھ ئېيتىۋاتقان ئادەم اللە تائالانىڭ ئاسمانلار ۋە زېمىندىكى مەخلۇقاتلىرىدا

پىكىر يۈرگۈزۈپ تۇرۇپ تەسبىھ ئېيتىشى كېرەك. تەسبىھنىڭ ساۋابى ئۇلۇغ، پەزىلىتى كاتتىدۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلەردىن سورىدى:

-« سىلەرنىڭ بىرىڭلار ھەر كۈنى مىڭ ياخشى ئىش قىلىشقا قۇربى يېتەمدۇ؟ » . ساھابىلەر ئېيتتى:

- بۇ قانداق ئىش، ئى رەسۇلۇللاھ! . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېدى:

-« ئۇ يۈز قېتىم تەسبىھ ئېيتىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭغا مىڭ ياخشىلىق يېزىلىدۇ ياكى ئۇنىڭ مىڭ يامان ئىشىغا كاپارەت بولىدۇ» . مۇسلىم 6792 ـ نومۇر.

موسۇلمان ئادەم ئىككى ـ ئۈچ مىنۇت بەدىلىگە مىڭ ياخشىلىققا ئېرىششكە قانداقمۇ بېخىللىق قىلسۇن؟!

تەسبىھلەرنىڭ بىرى « سبحان الله و بحمده » دۇر. بۇ تەسبىھنى ئوقۇسا قانداق پايدىغا ئېرىشكىلى بولىدۇ؟ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ:« كىمكى <سبحان الله و بحمده> نى يۈز قېتىم دېسە، ئۇنىڭ پۈتۈن گۇناھلىرى مەغپىرەت قىلىنىدۇ، ئۇنىڭ گۇناھلىرى دېڭىزنىڭ كۆپىكىدەك جىق بولسىمۇ » بۇخارى 3293 : مۇسلىم 6783 ـ نومۇر.

دېڭىز ساھىلىدا تۇرۇپ ،دېڭىز كۆپۈكچىلىرىگە نەزەر سېلىپ بېقىڭ ـ دە ، گۇناھلىرىڭىزنىڭ مۇشۇ كۆپۈكچىلەردەك كۆپ ئىكەنلىكىنى تەسەۋۋۇر قىلىڭ. سەمىڭىزدە بولسۇنكى، سىزنىڭ پەقەت ۋە پەقەت يۈز قېتىم سۇبھانەللاھى ۋە بىھەمدىھى دەپ تەسبىھ ئېيتىشىڭىز بىلەن، اللە ئۆز پەزلى ئېھسانى ۋە كەرەمى ئارقىلىق شۇنچە كۆپ گۇناھلىرىڭىزنى مەغپىرەت قىلىۋېتىدۇ. ئىچىمىزدىكى بىرەيلەن ئىككى ـ ئۈچ مىنۇتتا اللەغا يۈز قېتىم تەسبىھ ئېيتىش بەدىلىگە جەننەتكە كىرىپ كېتىدۇ.

تەسبىھلەردىن يەنە بىرى : « سبحان الله و بحمده سبحان الله العظيم ».
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن:« تىلغا يەڭگىل، مىزاندا ئېغىر، اللەقا سۆيۈملۈك ئىككى كەلىمە بار. ئۇلار: سبحان الله و بحمده سبحان الله العظيم » بۇخارى 6406 ؛ مۇسلىم 6786 ـ نومۇر.
ئەي بۇرادەرلەر ! بۇ ئۇلۇغ زىكرى ئارقىلىق قىيامەت كۈنىدە مىزانىمىزنىڭ ئېغىر كېلىشىگە ئەھمىيەت بېرەيلى!
رىۋايەت قىلىنىشىچە، قىيامەت كۈنى بوي ـ بەستى ناھايىتى چوڭ ۋە سېمىز بىر ئادەم تارازىنىڭ يېنىغا كەلتۈرۈلىدۇ. ئۇنىڭ ياخشىلىقى قويۇلغان تەرەپ يېنىك كېلىپ قېلىپ، يامانلىقى قويۇلغان تەرەپ بېسىپ كېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئادەم تارازىنىڭ ياخشىلىقى بېسىلغان تەرەپكە ئۆزىنى ئاتىدۇ. لېكىن، بۇ ئادەم بىلەن بىرگە ياخشىلىقتىن ھېچقانداق بىر نەرسە بولمىغاچقا، بۇ ئادەمنىڭ اللەنىڭ ئالدىدا پاشىنىڭ قانىتىچىلىك قىممىتى بولمايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام شۇنداق دەپ بولۇپ :« قىيامەت كۈنى ئۇلارنى قىلچە ئېتىبارغا ئالمايمىز» دېگەن ئايەت (سۈرە كەھف 105 ـ ئايەت) نى ئوقىدى.
قاراڭ، پەرۋەردىگارىمىز يۇقۇردا كۆرسىتىلگەن ئىككى كەلىمىنى ياخشى كۆرىدۇ. بىز اللە ياخشى كۆرىدىغان كەلىمىلەرنى زىكرى قىلىشقا كۈزى كىچىكلىك قىلساق بولامدۇ؟

تەھلىل:يەنى لا اله الا الله (بىر اللەدىن باشقا ھەقىقى مەئبۇد يوق) دېيىش. بۇ كەلىمىنى ئېيتقان ، اللەنىڭ يەككە ـ يېگانىلىقى، ئۇنىڭ بىزنىڭ ھەقىقى مەئبۇدىمىز ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلغان ئىكەنىمىز، بىزنىڭ قەلبىمىزدە اللەدىن ئۇلۇغ، اللەدىن سۆيۈملۈك ۋە اللەدىن ئەۋزەل بىر نەرسە بولماسلىقى كېرەك. مەيلى بىزنىڭ ھاۋايى ـ ھەۋەسىمىز، ئۆزىمىز، ئەۋلادلىرىمىز، ئايالىرىمىز، ئۇرۇق ـ تۇققانلىرىمىز ۋە ياكى باشقا ھەر قانداق شەيئى بولمىسۇن بىزنىڭ

قەلبىمىزدىكى اللەنىڭ ئورنىنى ئىگەللىۋالماسلىقى كېرەك. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن :« لا الە الا اللـه دېيىش ئارقىلىق ئىمانىڭلارنى يېڭىلاپ تۇرۇڭلار» ئىمام ئەھمەد 5- توم 239- نومۇر

قەلبىنى قاساۋەت باغلاپ، كۆزىدىن ياش ئاقمايدىغان ئادەم لا الە الا اللە دېگەن تەۋھىد كەلىمىسى ئارقىلىق ئىمانىنى يېڭىلاپ تۇرۇشى كېرەك. چۈنكى ئىمان كىيىم چىرىپ كونىرىغانغا ئوخشاش چىرىيدۇ ۋە كونىرايدۇ. چىرىگەن بۇ ئىمانىنى يېڭىلايدىغان نەرسە پەقەتلا اللەنى ياد ئېتىش، بولۇپمۇ لاالە الا الله محمد رسول الله دېگەن كەلىمە تەۋھىدنى زىكرى قىلىشتۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمكى بىر كۈندە لا الە الا الله وحده لا شريك له ، له الملك ،و له الحمد، و هو على كل شيء قدير (اللەدىن باشقا ھەقىقى مەئبۇد يوق، ئۇ يالغۇز، ئۇنىڭ شېرىكى يوق، بارچە پادىشدھلىق ئۇنىڭغا خاستۇر، بارچە ھەمدۇ- سانا ئۇنىڭغىلا خاستۇر،ئۇ ھەر نەرسىگە قادىردۇر) نى يۈز قېتىم دېسە، ئۇ كىشىگە يۈز ياخشىلىق يېزىلىپ، يۈز خاتالىقى ئۆچۈرىلىدۇ. بۇ كەچ كىرگەنگە قەدەر ئۇ ئادەمنى شەيتاندىن مۇھاپىزەت قىلىدۇ. بۇ كەلىمىنى شۇ ئادەم بىلەن تەڭ ياكى ئۇنىڭدىن ئارتۇقراق دېگەن ئادەمدىن باشقا ھېچكىم پەزىلەت جەھەتتە ئۇنىڭدىن ئېشىپ كېتەلمەيدۇ» بۇخارى 3293؛ مۇسلىم 6783- نومۇر.

لا حول ولا قوة الا بالله دېيىش

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « **لا حول ولا قوة الا بالله** جەننەت خەزىنىلىرىدىن بىر خەزىنىدۇر» بۇخارى 4205، مۇسلىم 6808- نومۇر.

ئېھتىساب:

يەنى حسبي الله و نعم الوكيل دېيىش.

بۇ كەلىمىنىڭ مەنىسى بولسا ماڭا يالغۇز اللە كۇپايىدۇر، ئۇ نىمە دىگەن ياخشى ئىگە، مىنىڭ ئىشلىرىمنى تەسەررۇپ قىلغۇچى دىگەن بولىدۇ.

سىزگە بىرەر كىشى زولۇم قىلسا، بۇ دۇئانى ئوقۇڭ. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئوتقا تاشلانغاندا ھەم بۇ دۇئانى ئوقىغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامۇ ھەمرائۇلئەسەد غازىتىدا بۇ دۇئانى ئوقىغان. شۇ چاغدا كىشىلەر موسۇلمانلارغا : ئادەملەرنىڭ ھەممىسى سىلەرگە قارشى توپلاندى،ئۇلاردىن ئېھتىيات قىلىڭلار دىگەن. موسۇلمانلار بىردەك: بىزگە اللە كۇپايە، ئۇ نىمە دىگەن ياخشى ئىگە دىيىشكەن. اللە ئۇلارنى دۇشمەننىڭ شەررىدىن ساقلاپ قالغان ۋە ئۇلارنى ئۆز پەزلى بىلەن مۇھاپىزەت قىلغان.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت يوللاش:

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: « كىمكى ماڭا بىر قېتىم ئامانلىق تىلەپ دۇرۇت يوللىسا، اللە ئۇنىڭ بۇ بىر قېتىملىق دۇرۇتى بەدىلىگە ئون رەھمەت يوللايدۇ» تىرمىزى484،485؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 168 ـ نومۇر.

شۇڭلاشقا موسۇلمان ئادەم اللەنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىش ئۈچۈن اللەنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كۆپ دۇرۇت يوللىشى كېرەك.

ئىككىنچى: ئەتىگەن ۋە كەچلىك زىكرىلەر

بۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەر ئەتىگەن ۋە كەچتە ئېيتقان زىكرىلەر بولۇپ، ئەتىگەنلىك زىكرىلەر بامدات نامىزىنى ئوقۇپ بولۇپ كۈن چىققۇچە ئوقۇلىدۇ. ئۇيقۇسى غالىپ كىلىپ قېلىپ، كۈن چىققۇچە ئۇخلاپ قالغان ئادەم بامدات نامىزىنى ئوقۇپ بولغاندىن

كىيىن ئوقۇيدۇ. چۈنكى بۇ زىكرىلەرنىڭ قىممىتى ئىنتايىن يۇقىرىدۇر. كەچلىك زىكرىلەر بولسا ئەسىر نامىزىدىن كىيىن كۈن پاتقۇچە ئېيتىلىدۇ. بۇ ۋاقىتتا ئېيتالمىغان بولسا ، شام نامىزىدىن كىيىن ئېيتسۇن. ھەر بىر زىكرىنىڭ كاتتا پايدىسى بار بولۇپ، ئۇ ئىنسانىنىڭ ھاياتىدىكى بىرەر يامانلىقتىن ئۇنى مۇھاپىزەت قىلىدۇ. بۇ زىكرىلەرنىڭ مىسالى ـ ھەر تەرەپتىن ئوخشىمىغان يوللار ئارقىلىق يامانلىق بېسىۋالغان ئادەمنىڭ مىسالىغا ئوخشايدۇكى، ئۇ قاچان بىر زىكرى ئېيتسا، بىر يامانلىق دەپئى بولىدۇ. ھەممىسىنى ئېيتسا ھەممە يامانلىق دەپئىي بولىدۇ دېگۈچىلەرمۇ بار.

بۇ زىكرىلەردىن نەمۇنىلەر:

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمىكى ئەتىگەن ۋە كەچتە بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الارض و لا في السماء و هو السميع العليم (ئۇنىڭ نامى بىلەن ئاسمان ۋە زېمىندىكى ھېچ شەيئى زەرەر يەتكۈزەلمەيدىغان اللەنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن، ئۇ ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر) نى ئۈچ قېتىم دېسە شۇ كۈندە ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە زەرەر يەتكۈزەلمەيدۇ » ھەيسەمى « مەۋارىدىززەمئان » دېگەن كىتاۋىدا رىۋايەت قىلغان 2352 ـ نومۇر.

« كىمىكى ئەتىگەن ۋە كەچتە اعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق (اللەنىڭ كامالى كەلىمىلىرى بىلەن مەخلۇقاتلارنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن) دېسە، ئۇنى يىلان ـ چايان چاقمايدۇ» ئەبۇ داۋۇد 3899 ؛ ئىبنى ماججە 3518 ـ نومۇر.

كىمىكى باشقىلارنىڭ ھەسەتخورلىقىدىن قورقسا يۇقىرىدىكى زىكرىلەر بىلەن قوشۇپ سۈرە ئىخلاسنى ۋە سۈرە فەلەق بىلەن ناسنى ئەتىگەن ۋە كەچتە ئوقىسۇن. بۇ ئۇنى ھەسەتخورلارنىڭ ھەسىتىدىن ساقلايدۇ.

« كىمكى اللەنىڭ رەببىم ئىكەنلىكىگە، ئىسلامنىڭ دىنىم ئىكەنلىكىگە ۋە رەسۇلۇللاھنىڭ اللەنىڭ پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىگە رازى بولدۇم (رضيت بالله ربا و بالاسلام دينا و بمحمد صلى الله عليه و سلم نبيا و رسولا) دېسە ، اللەنىڭ شۇ كۈندە ئۇ بەندىدىن رازى بولۇشى ۋاجىپ بولىدۇ» ئەبۇ داۋۇد 2425؛ ئىبنى ماججە 3870؛ ئىمام ئەھمەد 3 ـ توم 107 ـ نومۇر.

شۇڭلاشقا موسۇلمان بۇرادەرلىرىمىز بۇ زىكىرلەرگە قاتتىق ئەھمىيەت بېرىپ، مۇھاپىزەت قىلىش كېرەك. بۇ زىكىرلەردە كۆپ ياخشىلىق بار. ئومۇمىي مەنپەئەت ۋە بۈيۈك مۇكاپات بار. بىز ھاياتىمىزدا نۇرغۇن نەرسىلەرگە ۋە سۆزلىرىمىزگە دىققەت قىلىمىز. ئەمما بۇ ئىشلارنىڭ ئاخىرەتلىكىمىزگە قىلچە پايدىسى يوق. ئەجىبا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە كاتتا مەنپەئەتلىك ئىشلارغا ۋاقىت چىقىرىشتىن، تىرىشچانلىق كۆرسىتىشتىن سۇسلۇق قىلساق بولامدۇ؟

ئۈچىنچى كېچە ـ كۈندۈزلەردىكى زىكىرلەر

كېچە ـ كۈندۈزدىكى ياكى كۈندىلىك تۇرمۇشىمىزدىكى بۇ زىكىرلەر ناھايىتى كۆپ بولۇپ، بىز تۆۋەندە بىر قانچىنى تىلغا ئېلىش بىلەن كۇپايىلىنىمىز.

تاماق يېيىشنىڭ ئالدىدا: « بسم الله ، اللهم بارك لنا فيما رزقتنا و ارزقنا خيرا منه و قنا عذاب النار (اللەنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن، ئى اللە! بىزگە رىزىق قىلىپ بەرگەن نېمەتلىرىڭدە بەرىكەت ئاتا قىل، بىزگە بۇنىڭدىنمۇ ياخشىراق نېمەتلەرنى بەر ۋە بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن) ».

تاماق يەپ بولغاندا: « الحمد لله الذي اطعمني هذا ۋەر زۇقنىيھۇ مىن غەيرى ھەۋلىن مىننىي ۋەلا قۇۋۋە (ماڭا بۇ تاماقنى بەرگەن ۋە كۈچ ـ

قۇۋۋەتـمـىسىز مېنى بۇ تاماق بىلەن رىزىقلاندۇرغان اللەغا ھەمدۇلەر بولسۇن» ئەبۇ داۋۇد 4023، ئىمام ئەھمەد 3ـ توم 439ـ نومۇر.

ئۇيقۇدىن ئويغانغاندا:«الحمد لله الذي رد علي روحى و عافاني في جسدي و اذن لي بذكره ، الحمد لله الذي احياني بعد ما اماتتي و اليه النشور (روھىمنى قايتۇرغان، بەدىنىمنى ساق قىلغان ۋە مېنىڭ ئۇنى زىكرى قىلىشىمغا ياردەم قىلغان اللەغا شۈكۈر ، مېنى ئۆلتۈرگەندىن كېيىن تىرىلدۈرگەن اللەغا شۈكۈر، ھەممە ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتقۇچىدۇر) » . ھىندىي رىۋايەت قىلغان. 21418ـ نومۇر.

بىز يوقۇردا تىلغا ئېلىپ ئۆتكەن ئەھۋاللاردىن باشقا يەنە خالاغا كىرگەندە ۋە چىققاندا ئېيتىلىدىغان زىكىرلەر، ئۆيگە كىرگەن ۋە چىققاندا ئېيتىلىدىغان زىكرىلەرمۇ بار بولۇپ، بۇ زىكىرلەر ئىمام نەۋەۋىينىڭ « زىكىرلەر» دېگەن كىتاۋى، ئىبنى قەييۇمنىڭ « ۋابىلۇسسەيب» دېگەن كىتاۋى، مۇھەممەد سالىھ قارىھاجىمنىڭ « دۇئانىڭ ئەھمىيتى ۋە پەزىلەتلىك دۇئالار» دېگەن كىتابى قاتارلىقلاردا تەپسىلىي بايان قىلىنغان.

بۇرادەرلىرىمىزنىڭ بۇ زىكرىلەرنى يادلىۋېلىشىغا ئاسان بولسۇن ئۈچۈن، بۇ زىكىرلەرنى يېزىپ كۆزگە تاشلىنىپ تۇرىدىغان يەرلەرگە ئېسىپ قويۇشلىرىنى ئارزۇ قىلىمىز. چۈنكى بۇ زىكىرلەردە كۆپ ياخشىلىق بار. بۇ زىكىرلەردىن مەھرۇم قالغان ئادەم ئۇلار ئېلىپ كېلىدىغان ياخشىلىقلاردىن مەھرۇم قالغان بولىدۇ.

بۇ يەردە ئۇلارنىڭ بىر قىسمىنى تىلغا ئېلىپ ئۆتىمىز:

ئۆيدىن چىققاندا: « بسم الله توكلت على الله و لا حول ولا قوة الا بالله اللهم اني اعوذ بك من ان اضل او اضل او اذل و اذل او اظلم و اظلم او اجهل او اجهل علي (اللەنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن. اللەقا تەۋەككۇل قىلدىم، كۈچ ـ قۇۋۋەت اللەقا خاستۇر، ئى اللە ساڭا سىغىنىپ ئېزىپ كېتىشىمدىن

ياكى ئازدۇرۇلۇشۇمدىن، خار بولۇشۇمدىن ياكى خارلىنىشىمدىن، زۇلۇم قىلىپ سېلىشىمدىن ياكى زۇلۇم قىلىنىشىمدىن ۋە نادان بولۇپ قېلىشىمدىن ياكى ماڭا نادانلىق قىلىنىشتىن پاناھ تىلەيمەن) » . « كىمكى بۇ زىكرىنى ئۆيدىن چىققاندا دەپ چىقسا، ئۇنىڭغا : ھىدايەت قىلىندىڭ، تولۇق ئەجرگە ئېرىشتىڭ، اللەنىڭ پاناھلىقىغا كىردىڭ دېيىلىدۇ. ئۇ كىشىدىن شەيتان يىراقلىشىدۇ» ئەبۇ داۋۇد 5094. تىرمىزى 3427؛ ئىبنى ماجىه 3774 ـ نومۇر.

ئايالى بىلەن بىرگە بولغاندا : « اللهم جنبنا الشيطان ما رزقتنا و جنب الشيطان ما رزقتنا (ئى الله ! بىزدىن شەيتاننى يىراق قىلغىن، سەن بىزگە رىزىق قىلىپ بەرگەن پەرزەنتىمىزدىن شەيتاننى يىراق قىلغىن) كىمكى ئايالى بىلەن بىرگە بولۇشنىڭ ئالدىدا بۇ زىكرىنى ئېيتسا، شۇ چاغدا ئۇنىڭغا پەرزەنت ئاتا قىلىنسا، شەيتان ئۇ بالىغا مەڭگۈ زەرەر يەتكۈزەلمەيدۇ» بۇخارى 141؛ مۇسلىم 3519؛ ئەبۇ داۋۇد 2161؛ ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 243 ـ نومۇر.

سۇبھانەللاھ! بىر قېتىم ئېيتىلغان زىكرى بالىنى مەڭگۈ شەيتاندىن ساقلايدۇ.

شەيخ ئىمام غەززالىينىڭ « زىكرى ۋە دۇئا سەنئىتى »دېگەن كىتاۋىدا مۇنداق دېيىلگەن: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ زىكرى ھەققىدىكى ئۇسۇلىدا پايدا ۋە مەزمۇن يۇغۇرۇلۇپ كەتكەن. ئەينەككە قارىغاندا ئوقۇلىدىغان :« ئى اللە! سەن مېنى گۈزەل ياراتقاندەك، ئەخلاقىمنىمۇ گۈزەل قىلغىن» دېگەن دۇئانى مىسالغا ئالساق، ئەينەككە قارىغان ئادەم، ئەينەككە قارىۋېتىپ بۇ دۇئانى قىلسا، دۇنيادا مەندىن چىرايلىق ئادەم يوق دەپ ئۆزىنىڭ گۈزەللىكىدىن مەغرۇرلىنىپ كەتمەيدۇ. بەلكى ئۇ ئۆزىنىڭ يارىتىلىشى بىلەن بىرگە ئەخلاقىغىمۇ دىققەت قىلىشى كېرەك. اللەدىن ئەخلاقىنى، يۈرۈش - تۇرۇشىنى گۈزەل قىلىشنى تىلىشى كېرەك.

بىرەر يىقىن بۇرادىرىڭىز يېڭى كىيىم كىيسە ئۇنىڭغا: « يېڭى كىيىم كەي، بەختىلىك ياشا ۋە اللە يولىدا شەھىدلەرچە ئۆل » دەپ دۇئا قىلىسىز. بۇنىڭدىن خۇددى ئۇنىڭغا: يېڭى كىيىملەرنى كىيىپ، خۇشال بولغىن، ئەمما بۇ سېنىڭ غايەڭ ۋە نىشانىڭ بولۇپ قالمىسۇن، سېنىڭ يۈكسەك نىشانەڭ ۋە ئالىي غايەڭ اللە يولىدا شەھىدلىككە ئېرىشىش بولسۇن دېگەندەك مەنا ئىپادىلىنىدۇ.

سەپەرگە چىققاندا :« ئى اللە! بىز بۇ سەپىرىمىزدە سەندىن ياخشىلىقنى، تەقۋادارلىقنى ۋە سەن رازى بولىدىغان ئەمەللەرنى بىزگە مۇۋەپپەق قىلىشىڭنى سورايمىز» (ھىندى 17623 ـ نومۇر) دېگەن دۇئا قىلىنىدۇ.

ھەتتا مانا مۇشۇنداق دۇنيالىق ۋە مەنپەئەت ئۈستىدىكى سەپەردە اللەدىن تائەت ۋە تەۋپىق تەلەپ قىلىنىدۇ. بىرەر گۇناھلىق ئىشنى قىلىش ئۈچۈن سەپەرگە چىققان ئادەمنىڭ بۇ دۇئانى ئوقۇپ قويۇپ، يەنىلا شۇ گۇناھلىق ئىشنى قىلىۋېرىشى مۇمكىن ئەمەس.

سەپەردىن قايتىپ كەلگەندە: « بىز قايتقۇچىلارمىز، تەۋبە قىلغۇچىلارمىز، ئىبادەت قىلغۇچىلارمىز، پەرۋەردىگارىمىزغا ھەمدۇ ـ سانا ئېيتقۇچىلارمىز » دەپ دۇئا قىلىنىدۇ. نېمىشقا؟ چۈنكى سەپەردىن قايتىپ كېلىپ، يۇرتىڭىزدا يېڭى تۇرمۇشىڭىزنى باشلايسىز. بۇ تۇرمۇشىڭىزنى ھەقىقى تەۋبە ۋە اللەقا قايتىش بىلەن باشلاڭ.

زىكرى ۋە تەسبىھ ھەققىدىكى بىر نەچچە مەسىلە

بۇرادەرلىرىمىزدىن بىرەرسى زىكرى ئېيتقاندا تەسۋى ئىشلەتسەك قانداق بولىدۇ؟ دەپ سورىشى مۇمكىن؟ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كۈنى ئۇممۇلمۇئمىنىين ئۇممۇ سەلەمە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ يېنىغا كىردى. ئۇممۇ سەلەمە تاشلارنى تۇتقان ھالەتتە تەسبىھ ئېيتىپ، شۇ

تاشلار بىلەن ئۇنى ساناۋاتقان ئىكەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى بۇ ئىشتىن توسمىغان. دېمەك، تەسۋى ئىشلىتىشتىن تۇسايدىغان نەرسە يوق. تەسۋى ئىشلىتىش زىكرى ئېيتىشقا ۋە زىكرى ئېيتىشنى ئەسكە سېلىشقا ياردەم بېرىدۇ. سىز بارماقلىرىڭىزنى ئىشلىتىپ، سانىنى يادىڭىزدا تۇتالىسىڭىز بۇمۇ بولىدۇ.

ئىككىنچى سۇئال: قەلب بىلەن زىكرى قىلىش ئەۋزەلمۇ ياكى تىل بىلەن زىكرى قىلىشمۇ؟ ياكى قەلب ۋە تىل بىلەن بىرگە قىلىشمۇ؟

ئەڭ ياخشىسى قەلب ۋە تىل بىلەن بىرگە زىكرى قىلىش كېرەك. ئۆزىڭىزنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئورنىدا قويۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ زىكرىلەرنى قانداق ئادا قىلىدىغانلىقىنى تەسەۋۋۇر قىلىپ باقسىڭىز قانداق ياخشى ـ ھە!. يادىڭىزدا بولسۇنكى، ھەر ئىشنىڭ ئۆزىگە تۇشلۇق يولى بولىدۇ. ئەگەر سىز ئادەملەرنىڭ ئارىسىدا بولۇپ قېلىپ، تىلىڭىز بىلەن زىكرى ئېيتالمايدىغان بولسىڭىز، قەلبىڭىزدە زىكرى قىلسىڭىز ھېچۋەقەسى يوق. زىكرىدىكى دەرىجىلەرنىڭ ئەڭ يۇقىرى قەلب بىلەن تىلدۇر. ئۇنىڭدىن قالسا قەلب، قەلبىدىن قالسا ئاندىن تىلدۇر. تىل بىلەن زىكرى قىلىش تۆۋەن دەرىجە بولسىمۇ، ئۇنىڭ زىكرى ئېيتماي غەپلەتتە يۈرگەندىن كۆپ ئەۋزەل ئىكەنلىكىدە شەك يوق. ئەمما تىل بىلەن زىكرى ئېيتىشقا ئۆزلەشكەندە، ئىنشاالله، قەلبمۇ زىكرىگە ھازىر بولىدۇ. قەلب ھازىر بولمىسا، شەك ـ شۈبھىسىزكى، تىلىنىڭ زىكرى بىلەن بولۇشى گۇناھ ـ مەئسىيەتكە ۋە پايدىسىز ئىشلارغا مەشغۇل بولغىنىدىن ياخشى.

زىكرىنىڭ پايدىلىرى

ئىبنى قەييۇم « ۋابىلۇسسەيىب» دېگەن كىتاۋىدا زىكرىنىڭ پايدىلىرىنى تىلغا ئېلىپ ئۇنىڭ 100 دەك پايدىسىنى سانىغان. بۇ يەردە ئۇلارنى قىسقىچىلا سۆزلەپ ئۆتىمىز.

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« اللەنى ياد ئېتىش ھەممىدىن (يەنى ئۇنىڭدىن باشقا ھەممە ئىبادەتتىن) ئۇلۇغدۇر» سۈرە ئەنكەبۇت 45 ـ ئايەت.

زىكرى شەيتاننى قوغلايدۇ. غەم ـ قايغۇنى، قىيىنچىلىقنى ۋە يۈرەكنىڭ سىقىلىشىنى يوقىتىپ تاشلاپ ئادەمگە شاد ـ خۇراملىق، خاتىرجەملىك ۋە تەسكىنلىك بېغىشلايدۇ.

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« ئىمان ئېيتقانلار، ئۇلارنىڭ دىللىرى اللەنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدۇ، بىلىڭلاركى دىللار اللەنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدۇ» سۈرە رەئدە 28 ـ ئايەت.

زىكرى زىكرى ئېيتقۇچىلارنىڭ يۈزىنى ۋە قەلبىنى نۇرلاندۇرۇپ ئۇنى ئابروي ۋە ئۇلۇغلۇق بىلەن زىننەتلەيدۇ. بەدەننى كۈچلۈك قىلىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەلى بىلەن فاتىمە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمالارغا 33 تەسبىھ، 33 ھەمدى ۋە 33 تەكبىرنىڭ ئۆيدە ئىشلەيدىغان خادىمدىن ياخشى ئىكەنلىكىنى خەۋەر قىلغان.

زىكرى قەلبنىڭ غىزاسى ۋە ئوزۇقلۇقىدۇر. ئىبنى قەييۇم مۇنداق دەيدۇ: مەن ئۇستازىم ئىبنى تەيمىيەنىڭ يېنىغا كىردىم. ئۇ ماڭا: زىكرى ئېيتىپ تۇرۇش قەلب ئۈچۈن بېلىققا سۇ زۆرۈر بولغاندەك زۆرۈر دېدى. مەن يەنە بىر قېتىم بامدات نامىزىدىن يېنىپ، ئۇنىڭ يېنىغا كىرگەن ئىدىم، ئۇ زىكرى ئېيتىۋېتىپتۇ. مەن بىر سائەتتىن كېيىن كىرەي دەپ چىقىپ كەتتىم. بىر سائەتتىن كېيىن كىرسەم ، ئۇ ھېلىھەم زىكرى ئېيتىۋېتىپتۇ. مەن يەنە قايتىپ چىقتىم. بۇ بىر قانچە قېتىم تەكرارلاندى. ھەتتا كۈن چۈش بولدى. مەن ھەيرانلىق ئىلكىدە ئۇنىڭغا نەزەر تاشلىدىم. ئۇ: بۇ ـ مېنىڭ ناشتىلىقىم، ئەگەر مەن بۇ ناشتا بىلەن ناشتا قىلمىۋالمىسام كۈچۈمدىن قالىمەن دېدى.

زىكرى مۇناپىقلىقتىن ساقلايدۇ. چۈنكى مۇناپىقلار اللەنى ناھايىتى ئاز ياد ئېتىدۇ.

زىكرى قەلبىنىڭ قاتتىقلىقىنى يۇقىتىدۇ. بىر ئادەم ھەسەن بەسەرىينىڭ يېنىغا كېلىپ: مەن قەلبىمنىڭ قاتتىقلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىۋاتىمەن دېگەندە، ئۇ بۇ ئادەمگە: قەلبىڭنى اللەنىڭ زىكرى بىلەن يۇمشاتقىن دەپ جاۋاپ بەرگەن.

زىكرى تىلنى غەيۋەت، سۇخەنچىلىك، يالغان ئېيتىش ۋە تىل ئېلىپ كېلىدىغان باشقا ئاپەتلەردىن ساقلايدۇ.

زىكرى رىزىق ئېلىپ كېلىدۇ.

زىكرى ئېغىر ۋاقىتتا چىقىش يولى بېرىدۇ. بولۇپمۇ بەندە پەرۋەردىگارىنى مەخپىي ياد ئەتكەندە تېخىمۇ شۇنداق. يۇنۇس ئەلەيھىسسالام بېلىق يۇتۇۋەتكەندە اللەغا مەخپىي زىكرى ئېيتقان. :« ئەگەر ئۇ تەسبىھ ئېيتقۇچىلاردىن بولمىغان بولسا ئىدى، بېلىقنىڭ قارنىدا ئەلۋەتتە قىيامەتكىچە قالاتتى». سۈرە سافقات 143 ـ 144 ـ ئايەت. يۇنۇس ئەلەيھىسسالام اللەنى كۆپ ياد ئەتەتتى. پەرىشتىلەر: ئى رەببىمىز ! بۇ ياخشى بەندەڭنىڭ ياخشى ئاۋازى دېيىتتى.

اللەنى ياد ئەتكەن ئادەمنى اللە ياد ئېتىدۇ. « مېنى ياد ئېتىڭلار، مەن سىلەرنى ياد ئېتىمەن » سۈرە بەقەرە 152 ـ ئايەت.

زىكرىدە باشقا پايدىلار بولماي مۇشۇ پايدىلا بولغان بولسا كۇپايە بولاتتى.

يىغلاپ تۇرۇپ زىكرى ئېيتىش قىيامەت كۈنى اللەنىڭ سايىسىدا سايىداشنىڭ كاپالىتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قىيامەت كۈنى ئەرشنىڭ سايىسىدا سايىدايدىغان يەتتە تۈرلۈك ئادەمنىڭ قاتارىدا « اللەنى خالىي يەردە ياد ئېتىپ كۆزىدىن ياش تۆككەن ئادەم» نىمۇ تىلغا ئالغان. بۇخارى 660؛ مۇسلىم 2377؛ تىرمىزى 2391؛ ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 439 ـ نومۇر.

زىكرى اللەنى تونۇتىدۇ. ئۇنى بەندىگە مەھبۇب قىلىدۇ. چۈنكى اللەنى ياد ئەتكەن ئادەمنى اللە ياخشى كۆرىدۇ.

زىكرى ئېھساننىڭ ئىشىكى. ئېھسان ـ بەندىنىڭ پەرۋەردىگارىغا خۇددى ئۇنى كۆرۈپ تۇرغاندەك ئىبادەت قىلىشىدۇر.

زىكرى قەلبى قاتتىقلىشىپ كېتىشنىڭ داۋاسى.

اللەنى زىكرى قىلىش بەندىگە سەكراتتا قالغاندا شاھادەتنى ئىلھام قىلىدۇ. چۈنكى سەكراتتا شاھادەت ئېيتىش ئاسان ئىش ئەمەس. چۈنكى بۇ چاغدا ئادەمنىڭ تىلىدىن سۆز قاچىدىغان بولۇپ قالىدۇ. اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: «اللە مۆمىنلەرنى مۇستەھكەم ئىمان بىلەن دۇنيادا ۋە ئاخىرەتتە مەھكەم تۇرغۇزىدۇ» ئىبراھىم 27 ـ ئايەت.

مەلۇمكى ئىنسان ھاياتىدا نىمە بىلەن مەشغۇل بولسا، شۇ ئىش ئۈستىدە ئۆلىدۇ. بۇنىڭ مىسالى دۇنيا ئالداپ قويغان ۋە ئۇنىڭ بىلەن مەشغۇل بولغان ئادەم سەكراتتا شۇ ئىشنى جۆيلەيدۇ. بىر سودىگەر تىجارەتكە بەك بېرىلىپ كەتكەن. ئۇ سەكراتقا چۈشۈپ قالغاندا يېنىدىكى كىشىلەر ئۇنىڭغا شاھادەت كەلىمىسىنى ئىلقا قىلىپ بەرگەن. ئۇ:ماشا سومكامنى بەر، سومكامنى بەر دېگەن. ئادەملەر ئۇنىڭغا لا الە الا اللە دەپ تۇرسىمۇ ، ئۇ: بۇرادەر ! ماشا سومكامنى بەر دېيدىمغۇ دېگەن. ئۇ سەل ـ پەل ئېسىنى يىغقاندا: تىلىمغا كەلىمە شاھادەتنىڭ ئېغىر كېلىۋاتقانلىقىنى ھىس قىلدىم دېگەن.

كىم بۇنداق قىيىن ئەھۋالدا قېلىشنى خالايدۇ؟!

بەشىنچى لېكسىيە:

قۇرئاننىڭ پەزىلىتى

ئەي سۆيۈملۈك بۇرادەرلەر! بۈيۈك قۇرئان كەرىم بولسا اللەنىڭ مەڭگۈلۈك كىتاۋى ۋە ھەممىنى ئۆزىگە مۇجەسسەم قىلغان ساماۋىي دەستۇر. ئەگەر بىز قۇرئاننىڭ پەزىلىتى ھەققىدە سۆزلەيلى دېسەك، ئۇنىڭغا قادىر بولالمايمىز. قۇدرىتىمىز چەكلىنىپ قالىدۇ.

سۇئال: قۇرئاننى قانداق چۈشىنىمىز؟ قۇرئانغا قانداق مۇئامىلە قىلىمىز؟ قۇرئاندىن قانداق تەسىر ئالىمىز؟ قۇرئانغا قانداق ئەمەل قىلىمىز؟

قۇرئاننىڭ اللە زىمىنىدىكىلەرگە نازىل قىلغان ئەڭ ئاخىرقى ساماۋىي كىتاب ئىكەنلىكى ھەممىگە ئايان. قۇرئان ـ اللەنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋەھيى قىلىنغان كالامىدۇر. قۇرئان ئوقىغان ئادەم چوقۇم: مەن اللەنىڭ كالامىنى بىۋاستە ئاڭلاۋاتىمەن دېگەننى يادىدا چىڭ تۇتىشى كېرەك.

ھەقىقەتەن قۇرئان اللەغا بىزنىڭ ئۇنىڭغا ئەھمىيەت بەرمەي، ئۇنى كىتاب جاھازلىرى ۋە ماشىنىلىرىمىزغا قويۇپ قويغانلىقىمىزدىن شىكايەت قىلىدۇ.

كېلىڭلار! قۇرئاننىڭ بەزى پەزىلەتلىرى بىلەن تونۇشۇپ چىقايلى:

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: « بىز مۆمىنلەرگە (يەنى ئۇلارنىڭ دىللىرىغا) شىپا ۋە رەھمەت بولىدىغان قۇرئان ئايەتلىرىنى نازىل قىلىمىز، قۇرئان كاپىرلارغا زىياندىن باشقىنى زىيادە قىلمايدۇ(يەنى ئۇلار قۇرئاننى تەستىق قىلمىغانلىقتىن ئۇلارنىڭ كۇپرى تېخىمۇ ئاشىدۇ) » سۈرە ئىسرا 82 ـ ئايەت.

« شۈبھىسىزكى، قۇرئان كەلگەندە (ئۇنى ئىنكار قىلغانلار (قاتتىق جازاغا ئۇچرايدۇ) شۈبھىسىزكى، قۇرئان غالىب كىتابتۇر. ئۇنىڭغا ئالدىدىنمۇ، ئارقىسىدىنمۇ (يەنى ھېچقانداق تەرىپىدىن) باتىل يۈزلەنمەيدۇ، ئۇ ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى، مەدھىيىگە

لايىق اللە تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر» سۈرە فۇسسىلەت 41 ـ 42 ـ ئايەت.

« ساڭا بىز كىتابنى (يەنى قۇرئاننى) ھەممە نەرسىنى (يەنى كىشىلەر مۇھتاج بولىدىغان دىنى ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى) چۈشەندۈرۈپ بېرىدىغان ، (دىللارغا) ھىدايەت، (بەندىلەرگە) رەھمەت، موسۇلمانلارغا مەڭگۈلۈك سائادەت بىلەن خۇشخەۋەر يەتكۈزىدىغان قىلىپ نازىل قىلدۇق» . سۈرە نەھل 89 ـ ئايەت

قۇرئاننىڭ پەزىلىتى ھەققىدىكى ئايەتلەر يۇقىرىقىلاردىن باشقا يەنە ئىنتايىن كۆپ. قۇرئان ـ شىپادۇر، ھىدايەتتۇر، رەھمەتتۇر، نۇردۇر، ھەق بىلەن ناھەقنى ئايرىغۇچىدۇر، ھەممە نەرسىنى چۈشەندۈرۈپ بەرگۈچىدۇر، ئوچۇق دەلىلدۇر.

مۇسۇلمانلارنىڭ قۇرئان تىلاۋەت قىلغان ۋاقىتتا يۇقىرىدىكى مەنالارنى ھىس قىلامدىغاندۇ؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەلي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا:

ـ « (كېيىنكى چاغلارغا) كۆپ پىتنىلەر يۈز بېرىدۇ» دېدى. ئەلي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇنىڭدىن :

ـ ئى رەسۇلۇللاھ! بۇ پىتنىلەردىن ئامان ـ ئېسەن ساقلايدىغان نەرسە نېمە؟ دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام:

ـ« اللەنىڭ كىتابى ـ قۇرئان، چىنكى ئۇنىڭدا سىلەردىن ئىلگىركىلەرنىڭ ۋە سىلەردىن كېيىنكىلەرنىڭ خەۋەرلىرى بار، ئاراڭلاردىكى ئەھۋاللارنىڭ ھۆكۈملىرى بار، قۇرئان كونكىرتتۇر، ئۇ چاقچاق ئەمەس، كىمكى قۇرئاننى چوڭچىلىق قىلىپ تەرك ئەتسە، اللە ئۇنداق ئادەمنى ھالاك قىلىدۇ، قۇرئاننىڭ غەيرىسىدىن ھىدايەت ئىزدىگەن ئادەمنى اللە ئازدۇرىۋېتىدۇ، قۇرئان اللەنىڭ مۇستەھكەم ئارغامچىسى، ئوچۇق ـ ئاشكارە نۇرى، قۇرئان ھېكمەت بىلەن تولغان زىكرى ۋە توغرا يول. قۇرئان بىلەن سۆزلىگەن ئادەم راست سۆزلىگەن، قۇرئان بىلەن ھۆكۈم قىلغان ئادەم ئادىل ھۆكۈم قىلغان بولىدۇ.

قۇرئانغا ئەمەل قىلغان ئادەم تولۇق ئەجرىگە ئېرىشىدۇ، قۇرئانغا دەئۋەت قىلغان ئادەم توغرا يولغا ھىدايەت قىلىنىدۇ، كىشىلەرنىڭ ھاۋايى ـ ھەۋەسى ئۇنى بۇرمىلىۋەتەلمەيدۇ،تىللار ئۇنى ئارىلاشتۇرۋەتەلمەيدۇ، ئالىملار ئۇنىڭغا قانمايدۇ، پاك كىشىلەر ئۇنىڭدىن زېرىكىپ قالمايدۇ، قۇرئان كۆپ تىلاۋەت قىلىنىش بىلەن كونىراپ كەتمەيدۇ » دېدى. دارىمي رىۋايەت قىلغان 2ـ توم 435ـ نومۇر.

سۇبھانەللاھ! قۇرئان ئوقىغان ئادەم ئۇنى قانچە كۆپ ئوقۇسۇن زېرىكىپ قالمايدۇ. ئەگەر ئۇ قۇرئاننى ھوزۇرى قەلب ۋە ئۆتكۈر تەپەككۇر بىلەن ئوقىسا ھەر ئوقىغاندا يېڭى مەنىلەر، كۆپ پايدىلارغا ئېرىشىدۇ. قۇرئاننىڭ ئاجىيىباتلىرى تۈگىمەستۇر، بۇ ئاجايىباتلار جىنلارنىمۇ ئىمان ئېيتقۇزىۋەتكەن. « بىز توغرا يولغا باشلايدىغان ئاجايىپ قۇرئاننى ھەقىقەتەن ئاڭلىدۇق» سۈرە جىن 1ـ2ـ ئايەت.

جىنلار قۇرئاننى ئاڭلاپلا ئىمان كەلتۈردى. ھازىر كىشىلەر ئۆزلىرى دۇچ كەلگەن مۇسىبەت ۋە كېسەللەرنى جىنلارغا دۆڭگەپ قويىۋاتىدۇ!!.

يۇقۇردىكىلەر قۇرئاننىڭ پەزىلىتى ھەققىدىكى ئايەت ۋە ھەدىسلەردىن تامچىدۇر. قۇرئان ئوقۇشنىڭ قانداق پەزىلىتى بار؟

قۇرئان ئوقۇشنىڭ پەزىلىتى ھەققىدىكى ھەدىسلەر

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « قۇرئان ئوقۇڭلار، چۈنكى قۇرئان قىيامەت كۈنى ، قۇرئان ئوقۇغۇچىلارغا شاپائەتچى بولۇپ كېلىدۇ» مۇسلىم 1871؛ ئىمام ئەھمەد 5ـ توم 249ـ نومۇر.

ئويلاپ بېقىڭ : ئاتىڭىزمۇ، ئانىڭىزمۇ، ئورۇق ـ تۇققانلىرىڭىز ۋە سالىھ كىشىلەردىن ھېچكىم سىزگە شاپائەتچى بولالمايدىغان قىيامەت كۈنىدىكى شاپائەتچىڭىزـ قۇرئان. قۇرئان نىمە دېگەن ياخشى شاپائەتچى ھە!

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قىيامەت كۈنى قۇرئان ۋە دۇنيادا قۇرئانغا ئەمەل قىلغۇچىلار كەلتۈرۈلىدۇ، سۈرە بەقەرە ۋە سۈرە ئال ئىمران ئۆزلىرىنى تىلاۋەت قىلغۇچىلارغا ھۆججەت بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئالدىغا چىقىدۇ» مۇسلىم 1873؛ ئىمام ئەھمەد 4 ـ توم 183 ـ نومۇر.

يەنە بىر ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: « سۈرە بەقەرە بىلەن سۈرە ئال ئىمران قىيامەت كۈنى ئۆزلىرىنى ئوقۇپ تۇرغۇچىلارغا خۇددى ئىككى بولۇت ۋەياكى سايە ، ياكى ئىككى توپ قۇش بولۇپ كېلىپ ئۇلارغا ھۆججەت بولىدۇ» مۇسلىم 1871 ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « ئىككى كىشىدىن باشقا ھېچقانداق كىشىگە ھەسەت قىلىشقا بولمايدۇ. ئۇلارنىڭ بىرى اللە قۇرئان ئاتا قىلغان ، قۇرئاننى كېچە ـ كۈندۈز ئوقۇپ تۇرغان ئادەم. يەنە بىرى اللە مال ـ دۇنيا بەرگەن ، مال ـ دۇنياسىنى كېچە ۋە كۈندۈزلەردە سەدىقە قىلىپ تۇرغان ئادەمدۇر» بۇخارى 7529؛ مۇسلىم 1891؛ تىرمىزى 1936 ـ نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قورسىقىدا قۇرئان ئايەتلىرىدىن ھېچنىمە يوق ئادەم خۇددىي خاراب بولغان ئۆيگە ئوخشايدۇ» . كىم ئۆزىنىڭ خاراب بولۇشىغا رازى بولسۇن؟ مۇسۇلمان ئادەمنىڭ قۇرئانسىز بىرەر كۈننى ئۆتكۈزۈۋېتىشىنى تەسەۋۋۇر قىلغىلى بولامدۇ؟ ئەگەر شۇنداق بولۇپ قالسا، ئۇنداق ئادەمنىڭ بۇ دىن بىلەن باغلىنىشى بارلىقىنى نېمە ئىسپاتلاپ بېرەلەيدۇ؟ ئۇنىڭ موسۇلمانمەن دېگەن نامىمۇ؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« كىمكى اللەنىڭ كىتاۋىدىن بىر ھەرىپ ئوقۇسا، ئۇنىڭغا بىر ياخشىلىق بولىدۇ. بىر ياخشىلىق ئۆزىنىڭ ئون ھەسسىسىگە باراۋەر كېلىدۇ. ئەگەر مەن الم دېسەم بۇنىڭ ئۆزى بىر ھەرىپ بولىدۇ. لېكىن ا(ئەلىف) بىر ھەرىپ، ل (لام) بىر ھەرىپ ۋە م (مىيم) بىر ھەرىپدۇر» تىرمىزى2910ـ نومۇر.

اللەنىڭ بىسمىللە ھىررەھمانىررەھىيم دېگەن سۆزىدە 19 ھەرىپ بار. دېمەك بۇنىڭدا 19 ياخشىلىق (ئەجىر) بار دېگەن گەپ. قۇرئاننىڭ تۆتتىن بىرىنى، يېرىمىنى، ھەممىسىنى تولۇق ئوقۇسا قانچىلىك ساۋاب بولۇپ كېتەر؟ ئاددىي ھېساب بىلەن ھېسابلىغاندا، ئەگەر سىز 35 مىنۇت ئەتراپىدا بىر پارە ئوقۇسىڭىز، 700 مىڭ ساۋابقا ئېرىشىسىز!! بۇ نېمە دېگەن كاتتا پەزىلەت-ھە! شۇنداقتىمۇ بىز قۇرئاندىن غاپىل قېلىۋاتىمىز؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« بىر جامائە كىشى اللەنىڭ ئۆيلىرى (مەسجىدلەر) دىن بىرىگە يىغىلىپ، اللەنىڭ كىتاۋىنى تىلاۋەت قىلىپ، ئۇنى ئۆز- ئارا ئۆگەنسە ، ئۇلارنى پەرىشتىلەر قورشايدۇ،ئۇلارنىڭ ئۈستىگە خاتىرجەملىك ياغىدۇ، ئۇلارنى رەھمەت ئورايدۇ، اللە ئۇلارنى يېنىدىكىلەرنىڭ قېشىدا ياد ئېتىدۇ» مۇسلىم 6793؛ ئەبۇ داۋۇد 1455- نومۇر.

ئۆلىمالار بۇ پەزىلەت يالغۇز مەسجىدلەردىكى قۇرئان سورۇنلىرىنىلا ئەمەس، بەلكى ئۆيلەردىكى قۇرئان سورۇنلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ دەيدۇ. كۈنىگە 15 مىنۇت ياكى 30 مىنۇت قۇرئان ئوقۇشقا ۋاقىت ئاجرىتىشقا نېمە توسالغۇلۇق قىلىدۇ؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قۇرئان ئەھلى- اللەنىڭ ئەھلى ۋە ئۇنىڭ خاس كىشىلىرىدۇر» ئىمام ئەھمەد 3- توم 138- نومۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قىيامەت كۈنى قارى قۇرئانغا : سەن قۇرئاننى خۇددى دۇنيادىكى ۋاقتىڭدا ئوقۇغاندەك تەرتىل بىلەن ئوقۇ، سېنىڭ (جەننەتتىكى) مەنزىلىڭ سەن ئوقۇپ توختىغان يەردە دېيىلىدۇ» ئەبۇ داۋۇد 1464؛ تىرمىزى 2914؛ ئىمام ئەھمەد 2- توم 192- نومۇر.

جەننەت دەرىجىلىرىدىكى بۇ يۈكسەك ئورۇن اللەنىڭ كىتاۋىدىن ياد ئالغان مىقدارىچە بولىدۇ. جەننەتتە قىرائەت ئالدىرماي تەرتىل

بىلەن دانىمۇ ـ دانە قىلىنىدۇ. چۈنكى ئۇ يەردە ئالدىراش يوق. خۇددى بەزى كىشىلىرىمىز دۇنيادا قۇرئاننى ھاپىلا ـ شاپىلا ئوقۇپ قويغاندەك. ئادەملەرنىڭ ئىچىدىكى دەرىجىسى ئەڭ يۇقىرى، جەننەتتىكى مەنزىلى ئەڭ يۈكسەك كىشىلەر قۇرئاننى كۆپ ئوقۇغان ، يادلىغان ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلغانلاردۇر.

مانا بۇلار قۇرئان ئوقۇشنىڭ پەزىلىتى ھەققىدىكى ھەدىسلەر. ئەمدى قۇرئانغا قارىتا قانداق مەجبۇرىيەتلىرىمىز بارلىقى ھەققىدە توختىلىمىز.

قۇرئان ۋە مەجبۇرىيەتلىرىمىز

بىز مۇسۇلمانلار جامائەسىنىڭ زىممىمىزدە قۇرئاننىڭ ئولۇغ ھەققى بەلگىلىك ھەقلىرى بارلىقى شەكسىزدۇر. بىز سۆزىمىزنى بۇ ھەقلەردىن بەش خىل ھەقنى سۆزلەشكە قىسقارتىمىز. ئەگەر بىز بۇ ھەقلەرنى تونۇپ، ئۇلارنى مۇھاپىزەت قىلىپ، كۈندىلىك ھاياتىمىزغا تەتبىق قىلساق قانداق ياخشى بولغان بولاتتى ؟!

بىرىنچى: قۇرئاننى كۆپ ئوقۇش ۋە كۈنىگە مۇقىم ۋەزىپە بەلگىلەش

ئۆمرىدە بىر قېتىم قۇرئاننى خەتمە قىلىپ باقمايدىغان مۇسۇلمانلاردىن بارمۇ؟ ئەگەر بار دېيىلسە، بۇ ناھايىتى چوڭ مۇسىبەت. سىزدىن سوراپ باقاي: سىز قاچان قۇرئاننى خەتمە قىلغانلىقىڭىزنى ئەسلىيەلەمسىز؟ سىزنىڭ ئۆتكەن رامزاندا تامام قىلغان بولۇشىڭىزدىن ، ئۇندىن كېيىن سىز ئوقۇپ كېلىۋاتقان مۇسھەف (قۇرئان) ئىزنىڭ كىتاب جاھازىسىغا تىزىپ قويۇلۇپ، چاڭ ـ تۇزان بېسىپ كەتكەن بولۇشىدىن ئەنسىرەيمەن. بۇرادەر! قىيامەت كۈنى قۇرئاننىڭ سىزنىڭ

ئۇستىڭىزدىن : مىنى تەرك ئەتكەن دەپ گۇۋاھلىق ئېيتمىشىدىن ھەزەر ئەيلەڭ!! ئەگەر سىز كۈندىلىك ۋەزىپىڭىزنى ئوقىيالمىسىڭىز قانداق قىلىسىز؟

ساھابىلەردىن بىر كىشى كۈندىلىك ۋەزىپىسىنى ئوقىيالمىسا يىغلاپ كېتەتتى. بىر كۈنى ساھابىلەر ئۇنىڭ ئۆيىگە كىلىپ، ئۇنىڭ ناھايىتى قاتتىق يىغلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپتۇ-دە ئۇنىڭدىن:

- بىرەر يېرىڭ ئاغرىۋاتامدۇ؟ دەپ سوراپتۇ. ئۇ :
- ئۇنداق ئەمەس،بەلكى بىرەر يېرىم ئاغرىغاندىنمۇ بەتتەرراق ئىش بولدى ، دەپتۇ. ئۇلار:
- نېمە بولدى، ئەمىسە ؟ دەپ قايتۇرۇپ سوراپتۇ. ئۇ:
- تۈنۈگۈن قۇرئاندىن كۈندىلىك ۋەزىپەمنى ئوقىيالمىدىم، بۇنىڭغا بىر گۇناھلىق ئىش سەۋەب بولغان دەپتۇ.

كۆپ كىشىلەر نۇرغۇن ۋاقىتلىرىنى گېزىت كۆرۈش بىلەن ئۆتكۈزىۋېتىدۇ.گېزىت سېتىۋېلىش ئۈچۈن ئالدىرىشىدۇ. نېمە ئۈچۈن اللەنىڭ كىتاۋى شۇنچىلىك ئەھمىيەت بېرىشكە ئېرىشەلمەيدۇ؟ سىز قۇرئاننىڭ ساۋابىدىن بىھاجەتمۇ؟.

بەزى كىشىلەر نۇرغۇن ۋاقىتلىرىنى ئەھمىيەتسىز نەرسىلەرنى ئويلاش بىلەن ئۆتكۈزىدۇ.ئۇنىڭدىن نېمىشقا شۇنداق قىلىۋاتقانلىقى توغرىسىدا سۇئال سورالسا، قىلغىلى بىرەر ئىش تاپالمايۋاتىمەن دەيدۇ. ئەجەبا بۇ بىچارە اللەنىڭ كىتاۋىنى ئوقۇشنى ئۇنتۇپ قالغانمىدۇ؟

ئابدۇللا ئىبنى ئۆمەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كىلىپ:

- ئى رەسۇلۇللاھ! قۇرئاننى قانچىلىك ۋاقىتتا ئوقۇپ تامام قىلسام بولىدۇ؟ دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا:
- «ئوتتۇز كۈندە» دىدى. ئابدۇللا ئىبنى ئۆمەر:
- ئوتتۇز كۈندە، مەن ئۇنىڭدىن كۆپراق ئوقۇيالايمەن دىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام:

ـ « ئەمىسە يىگىرمە كۈندە تامام قىلغىن » دېدى. ئۇ :
ـ مەندە بۇنىڭدىنمۇ كۆپراق ئوقۇغىدەك كۈچ ـ قۇۋۋەت بار دېدى.
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام:
ـ « ئەمىسە ئون كۈندە تامام قىلغىن » دېدى. ئۇ :
ـ مەن بۇنىڭدىنمۇ كۆپراق ئوقۇيالايمەن دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :
ـ« ئەمىسە بەش كۈندە تامام قىلغىن » دېدى. ئۇ:
ـ ئى رەسۇلۇللاھ! مەن بۇنىڭدىنمۇ كۆپراق ئوقۇيالايمەن دېدى.
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام:
ـ« ئەمىسە ئۈچ كۈندە تامام قىلغىن ، بۇنىڭدىن تېزلىتىۋەتمە. ئۈچ كۈندىن ئاز ۋاقىتتا قۇرئان ئوقۇغاننىڭ قۇرئاننى چۈشەنمەيدۇ» دېدى ۋە يەنە « كىمىكى قۇرئاننى ئۈچ كۈندىن تۆۋەن ۋاقىتتا ئىچىدە تامام قىلسا ، ئۇنى چۈشەنمەيدۇ» دېدى. ئىمام ئەھمەد 2 ـ توم 164 ـ نومۇر.

ئەي ئەي سۆيۈملۈك مۇسۇلمان بۇرادەرلەر! مەزكۇر ھەدىسكە ئاساسەن ، بىر مۇسۇلماننىڭ قۇرئاننى ئەڭ تۆۋەن بولغاندا ئۈچ كۈن، ئەڭ ئۇزاق بولغاندا 30 كۈندە بىر تامام قىلىشى كېرەك.

بىز ھازىرنىڭ ئۆزىدە ساھابىلەردەك بولۇشنىتەلەپ قىلمايمىز. ئەمما تەدرىجى شۇنداق بولۇشى كېرەك. قۇرئان ئوقۇمايدىغان ، كۈندىلىك ۋەزىپىسى يوق كىشى دەسلىۋىدە بەش سەھىپە، ئاندىن يىرىم پارە، ئۇندىن كېيىن بىر پارە ئوقۇپ كۆنسۇن. ئەگەر كېيىنچە ئىككى ياكى ئۈچ پارە ئوقۇيالىسا، بۇ ئۇنىڭغا نىسبەتەن كاتتا نېمەت ۋە ئەجرلىك ئىش بولغان بولىدۇ. « ھەقىقەتەن بىز ياخشى ئىش قىلغۇچىلارنىڭ ئەجرىنى بىكار قىلىۋەتمەيمىز » سۈرە كەھف 30 ـ ئايەت.

ئىككىنچى: قۇرئاننى قىرائەت قىلىشنى ئۆگىنىش:

قۇرئاننى قىرائەت بىلەن ئوقۇشنى ئۆگىنىش تەس ئەمەس. نۇرغۇن كىشىلەر ئىنگلىزچە ۋە باشقا تىللارنى ئۆگىنىدۇ-يۇ ، نېمە ئۈچۈن ئۇلارغا قۇرئاننى ئوقۇشنى ئۆگىنىش تەس كېلىدىكەن.

« ھەقىقەتەن بىز قۇرئاننى ھېپىزى (يادلاش) ئۈچۈن ئاسان قىلدۇق، ئىبرەت ئالغۇچى بارمۇ؟ » (سۈرە قەمەر 17 ـ ئايەت) دېيىلگەن قۇرئان ، سىزگە ئوقۇشقا قىيىن كېلىۋاتامدۇ؟

ھەممە كىشىنىڭ بۇ سوئالغا قانداق جاۋاب بېرىدىغانلىقىنى بىلىشى شەكسىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« سىلەرنىڭ ياخشىلىرىڭلار قۇرئاننى ئۆگەنگەن ۋە ئۆگەتكەن ئادەمدۇر » بۇخارى 5027 ؛ ئەبۇ داۋۇد 1452 ؛ ئىمام ئەھمەد 1 ـ توم 58 ـ نومۇر.

مۇسۇلمانلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى قۇرئاننى ئۆگەنگەن ئادەم بولسا، ئۇنى باشقىلارغا ئۆگەتكەن ئادەم قانداق بولار؟ !

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قۇرئاننى ماھىرلىق بىلەن ئوقۇغۇچى ئادەم ياخشى، ھۆرمەتلىك، ئەلچى پەرىشتىلەر بىلەن بىرگە بولىدۇ. قۇرئاننى تەمتىرەپ، قىينىلىپ ئوقۇيدىغان ئادەمگە ئىككى ئەجىر بېرىلىدۇ » بۇخارى 4937 ؛ مۇسلىم 1859 ؛ تىرمىزى 2904 ـ نومۇر.

قۇرئان ئۆگىنىش دېگەن نېمە؟

قۇرئان ئۆگىنىش دېگەنلىك، قۇرئاننى سوزىدىغان يەرلىرىنى سوزۇپ، غۇننە قىلىدىغان يەرلەردە غۇننە قىلىپ، قەلقەلە قىلىدىغان ئورۇنلاردا قەلقەلە قىلىپ تەجۋىدلىك ئوقۇشنى ئۆگىنىش دېگەنلىكتۇر. چۈنكى مۇسۇلماندىن قۇرئاننى پەيغەمبىرىمىز قانداق ئوقىغان بولسا، شۇنداق ئوقۇش تەلەپ قىلىنىدۇ.

قۇرئاننى تەجۋىدلىك ئوقۇشنى نەدە ئۆگىنىسىز؟

جاۋاب: بىرەر قارىنى ئۇستاز تۇتۇپ، ئۇنىڭدىن مەسجىدتە بولسا مەسجىدتە ياكى ئۆيىڭىزگە تەكلىپ قىلىپ ۋە ياكى ئۆيىگە بېرىپ ئۆگىنىسىز. بۇنىڭغا 3 ـ 4 ئاي كېتەر. نەتىجىدە سىز ياخشى،

ھۆرمەتلىك ، ئەلچى پەرىشتىلەر بىلەن بىرگە بولىسىز-دە ، اللەنىڭ ئالدىدىكى ئورنىڭىز يۇقىرىلايدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلەرگە ئېيتتى:

-« قايسىڭلار ھەر كۈنى ئەتىگەن بازارغا بېرىپ، گۇناھ ئۆتكۈزمەي ۋە سىلە- رەھىمنى ئۈزمەي (تىللاشماي) ئىككى چوڭ تۆگىگە ئېرىششنى ياقتۇرىدۇ » ؟ . ساھابىلەر بىردەك:

- ھەممىمىز ياقتۇرىمىز ، ئى رەسۇلۇللاھ ! دېيىشتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېيتتى:

- « سىلەرنىڭ مەسجىدكە بېرىپ قۇرئاندىن ئىككى ئايەت ئۆگەنگىنىڭ بازارغا بېرىپ مۇنداق- مۇنداق پايدا ئالغىنىڭدىن ياخشىدۇر » مۇسلىم 1870 ؛ ئەبۇ داۋۇد 1456 - نومۇر.

دېمەك، بۈگۈنكى دەۋردىكى ئۆلچەم بويىچە ھېسابلىغاندا، ئىككى ئايەت ئۆگىنىش ئەڭ تۆۋەن بولغاندا 2000 مىڭ يۈەن پايدا تاپقاندىن ئەۋزەلراق. بۇ پەزىلەت ۋە كەرەمنى قايسىمىز بىلمىمىز؟

ئۈچىنچى: قۇرئان ئوقۇغاندا تەسىرلىنىش:

موسۇلمان ئادەم قۇرئان ئوقۇغان ۋاقىتتا ئۇنىڭدىن تەسىرلىنىشى، ئۇنىڭ بىلەن يۇغۇرۇلۇپ قەلبى تىترىشى ۋە قۇرئان ئوقۇۋاتقان شۇ پەيتتە: قۇرئان ماڭا نازىل قىلىنىۋاتىدۇ دېگەن ھېسسىياتتا بولۇشى كېرەك.

مەشھۇر شائىر مۇھەممەد ئىقبال مۇنداق دېگەن: دادام ماڭا دائىم: ئوغلۇم قۇرئاننى خۇددى ساڭا نازىل بولۇۋاتقاندەك ھالدا ئوقۇ دەيتتى. قۇرئانغا دەل مۇشۇنداق مۇئامىلە قىلغاندىلا ئۇنىڭ ھالاۋىتىنى تېتىغىلى ۋە ئۇنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى ھېس قىلغىلى بولىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قۇرئاندىن تەسىرلىنىش ھەققىدە بىزگە قانداق مىسال قالدۇرغانلىقىغا بىر قاراپ باقايلى:

بىر كۈنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇدقا :

- « ماڭا قۇرئان ئوقۇپ بەرگىن » دېدى. ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇد پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا:

- ئى رەسۇلۇللاھ! سىلىگە مەن ئوقۇپ بېرەمەنمۇ؟ قۇرئان ئۆزلىرىگە نازىل قىلىنغان تۇرسا دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا:

- « ھەقىقەتەن مەن قۇرئاننى باشقىلاردىن ئاڭلاشنى ياخشى كۆرىمەن» دېدى. ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇد مۇنداق دەيدۇ: شۇنىڭ بىلەن مەن ئولتۇردۇم ـ دە ئۇنىڭغا سۈرە نىسانى ئوقۇپ بېرىشكە باشلىدىم. مەن ئوقۇپ : « بىز ھەر بىر ئۇممەتتىن بىر گۇۋاھچىنى كەلتۈرگەن ۋە (ئى مۇھەممەد) سېنى بۇلارغا (يەنى ئۇممىتىڭ ئىچىدىكى ئىمانسىزلارغا ۋە كاپىرلارغا) گۇۋاھچى قىلىپ كەلتۈرگەن چېغىمىزدا ئۇلارنىڭ ھالى قانداق بولىدۇ ؟ » دېگەن ئايەتكە كەلگەندە، ئۇ : « بولدى قىلغىن » دېدى. مەن ئۇنىڭغا قارىسام ، ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ياش ئېقىۋېتىپتۇ. بۇخارى 5049؛ مۇسلىم 1864؛ ئەبۇ داۋۇد 3668 ـ نومۇر.

سىزدىن سوراپ باقاي: سىز قۇرئان ئوقۇغان ۋاقتىڭىزدا بىرەر قېتىم يىغلاپ باققانمىدىڭىز؟

يەنە بىر ساھابە مۇنداق دەيدۇ: بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام نامازدا تۇرۇپ قىرائەت قىلسا، ئۇنىڭدىن خۇددى قازان قايناۋاتقاندەك يىغلىغان ئاۋازنى ئاڭلايتتۇق.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تۇنجى شاگىرتى، ھاياتى ۋە ئاخىرەتتىكى ھەمراھى ئەبۇبەكرى سىددىق رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا قاراڭ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كېسىلى قاتتىق ئېغىرلاشقان ۋاقىتتا ئائىلىسىدىكىلەرگە :« ئەبۇ بەكرىگە دەڭلار،ئۇ كىشىلەرگە ئىمام بولۇپ ناماز ئوقۇپ بەرسۇن» دېگەن. ساھابىلەر بۇنىڭدىن ھەيران قالغاندەك بولۇشۇپ: ئى رەسۇلۇللاھ ! ئەبۇبەكرى كۆڭلى يۇمشاق ئادەم، ئۇ قۇرئان ئوقۇغاندا ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي يىغلاپ كېتىدۇ دېيىشكەن. بۇخارى

664؛ مۇسلىم 940؛ ئەبۇ داۋۇد 232؛ ئىمام ئەھمەد 4ـ توم 412ـ نومۇر.

بىر كۈنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ يولدا كېتىۋېتىپ بىر ئادەمنىڭ سۈرە تۇردىكى :« شەكسىزكى، پەرۋەردىگارىڭنىڭ ئازابى چوقۇم بولىدۇ، ئۇنى ھېچنەرسە توسۇپ قالالمايدۇ » دېگەن ئايەتنى ئوقۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ ھوشىدىن كېتىدۇ. ئادەملەر ئۇنى كۆتۈرگەنچە ئۆيىگە ئەكىلىپ قويىدۇ. ئۇلار ئۇنى ئاغرىپ قالدى دەپ ئويلاپ، بىر ئاي يوقلاپ تۇرىدۇ. ھالبۇكى، ئۇ كېسەل بولۇپ قالمىغان، بەلكى اللە دىن قاتتىق قورققانلىقى، قىيامەت كۈنىنىڭ كاتتىلىقىنى ئېسىدە ساقلىغانلىقى ۋە اللەنىڭ كاپىرلارنى قاتتىق ئازابلايدىغانلىقىنى بىلىدىغانلىقى سەۋەبلىك ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالغان ئىدى.

يەمەن ئەلچىلىرى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كەلگەندە قۇرئاننى ئاڭلاپ، يىغلاپ كېتىشىدۇ. ئەبۇ بەكرى سىددىق رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇلارغا قاراپ: بىزمۇ ئىلگىرى شۇنداق ئىدۇق، ھازىر قەلبىمىز قېتىپ كەتتى دەيدۇ. سۇبھانەللاھ! ئەبۇبەكرى سىددىق رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قەلبىمىز قېتىپ كەتتى دەۋاتقانلىقىنى ئاڭلىدىڭىزمۇ؟ ئەمدى بىز ئۆزىمىزنى نىمە دېسەك بولار؟

ئۇبباد ئىبنى بەشىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بىر كېچىسى ئەممار ئىبنى ياسىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بىلەن مۇسۇلمانلارنى كۆزۈتۈشكە قويۇلدى.ئۇ كۆزەتتە تۇرغاچ ناماز ئوقۇشقا باشلىدى. دۈشمەن تەرەپتىن بىر ئادەم كېلىپ، ئۇنىڭغا ئوقيا بىلەن ئوق ئاتتى. ئوق ئۇنىڭ مۈرىسىگە تەگدى. ئۇ مۈرىسىدىكى ئوقنى ئېلىۋېتىپ، نامازنى داۋاملاشتۇرۇۋەردى ئۇ قۇرئاننىڭ لەززىتى بىلەن مەست بولۇپ كەتكەندى.. ھېلىقى كاپىر ئۇنىڭغا يەنە ئوق ئاتتى. ئوق يەنە ئۇنىڭ مۈرىسىگە تەگدى. ئۇ ئوقنى ئېلىۋېتىپ، نامىزىنى داۋاملاشتۇرۇۋەردى. ئۇ كاپىر ئۈچىنچى قېتىم ئوق ئاتتى. ئوق يەنىلا ئۇنىڭ مۈرىسىگە تەگدى. ئۇبباد يارىسىنىڭ ئېغىرلىقى ۋە كۆپ قان چىقىپ

كەتكەنلىكى سەۋەبلىك روكۇ قىلىپ سەجدىگە باردى. ئۇ نامازدىن پارىغ بولۇپ ئەممارنى ئويغاتتى. ئەممار ئەھۋالنى ئۇقۇپ ئۇنىڭغا :نېمىشقا مېنى ساڭا بىرىنچى قېتىم ئوق تەككەن ۋاقىتتا ئويغاتمىدىڭ؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ : مەن شۇ چاغدا بىر سۈرىنى ئوقۇۋاتقان بولۇپ، ئۇنى ئوتتۇرىدىن ئۈزۈپ قويۇشنى ياقتۇرمىدىم، جېنىمدىن ئايرىلىش چوقۇمكى ئۇ سۈرىنى تەرك ئېتىشتىن سۆيۈملۈكراق ئىدى دېدى.

قايسى بىرىمىز قۇرئاننىڭ لەززىتى ۋە ھالاۋىتىنى ھېس قىلىپ باقتۇق. قايسى بىرىمىز نامىزىدا بەش سەھىپە ئوقۇشنى نىيەت قىلىپ، قۇرئاننىڭ ھالاۋىتىگە بەرداشلىق بىرىشكە تاقىتى يەتمەي ، ئۇنىڭدىن كۆپراق ئوقۇپ، قۇرئاندىن بەھرىلىنىپ باققان ۋە اللە بىلەن مۇڭدىشىپ كۆرگەن؟

ئەھنەف ئىبنى قەيس اللەنىڭ سۈرە ئەنبىيادىكى : « بىز سىلەرگە سىلەرنىڭ ئەھۋالىڭلار سۆزلەنگەن كىتابنى نازىل قىلدۇق، ئەقىل يۈرگۈزمەمسىلەر؟ » دېگەن ئايەتنى دائىم ئوقۇيتتى ۋە : مەن قۇرئاننى ئېچىپ قارايمەن ـ دە ئۆز- ئۆزەمگە « بۇگۈن رەببىم ماڭا نېمىنى ئەسلىتىدىكىن » دەيمەن، دەيتتى. ئۇ قۇرئان تىلاۋەت قىلىۋېتىپ ، سۈرە نىسادىكى :« ھەقىقەتەن مۇناپىقلار جەھەننەمنىڭ ئەڭ تۆۋەن قاتلىمىغا تاشلىنىدۇ » دېگەن ئايەتنى ئوقىسا: « مەن مۇناپىقلارنىڭ جۈملىسىدىن ئەمەس» دەيتتى. سۈرە ئەنفالدىكى :« پەقەت اللە ياد ئېتىلسە دىللىرىدە قورقۇنچ پەيدا بولىدىغان، اللەنىڭ ئايەتلىرى تىلاۋەت قىلىنسا ئىمانى كۈچىيىدىغان، پەرۋەردىگارىغا تەۋەككۈل قىلىدىغان كىشىلەرلا (كامىل) مۆمىنلەردۇر » دېگەن ئايەتنى ئوقىغاندا ، نادامەت چەككەن ھالدا : مەن بۇنداق ئەمەس دەيتتى. سۈرە تەۋبىدىكى :« يەنە بىر قىسىم كىشىلەر گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلدى، ئۇلار ياخشى ئىشقا يامان ئىشنى ئارلاشتۇرۇپ قويدى، اللەنىڭ ئۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىشى ئۈمىدلىكتۇر » دېگەن

ئـــايىتىنى ئوقىغانـــدا : شـــۇنداق، مەن مۇشـــۇنداق كىـــشىلەرنىڭ جۈملىسىدىن، مۇشۇنداق كىشىلەرنىڭ جۈملىسىدىن دەيتتى.

بۇ تابىئىننىڭ قۇرئاندىن قانداق تەسىر قوبۇل قىلىدىغانلىقىنى كۆردىڭىزمۇ؟ مۇسۇلماننىڭ قۇرئان بىلەن بولغان ئەدەپ ـ مۇئامىلىسى مۇشـۇنداق بولۇشـى كېـرەك. قۇرئانـدىكى « ئـى مـۆمىنلەر » دېـگەن كەلىـمە بىـلەن باشـلانغان ئـايەتلەرنى ئوقىغانـدا يـاكى ئاڭلىغانـدا قولىقىڭنى دىڭ تۇت، ئۇنىڭـدا سـەن بۇيرۇلـىدىغان بىـر ياخـشى ئىـش ياكى سەن چەكلىنىدىغان بىر يامان ئىش بار.

كىــشىلەرنىڭ قۇرئانــدىن تەسىرلىنىــشى ئوخــشاش ئەمەس. بــۇ نوقتىنى رامزان ئېيىـدا ، بولۇپمـۇ تەھەججـۇد نامىزىـدا روشـەن ھىس قىلىمىز. ئۇلاردىن بەزىلەر قۇرئاندىن تەسىرلىنىدۇ. ئەمما يىغلىمايدۇ. بەزىلەر ھەم تەسىرلەنمەيدۇ ھەم يىغلىمايدۇ. ئەجەبكى سىز ئەرەبلەردىن بولمىغان باشـقا مىلـلەت مۇسـۇلمان كىـشىلىرىنىڭ قۇرئـاننى ئـاڭلا ـ ئاڭلىمايلا يىغلاپ كېتىدىغانلىقىنى كۆرۈپ قالىسىز. بۇ اللە خالىغان كىشىلەرگە ئاتا قىلىدىغان پەزلىدۇر.

قەلـب قاتتىقلاشقاندا قۇرئانـدىن تەسـىرلەنمەيدۇ. الـلە قۇرئانـدا يەھـۇدىيلار ھەققىـدە مۇنـداق دەيـدۇ: « (ئـى يەھـۇدىيلار جامائەسـى) شۇنىڭدىن كېيىن دىللىرىڭلار قېتىپ كەتتى، تاشتەك ياكى تاشتىنمۇ قاتتىق قېتىـپ كەتتـى. تاشـلار ئارىـسىدا ئىچىـدىن (سـۇ ئېتىلىـپ چىقىپ) ئېرىقلار ھاسىل بولىدىغانلىرىمۇ بار، يېرىلىـپ ئارىسىدىن سۇ چىقىدىغانلىرىمۇ بار، اللەدىن قورقۇپ (تاغ چوققىلىرىـدىن) دومىـلاپ چۈشىدىغانلىرىمۇ بار (دېمەك، تاش يۇمشايدۇ، سـىلەرنىڭ دىللىـرىڭلار بولسا يۇمىشىمايدۇ ۋە تەسىرلەنمەيدۇ) ، اللە قىلمىشىڭلاردىن غاپىل ئەمەستۇر » سۈرە بەقەرە 74 ـ ئايەت.

پەيغەمــبەر ئەلەيھىــسسالام بىزنىــڭ دىللىرىمىزنـى تەسـۋىرلەپ بەرگەنــدەكلا مۇنـداق دېـگەن :« قۇرئـان بەزى قەۋملەرنىــڭ دىللىرىــدا چىرىپ كېتىدۇ، ئۇلار قۇرئـاننى ئوقۇيـدۇ، ئۇنىڭـدىن لەززەت ئالالمايـدۇ،

ئەگەر ئۇلار (اللە بۇيرۇغان ئىشنى قىلىشتىن) ئاجىز كەلسە، (بىز خالىغان نەرسىمىزگە) ئېرىشىمىز دەيدۇ. يامان ئىش قىلىپ قالسا : اللە بىزگە مەغپىرەت قىلىدۇ دەيدۇ » دارىمي 2 ـ توم 439 ـ نومۇر.

تۆتىنچى : قۇرئان ئايەتلىرىنى ئويلىنىش:

بىز يۇقۇردا ئۈچ تۈرلۈك مەجبۇرىيەتنى سۆزلەپ ئۆتتۇق. تۆۋەندىكى تۆتىنچى مەجبۇرىيەت قۇرئاننى پىكىر يۈرگۈزۈش بىلەن ئوقۇش. اللەنىڭ پەزلى ـ كەرەمى ئارقىلىق قۇرئان روشەن،ئاسان ۋە ئوچۇق ئەرەپ تىلىدا نازىل قىلىندى. مەسىلەن: اللەنىڭ مۇنۇ ئايىتىنى ئاڭلاپ بېقىڭ: «غەيبنىڭ خەزىنىلىرى اللەنىڭ دەرگاھىدادۇر، ئۇنى پەقەتلا اللە بىلىدۇ، قۇرۇقلۇقتىكى ، دېڭىزدىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى اللە بىلىدۇ. (دەرەختىن) تۆكۈلگەن ياپراقتىن اللە بىلمەيدىغان بىرەرسىمۇ يوق، مەيلى قاراڭغۇ يەر ئاستىدىكى بىرەر دانە ئۇرۇق بولسۇن، مەيلى ھۆل ياكى قۇرۇق نەرسىلەر بولسۇن ھەممىسى (اللەغا مەلۇم بولۇپ) لەۋھۇلمەھپۇزدا يېزىقلىقتۇر » سۈرە ئەنئام 59 ـ ئايەت.

اللەنىڭ ئىلمىنىڭ ھەممىنى ئىھاتە قىلىدىغانلىقىنى روشەن بايان قىلىپ بېرىدىغان ، ئاشكارە دەلىل بولالايدىغان بىر ئايەت!! كىمكى بۇ ئايەتنى ئوقۇسا، اللەنىڭ كاتتىلىقى ۋە قۇدرىتىنى ھىس قىلىشى زۆرۈر. ئۇنداق بولماي ئەكسىچە بولۇپ قالسا، ئۇنداق ئادەم شۇنى بىلىۋالسا بولىدۇكى ئۇ بۇ ئايەت ئۈستىدە ئويلىنىپ باقمىغان ھەم ئۇنى غاپىل، بىخەۋەر قەلب بىلەن ئوقۇپلا ئۆتكەن.

كىمكى قۇرئاننى پىكىر يۈرگۈزمەيلا ئوقىغان بولسا، شەك ـ شۈبھىسىزكى بۇ ئۇنىڭ قەلبىگە قولۇپ سېلىنغانلىقىنىڭ دەلىلى. اللە مۇنداق دەيدۇ:« ئۇلار قۇرئان توغرۇلۇق پىكىر قىلمامدۇ؟ بەلكى ئۇلارنىڭ دىللىرىدا قولۇپ بار (شۇڭا ئۇلار چۈشەنمەيدۇ) » سۈرە مۇھەممەد 24 ـ ئايەت.

« اللــه ســۆزلەرنىڭ ئەڭ چىرايلىقــى بولغــان قۇرئــاننى نازىــل قىلــدى، (پاســاھەتتە، بــالاغەتتە) ئۇنــىڭ بەزىــسى بەزىــسىگە ئوخــشاپ كېتىـــدۇ، (ۋەز- نەســـىھەتلەر، ئەھكـــاملار، قىســـسەلەر) ئۇنىڭـــدا تەكرارلىنىدۇ، (قۇرئاندىكى ئازاب ئايەتلىرى تىلاۋەت قىلىنغان چاغدا) پەرۋەردىگارىدىن قورقۇدىغان كىشىلەرنىڭ بەدەنلىرى تىترەيدۇ، ئانــدىن اللەنىڭ زىكرى ئۈچۈن (يەنى اللەنىڭ رەھمىتى ، مەغفىرەتىگە دائىـر ئايەتلەر تىلاۋەت قىلىنغان چاغدا) ، ئۇلارنىــڭ بەدەنلىــرى ۋە دىللىــرى يۇمشاپ (ئارام تاپىدۇ) » سۈرە زۇمەر23- ئايەت.

قۇرئاننى پىكىر يۈرگۈزۈش بىلەن ئوقۇشقا ياردىمى تېگىدىغان بىر نەچچە خىل ئۇسۇل بار بولۇپ، بۇلاردىن بىر گۈزەلگىنە بولۇپ قالغان سۆز مەنالارنى ئايدىڭلاشتۇرۇۋېلىش ئۈچۈن تەپسىر كىتابلىرىنى ئوقۇشتۇر. ئادەتتە تەپسىر « ئىبنى كەسىر » نى ئوقۇشتىن باشلاش كېرەك. چۈنكى ئۇ چۈشىنىشلىك، ئىشەنچىلىك ۋە ئاسان تەپسىردۇر. تېخىمۇ چوڭقۇرراق چۈشىنەي دېسىڭىز « فىي زەلالىل قۇرئان » نى ئوقۇڭ.

بەشىنچى: قۇرئاندىن يادلىغان سۈرىلەرنى تەكرارلاپ تۇرۇش:

مۇسۇلمان كىشىنىڭ قۇرئاننى يادلاپ بولۇپ ئۇنتۇپ قېلىشى توغرا ئەمەس. يادلاشقا ياردىمى تېگىدىغان ۋاستىلەرنىڭ بىرى كۆپ تەكرار قىلىش، يادلىغانلىرىنى نامازدا بولۇپمۇ كېچە نامازلىرىدا ئوقۇشتۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« ماڭا ئۈممىتىمنىڭ گۇناھلىرى كۆرسىتىلدى. مەن (بۇ گۇناھلار ئىچىدە) قۇرئاندىن بىر سۈرە ياكى بىر ئايەت بېرىلگەن ئاندىن ئۇنى ئۇنتۇپ قالغان ئادەمنىڭ گۇناھىدىنمۇ چوڭراق بىر گۇناھنى كۆرۈپ باقمىدىم » ئەبۇداۋۇد 461؛ تىرمىزى 1916- نومۇر.

مانا بۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قۇرئاننى يادلاپ بولۇپ ئۇنىڭغا جىددىي ئەھمىيەت بەرمەي، ئۇنتۇپ قالغان ئادەمگە قىلغان

ئاگاھلاندۇرۇشى ۋە ئاخىرەتتە ئۇنىڭ ئورنىنىڭ مۇشكۇل ئەھۋالدا قالىدىغانلىقىنى ئاشكارە بايان قىلىشى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قۇرئاننى دائىم ئوقۇپ تۇرۇڭلار، مۇھەممەدنىڭ جېنى ئۇنىڭ ئىلكىدە بولغان زاتنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، قۇرئان باغلاپ قويغان تۆگىدىنمۇ بەكراق قاچىدۇ » بۇخارى 5033؛ مۇسلىم 1841؛ ئىمام ئەھمەد 4 ـ توم 397 ـ نومۇر

قۇرئان يادلىمىغان ياكى يادلاشنى خالايدىغانلارنىڭ سۈرە ناستىن باشلاپ يادلىشى قولايلىقتۇر. سىز ئوقىغان ياكى يادلىغان سۈرە ئايەتلەرنى تەپسىرلىرى بىلەن قوشۇپ چۈشىنىپ ئوقىسىڭىز قانداق ياخشى ـ ھە! . چۈنكى ئۇنىڭ تەپسىرىنى بىلىش يادلىغان نەرسىلەرنى ئېسىدە چىڭ ساقلاش ۋە دەرھال يادىغا كېلىشكە ياردەم بېرىدىغان مۇھىم ۋاستىدۇر. مېنىڭ سىزگە قىلىدىغان نەسىھىتىم يادلىغان سۈرىلەرنى كېچە نامىزىدا ئوقۇشقا قاتتىق ئەھمىيەت بېرىڭ.

ئالتىنچى: قۇرئانغا ئەمەل قىلىش:

مۇسۇلماننىڭ قۇرئان ئالدىدىكى مەجبۇرىيەتلىرىنىڭ بىرى ـ ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىش يەنى بۇيرۇلغان ئىشلارنى قىلىش، چەكلەنگەن ئىشلاردىن ئۆزىنى تارتىشتۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن:« قۇرئان سېنىڭ مەنپەئەتىڭ ياكى زىيان تارتىشىڭغا ھۆججەتتۇر » ئىبنى ماجە 280؛ نەسائى 2436؛ ئىمام ئەھمەد 5 ـ توم 343 ـ نومۇر.

يادىڭىزدا بولسۇنكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەخلاقى قۇرئان ئىدى. ئۇ قۇرئاندىكى ئەھكاملارنى ئۆز ئەمەلىيىتىگە تەتبىقلاشقا ناھايىتى ئەھمىيەت بېرەتتى.

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ سۈرە بەقەرەنى سەككىز يىلدا يادلىغان. چۈنكى ئۇ ئىلىم بىلەن ئەمەلنى بىرلەشتۈرۈشكە ناھايىتى ئەھمىيەت بېرەتتى.

ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: بىز قۇرئاندىن 10 ئايەت ئۆگەنسەك، بىز شۇ ئايەتنى ئەمەلىيىتىمىزگە ئايلاندۇرمىغىچە باشقا ئايەتلەرنى ئۆگەنمەي تۇراتتۇق، بىز ئىلىم بىلەن ئەمەلنى بىرگە ئۆگەنگەن.

چۈنكى ساھابىلەر قۇرئان ئايەتلىرىنىڭ مەنالىرىنى چۈشىنىپ، شۇ بويىچە تۇرمۇش كەچۈرەتتى. ئۇلار اللهغا ئىتائەت قىلىشقا، چەكلەنگەن ئىشلاردىن يېنىشقا ئالدىرىشاتتى. ھاراق ئىچىشنى چەكلىگەن ئايەت نازىل بولغاندا، مۇسۇلمانلار ئۆيلىرىدىكى ھاراق كومزەكلىرىنى چېقىپ تاشلىغان، مەدىنىنىڭ كوچىلىرى ھاراق بىلەن تولۇپ كەتكەن ئىدى. ئۇلار: ئى پەرۋەردىگارىمىز! بىز سەن چەكلىگەن ئىشتىن قول ئۈزدۇق، دېيىشتى. ھىجاب ئايىتى نازىل بولغاندىمۇ، ئەھۋال يۇقىرقىدەك بولدى. ئەنسارىي ئاياللار تىزلىكتە كىيىملىرىنى الله بۇيرۇغاندەك ھىجابقا ئۆزگەرتتى. زاكات بېرىش ۋە سەدىقە قىلىش ھەققىدىكى ئايەت نازىل بولغاندىمۇ ئەھۋال شۇنداق بولدى. مەسىلەن: الله تائالانىڭ ئال ئىمران سۈرىسىدىكى « ياخشى كۆرگەن نەرسەڭلاردىن سەدىقە قىلمىغۇچە ھەرگىز ياخشىلىققا (يەنى جەننەتكە) ئېرىشەلمەيسىلەر » دېگەن سۆزى نازىل بولغاندا، ئەبۇ دەردائ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۆزىنىڭ ئەڭ چىرايلىق ۋە ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان بېغىنى سەدىقە قىلىپ بېرىۋەتكەن. بىز بىلەن ساھابىلەر ئوتتۇرىسىدىكى پەرىق شۇكى، ئۇلار قۇرئاننى ئەمەل قىلىش ۋە ئەمەلىيىتىگە ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن ئۆگىنەتتى. ئەپسۇسلىنارلىقى، بىز قۇرئاننى ئاڭلاش ۋە ئۈنىگدىن ئەجەبلىنىش ئۈچۈن پايدىلىنىۋاتىمىز. ھازىرقى كىشىلەرنىڭ قۇرئان ئالدىدىكى مەجبۇرىيەتلىرىگە كۆڭۈل بۆلۈشى تۈلىمۇ سۇس بولماقتا.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ : « ئى پەرۋەردىگارىم! شۈبھىسىزكى مېنىڭ قەۋمىم بۇ قۇرئاننى تاشلاندۇق قىلىپ قويدى » (سۈرە فۇرقان

30 ـ ئايەت) دېگەن سۆزى تەتبىقلىنىپ قالغان ئادەمنىڭ ئاقىۋىتىگە ۋاي.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سىزنىڭ ئۈستىڭىزدىن پەرۋەردىگارىڭىز، ياراتقۇچىڭىز ۋە سىزگە رىزىق بەرگۈچى بولغان ئاللەقا شىكايەت قىلىشىنى ياقتۇرامسىز؟ ئۇنىڭغا تاقەت قىلىپ تۇرالامسىز؟

قۇرئاننى قانداق چۈشىنىمىز؟

ئاللەنىڭ پەزلى بىلەن قۇرئان ئەرەب تىلىدا نازىل بولغان. شۇڭلاشقا قىيامەت كۈنى قۇرئان ھەققىدە ئەڭ قاتتىق ھېساب ئېلىنىدىغانلار ئەرەبلەر بولىدۇ. ئەرەب تىلى ـ جەننەت ئەھلىنىڭ تىلى. ئەرەب تىلىنىڭ سۆزى بايلىقى ئىنتايىن مول بولۇپ، تۈپ سۆزلەر 50 مىڭدىن ئاشىدۇ. ئىنگلىز تىلىدا بولسا ئاران 20 مىڭ ئەتراپىدا. مەسىلەن: ياخشى كۆرۈش دېگەن ئىبارە ئىنگلىز تىلىدا ئەڭ كۆپ بولغاندا 12 گە تۈرلىنىدۇ. ئەرەب تىلىدا 40 تىن 45 كىچە تۈرلىنىدۇ.

مەلۇمكى، ئەرەب تىلى قۇرئان ئارقىلىق كۆپ پايدىغا ئېرىشكەن. ئەگەر قۇرئان بولمىغان بولسا بۇ تىل يۇقالغان ياكى يوقۇلۇش گىردابىغا بېرىپ قالغان بولاتتى. ئەرەب تىلىنىڭ تەرەققى قىلىپ گۈللىنىشىنى، يېڭىلىنىشىنى ۋە ھاياتى كۈچىنى ساقلاپ قالغىنى يەنىلا قۇرئاندۇر. ياۋرۇپادىكى تىللارنىڭ ئەسلى لاتىن تىلى ئىكەنلىكى ھەممىگە ئايان. لېكىن ياۋرۇپادىكى دۆلەتلەرنىڭ پارچىلىنىپ بىر نەچچىگە بۆلۈنۈپ كېتىشى بىلەن فىرانسۇز تىلى، گېرمان تىلى، پورتۇگال تىلى ۋە ئىسپان تىلىغا ئوخشاش نەچچە ئون خىل يېڭى تىللار پەيدا بولدى. تۈركىي تىل سىستېمىسىدىكى خەلقلەرنىڭ ئەھۋالىمۇ خۇددى لاتىن تىل سىستېمىسىدىكىلەرنىڭكىگە ئوخشاش بولدى. بۇ تىللارنىڭ ھەممىسى بىر ـ بىرىگە ئوخشىشىپ كەتسىمۇ،

ئۇلارنى باغلاپ تۇرىدىغان بىر ئاساس يوق. بىراق، ئەرەب تىلى قۇرئاننىڭ مەڭگۈلۈكلىكى بىلەن ساقلىنىپ قالدى. گەرچە ھەر خىل شىۋىلەر بار بولسىمۇ، سىز ئۆلچەملىك ئەدەبىي ئەرەب تىلىدا سۆزلىسىڭىز، دۇنيانىڭ ھەر قانداق يېرىدىكى ئەرەب مۇسۇلمان قېرىنداشىڭىز سۆزىڭىزنى چۈشىنەلەيدۇ. شۇنداق بولغان ئىكەن بىز مۇسۇلمانلىق سۈپىتىمىز بىلەن ئەرەب تىلىنى ياخشى ئۆگىنىشىمىز، شۇ ئارقىلىق قۇرئاننى چۈشىنەلەيدىغان ئاڭلىق، ئىلمىي بولغان، ئىسلام مەدەنىيىتىنى بىلىپ ئۆزىمىزنىڭ ھاياتىغا تەتبىقلىيالايدىغان بولۇشىمىز كېرەك. ھەرگىزمۇ باشقا چەتئەل تىللىرىنى چوڭ بىلىپ، قۇرئان تىلى بولغان ئەرەب تىلىنى ئۆگىنىشنى تاشلاپ قويماسلىقىمىز كېرەك. بۇنداق بولۇپ قالسا، بۇ بىر مۇسۇلمان ئۈچۈن ئەپسۇسلىنارلىق ئىش بولغان بولىدۇ.

قۇرئان كەرىمنىڭ ئوق مەركەزلىرى

قۇرئان كەرىمنىڭ بەش ئاساسىي ئوق مەركىزى بولۇپ، قۇرئان كەرىمدىكى مەزمۇنلار بۇ مەركەزلەرنى ئاساس قىلغان ھالدا دەۋر قىلىدۇ. ئۇلار تۆۋەندىكىچە:

بىرىنچى مەركەز: اللەنى تونۇش؛ يەنى اللەنىڭ ئىسىم-سۈپەتلىرىنى، قۇدرىتىنى، پادىشاھلىقىنى، ئۇنى قانداق ياخشى كۆرۈش ۋە ئۇنىڭ غەزىۋىدىن قانداق قورقۇش قاتارلىقلارنى تونۇش.

قۇرئان كەرىمدىكى يۈزلىگەن ئايەتلەردە اللەنىڭ قۇدرىتى سۆزلەنگەن. ئادەتتە ئايەتلەر شۇ ئايەتتىكى كۆزلەنگەن مەنانى كۈچەيتىدىغان اللەنىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىر ياكى بىر نەچچە ئىسىم بىلەن ئاخىرلاشتۇرۇلغان.

ئىككىنچى مەركەز: ھاياتى دۇنيادىكى مەۋجۇدلۇقىمىزنىڭ سەۋەبىنى تونۇش.

قانداق يارىتىلدىمىز، قانداق ئۆسۈپ يېتىلدۇق، كائىنات قانداق باشلانغان؟ بىزنىڭ بۇ نوقتىنى ئۇبدان ئېسىمىزدە ساقلىشىمىز ئۈچۈن ، قۇرئاندا ئادەم ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسسىسى ئون نەچچە قېتىم تەكرارلانغان.

ئۈچىنچى مەركەز: اللەنىڭ نېمەتلىرى ۋە بىزگە قىلغان پەزلى ـ ئېھسانىنى تونۇش.

اللەنىڭ بەندىلەرگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرى ۋە پەزلىنى بايان قىلىپ بېرىدىغان ئايەتلەرمۇ ئىنتايىن كۆپ. اللەنىڭ پەزلى ـ ئېھسانى ھەقىقەتەنمۇ سان ـ ساناقسىزدۇر.

تۆتىنچى مەركەز: ئىنساننىڭ ئۆز تەقدىرى ۋە بارىدىغان نىشانىنى تونۇش.

بۇ ھەقتە قۇرئاندا جەننەت، دوزاخ، ھېساب بېرىش، سىرات ۋە مىزان ھەققىدىكى ئايەتلەر نازىل بولغان.

بەشىنچى مەركەز: ئىنسان ھاياتىنى ئىسلاھ قىلىش.

بۇ توغرىسىدا قۇرئاندا شەرئىي ھۆكۈملەر، ئەخلاقلار، پەيغەمبەرلەرنىڭ قىسسىلىرى ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئىنسان ھاياتىنى مۇكەممەللەشتۈرىدىغان ۋاستىلەر ھەققىدىكى ئايەتلەر نازىل بولغان.

ھەممىگە ئايانكى، ئىسلام شەرئىتى ۋە ئۇنىڭ ھۆكۈملىرى ھەر قانداق زامان ۋە ماكانغا ماس كېلىدۇ. ئىسلام شەرئىتىنىڭ غايىسى بەش بولۇپ، ئۇلار: دىنىنى، ئابرويىنى، نەسلىنى، ئىقتىسادنى ۋە ئەقلىنى مۇھاپىزەت قىلىشتۇر.

ھازىر غەرب ئەيىش ـ ئىشرەتلىك تۇرمۇش كەچۈرىۋاتىدۇ. ئۇ يارىتىلىشىدىكى غايىنى ئۇقمايدۇ. شۇڭلاشقا ئۇنىڭ ھەركەتلىرىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچى يوق. مۇنداقچە ئېيتساق، ئۇ اللەنىڭ ئۇنى كۆزىتىپ تۇرغانلىقىغا پەرۋا قىلمايدۇ. گەرچە ئۇ پەرۋەردىگارىنى،

يارتقۇچىسىنى ئېتراپ قىلىسىمۇ. ئۇنىڭغا اللەنىڭ « مەن ئىنسانلار ۋە جىنلارنى پەقەت ماڭا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن ياراتتىم » ، « ئېيتقىنكى، ھەقىقەتەن مىنىڭ نامىزىم، قۇربانلىقىم، ھاياتىم ۋە ماماتىم ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللە ئۈچۈندۇر » دېگەن سۆزلىرىنى تەتبىقلىغىلى بولمايدۇ.

قۇرئان كەرىمنىڭ ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئالاھىدىلىكلىرىدىن:

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ:« بىز كىتابتا (يەنى قۇرئاندا) ھېچ نەرسىنى كەم قويمىدۇق » ، « بىز ساڭا كىتابنى (يەنى قۇرئاننى) ھەممە نەرسىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدىغان ، ھىدايەت، رەھمەت، مۇسۇلمانلارغا مەڭگۈلۈك سائادەت بىلەن خۇشخەۋەر يەتكۈزىدىغان قىلىپ نازىل قىلدۇق ». سۈرە نەھل 89 ـ ئايەت.

قۇرئان كەرىم مۇسۇلمانلار كۈندىلىك ھاياتىدا، بەلكى ئۆلگەندىن كېيىن ئەھمىيەت بېرىدىغان تويى، تالاق ۋە مىراس كەبى پۈتۈن ئىشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان. قۇرئان دۆلەتلەر ئارا ئالاقە ھەققىدىمۇ يول كۆرسىتىدۇ. ئىسلام بارچە ياخشى خىسلەتلەرنى ئۆزىگە جۇغلىغان دىندۇر. قۇرئان بىرلا ۋاقىتتا ئەقىلگە ۋە ھىسسىياتقا خىتاب قىلىدۇ. قۇرئاندىكى ھىسسىياتقا قىلىنغان خىتابلاردىن تۆۋەندىكى ئايەتنى نەمۇنە سۈپىتىدە كەلتۈرىمىز: « ئى ئىنسان! سېنى مەرھەمەتلىك پەرۋەردىگارىڭغا ئاسىيلىق قىلىشقا نېمە ئالدىدى. ئۇ سېنى ياراتتى، (ئەزالىرىڭنى) بىجىرىم، قامەتتىڭنى تۈز قىلدى» سۈرە ئىنفىتار 6 ـ 7 ـ ئايەت. «بىز ھەقىقەتەن ئىنساننى ياراتتۇق، بىز ئۇنىڭ كۆڭلىگە كەلگەننى بىلىمىز. بىز ئۇنىڭ جان ـ تومۇرىدىنمۇ يېقىن. ئىنساننىڭ ئوڭ تەرىپىدە ۋە سول تەرىپىدە ئولتۇرۇپ خاتىرلەيدىغان ئىككى پەرىشتە بار. (ئىنساننىڭ سۆز ـ ھەركىتى خاتىرلىنىۋالىدىغان) ۋاقىتتا، ئۇ قانداق بىر سۆزنى قىلمىسۇن، ئۇنىڭ ئالدىدا ھامان

پەرىشتە ھازىر بولۇپ، كۆزىتىپ تۇرىدۇ. ئۆلۈمنىڭ سەكراتى ھەقىقەتنى ئېلىپ كەلدى. (يەنى ئاخىرەتنى ئىنكار قىلغۇچى ئاخىرەتنىڭ دەھشىتىنى ئېنىق كۆرىدۇ) سەن ئۇنىڭدىن (يەنى ئۆلۈمدىن) قاچاتتىڭ» سۈرە قاف 16 ـ 19 ـ ئايەتلەر.

قۇرئاننىڭ ئەقىلگە قىلغان خىتاپلىرىدىن تۆۋەندىكىلەرنى نەمۇنىلەيمىز:ـ ئەگەر ئاسمان ـ زېمىندا اللەدىن باشقا ئىلاھلار بولسا ئىدى. (كائىناتنىڭ تەرتىپى) ئەلۋەتتە بۇزۇلاتتى». سۈرە ئەنبىيا 22 ـ ئايەت.

«سىلەر (ئاياللارنىڭ بەچچىدانىغا) تۆكۈلگەن مەنىنى دەپ بېقىڭلارچۇ؟ ئۇنى سىلەر (ئىنسان قىلىپ) يارىتامسىلەر؟ ياكى بىز (ئىنسان قىلىپ) يارىتامدۇق؟» سۈرە ۋاقىئە 58 ـ 59 ـ ئايەت.

ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ مۆجىزىلىرى ئۇلارنىڭ ھاياتى بىلەن چەكلىنىدى. بىراق، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ قۇرئاندىن ئىبارەت بۇ مۆجىزىسى قىيامەت كۈنىگە قەدەر داۋاملىشىدۇ. قۇرئان كاپىرلارنى قۇرئاندىكى بىر سۈرىچىلىك نەرسە كەلتۈرۈپ بېقىش ئۈچۈن مۇنازىرىگە چاقىردى. ئۇلار قۇرئان كەلتۈرۈشتىن نەقەدەر ئاجىزھە!. قۇرئاننىڭ مۆجىزىلىرى ھەرخىل بولۇپ، بۇنىڭدىن بىز ھېچكىمنىڭ قۇرئاننىڭ ئوخشىشىنى ياكى بەزىسىنى ياكى ئۇنىڭدىن بىر سۈرىنى كەلتۈرۈشتىن ئاجىز ئىكەنلىكىنى تىلغا ئېلىپ ئۆتتۇق. «ئېيتقىنكى، ئەگەر ئىنسانلار، جىنلار بۇ قۇرئاننىڭ ئوخشىشىنى مەيدانغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن يىغىلىپ بىر ـ بىرىگە ياردەملەشكەن تەقدىردىمۇ، ئۇنىڭ ئوخشىشىنى مەيدانغا كەلتۈرەلمەيدۇ» سۈرە ئىسرا 88 ـ ئايەت.

قۇرئاننىڭ مۆجىزىلىرى ـ بالاغەت جەھەتتىكى مۆجىزىلىكى، ئىلمىي جەھەتتىكى مۆجىزىلىكى، رەقەم جەھەتتىكى مۆجىزىلىكى، قانۇن چىقىرىش ۋە ئىسلاھات جەھەتتىكى مۆجىزىلىكى قاتارلىق بىرنەچچە تۈرگە بۆلۈنىدۇ. تۆۋەندە بىز ئۇلارنى تەپسىلى سۆزلەيمىز.

بىرىنچى: قۇرئاننىڭ بالاغەت جەھەتتىكى مۆجىزىلىكى:

ئەرەبلەرگە پاساھەت ۋە بالاغەتتىن ئىبارەت نېمەت ئاتا قىلىنغان بولۇپ، ئۇلار سۆز ئۇستىلىرى ھېساپلىناتتى. ئۇلارنىڭ ئىچىدە شائىرلار ۋە ئەدىبلەر كۆپ ئىدى. ئۇلارنىڭ پاساھەت ۋە بايان ساھەسىدە مۇسابىقىلىشىدىغان ئۆككاز بازىرى بار ئىدى. شۇنداق تۇرۇقلۇق ئۇلاردىن ھېچكىم قۇرئان ئايەتلىرىگە ئوخشاش بىرەر ئايەت كەلتۈرەلمىدى. چۈنكى قۇرئاننىڭ ئۇسلۇبىدەك ئۇسلۇب دۇنيادا مەۋجۇت ئەمەس. قۇرئاندىكى تەركىبلەر باشقا تەركىبلەرگە ئوخشىمايدۇ. مەسىلەن:ـ «اللە ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ نۇرىدۇر، اللەنىڭ نۇرى خۇددى (چىراق قويىدىغان) تەكچىگە ئوخشايدۇ». سۈرە نۇر 35 ـ ئايەت.

ئۆمەر ئىبنى خەتتاب ئىسلامغا كىرىشتىن ئىلگىرى قىلىچىنى يالىڭاچلاپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئۆلتۈرۈش ئۈچۈن ماڭىدۇ. ئۇ سۈرە تاھانىڭ بېشىدىكى: «تاھا، قۇرئاننى ساڭا سېنى جاپاغا سېلىش ئۈچۈن ئەمەس، پەقەت (اللەدىن) قورقىدىغانلارغا ۋەز ـ نەسىھەت قىلىش ئۈچۈن نازىل قىلدۇق. ئۇ زېمىننى ۋە ئېگىز ئاسمانلارنى ياراتقان زات تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان. مەرھەمەتلىك اللە ئەرش ئۈستىدە (ئۆزىگە لايىق رەۋىشتە) قارار ئالدى. ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ۋە يەر ئاستىدىكى شەيئىلەرنىڭ ھەممىسى اللەنىڭدۇر. ئەگەر سەن ئاشكارە سۆزلىسەڭ (ياكى يوشۇرۇن سۆزلىسەڭ، اللەنىڭ نەزىرىدە ئوخشاشتۇر) . چۈنكى ئۇ، سىرنى ۋە ئۇنىڭدىنمۇ مەخپىيرەك ئىشلارنى بىلىپ تۇرىدۇ. اللەدىن باشقا ھېچ مەبۇد يوقتۇر، اللەنىڭ گۈزەل ئىسىملىرى بار» دېگەن ئايەتلەرنى ئاڭلا ـ ئاڭلىمايلا قۇرئاننىڭ مۆجىزىلىكى ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئېتىراپ قىلغان.

قۇرئـــان كـەرىمنىـــڭ بـــالاغەت جەھەتتىكـــى مۆجىزىلىكىنىـــڭ مىـــــساللىرىدىن يەنە بىـــر مىـــــسال، الـــلە تەئەلانىـــڭ ئىبـــراھىم ئەلەيھىسسالام ھەققىدە ھېكايە قىلىپ ئېيتقان تۆۋەندىكى سۆزىدۇر:ـ «(مېنىڭ پەرۋەردىگارىم) مېنى ياراتقان (زات اللەدۇر) ئۇ مىنى ھىدايەت قىلىدۇ. ئۇ مېنى تاماق بىلەن تەمىنلەيدۇ، ئاغرىپ قالسام ئۇ مېنى ساقايتىدۇ، مېنى قەبرى روھ قىلىدۇ، كېيىن يەنە تىرىلدۈرىدۇ» سۈرە شۇئەرا 78 ـ 81 ـ ئايەت.

الـــلە تەئەلا:ـ «مىنـــى قەبـــرى روھ قىلىـــدۇ، كېـــيىن يەنە تىرىلدۈرىـدۇ» دېگەن ئـايەتتە «ھـو (ئـۇ) » دېگەن ئالماشـنى تىلغا ئالمىغـان، چـۈنكى كـاپىرلارمۇ اللەنىـڭ ئۆلتۈرگـۈچى، تىرىلـدۈرگۈچى ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلمايدۇ. «ئۇ ماڭا تاماق بېرىدۇ»، «ئـۇ مېنى ساقايتىدۇ» دېگەن ئـايەتلەردە «ھـو (ئـۇ) » ئالمىـشى قوللىنىلغان. چۈنكى كاپىرلار ياكى ئىمانى ئاجىز كىشىلەر ئۇنىڭغا تاماق بەرگـۈچى، ئۇنىڭغا شىپالىق بەرگۈچىنىڭ اللە ئىكەنلىكىدە شەكلىنىپ قالىـدۇ. شۇڭلاشـقا بـۇ ئـايەتلەردە مەنـانى كـۈچەيتىش ئۈچـۈن «ھـو (ئـۇ) » قوللىنىلغان.

ســۈرە زۇمەردىكــى جەننەتنىــڭ ئىــشىكلىرى ۋە دوزاخنىــڭ ئىشىكلىرى ھەققىدىكى ئايەتمۇ قۇرئان بالاغەت مۆجىزىسىنىڭ يەنە بىر مىسالى. دوزاخ ئىشىكلىرى ھەققىدە سۆزلىگەندە « فتحت (ئېچىلدى) » دەپ پېئىلىنىڭ ئۆزى قوللىنىلسا، جەننەتنىـڭ ئىـشىكلىرى ھەققىدە سۆزلىگەندە « وفتحـت (ۋە ئېچىلـدى) »دەپ تەگـداش بـاغلىغۇچى ۋاۋ پېئىلىنىـڭ ئالدىـدا كەلـگەن. چـۈنكى مـۆمىنلەر جەننەتنى يىـراقتىن كۆرۈپ تۇرىدۇ. جەننەت تەرەپكە ئالدىرىماي تەمكىنلىك بىلەن ماڭىدۇ. ئـۇلار جەنـنەت ئىـشىكلىرىنىڭ الـلە ئېيتقانـدەك:ـ « (تەقۋادارلارغـا) تەييار ھالەتتە كۆرىدۇ. ئەكسىچە كـاپىرلار بىخـۇد تۇرغـان ۋاقىتتـا ئازاپلىنىـدۇ. ئـوت

تۇرالغـۇ بولـىدىغان جەنـنەتلەردىن ئىبـارەت بولـۇپ، ئۇلارغـا ئۇنىـڭ ئىشىكلىرى ئۈچۈقتۇر»ـ ئېچىلغان ۋە ئۇلارنى كۈتۈۋشكە تەييار ھالەتتە

تىللىرى چىقىپ تۇرغان دوزاخ ئىشكلىرىنىڭ يېنىغا ئېلىپ كېلىنىدۇ. ئۇلار دوزاخنىڭ غەزەپتىن قاينىغان ۋە ئېشەكتەك ھاڭرىغان ئاۋازىنى ئاڭلايدۇ. بۇ ھەقتە الله قۇرئاندا بىزگە مۇنداق خەۋەر قىلىدۇ: «ياق، ئۇلار قىيامەتنى ئىنكار قىلدى، قىيامەتنى ئىنكار قىلغانلارغا بىز دوزاخنى تەييارلىدۇق. دوزاخ ئۇلارنى يىراقتىن كۆرگەن چاغدا، ئۇلار دوزاخنىڭ غەزەپتىن قاينىغان ۋە (ئېشەكتەك) ھاڭرىغان ئاۋازىنى ئاڭلايدۇ» سۈرە قۇرغان 11 ـ 12 ـ ئايەت.

بىز قۇرئاندا اللهتائالانىڭ سەۋر ھەققىدە سۆزلىگەندە بىر يەردە: «ساڭا يەتكەن كۆلپەتلەرگە سەۋر قىلغىن، بۇ ھەقىقەتەن قىلىشقا ئىرادە تىكلەشكە تېگىشلىك ئىشلاردىندۇر» دېسە، يەنە بىر يەردە « سەۋر ئەلۋەتتە مەرغۇب ئىشلاردىندۇر » دەيدۇ. دەسلەپتە كەلتۈرۈلگەن مىسالدىكى سەۋر تېخىمۇ قاتتىق، تېخىمۇ تەكىتلىكتۇر. چۈنكى بۇ ۋاقىتتا دېيىلگەن سەۋر الله تەرەپتىن كەلگەن سىناققا ئەمەس، بەلكى كاپىرلار بىلەن پاسىقلارنىڭ ئەزىيەتلىرىگە سەۋر قىلىشتۇر.

قۇرئاندا « امراة (ئايال)» ۋە « زوجة (ئايال)» دېگەن لەۋزىلەر ئىشلىتىلگەن بولۇپ، بۇلارنىڭ ئۆز ئورنىدا ئۆزىگە خاس مەنا مەزمۇنى بار. مەسىلەن: زەكەرىيا ئەلەيھىسسالام ئايالى تۇغۇشتىن ئىلگىرى:« مېنىڭ ئايالىم (امراتي) تۇغماستۇر» دەيدۇ. ئايالى تۇغۇپ بولغاندىن كېيىن، الله ئۇ ھەقتە : « بىز ئۇنىڭغا خوتۇنىنى (زوجته) ئۆزگەرتىپ بەردۇق » دەيدۇ. چۈنكى ئەر ـ ئايال ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت بالىلىق بولغاندىن كېيىن تېخىمۇ مۇستەھكەم ئاساسقا ئىگە بولۇپ كۈچىيىدۇ.

قۇرئاندىكى ھەرپلەر قاتتىق ۋە يۇمشاقلىقتا قاراپ ئايەتنىڭ مەزمۇنىغا تەسىر كۆرسىتىدۇ. جىھاد ھەققىدىكى ۋە اللهنىڭ مۆمىنلەرگە كايىغانلىقى ھەققىدىكى ئايەتلەردە بۇ نوقتا روشەن گەۋدىلىنىدۇ.:«ئى مۆمىنلەر! سىلەرگە اللهنىڭ يولىدا جىھاد قىلىشقا چىقىڭلار دېيىلسە، نېمىشقا يۇرتۇڭلاردىن ئايرىلغىڭلار كەلمەيدۇ»

دىگەن ئايەتتىكى «يۈرتۈگۈلاردىن ئايرىلغىنىڭلار كەلمەيدۇ (اثاقلتم)» دىگەن ئىبارىگە ئوبدان دىقىقەت قىلسىڭىز، ئۇنىڭ ئاجايىپ بىر سۆز ئىكەنلىكىنى ئۇنىڭ ئۇرۇشتىن ئۆزىنى تارتىش، ئىغىرلىق قىلىش ۋە ھورۇن بولۇشلىشتەك مەنالارنى ئىپادىلەيدىغانلىقىنى بۇنىڭ دەل ئەكسىچە: «چىقىڭلار (انفروا)» دىگەن سۆز شەكلى ۋە مەناسى جەھەتلەردە ياكى قۇرۇلىشى ۋە مەزمۇنى جەھەتلەردە بولمىسۇن ناھايىتىنى يىنىك.

سۈرە ناس ھەم شۇنداق :« ئاسمانلارنىڭ پەرۋەردىگارى، ئىنسانلارنىڭ پادىشاھى، ئىنسانلارنىڭ ئىلاھى(اللەغا) سىغىنىپ، كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋەسۋەسە قىلغۇچى جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان يۇشۇرۇن شەيتانىنىڭ ۋەسۋەسىنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن دىگىن ». شەيتانىنىڭ تەبىئىتى ئىنسانغا يىپىشىۋىلىش ۋە ئۇنىڭغا كۆپ ۋەسۋەسە سىلىشتۇر. بۇ مەنانى ئىپادىلەش ئۈچۈن بۇ سۈرىدە «ۋاو ، سىن» ھەرپلىرى كۆپ تەكرارلانغان. سۈرە زەلزەلەنىڭ سۆزلىرى ۋە ھەرپلىرى دەلىلگە مۇھتاج بولمىغىدەك ھالەتتە مەنا بىلەن چەمبەرچاس باغلىنىپ كەتكەن. «حاقة»، «طامة» ۋە «صاخة» گە ئوخشاش سۆزلەردىكى مەدلەر قىيامەت كۈنىنىڭ ئۇزۇنلۇقى، مۇشەققىتى ۋە قىيىنلىقىنى ئەسلىتىدۇ. «كافة» دىگەن سۆزدىكى مەد بولسا، يارىتىلغان مەخلۇقلارنىڭ كۆپلۈكىنى بىلدۈرىدۇ:« بىز سىنى پۈتۈن ئىنسانلارغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق» سۈرە سەبەئ 28 ـ ئايەت.

«ئىنسانىنى ئاتا ـ ئانىسىغا ياخشىلىق قىلىشقا بۇيرۇدۇق. ئانىسى ئۇنى (قورسىقىدا) ئۈستى ـ ئۈستىگە ئاجىزلىق بىلەن كۆتۈردى. ئىككى يىلدا ئۇنى ئەمچەكتىن ئايرىدى. (ئى ئىنسان!) ماڭا ۋە ئاتا ـ ئاناڭغا شۈكرى قىلغىن» سۈرە لوقمان 14 ـ ئايەت.

بىز يۇقاردىكى ئايەتنىڭ ئاتا ـ ئانا كەلىمىسى بىلەن باشلىنىپ يەنە شۇ كەلىمە بىلەن ئاخىرلاشقانلىقىنى، ئوتتۇرىدا «ئانا» تىلغا ئىلىنغانلىقىنى بايقايمىز. نىمە ئۈچۈن؟ چۈنكى سەن داداڭنىڭ ساڭا

قىلىدىغانلىرىنى سەن چوڭ بولغاندا ئاندىن كۆرىسەن. ئەمما ئاناڭ سېنى ساڭا قورساق كۆتۈرگەندىن باشلاپ، پۈتۈن ھاياتىڭ ۋە ھەرۋاقىت پەرۋىش قىلىدۇ، ئاسرايدۇ.

سۈرە مەريەم مۇھەببەت، يېقىنلىق، مېھرىبانلىق، كۆڭلى يۇمشاقلىق ۋە اللەنىڭ رەھمىتى قاتارلىقلار بىلەن تولغان. بۇ سۈرىنىڭ ئاخىرىدىكى ئايەتلەر سۈرىنىڭ باشتىن ئاخىرغىچە شۇنداق ئىككەنلىكىنى ئوبدان ئىپادىلەپ بېرىدۇ. «كاف، ھا، يا، ئەين، ساد، بۇ پەرۋەردىگارىڭنىڭ بەندىسى زەكەرىياغا قىلغان مەرھەمىتىنىڭ بايانىدۇر». 1 ـ 2 ـ ئايەت.

سۈرە مەريەمنىڭ ئەكسىچە سۈرە مۇددەسسىر بولسا ئايەتلىرى قىسقا، ماسلىششى تېز ۋە خاتىمىسى كۈچلۈك. چۈنكى بۇ سۈرىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسلام دەۋىتىنى ئېلىپ بېرىشقا ھەركەت قىلىش، دەۋەت يولىدا كۈچ چىقىرىش، دەۋەتنى يېيىش ئۈچۈن سەئيي قىلىشقا قىزىقتۇرىلىدۇ، بۇشاڭلىق ۋە ھورۇنلۇقتىن چەكلىنىدۇ:« ئى (ۋەھيي نازىل بولغاندا) كىيىمگە چۈمكىلىۋالغۇچى (پەيغەمبەر!). تۇر! (ئىنسانلارنى) اللەنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇر. پەرۋەردىگارىڭنى ئۇلۇغلا، كىيىمىڭنى پاك تۇت، ئازاپتىن (يەنى ئازاپقا قالدۇرىدىغان ئىشلاردىن) يىراق بول». سۈرە مۇددەسسىر 1 ـ 5 ـ ئايەتلەر.

قۇرئاندا بەزى ۋاقىتلاردا ئۆتكەن زامان پېئىلى كەلگۈسى زامان مەنىسىنى ئىپادىلەپ كېلىدۇ. مەسىلەن:« اللەنىڭ پەرمانى (يەنى قىيامەت) چوقۇم كېلىدۇ. ئۇنىڭغا ئالدىراپ كەتمەڭلار» سۈرە نەھل 1 ـ ئايەت.

«بىز ساڭا ھەقىقەتەن نۇرغۇن ياخشىلىقلارنى ئاتا قىلىمىز» سۈرە كەۋسەر 1 ـ ئايەت.

يۇقىردا سۆزلىگەنلىرىمىز دېگىزدىن تامچە بولۇپ، شۇنىڭ بىلەن كۇپايىلىنىمىز.

ئىككىنچى: قۇرئاننىڭ تەسۋىرى ياكى ئىپادىلەش جەھەتتىكى مۆجىزىلىكى:

بىز قۇرئاننى ئوقۇۋاتقان ۋاقتىمىزدا، قۇرئاندا تەسۋىرلەنگەن كۆرۈنىشلەرنىڭ جانلىق، ھەركەت قىلىۋاتقانلىقىنى، ئادەملەرنىڭمۇ كۆز ئالدىمىزدا ھەركەتلىنىۋاتقان، سۆزلەۋاتقان ۋە ئۇيان - بۇيان ئۆتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىمىز.

بۇنىڭ ئەڭ ئۇچۇق مىسالى جەننەت ۋە دوزاخ ھەققىدىكى ئايەتلەردۇر. اللەتەئەلا قىيامەت ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: - «ئۇ كۈندە زېمىن ۋە تاغلار قاتتىق تەۋرەيدۇ، تاغلار بىر دۆۋە تارقاق قۇمغا ئايلىنىدۇ». سۈرە مۇززەممىل 14 - ئايەت.

سىز بۇ ئايەتنى ئوقۇۋېتىپ گۈيا زېمىننىڭ، تاغلارنىڭ كۆز ئالدىڭىزدا تىترەۋاتقاندەك، تەۋرەۋاتقاندەك ھەم شۇنىڭدەك پارچىلىنىپ توزۇپ كېتىۋاتقاندەك ئويغا كېلىسىز.

اللەتەئەلا دوزاخ ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: - « دوزاخ ئۇلارنى يىراقتىن كۆرگەن چاغدا، ئۇلار دوزاخنىڭ غەزەپتىن قاينىغان ۋە (ئېشەكتەك) ھاڭرىغان ئاۋازىنى ئاڭلايدۇ» سۈرە فۇرقان 12 - ئايەت.

دوزاخ خۇددى جانلىق بىر ئادەمگە ئوخشاش ھېس قىلىدۇ، ئاچچىقلىنىدۇ. اللە ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىگە ئاسىيلىق قىلغانلارغا غەزەپلىنىدۇ. ئاچچىقتىن بۇغۇلىدۇ.

«ئۇ كۈندە جەھەننەم كەلتۈرۈلىدۇ» سۈرە فەجىر 23 - ئايەت.

ئويلاپ بېقىڭ، سەھىھ ھەدىتە بايان قىلىنغانغا ئوخشاش، سىز ئايەتنى ئوقۇۋېتىپ دوزاخنىڭ گويا كۆز ئالدىڭىزدىن ئۆتۈۋاتقانلىقىنى ۋە پەرىشتىلەرنىڭ ئۇنى سۆرەپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرگەندەك بولىسىز.

دوزاخ ئەھلى ھەققىدە، اللە مۇنداق دەيدۇ:«ئۇلارنىڭ قورققان، خارلانغان ھالدا، (دوزاخقا) كۆزىنىڭ قۇيرۇقى بىلەن قارىغان ھالدا دوزاخقا تۇغرىلىنىدىغانلىقىنى كۆرىسەن» سۈرە شۇرا 45 - ئايەت.

«(اللە تەئەلا ئىككى پەرىشتىگە خىتاب قىلىپ) ھەققە قارشى ياخشىلىقتىن توسقۇچى، ھەددىدىن ئاشقۇچى، (دىنغا) شەك كەلتۈرگۈچى، اللەغا باشقا مەبۇدنى شېرىك قىلغۇچى ھەر بىر كاپىرنى دوزاخقا تاشلاڭلار، ئۇنى قاتتىق ئازاپقا تاشلاڭلار (دەيدۇ) » سۈرە قاف 24 ـ 26 ـ ئايەت.

سۈرە قافتىكى باشقا ئايەتلەر ھەم قىيامەت مەيدانىدىكى ھەركەتلەر قورقۇنچ ۋە ھەسرەت ـ نادامەتلەرنى تەسۋىرلەپ بېرىدۇ.

قۇرئاندىكى تەسۋىر ۋە ئىپادىلەش ھەققىدە تېخىمۇ كۆپ ۋە كەڭ ئۇچۇرغا ئىگە بولاي دېسىڭىز، سەييە قۇتۇبنىڭ «قۇرئاندىكى تەسۋىر سەنئىتى» دېگەن كىتاۋىنى ئوقۇشنى تەۋسىيە قىلىمەن.

ئۈچىنچى:ـ قۇرئاننىڭ ئىلمىي جەھەتتىكى مۆجىزىلىكى:

اللەتەئەلا مۇنداق دەيدۇ:ـ «ئۇلار بىز تاكى ئۇلارغا قۇرئاننىڭ ھەق ئىكەنلىكى ئېنىق بولغۇچى، (ئاسمان ـ زېمىن) ئەتراپىدىكى ۋە ئۆزلىرىدىكى (قۇدرىتىمىزگە دالالەت قىلىدىغان) ئالامەتلەرنى كۆرسىتىمىز» سۈرە سەجدە 53 ـ ئايەت.

قۇرئاندا ھادىسىلەر ۋە يارىتىلىش ھەققىدە نۇرغۇن ئايەتلەر بار بولۇپ، ھازىرقى زامان ئىلىم ـ پېنى بۇلارنى ئىسپاتلاپ چىقتى. مەسىلەن:ـ «كاپىرلار بىلمەدۈكى، ئاسمانلار بىلەن زېمىن بىر ـ بىرىگە تۇتاش ئىدى. ئۇلارنى ئايرىۋەتتۇق، ھەممە جانلىق مەۋجۇداتنى سۇدىن ياراتتۇق. ئۇلار(اللەنىڭ قۇدرىتىگە) ئىشەنمەمدۇ؟» سۈرە ئەنبىيا 30 ـ ئايەت.

ھازىرقى زامان ئىلىم ـ پېنى ئاسمان ۋە زېمىننىڭ راستىنلا بىر ـ بىرىگە تۇتاش ئىكەنلىكىنى، بەزى مۇئەييەن تەسىرلەر ئارقىلىق ئاسمان ۋە زېمىننىڭ ئايرىلغانلىقىدىن ئىبارەت ھەقىقەتنى ئىسپاتلاپ

چىقتى. بۇنداق كاتتا ھەقىقەت ۋە ئاشكارە مۆجىزىنى ساۋاتسىز پەيغەمبەرگە كىم خەۋەر قىلغان؟.

"ئاسمانىنى بىز بىخەتەر ئۆگزە قىلدۇق» سۈرە ئەنبىيا 32 ـ ئايەت.

ھازىرقى زامان ئىلىم ـ پېنى ھاۋا قاتلىمى بولمايدىغان بولسا، زېمىنىنىڭ ئاللىقاچان تىرىپىرەن بولۇپ كېتىدىغانلىقىنى ئىسپاتلىدى.

«ئاسمان يېرىلغان چاغدا ئاسمان قىزىلگۈلدەك، قىزىل چەمدەك بولۇپ قالىدۇ». سۈرە رەھمان.

2001 ـ يىلى 2 ـ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى ئەلئېھرام گېزىتى ئاسماندا پارتىلىغان بىر يۇلتۇزنىڭ سۈرىتىنى ئېلان قىلغان بولۇپ، بۇ رەسىمدىن ئۇنىڭ قىزىل رەڭگە ئۆزگەرگەنلىكىنى ئاندىن ئاستا ـ ئاستا قىزىل چەمگە ئوخشاپ قالغانلىقىنى كۆرىۋالغىلى بولىدۇ.

«ئاسماننى قۇدرەت بىلەن بەرپا قىلدۇق، بىز ھەقىقەتەن ئۇنى كېڭەيتىپ تۇرىمىز» سۈرە زارىيات 47 ـ ئايەت.

ئىلىم ـ پەن كائىناتنىڭ مۇقىم، سابىت ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ ھەركەتلىنىپ تۇرىدىغانلىقى ۋە ئۇنىڭ قورقۇنچلىق شەكىل، ئادەتتىن تاشقىرى سۈرئەتتە كېڭىيىۋاتقانلىقىنى ئىسپاتلاپ چىقتى..

تۆتىنچى: قۇرئاندىكى رەقەم مۆجىزىلىرى ھەققىدە:

قۇرئاندا قىيىنچىلىق ۋە قىيىنچىلىقتا ئۇچراش ئىبارىلىرى 114ئورۇندا كەلگەن بولۇپ، سەۋر قىلىش ئىبارىسى ۋە ئۇنىڭ باشقا شەكىلدىكى تۇرلەنمىلىرى ھەم 114، ئەر كەلىمىسى ۋە ئۇنىڭ تۇرلەنمە شەكىللىرى بولۇپ 24 قېتىم، ئايال كەلىمىسى ۋە ئۇنىڭ باشقا تۇرلەنمىسى بولۇپ ھەم 24قېتىم، ئاي كەلىمىسى ۋە ئۇنىڭ تۇرلەنمە شەكىللىرى 12، كۈن كەلىمىسى 365، ئىبلىس كەلىمىسى 11ئورۇندا كەلگەن. ئىبلىسنىڭ شەررىدىن پاناھلىق تىلەش ھەم 11 ئورۇندا

كەلگەن. زاكات كەلىمىسى 32قېتىم، بەركەت ۋە ئۆنىڭ تۈرلەنمە شەكىللىرى بولۇپ ھەم 32قېتىم تىلغا ئېلىنغان. ئەقىل ۋە ئۆنىڭ تۈرلەنمە شەكىللىرى بولۇپ 49 قېتىم، نۇر ۋە ئۆنىڭ باشقا تۈرلەنمە شەكىللىرى ھەم 49قېتىم تىلغان ئېلىنغان !!!

بەشىنچى:- قۇرئاننىڭ ئىسلاھات ۋە قانۇنچىلىق جەھەتتىكى مۆجىزىلىكى:

بۇ قۇرئاننىڭ ئەڭ چوڭ مۆجىزىلىرىنىڭ بىرى. بۇ مۆجىزە ئۇزۇن زامانلاردىن بېرى ئىسپاتلىنىپ كەلدى. قۇرئان ئارقىلىق نامرات، ئاچ - يالىڭاچ ئەرەبلەر دۇنيانىڭ خوجىسىغا، پادىشاھىغا ئايلاندى. مانا بۇ ئىسلام ئېلىپ كەلگەن مۆجىزە. ئىسلام مۇسۇلمانلارنى ئاجايىپ مۆجىزىلەرنى مەيدانغا كەلتۈردىغان زور ئېنېرگىيە بىلەن تەمىنلەيدۇ. بۇ مۆجىزىلەر ھازىرمۇ بىزنىڭ جىنايى ئىشلار جازاسى، ئەر- خوتۇنلۇق ھەقلەر، ئىقتىسادى مۇئامىلىلەر ۋە ئۆنىڭدىن باشقا ئىسلامدىكى سىياسى، ئىقتىسادى ۋە ئىجتىمائىي ساھەلەردە ھەم مەيدانغا كېلىۋاتىدۇ. بىز ئىسلامنىڭ ئەتراپىمىزدا ھەركەت قىلىپ تۇرىۋاتقان جانلىق بارلىق بولۇشىنى كۆرۈشنى خالايمىز. ئىسلامنى كۈندىلىك ھاياتىمىزغا تەتبىقلىساق، ئەھكاملىرىنى ئەمىلىيىتىمىزگە ئايلاندۇرۇپ، بۇيرۇلمىلارنى ئىجرا قىلىپ، توسۇلمىلاردىن يانساق بۇ ئۆيمىزنىڭ رېئاللىقىدا گەپ يوق. اللەنىڭ ياردىمى ھامان كېلىدۇ. ھەققە ئېسىلىش، ئەمەل قىلىش ۋە ئۆنىڭغا دەۋەت قىلىش ئارقىلىق اللە ياردەم بېرىدىغان قوشۇنلاردىن بولۇشقا كۆڭۈل بۆلەيلى. ئەي ئوقۇرمەن ھەردائىم يادىڭىزدا بولسۇنكى:«اللەنۇر ئاتا قىلمىغان ئادەم، نۇرنى كۆرەلمەيدۇ. (يەنى اللە ھىدايەت قىلمىغان ئادەم ھەرگىز ھىدايەت تاپمايدۇ)» سۈرە نۇر 40- ئايەت.

پەرۋەردىگارىمىز! بىزنى ھىدايەت قىلغىنىڭدىن كېيىن دىللىرىمىزنى توغرا يولدىن بۇرىۋەتمىگىن، بىزگە دەرگاھىڭدىن
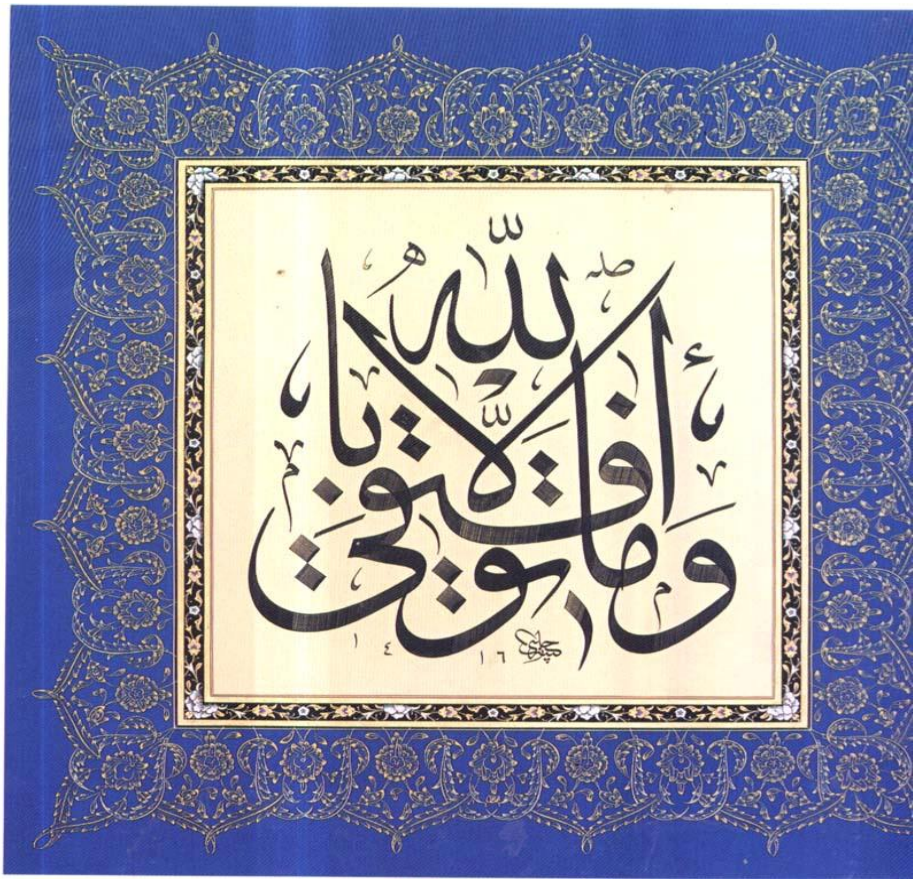
رەھمەت بېغىشلىغىن، شۈبھىسىزكى، سەن (بەندىلىرىڭگە ئاتالارنى) بەكمۇ بېغىشلىغۇچىسەن. بارچە ھەمدۇ- سانا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللەغا خاستۇر.